Alexei Nikolaevici Tolstoi

Hiperboloidul inginerului GARIN

Alexei Nikolaevici Tolstoi

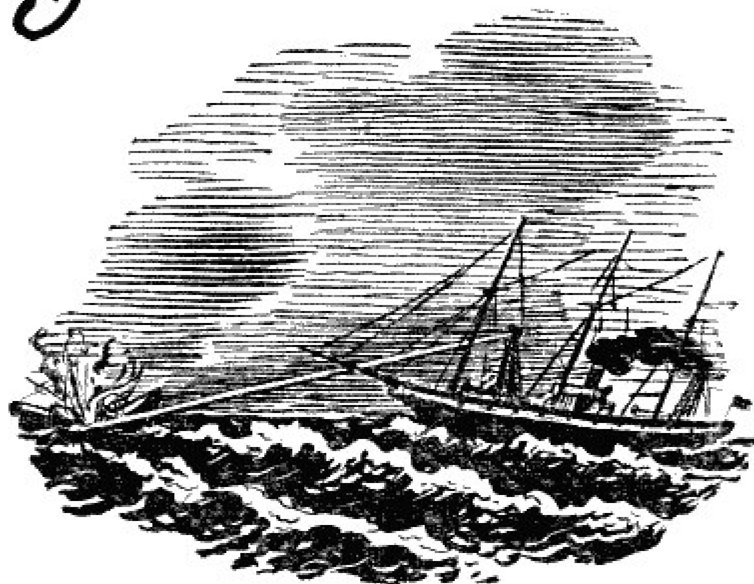
Hiperboloidul inginerului Garin

Versiune realizată după
textul volumului apărut la
Editura Cartea Rusă -1956

ALEXEI NICOLAEVICI TOLSTOI (29 dec. 1883, 23 feb. 1945) a fost un scriitor rus care a abordat multe genuri, dar care s-a specializat în literatură SF şi romane istorice.S-a născut în Nicolaevsk (astăzi Pugaciov), Regiunea Saratov în familia unuia dintre membrii sărăciţi ai familiei conţilor Tolstoi. Tatăl lui, contele Nicolai Alexandrovici Tolstoi, era un husar pensionat şi proprietar de pământuri; mama sa, Alexandra Leonievna Bostrom (născută Turghenieva, cunoscută şi cu numele Alexandra Tolstoi) era scriitoare de literatură pentru copii. Alexei Tolstoi a părăsit Rusia în 1917, în timpul revoluţiei bolşevice, şi a emigrat în Europa Occidentală. În 1923 a revenit în ţară şi a acceptat regimul sovietic, devenind unul dintre cei mai populari scriitori. Alexei Tolstoi este considerat ca fiind autorul unora dintre primele şi cele mai bune povestiri ştiinţifico-fantastice în limba rusă. Romanele *Aelita* (1923) despre o călătorie spre Marte şi *Hiperboloidul inginerului Garin* (1927) s-au bucurat de popularitate imensă, primul dintre ele fiind ecranizat în 1924.

Гиперболоид

инженера ГАРИНА

Această carte a fost scrisă în anii 1926—1927
şi revăzută, adăugându-i-se capitole noi, în 1937
Autorul

1

În anotimpul acela, lumea de afaceri a Parisului se aduna pentru micul dejun la hotelul „Majestic”. Aici puteai întâlni specimene de toate neamurile, în afară de cel francez. Aici, între un fel de mâncare şi altul, se purtau discuţii de afaceri şi se încheiau tranzacţii în sunetele orchestrei, în pocnetul dopurilor şi ciripitul femeilor.

În luxosul hol al hotelului, cu covoare scumpe pe jos, pe lângă uşa turnantă de sticlă, se plimba cu un aer plin de importanţă un bărbat înalt, cărunt, cu o faţă energică, proaspăt rasă, care amintea trecutul eroic al Franţei. Purta un frac negru, larg, ciorapi de mătase şi pantofi de lac cu catarame. Pe piept îi spânzura un lanţ de argint. Era portarul-şef, locţiitorul spiritual al societăţii pe acţiuni care exploata hotelul „Majestic”.

Cu mâinile la spate – nişte mâini de podagros – el se oprea din când în când în faţa glasvandului, dincolo de care, printre arbuştii ce înfloreau în căzi verzi şi printre frunzele de palmier, dejunau vizitatorii. În acele clipe, el semăna cu un profesor care studiază viaţa plantelor şi insectelor prin peretele de sticlă al unui acvarium.

Femeile erau frumoase, nici vorbă. Cele tinere te ispiteau cu tinereţea lor, cu strălucirea ochilor albaştri ai anglo-saxonelor, negri ca noaptea ai sud americanelor, liliachii ai franţuzoaicelor. Cele trecute de prima tinereţe îşi condimentau – în chip de sos picant – frumuseţea ce pălea cu toalete neobişnuite.

Da, în ceea ce priveşte frumuseţea femeilor, totul era în perfectă regulă. Dar portarul-şef nu putea să spună acelaşi lucru şi despre bărbaţii din restaurant.

De unde, din ce coclauri ieşiseră la lumina zilei, după război, aceşti tipi rotofei, îndesaţi, cu degetele păroase pline de inele, cu obrajii congestionaţi, pe care briciul îşi făcea anevoie datoria?

Turnau în ei, agitaţi de dimineaţă până dimineaţa, tot felul de băuturi. Degetele lor păroase ţeseau din aer bani, bani şi iar bani... Cei mai mulţi veneau din America, ţară blestemată, în care aceşti indivizi înoată până la genunchi în aur şi urzesc planuri să cumpere pe un preţ de nimic buna noastră Lume Veche.

2

În faţa intrării hotelului stopă lin un Rolls-Royce lung, cu caroseria de mahon. Portarul, zornăind din lanţ, se apropie în grabă de uşa turnantă.

Primul intră în hol un bărbat gălbejit, mic de stat, cu barba neagră, tăiată scurt, cu nasul borcănat şi nările umflate. Purta un palton lung, prea larg, şi o gambetă trasă pe ochi.

Se opri, aşteptând-o în silă pe însoţitoarea lui, care discuta cu un tânăr care sărise de după o coloană de la intrare în întâmpinarea automobilului. După ce dădu din cap spre tânăr, ea intră pe uşa turnantă. Era vestita Zoia Monrose, una dintre cele mai elegante femei ale Parisului. Purta un taior alb de stofă, cu mânecile garnisite, de la încheietura mâinii şi până la cot, cu blană miţoasă de maimuţă neagră. Pălăriuţa ei de fetru era o creaţie a vestitului Collot. Zoia era frumoasă, înaltă, zveltă, cu gâtul lung, cu gura puţin cam prea mare şi nasul uşor cârn, şi se mişca sigur şi dezinvolt. Ochii ei albaştri-cenuşii păreau reci, dar pătimaşi.

— Luăm masa împreună, Rolling? îl întrebă ea pe bărbatul cu gambetă.

— Nu. O să discut cu el înainte de masă.

Zoia Monrose zâmbi, de parcă ar fi scuzat cu îngăduinţă tonul tăios al răspunsului. În clipa aceea se strecură pe uşă, cu bastonul şi pălăria în mână, tânărul cu care vorbise lângă automobil. Era într-un palton ponosit, cu nasturii descheiaţi, şi

purta o mustăcioară rară şi ţepoasă, care părea lipită pe faţa lui neliniştită, plină de pistrui. Voia pesemne să dea mâna cu Rolling, dar acesta, fără să-şi scoată mâinile din buzunarele paltonului, rosti tăios:

— Ai întârziat un sfert de oră, Semionov.

— Am fost reţinut... Tot în chestiunea noastră... Vă cer mii de scuze... Totul e aranjat... Ei sunt de acord... Chiar mâine pot să plec la Varşovia...

— Dacă strigi să te audă tot hotelul, au să te dea afară, zise Rolling ţintuindu-l cu ochii lui tulburi care nu făgăduiau nimic bun.

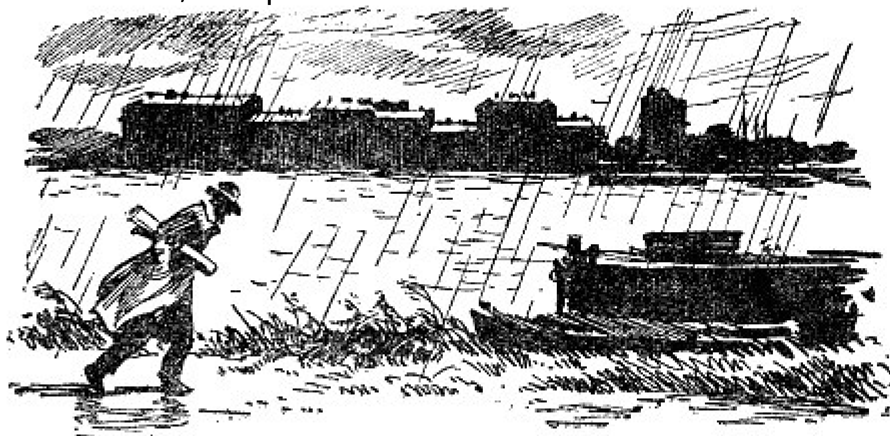
— Iertaţi-mă, voi vorbi în şoaptă... La Varşovia e pregătit totul: paşapoartele, hainele, armele şi celelalte. În primele zile ale lui aprilie vor trece frontiera...

— Acum eu şi cu mademoiselle Monrose vom lua masa, zise Rolling. Dumneata du-te la aceşti domni şi spune-le că vreau să-i văd astăzi după ora patru. Poţi să-i previi că, dacă vor încerca să mă ducă de nas, îi dau pe mâna poliţiei...

Această discuţie avea loc la începutul lunii mai, 1920...

3

La Leningrad, în zori, lângă pontoanele şcolii de canotaj de pe râul Krestovka, se opri o barcă cu două vâsle.

Din barcă coborâră doi bărbaţi, care, chiar lângă mal, avură o scurtă discuţie. De fapt vorbise numai unul dintre ei, tăios şi poruncitor, iar celălalt privea spre râul bogat în apă, liniştit şi

întunecat. Dincolo de desişurile insulei Krestovski, albastrul nopţii făcea loc unei zile de primăvară.

Apoi, la flăcăruia unui chibrit, care le lumină chipurile, cei doi se aplecară deasupra bărcii şi luară de pe fundul ei nişte suluri. Cel care tăcuse le înşfacă şi dispăru cu ele în pădure, iar cel care vorbise sări în barcă, o împinse de la mal şi începu să vâslească grăbit. Furcheţii ramelor scârţâiau. Silueta vâslaşului străbătu fâşia de apă mai luminată în faptul zilei şi se pierdu în umbra malului opus. Un mic val se izbi de pontoane.

Taraşkin, membru al asociaţiei sportive „Spartak” , care făcea parte din echipajul unui caiac, era de gardă în noaptea aceea la clubul asociaţiei. Din pricina tinereţii şi a primăverii, în loc să-şi irosească în somn, fără niciun rost, ceasurile vieţii care zboară atât de repede, şedea pe un ponton, deasupra apei adormite, cu mâinile petrecute în jurul genunchilor.

În liniştea nopţii avea la ce să se gândească. Două veri la rând, blestemaţii de moscoviţi, care nu ştiau nici ce-i mirosul apei adevărate, învinseseră şcoala de canotaj la ambarcaţiunile de unu, de patru şi de opt locuri. Era destul de dureros.

Dar un sportiv ştie că înfrângerea trebuie să ducă la victorie. Acest fapt şi pe deasupra poate farmecul zorilor acelei zile de primăvară, care îmbălsăma aerul cu un miros pătrunzător de iarbă crudă şi de lemn umed, întreţineau în Taraşkin moralul necesar pentru antrenamentul în vederea marilor concursuri de canotaj din iunie.

De pe ponton, tânărul văzuse barca aceea cu două rame care trăsese la mal şi apoi plecase. El privea îndeobşte cu calm evenimentele vieţii. Dar de data asta i se păruse ciudată următoarea împrejurare: cei doi care coborâseră pe mal semănau unul cu altul ca două vâsle. De aceeaşi statură, îmbrăcaţi cu paltoane la fel de largi, amândoi cu pălării de fetru trase pe ochi, purtau câte un barbişon la fel.

Dar, la urma urmelor, în republică nu e interzis să hoinăreşti noaptea, pe uscat sau pe apă, cu alter ego-ul tău. Probabil că Taraşkin ar fi uitat cu totul de persoanele cu barbişoane, dacă, în aceeaşi dimineaţă, nu departe de şcoala de canotaj, în păduricea de mesteceni, într-o vilă dărăpănată, cu ferestrele bătute în scânduri, nu s-ar fi întâmplat un fapt ciudat.

4

Când soarele se ridică din ceaţa zorilor trandafirii deasupra desişurilor de pe insule, Taraşkin se întinse de-i trosniră încheieturile şi se duse în curtea clubului să adune surcele. De-abia trecuse de ora cinci. Se auzi izbitura portiţei. Pe aleea umedă, cărându-şi bicicleta cu el, venea sprinten Vasili Vitalievici Şelga, un bărbat musculos, de statură mijlocie, cu ceafa vânjoasă şi cu înfăţişare de sportiv bine antrenat. Era un om calm şi prevăzător, lucra în miliţia judiciară şi făcea sport pentru întreţinerea condiţiei fizice.

— Ei, ce se aude, tovarăşe Taraşkin? Totul e în regulă? întrebă el, rezemându-şi bicicleta de cerdac. Am venit cu treburi... Ia uite ce gunoaie, vai de mine şi de mine!

Îşi scoase bluza, îşi suflecă mânecile dând la iveală nişte braţe uscăţive, dar musculoase, şi se apucă să facă curăţenie prin curtea clubului, încă plină de materialele rămase după repararea pontoanelor.

— Azi vin băieţii de la uzină, şi la noapte facem aici o curăţenie pe cinste, zise Taraşkin. Cum rămâne, Vasili Vitalievici, vă înscrieţi în echipajul ambarcaţiunii de şase?

— Nu ştiu ce să fac, răspunse Şelga, dând de-a dura un butoi cu smoală. Pe de o parte trebuie să-i batem pe moscoviţi, pe de altă parte mi-e teamă că n-o să pot veni regulat la antrenamente... Ne aşteptăm la o poveste caraghioasă.

— Iarăşi vreo chestie cu bandiţi?

— Nu, e ceva mai serios... o crimă pe plan internaţional.

— Păcat, zise Taraşkin, am fi tras puţin la rame.

Şelga se sui pe un ponton şi contemplă o vreme reflexele razelor de soare care jucau pe râu. Apoi izbi cu coada măturii, chemându-l încetişor pe Taraşkin:

— Dumneata ştii cine locuieşte în vilele din vecinătate?

— În unele din ele locuiesc vilegiaturişti.

— Dar nu s-a mutat nimeni pe la jumătatea lui martie în vreuna din vilele astea?

Taraşkin privi cu coada ochiului râul scăldat în razele soarelui, apoi îşi scărpină un picior de celălalt.

— Colo, în păduricea ceea, e o vilă cu ferestrele şi uşile bătute în scânduri, zise el. Acum vreo patru săptămâni, mi-aduc

bine aminte, am văzut ieşind fum pe coş. Ne-am gândit cu toţii că s-or fi aciuat pe acolo niscai bandiţi sau copii vagabonzi.

— Ai văzut pe careva din vilă?

— Ia staţi, Vasili Vitalievici, cred că am văzut chiar azi.

Şi Taraşkin povesti despre cei doi bărbaţi care acostaseră în zori la malul mlăştinos.

Şelga repeta mereu: „aşa, aşa” , mijindu-şi treptat ochii pătrunzători, care arătau acum întocmai ca două crăpături.

— Haide să-mi arăţi vila, zise el şi pipăi tocul revolverului, care îi atârna la spate, de centură.

5

Vila din păduricea rară de mesteceni părea nelocuită – cerdacul putrezise, ferestrele erau bătute în scânduri pe deasupra obloanelor. La etajul de sus, geamurile erau sparte, colţurile casei, pe sub rămăşiţele burlanelor, se acoperiseră de muşchi, sub pervazuri creştea lobodă.

— Ai dreptate, casa e locuită, zise Şelga după ce mai întâi, de după copaci, cercetase vila şi apoi îi dăduse ocol cu băgare de seamă. Astăzi au fost aici... Dar de ce dracu or fi intrat pe fereastră? Taraşkin, vino încoace, iată ceva care nu e în regulă!

Se apropiară repede de cerdac, pe care se vedeau urme de picioare. În stânga spânzura într-o parte un oblon, smuls de curând. Fereastra era deschisă înăuntru. Sub ea, pe nisipul ud, se vedeau de asemenea urme de picioare – unele mari, probabil ale unui om voinic, şi altele mai mici, înguste, cu vârfurile aduse

înăuntru.

— Urmele de pe cerdac sunt de la altă încălţăminte, zise Şelga.

Privi pe fereastră, fluieră încet, apoi chemă:

— Hei, şefule, aţi lăsat fereastra deschisă, să nu vă fure ceva!

Niciun răspuns. Din semiîntunericul odăii venea un miros dulceag, neplăcut.

Şelga chemă încă o dată, mai tare, se urcă pe pervaz, scoase revolverul şi săltă uşor în odaie. După el sări şi Taraşkin.

Prima odaie era goală, pe jos zăceau bucăţi de cărămidă, tencuială şi ziare rupte. O uşă întredeschisă dădea în bucătărie. Aici, pe plită, sub o hotă de tablă ruginită, pe mese şi pe scaune se aflau primusuri, mojare de porţelan, retorte metalice şi de sticlă, borcane şi lăzi de zinc. Unul din primusuri mai fâsâia, gata să se stingă.

Şelga chemă din nou:

— Hei, şefule!

Clătină din cap şi, cu băgare de seamă, întredeschise o uşă care dădea într-o odaie semi întunecoasă, străbătută de raze fine de soare care pătrundeau prin crăpăturile obloanelor.

— Iată-l! arătă Şelga.

În fundul odăii, pe un pat de fier, zăcea cu faţa în sus un bărbat îmbrăcat. Mâinile lui, întinse peste cap, erau legate de vergelele patului, iar picioarele cetluite cu o frânghie. Haina şi cămaşa îi erau sfâşiate la piept. Capul avea o poziţie nefirească, iar barbişonul căta, ţuguiat, în sus.

— Aha, uite ce i-au făcut! zise Şelga, cercetând un pumnal înfipt până la prăsele în pieptul mortului. L-au torturat... Priveşte...

— Păi, Vasili Vitalievici, ăsta-i cel care a venit cu barca. Nu-i mai mult de o oră şi jumătate de când a fost ucis.

— Rămâi aici de pază, nu pune mâna pe nimic şi nu da voie înăuntru nimănui, auzi, Taraşkin?

Peste câteva minute, Şelga telefona de la club:

— Trimiteţi echipe în gări... Să verifice toţi călătorii... Trimiteţi şi la hoteluri. Să fie cercetaţi toţi cei care s-au înapoiat între orele şase şi opt dimineaţa. Să mi se pună la dispoziţie un agent şi un câine.

6

Până la sosirea copoiului, Şelga se apucă să cerceteze amănunţit vila, începând cu podul casei.

Peste tot zăceau gunoaie, cioburi de sticlă, tapete rupte, cutii de conserve ruginite. Ferestrele erau pline de pânze de păianjen, iar prin unghere se răsfăţau mucegaiuri şi ciuperci. Vila fusese, pesemne, părăsită încă în 1918. Numai bucătăria şi odaia cu patul de fier erau locuite. Nicăieri nu se vedea nici urmă de confort şi nici resturi de mâncare, în afară de bucata de parizer şi de franzela găsită în buzunarul celui ucis.

Vila nu era locuită în permanenţă; aici veneau oameni să săvârşească ceva care trebuia tăinuit. Aceasta era prima concluzie trasă de Şelga în urma percheziţiei. Cercetarea bucătăriei dădu la iveală faptul că aici se lucra la nişte preparate chimice. După ce scurmă în grămăjoarele de cenuşă de pe plită, sub capac, unde, după toate aparenţele, se făceau experienţe chimice, şi după ce răsfoi câteva broşuri cu fille îndoite la colţuri, el mai stabili un lucru: bărbatul ucis se îndeletnicise cu cea mai obişnuită pirotehnie şi cu nimic altceva.

Această concluzie îl vârî pe Şelga în impas. Mai scotoci o dată hainele mortului, dar nu descoperi nimic nou. Atunci abordă chestiunea într-alt fel.

Urmele de picioare de la fereastră arătau că asasinii au fost doi, că ei pătrunseseră pe fereastră, riscând inevitabil să întâmpine rezistenţă, deoarece era cu neputinţă ca omul din vilă să nu audă zgomotul oblonului smuls.

Aceasta însemna că asasinii voiau sau să obţină, cu orice preţ, ceva foarte important, sau să-l omoare pe omul din vilă.

Mai departe: în ipoteza că ei voiau numai să-l ucidă, în primul rând ei ar fi putut face asta mai simplu, pândindu-l, de pildă, undeva, în drum spre vilă; în al doilea rând, poziţia în pat a celui ucis era un indiciu că el a fost torturat, că n-a fost înjunghiat dintr-o dată. Asasinii aveau deci nevoie să afle ceva de la acest om, ceva ce el nu vroia să le spună. Ce anume au vrut să obţină de la el? Bani? E greu de presupus că un om care pleacă noaptea la o vilă părăsită ca să se ocupe de pirotehnie ar lua cu el o sumă mare de bani. E mai probabil că asasinii voiseră să afle o taină în legătură cu preocupările nocturne ale celui ucis.

În felul acesta, firul raţionamentelor lui Şelga îl conduse la o

nouă cercetare a bucătăriei. Trase nişte lăzi de la perete şi descoperi un chepeng pătrat, care dădea într-unul din acele subsoluri ce se fac deseori în vile sub duşumeaua bucătăriei. Taraşkin aprinse un muc de lumânare şi se culcă pe burtă, luminând subsolul igrasios în care Şelga coborâse prudent pe o scară lunecoasă şi cam putredă.

— Vino încoace cu lumânarea, strigă Şelga din întuneric, iată adevăratul său laborator!

Subsolul se întindea pe toată suprafaţa ocupată de vilă; lângă pereţii de cărămidă se aflau câteva mese de scânduri, aşezate pe capre, tuburi cu gaze, un mic motor, un dinam, vane de sticlă în care se face de obicei electroliza, scule de lăcătuşerie, iar pe mese – nenumărate grămăjoare de cenuşă...

— Iată cu ce se ocupa el aici, rosti Şelga cercetând oarecum nedumerit calupurile groase de lemn şi foile de tablă rezemate de un perete al subsolului. Şi unele şi altele erau sfredelite în multe locuri sau tăiate în două, iar locurile unde erau tăiate sau sfredelite păreau topite sau arse.

Într-o scândură de stejar, rezemată vertical, aceste orificii măsurau o zecime de milimetru în diametru, de parcă ar fi fost făcute cu un ac. Pe la mijlocul scândurii era scris cu litere de-o şchioapă: P. P. Garin. Şelga întoarse scândura şi pe partea cealaltă văzu aceleaşi litere, însă de-a-ndoaselea; printr-un procedeu misterios scândura de trei ţoli fusese arsă de această inscripţie pe toată grosimea.

— Tii, drăcie! făcu Şelga. P. P. Garin nu se ocupa aici de pirotehnie.

— Dar asta ce-o mai fi, Vasili Vitalievici? întrebă Taraşkin, arătând o mică piramidă de vreun ţol şi jumătate înălţime, de aproximativ un ţol la bază, confecţionată prin presare dintr-un material cenuşiu.

— Unde ai găsit-o?

— Uite colo, e o ladă plină.

După ce o suci pe toate părţile şi o mirosi, Şelga aşeză piramida pe marginea mesei, înfipse în ea un chibrit aprins şi se duse în colţul cel mai îndepărtat al subsolului. Când chibritul arse în întregime, piramida luă foc, mistuindu-se cu o flacără orbitoare, albă-azurie. Arse astfel timp de cinci minute şi câteva secunde fără să facă funingine şi aproape fără miros.

— Îţi recomand să nu faci niciodată asemenea experienţe,

zise Şelga. Piramida ar fi putut să fie o lumânare de gaze. Atunci, şi tu şi eu am fi rămas pe veci în subsolul ăsta. Toate-s bune, dar ce am aflat noi până acum? Vom încerca să precizăm: în primul rând, omorul a fost săvârşit din răzbunare sau pentru jaf; în al doilea rând, putem considera că numele celui ucis este P. P. Garin. Deocamdată asta-i totul. Dumneata, Taraşkin, eşti gata să afirmi că s-ar putea ca P. P. Garin să fie cel care a plecat cu barca. Nu cred. Numele de pe scândură l-a scris chiar Garin. Psihologiceşte e absolut limpede. Dacă eu, să zicem, aş descoperi vreo chestie extraordinară, ca asta, atunci cu siguranţă că, sub imboldul entuziasmului, aş scrie numele meu şi în niciun caz pe al dumitale. Noi ştim că victima lucra în acest laborator; înseamnă că el e inventatorul, adică Garin.

Şelga şi Taraşkin ieşiră din subsol şi, după ce aprinseră câte o ţigară, se aşezară pe cerdac, la soare, în aşteptarea agentului şi a câinelui.

7

La poşta centrală, printr-unul din ghişeele de prezentare a telegramelor pentru străinătate pătrunse o mână grasă şi roşcată, cu un formular de telegramă, şi rămase aşa. Formularul tremura uşor.

Telegrafistul privi câteva clipe mâna. „Aha, îi lipseşte un deget... cel mic , se dumeri el, în sfârşit, şi începu să citească cele scrise pe formular.

„Semionov, str. Marszalkowska, Varşovia. Însărcinarea îndeplinită pe jumătate, inginerul plecat, n-am reuşit să obţin documentele, aştept dispoziţii. Stas.

Telegrafistul sublinie cu creionul roşu cuvântul Varşovia. Se ridică în picioare şi, acoperind cu trupul său gemuleţul ghişeului, începu să-l privească prin grilaj pe cel care vroia să expedieze telegrama. Era un bărbat corpolent, de vârstă mijlocie, cu faţa puhavă, acoperită de o piele nesănătoasă, cenuşiu-gălbuie şi cu mustăţi galbene, pleoştite, ce-i ascundeau în parte gura. Ochii îi erau tupilaţi după deschizătura pleoapelor umflate. Pe capul ras purta o şapcă de catifea cafenie.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el. Primeşte telegrama.

— Telegrama e cifrată, ripostă telegrafistul.

— Adică cum cifrată? Ce îndrugi prostii? E o telegramă comercială şi eşti dator s-o primeşti. Mă legitimez, sunt în serviciul consulatului polon. Vei răspunde pentru cea mai mică întârziere.

Cetăţeanul cu patru degete la mână se înfurie, obrajii îi tremurau; vorba lui aducea mai degrabă a lătrat, dar mâna de pe pervazul ghişeului continua să dârdâie alarmată.

— Uite ce e, cetăţene, zise telegrafistul, deşi pretindeţi că telegrama dumneavoastră e comercială, eu susţin totuşi că este o telegramă politică, cifrată. Şi zâmbi ironic.

Domnul cu faţa gălbejită se supără de-a binelea şi ridică tonul; între timp, o fată îi luă pe nesimţite formularul şi îl duse la masa unde Vasili Vitalievici Şelga cerceta toate telegramele prezentate în ziua aceea.

După ce privi formularul: „str. Marszalkowska, Varşovia , el trecu de după despărţitură în sală, se opri în spatele expeditorului supărat şi făcu un semn telegrafistului. Acesta, după ce strâmbă din nas, rosti câteva cuvinte cu privire la politica panilor şi se aşeză să completeze chitanţa. Polonezul gâfâia furios şi se lăsa mereu când pe un picior, când pe altul. Pantofii săi de lac scârţâiau. Şelga îi privea atent picioarele mari. Se duse apoi la uşa de intrare şi făcu un semn cu capul, arătându-i agentului de serviciu pe polonez:

— Urmăreşte-l.

Cercetările din ziua precedentă, efectuate cu ajutorul copoiului, le îndreptaseră paşii de la vila din păduricea de mesteceni până la râul Krestovka, dar aici se întrerupseră; probabil că asasinii se urcaseră într-o barcă. Alte date nu s-au putut obţine. După toate aparenţele, criminalii se ascundeau la Leningrad. Nici controlul telegramelor nu dăduse niciun rezultat. Numai aceasta din urmă, expediată unui anume Semionov, la Varşovia, prezenta oarecare interes.

Telegrafistul întinse polonezului chitanţa, iar acesta începu să caute mărunţiş în buzunar. În clipa aceea se apropie grăbit de ghişeu, cu un formular de telegramă în mână, un bărbat frumos, cu ochi negri şi barbişon. Aşteptând să-i vină rândul, privea cu o calmă ostilitate burta proeminentă a furiosului polonez.

Şelga îl văzu pe bărbatul cu barbişon contractându-se deodată, parcă din tot trupul, şi privindu-l imediat pe polonez

drept în faţă: observase mâna cu patru degete.

Privirile celor doi se încrucişară. Falca polonezului se lăsă în jos. Pleoapele umflate i se deschiseră larg. În ochii lui tulburi se citea groaza. Faţa i se schimbă, ca a unui cameleon uriaş, devenind plumburie.

De-abia atunci se dumeri Şelga – omul cu barbişon, care stătea în faţa polonezului, era o dublură a celui ucis în vila din păduricea de mesteceni de pe insula Krestovski...

Polonezul scoase un strigăt răguşit şi o luă la goană, ca scăpat din puşcă, spre ieşire. Agentul de serviciu, care avea ordin să-l urmărească de la distanţă, îl lăsă să iasă în stradă şi porni pe urmele lui.

Dublura rămase lângă ghişeu. Ochii lui reci, înrămaţi în ovalul genelor negre, nu exprimau altceva decât uimire. Dădu din umeri şi, după dispariţia polonezului, întinse telegrafistului telegrama pe care scria:

„Paris, bulevardul Batignolles, post-restant, nr. 555. Începeţi imediat analiza, îmbunătăţiţi calitatea cu cincizeci la sută; la jumătatea lunii mai aştept primul colet. P.P.

— Telegrama se referă la nişte lucrări ştiinţifice cu care se ocupă acum un coleg al meu, delegat la Paris de către Institutul de chimie anorganică, zise el telegrafistului. Apoi scoase tacticos din buzunar un pachet de ţigări, lovi una din ele de cutie şi o aprinse cu grijă.

— O clipă, vă rog, dacă nu vă supăraţi, i se adresă Şelga respectuos.

Bărbatul cu barbişon îl privi o clipă, apoi coborî genele.

— Poftiţi, răspunse el, cu multă amabilitate.

— Sunt agent al miliţiei judiciare, zise Şelga, arătând legitimaţia. Poate găsim un loc mai potrivit să stăm puţin de vorbă.

— Vreţi să mă arestaţi?

— Nicidecum. Vreau să vă previn că polonezul care a fugit adineauri de aici are intenţia să vă ucidă, la fel cum l-a ucis pe inginerul Garin, ieri, pe insula Krestovski.

Bărbatul cu barbişon căzu o clipă pe gânduri. Calmul şi politeţea nu-l părăseau însă.

— Poftiţi, să mergem, zise el, am un sfert de ceas liber.

8

Pe stradă, lângă poştă, se apropie în fugă de Şelga agentul de serviciu, înfierbântat şi cu pete roşii pe obraz.

— Tovarăşe Şelga, individul a fugit.

— De ce l-ai lăsat să-ţi scape?

— Îl aştepta un automobil, tovarăşe Şelga.

— Şi motocicleta dumitale?...

— Zace acolo, trântită la pământ, răspunse agentul arătând motocicleta care se afla la vreo sută de paşi de la intrarea poştei. Individul s-a repezit la ea şi i-a spart un cauciuc cu cuţitul. Am dat imediat alarma, cu fluierul. Dar el a sărit în maşină şi a luat-o la sănătoasa.

— Ai notat numărul automobilului?

— Nu.

— Am să-ţi fac raport.

— Dar numărul maşinii era mânjit cu noroi...

—- Bine, du-te la miliţie, peste douăzeci de minute vin şi eu.

Şelga îl ajunse din urmă pe bărbatul cu barbişon. Câteva minute merseră tăcuţi. O luară pe bulevardul Sindicatelor.

— Semănaţi extraordinar cu cel ucis, începu Şelga.

— Am avut prilejul să aud de multe ori acest lucru. Numele meu este Piankov-Pitkevici, răspunse îndatoritor bărbatul cu barbişon. În ziarul de aseară am citit despre asasinarea lui Garin. E îngrozitor. Îl cunoşteam foarte bine, era un om capabil şi un chimist minunat. I-am vizitat de multe ori laboratorul din insula Krestovski. Pregătea o importantă descoperire în domeniul chimiei militare. Ştiţi ce sunt aşa-numitele lumânări fumigene?

Şelga se uită la el cu coada ochiului şi nu răspunse.

— Ce ziceţi, întrebă apoi, asasinarea lui Garin are vreo legătură cu interesele Poloniei?

— Nu cred. Cauzele asasinatului sunt mult mai adânci. În presa americană au apărut unele informaţii despre lucrările lui Garin. Polonia poate servi numai ca punct de tranzit.

Şelga propuse să stea pe o bancă de pe bulevard. Nu era nimeni în apropiere. Scoase din servietă tăieturi din ziare ruseşti şi străine şi le întinse pe genunchi.

— Ziceţi că Garin lucra în domeniul chimiei şi că în presa străină au apărut informaţii despre el. În aceste tăieturi, unele lucruri coincid cu spusele dumneavoastră, altele însă nu-mi sunt

complet limpezi. Citiţi asta:

…în America se manifestă interes faţă de informaţiile primite de la Leningrad în legătură cu lucrările unui inventator rus. Se presupune că dispozitivul său posedă cea mai mare forţă distructivă din toate câte se cunosc până în prezent.

— Ciudat… Nu ştiu… zise zâmbind Pitkevici după ce citi. N-am auzit despre aşa ceva. Nu, aici nu e vorba de Garin.

Şelga îi întinse o altă tăietură:

„…în legătură cu marile manevre ale flotei americane, care urmează să aibă loc în apele Oceanului Pacific, Ministerul de Război a fost interpelat dacă ştie ceva despre dispozitivele de o uriaşă forţă distructivă ce se construiesc în Rusia Sovietică.

— Fleacuri… făcu Pitkevici dând din umeri, apoi luă de la Şelga o a treia tăietură:

„…Miliardarul Rolling, regele industriei chimice, a plecat în Europa. Plecarea sa e în legătură cu înfiinţarea unui trust pentru prelucrarea gudronului de cărbuni şi a sării de bucătărie. La Paris, Rolling a acordat un interviu, exprimându-şi convingerea că uriaşul lui concern chimic va aduce linişte în ţările Lumii Vechi, zguduite de forţele revoluţionare. El a vorbit în termeni deosebit de violenţi despre Rusia Sovietică, unde, după unele zvonuri, se efectuează lucrări misterioase în legătură cu transmiterea la distanţă a energiei termice.

Pitkevici citi cu atenţie. Căzu pe gânduri.

— Da, zise el, încruntând din sprâncene, e foarte posibil ca asasinarea lui Garin să fie în legătură cu această notă.

— Faceţi sport? întrebă pe neaşteptate Şelga, şi, apucând mâna lui Pitkevici, o întoarse cu palma în sus. Sunt un sportiv pasionat.

— Vreţi să vedeţi dacă nu am cumva bătături de la lopeţi, tovarăşe Şelga? Se văd două băşicuţe, asta arată că sunt un vâslaş prost şi că acum două zile am vâslit într-adevăr aproape o oră şi jumătate, fără întrerupere, ducându-l pe Garin cu barca la insula Krestovski… Vă satisfac aceste informaţii?

Şelga îi lăsă mâna şi începu să râdă:

— Sunteţi grozav, tovarăşe Pitkevici. Ar fi foarte amuzant să mă ocup mai serios de dumneavoastră.

— Nu mă dau niciodată în lături de la o luptă serioasă.

— Spuneţi-mi, tovarăşe Pitkevici, îl cunoaşteţi mai de mult pe polonezul acesta cu patru degete?

— Vreţi să ştiţi de ce am rămas uimit când i-am văzut mâna cu patru degete? Aveţi foarte mult spirit de observaţie, tovarăşe Şelga. Da, am rămas uimit... Ba chiar m-am şi speriat.

— De ce?

— Ei, asta n-am să v-o spun.

Şelga îşi muşcă buzele uscate. Privea în lungul bulevardului pustiu.

— Nu numai mâna o are mutilată, urmă Pitkevici. Pieptul lui e brăzdat în diagonală de o cicatrice uriaşă. Garin l-a aranjat aşa în 1919. Omul se numeşte Stas Tyklinski...

— Răposatul Garin, întrebă Şelga, l-a mutilat cu acelaşi procedeu cu care tăia scânduri de trei ţoli?

Pitkevici întoarse repede capul spre Şelga şi câtva timp se priviră drept în luminile ochilor: unul calm şi enigmatic, celălalt vesel şi deschis.

— Tovarăşe Şelga, intenţionaţi totuşi să mă arestaţi?

— Nu... Asta o putem face oricând.

— Aveţi dreptate. Cunosc multe lucruri... Dar, se înţelege, prin niciun fel de mijloace de constrângere nu veţi afla de la mine ceea ce nu vreau să vă spun. Dumneavoastră ştiţi că n-am niciun amestec în crima asta. Vreţi să începem un joc cu cărţile pe faţă? Condiţiile luptei: după fiecare lovitură bine executată ne vom întâlni şi vom sta de vorbă, cu toată sinceritatea. Va semăna cu o partidă de şah. Procedee interzise: să ne ucidem unul pe altul. Apropo, în timp ce stăteam de vorbă, vă pândea un pericol de moarte... Nu glumesc, vă asigur. Dacă în locul dumneavoastră ar fi şezut Stas Tyklinski, atunci eu, să zicem, aş fi aruncat o privire de jur împrejur, aş fi văzut că nu-i ţipenie de om şi aş fi pornit fără nicio grabă spre piaţa Senatului... Iar el ar fi fost găsit ulterior, pe bancă, mort de-a binelea, cu nişte pete scârboase pe corp. Dar, repet, nu voi recurge faţă de dumneavoastră la asemenea figuri. Vreţi să începem o partidă?

— Bine, sunt de acord, răspunse Şelga, cu ochii strălucitori. Primul voi ataca eu. Se acceptă?

— Bineînţeles. Dacă nu m-aţi fi surprins la poştă, eu, desigur, nu v-aş fi oferit acest joc. Cât despre polonezul cu patru degete, vă promit să vă ajut în căutarea lui. Oriunde îl voi întâlni, vă voi anunţa telefonic sau telegrafic.

— Bine. Acum arătaţi-mi ce bazaconie e aceea de care faceţi atâta caz.

Pitkevici încuviinţă din cap.

— Bine, zâmbi el, fie cum ziceţi dumneavoastră, jocul e pe faţă.

Scoase tacticos din buzunarul de la piept o cutie plată. În cutie se afla un tubuşor metalic, de grosimea unui deget.

— Dacă apeşi la un capăt, în interior va trosni o bucăţică de sticlă. Asta-i tot.

9

Când mai avea puţin până la clădirea miliţiei judiciare, Şelga se opri deodată, de parcă s-ar fi izbit de un stâlp de telegraf.

— Tii! exclamă el şi izbi furios cu piciorul în pavaj. Ce cabotin, ce şmecher!

Într-adevăr, Şelga se lăsase prostit sută-n sută. Fusese la doi paşi de asasin (despre asta nu mai avea nicio îndoială) şi nu-l înşfăcase. Discutase cu un om care, după toate aparenţele, cunoştea toate firele asasinatului şi care reuşise să nu-i spună, de fapt, nimic... Acest Piankov-Pitkevici deţinea un secret... Deodată, Şelga îşi dădu seama că era vorba de un secret de stat, de importanţă mondială... Îl avusese în mână pe Piankov-Pitkevici şi totuşi...

„Mi-a scăpat, blestematul, m-a dus de nas!”

Şelga urcă în fugă până la etajul doi şi intră în biroul său. Pe masă se afla un pachet înfăşurat într-un ziar. Pe pervazul lat al ferestrei şedea liniştit un bărbat gras, încălţat cu o pereche de cizme date cu păcură. Făcu o plecăciune în faţa lui Şelga, cu şapca pe pântec, în chip de salut.

— Sunt Babicev, se prezentă el, duhnind puternic a rachiu de casă, administratorul imobilului de pe strada Puşkarskaia, numărul douăzeci şi patru, folosit de o întovărăşire de locatari.

— Dumneata ai adus pachetul ăsta?

— Eu. L-am găsit în apartamentul numărul treisprezece... Nu se află în corpul principal al casei, ci într-o anexă. Locatarul a dispărut de două zile. Am chemat azi miliţia, am spart uşa, am întocmit un proces-verbal, aşa cum cere legea, administratorul duse mâna la gură, obrajii i se înroşiră, ochii i se holbară uşor şi se umeziră, iar duhoarea de rachiu umplu odaia, şi, care va să zică, am mai găsit şi pachetul ăsta în sobă.

— Cum îl cheamă pe locatarul dispărut?

— Saveliev, Ivan Alekseevici.

Şelga desfăcu pachetul. Găsi o fotografie a lui Piankov-Pitkevici, un pieptene, o pereche de foarfece şi o sticlă cu un lichid negru – vopsea de păr.

— Cu ce se ocupa Saveliev?

-— Cu ştiinţele. Când s-a spart la noi o ţeavă, comitetul de imobil i s-a adresat lui... „V-aş ajuta cu plăcere, a răspuns el, dar eu sunt chimist”.

— Pleca deseori noaptea de-acasă?

— Noaptea? Nu. N-am băgat de seamă, administratorul îşi duse iarăşi palma la gură, dar cum se crăpa de ziuă, e drept, pleca. Noaptea însă n-am constatat să umble şi nici nu l-am văzut beat.

— Veneau la el ceva cunoscuţi?

— N-am constatat.

Şelga ceru la telefon relaţiile secţiei de miliţie din cartierul Petrograd. Află că în anexa casei cu numărul douăzeci şi patru de pe strada Puşkarskaia a locuit într-adevăr numitul Saveliev Ivan Alekseevici, de treizeci şi şase de ani, de profesie inginer chimist. Se stabilise acolo în februarie şi prezentase un buletin de populaţie eliberat de miliţia din Tambov.

Şelga telegrafie la Tambov şi, împreună cu administratorul, plecă cu automobilul în cartierul Fontanka, unde la secţia de instrucţie judiciară, pe un răcitor, se afla cadavrul bărbatului asasinat în insula Krestovski. Administratorul îl recunoscu îndată pe locatarul apartamentului cu numărul treisprezece.

10

Cam în acelaşi timp, bărbatul care îşi zisese Piankov-Pitkevici veni cu o trăsură de piaţă cu coşul ridicat până la un loc viran din cartierul Petrograd, plăti cursa şi îşi urmă drumul mai departe pe trotuarul de pe marginea locului viran. Deschise apoi portiţa unei curţi împrejmuite cu un gard de lemn, străbătu curtea, intră într-o clădire şi urcă pe o scară îngustă de serviciu până la etajul patru. Cu două chei descuie o uşă, atârnă în antreul gol, de unicul cui, paltonul şi pălăria, intră într-o odaie ale cărei ferestre – patru la număr – erau până la jumătate date cu var, se aşeză

pe un divan rupt şi-şi acoperi faţa cu palmele.

Numai aici, în această odaie izolată (mobilată cu rafturi pline de cărţi şi aparate de fizică), putu el, în sfârşit, să se lase în voia groaznicei nelinişti, aproape disperări, care îl chinuia din ziua precedentă.

Mâinile cu care îşi acoperise faţa, tremurau. Îşi dădea seama că pericolul de moarte nu trecuse încă. Era încercuit. Avea foarte puţine şanse să scape: din o sută de posibilităţi, nouăzeci şi nouă erau împotriva lui. Câtă lipsă de prevedere, vai de mine, câtă lipsă de prevedere, repeta el în şoaptă.

În sfârşit, cu mare greutate îşi stăpâni neliniştea, izbi cu pumnul o pernă murdară, se culcă cu faţa în sus şi închise ochii.

Gândurile lui, suprasolicitate de o cumplită încordare, se odihneau. Câteva clipe de nemişcare ca de moarte îi împrospătară forţele. Se ridică, îşi turnă un pahar de Madera şi-l bău dintr-o înghiţitură. Un val fierbinte îi năpădi tot trupul; începu să umble prin odaie cu un calm metodic, căutând să găsească posibilităţile infime de salvare care îi mai rămăseseră.

Ridică cu grijă, lângă pervaz, tapetele vechi care se dezlipiseră, scoase de acolo nişte planşe şi le făcu sul. Luă din rafturi câteva cărţi şi, împreună cu planşele şi cu piesele unor aparate de fizică, le puse pe toate într-o valiză. Trăgând mereu cu urechea, duse valiza jos, întruna din boxele întunecoase pentru lemne, şi o ascunse sub o grămadă de gunoaie. Se reîntoarse în odaie, scoase din birou un revolver, îl cercetă şi-l vârî în buzunarul de la spate.

Era ora cinci fără un sfert. Se trânti din nou pe divan şi fumă ţigară după ţigară, aruncând mucurile într-un ungher.

— Fireşte că n-au găsit nimic! aproape că strigă el deodată, sărind de pe divan, şi începu din nou să umble dintr-un colţ în altul al odăii.

Când se lăsă amurgul, îşi trase în picioare o pereche de cizme grosolane, îmbrăcă un pardesiu subţire şi ieşi din casă.

11

La miezul nopţii, ofiţerul de serviciu de la secţia a şaisprezecea de miliţie fu chemat la telefon.

— Trimiteţi imediat o echipă de miliţieni pe insula Krestovski,

îi sună în ureche o voce grăbită, la vila unde alaltăieri s-a comis un asasinat...

Vocea se întrerupse. Ofiţerul de serviciu drăcui în receptor. Chemă postul telefonic de control şi află că i se telefonase de la şcoala de canotaj. Telefonă la şcoala de canotaj. Acolo, telefonul sună îndelung până ce în receptor se auzi, în sfârşit, o voce somnoroasă:

— Ce doriţi?

— De la dumneavoastră s-a telefonat adineauri?

— Da, răspunse vocea după un căscat.

— Cine a telefonat, n-aţi văzut?

— Nu, la noi s-a defectat lumina. Ni s-a spus că din însărcinarea tovarăşului Şelga.

Peste o jumătate de ceas, patru miliţieni săriră dintr-o camionetă lângă vila părăsită de pe insula Krestovski. De după mesteceni se mai profilau slab urmele stacojii ale crepusculului. În liniştea care domnea se auzeau nişte gemete înăbuşite. Un bărbat îmbrăcat cu un cojoc zăcea cu faţa la pământ lângă cerdacul din spatele vilei. Îl întoarseră cu faţa în sus şi constatară că era paznicul. Lângă el găsiră o bucată de vată îmbibată cu cloroform.

Uşa care dădea din cerdac era larg deschisă, iar lacătul smuls. Când miliţienii pătrunseră în vilă, din subsol se auzi o voce înăbuşită:

— Chepengul, ridicaţi chepengul din bucătărie, tovarăş...

Lângă un perete din bucătărie stăteau îngrămădite mese, lăzi, saci grei. Dădură totul deoparte şi ridicară chepengul.

Din subsol sări afară Şelga, cu privirile rătăcite, plin de praf şi de pânze de păianjen.

— Veniţi repede încoace! strigă el, dispărând pe uşă. Faceţi repede lumină!

În odaia cu patul de fier văzură pe jos, la lumina lanternelor oarbe, două revolvere cu încărcătoarele goale, o şapcă de catifea cafenie şi nişte urme scârboase de vărsături, care răspândeau un miros înţepător.

— Atenţie! strigă Şelga. Nu respiraţi, pericol de moarte!

Dându-se înapoi, împingându-i pe miliţieni spre uşă, el privea cu scârbă şi groază un tub metalic de mărimea unui deget, care zăcea pe duşumea.

12

Ca toţi oamenii de afaceri de mare anvergură, Rolling, regele industriei chimice, primea în chestiuni de afaceri într-un birou închiriat în acest scop, unde secretarul său cernea vizitatorii după gradul lor de importanţă, le citea gândurile şi, cu o politeţe ireproşabilă, răspundea la întrebările lor. Stenografa cristaliza în cuvinte ideile lui Rolling, care valorau (dacă înmulţeai media lor aritmetică anuală cu echivalentul bănesc) aproximativ cincizeci de mii de dolari fiecare fragment de idee elaborat într-o secundă de acest rege al chimiei anorganice. Unghiile în formă de migdale ale dactilografelor zburau necontenit deasupra clapelor a patru maşini Underwood. Un comisionar tinerel apărea ca din pământ înaintea patronului, îndată ce era chemat, ca o întruchipare a voinţei lui.

Oficiul lui Rolling de pe bulevardul Malesherbes era un local în care domnea o atmosferă gravă şi sumbră. Pereţi tapetaţi cu adamască sumbră, castorine sumbre pe duşumea, mobilă de piele sumbră. Pe mesele de culoare închisă, acoperite cu cristale, zăceau culegeri de reclame, ghiduri cu scoarţe de iuft cafeniu, prospecte ale uzinelor chimice. Câteva proiectile ruginite de gaze toxice şi un aruncător de mine, aduse de pe câmpurile de luptă, împodobeau căminul.

Dincolo de o uşă înaltă din lemn de nuc, cafeniu, stătea în cabinetul său, printre diagrame, cartograme şi fotografii, regele industriei chimice – Rolling. După ce erau „filtraţi” , vizitatorii păşeau uşor pe castorină, în anticameră, se aşezau în fotoliile de piele şi priveau, tulburaţi, uşa din lemn de nuc. Dincolo, în spatele uşii, până şi aerul din cabinetul „regelui” era neînchipuit de preţios, deoarece era străbătut de idei care valorau cincizeci de mii de dolari pe secundă.

Care inimă de om ar fi rămas calmă când, în liniştea solemnă din anticameră, începea deodată să se mişte clanţa din bronz masiv, în formă de labă răşchirată pe un glob, a uşii din lemn de nuc, şi apărea un bărbat scund, într-o haină scurtă de un gri-închis, cu obrajii acoperiţi de o barbă mică, cunoscută întregii lumi, un bărbat cu un aer chinuitor de rece, aproape un supraom, cu o faţă gălbejită ce amintea marca de fabricaţie cunoscută întregii lumi: un cerc galben întretăiat de patru liniuţe negre?

Deschizând puţin uşa, regele îşi înfigea privirile în vizitator şi spunea – cu un puternic accent american – „poftiţi”.

13

Ţinând un creionaş de aur între două degete, secretarul întrebă cu o politeţe ireproşabilă:

—- Iertaţi-mă, vă rog, numele dumneavoastră?

— General Subbotin... emigrant rus.

Cel care răspunse dădu supărat din umeri şi-şi trecu batista mototolită peste mustăţile încărunţite.

Secretarul, zâmbind de parcă discuţia ar fi privit chestiuni extrem de plăcute şi amicale, notă ceva în fugă cu creionul într-un mic carnet, şi întrebă, de data asta cu o prudenţă excesivă:

— Monsieur Subbotin, care este scopul eventualei dumneavoastră convorbiri cu mister Rolling?

— E un scop excepţional, extrem de important.

— Poate va fi necesar să-l expun pe scurt lui mister Rolling.

— Vedeţi, scopul, ca să zic aşa, este simplu, un plan... Avantaje reciproce...

— Un plan privind un război chimic împotriva bolşevicilor, am înţeles bine? întrebă secretarul.

— Exact... Am intenţia să-l propun lui mister Rolling.

— Mi-e teamă, îl întrerupse cu o cuceritoare politeţe secretarul, şi chipul lui plăcut trădă chiar suferinţă, mi-e teamă că mister Rolling este întrucâtva supraîncărcat cu planuri de acest gen. Începând de săptămâna trecută, noi am primit numai din partea unor ruşi o sută douăzeci şi patru de propuneri în legătură cu un război chimic împotriva bolşevicilor. Avem în portofoliul nostru un excelent plan de atac simultan, aerian şi chimic, asupra Harkovului, Moscovei şi Petrogradului. Cu o deosebită ingeniozitate, autorul planului desfăşoară forţele pe baze de atac situate în statele-tampon – ceva foarte, foarte interesant. El a întocmit chiar şi un deviz precis: şase mii opt sute cincizeci de tone de iperită pentru nimicirea totală a locuitorilor acestor capitale.

Generalul Subbotin, stacojiu din pricina unui teribil aflux de sânge, îl întrerupse:

— Atunci ce mai tura-vura, mister, nu ştiu cum vă spune!

Planul meu nu-i deloc rău, dar şi ăsta e un plan excelent. Trebuie să acţionăm! De la vorbe, la fapte!... Ce ne mai împiedică oare?

— Dragă domnule general, singura piedică e faptul că mister Rolling nu vede deocamdată echivalentul cheltuielilor sale.

— Ce fel de echivalent?

— Pentru mister Rolling nu e nicio dificultate să arunce din avioane şase mii opt sute cincizeci de tone de iperită, dar pentru aceasta va fi nevoie de unele cheltuieli. Războiul costă bani, nu-i aşa? În planurile care i se oferă, mister Rolling vede deocamdată numai cheltuieli. Însă echivalentul, adică profiturile de pe urma unei diversiuni împotriva bolşevicilor, din nefericire, nu e indicat.

— E limpede ca lumina zilei că... profituri... va avea profituri colosale oricine va readuce în Rusia guvernanţi legali, un regim normal, legal. Un asemenea om va căpăta munţi de aur! Generalul îşi înfipse, pe sub sprâncene, privirile de vultur în secretar. Aha! Va să zică trebuie indicat acest echivalent?

— Exact, cu ajutorul cifrelor: în stânga – pasivul, în dreapta – activul, apoi o linie şi o diferenţă cu semnul plus, care ar putea trezi interesul lui mister Rolling.

— Aha! fornăi generalul, apoi îşi trase pe ochi pălăria prăfuită şi se îndreptă, hotărât, spre uşă.

14

Curând după plecarea generalului, la intrare se auzi vocea băiatului-comisionar, care se împotrivea cuiva, apoi o altă voce care îşi exprimă dorinţa ca pe băiat să-l ia toţi dracii, şi în faţa secretarului apăru Semionov, cu paltonul descheiat, ţinând într-o mână pălăria şi bastonul, iar în colţul gurii o ţigară de foi, morfolită.

— Bună dimineaţa, prietene, se adresă el grăbit secretarului şi-şi aruncă pe masă pălăria şi bastonul. Lasă-mă să intru la rege peste rând!

Creionaşul de aur al secretarului rămase suspendat în aer.

— Dar mister Rolling este astăzi foarte ocupat.

— Fleacuri, prietene... în automobilul meu aşteaptă un om care a picat chiar acum de la Varşovia... Spune-i lui Rolling că am venit în legătură cu afacerea Garin.

Sprâncenele secretarului săltară în sus. El dispăru imediat în

spatele uşii din lemn de nuc. Peste o clipă, scoase capul afară.

— Poftiţi monsieur Semionov, şopti mieros secretarul, cu o voce şuierătoare.

Şi apăsă chiar el pe clanţa uşii în formă de labă răşchirată pe un glob.

Semionov se înfăţişă regelui industriei chimice. El nu vădi niciun fel de tulburare, în primul rând pentru că era bădăran din fire, şi, în al doilea rând, pentru că acum „regele avea mai multă nevoie de el decât el de „rege.

Rolling îl sfredeli cu privirea ochilor săi verzi. Semionov, fără să se tulbure nici de asta, se aşeză în faţa lui, de partea cealaltă a mesei.

— Ei? întrebă Rolling.

— S-a făcut.

— Planurile?

— Să vezi, mister Rolling, s-a întâmplat o încurcătură...

— Te întreb unde sunt planurile?! Eu nu le văd, rosti fioros Rolling şi lovi uşor cu palma în masă.

— Ascultă, Rolling, noi doi am convenit să-ţi aduc nu numai planurile, dar şi aparatul... Am făcut colosal de multe... Am găsit oameni... I-am trimis la Petrograd, unde au pătruns în laboratorul lui Garin. Au văzut cum funcţionează dispozitivul... Dar aici, dracu ştie cum, s-a întâmplat ceva... în primul rând, există doi Garini.

— Am presupus asta chiar de la început, făcu Rolling cu scârbă.

— Pe unul am reuşit să-l înlăturăm.

— L-aţi ucis?

— Dacă vrei, cam aşa ceva. În orice caz, a murit. Asta nu trebuie să te neliniştească: lichidarea a avut loc la Petrograd, el e supus sovietic, aşa că nu-i nimic grav... Dar apoi a apărut dublura lui... Atunci am făcut un efort extraordinar...

— Într-un cuvânt, îl întrerupse Rolling, dublura sau Garin e în viaţă şi nu mi-ai adus nici planurile, nici aparatele, cu toate că am cheltuit atâţia bani.

— Afară, în maşină, se află Stas Tyklinski, care a luat parte la toată afacerea. Dacă vrei, îl chem, şi el o să-ţi relateze totul amănunţit.

— Nu vreau să văd niciun Tyklinski, eu am nevoie de planuri şi de aparate... Mă miră îndrăzneala dumitale de a veni cu

mâinile goale...

În ciuda tonului glacial al acestor cuvinte şi a faptului că, după ce termină de vorbit, Rolling îi aruncă o privire ucigătoare lui Semionov, convins că acest nenorocit de emigrant rus se va preface în scrum şi va pieri fără urmă, acesta nu se tulbură de fel, îşi vârî în gură ţigara morfolită şi rosti cu vioiciune:

— Dacă nu vrei să-l vezi pe Tyklinski, cu atât mai bine, nu-i cine ştie ce plăcere. Trebuie să-ţi spun însă, Rolling, că am nevoie de bani, vreo douăzeci de mii de franci. Îmi dai un cec sau bani peşin?

Cu toată uriaşa lui experienţă şi cunoaştere a oamenilor, Rolling vedea pentru prima oară un tip obraznic ca acesta. Nasul lui borcănat se umezi de sudoare din pricina efortului pe care îl făcuse ca să nu arunce cu călimara în mutra pistruiată a lui Semionov... (Şi câte secunde de nepreţuit pierduse cu această discuţie nenorocită!). Se stăpâni însă şi întinse mâna spre sonerie.

Semionov, care îi urmărise mâna, rosti deodată:

— Vedeţi, dragă mister Rolling, inginerul Garin se află acum la Paris.

15

Rolling sări în picioare, nările i se dilatară, între sprâncene i se umflă o vână. Se repezi la uşă, o încuie, apoi se apropie de Semionov. Puse o mână pe speteaza unui fotoliu, iar cealaltă pe marginea mesei. Se aplecă spre el.

— Minţi, zise.

— Ei, asta-i, de ce-aş minţi?... Lucrurile s-au petrecut aşa: Stas Tyklinski s-a întâlnit cu dublura la Petrograd, la poştă, pe când preda o telegramă, şi a observat adresa: Paris, bulevardul Batignolles... Ieri, polonezul a sosit de la Varşovia şi ne-am dus imediat împreună pe bulevardul Batignolles. Acolo, într-o cafenea, ne-am lovit nas în nas cu Garin sau cu dublura lui, dracu să-i ştie.

Cu respiraţia oprită, Rolling cerceta atent faţa pistruiată a lui Semionov. Apoi se îndreptă din şale şi dădu deodată afară tot aerul adunat în plămâni.

— Dumneata îţi dai seama perfect că nu suntem în Rusia

Sovietică, ci la Paris, şi că, dacă ai să comiţi o crimă, eu n-o să caut să te scap de ghilotină. Pe de altă parte, dacă încerci să mă înşeli, să ştii că te voi strivi.

Se întoarse la locul lui şi deschise cu scârbă carnetul de cecuri.

— Douăzeci de mii nu-ţi dau, ţi-ajung şi cinci... zise el.

Completă cecul, îl împinse cu unghia spre Semionov, şi apoi nu mai mult de o secundă – puse coatele pe masă şi-şi strânse faţa în palme.

16

Se înţelege că frumoasa Zoia Monrose nu devenise întâmplător amanta regelui industriei chimice. Numai proştii şi cei care nu ştiu ce înseamnă lupta şi victoria pun totul pe seama întâmplării. „E un om norocos” – zic ei cu invidie, şi-l privesc pe cel care a reuşit în viaţă ca pe o minunăţie. Dar mii de proşti îl vor strivi încântaţi într-o zi, când va cădea în dizgraţia întâmplării divine.

Nu, nicio fărâmă de întâmplare, ci numai mintea şi voinţa o aduseseră pe Zoia Monrose în patul lui Rolling. Voinţa i se călise ca oţelul în focul peripeţiilor din anul 1919. Iar mintea ei ageră cultiva pe deplin conştient printre cei din jur credinţa în excepţionala solicitudine faţă de ea a divinei Fortune, sau a Norocului...

În cartierul în care locuia pe malul stâng al Senei, strada Senei, în prăvăliile de mărunţişuri, de coloniale, de vinuri, de cărbuni şi gastronomice, Zoia Monrose era privită, într-un anume sens, cam ca o sfântă.

Automobilul ei de zi – o limuzină neagră de 24 H.P., automobilul de plimbare – un Rolls-Royce semidivin de 80 H.P., trăsurica ei electrică de seară – capitonată cu mătase tighelită, împodobită cu vaze de flori şi mânere de argint – şi, în special, cei un milion cinci sute de mii de franci, câştigaţi la cazinoul din Deauville, stârneau în cartier o admiraţie religioasă.

Jumătate din câştig, cu toată prudenţa şi cu o adâncă pricepere în asemenea treburi, o investi în presă.

Începând din luna octombrie (când se deschide sezonul la

Paris) presa se porni să-i facă „atmosferă” frumoasei Monrose. Mai întâi, într-un ziar mic-burghez apăru un pamflet despre amanţii ruinaţi ai Zoiei Monrose. „Frumoasa ne costă prea scump!” exclama ziarul. Apoi, un influent organ radical începu, în legătură cu acest pamflet, să tune şi să fulgere, pe nepusă masă, împotriva micilor burghezi care trimit în parlament băcani şi negustori de vinuri al căror orizont nu trece de cartierul lor. „Chiar dacă Zoia Monrose a ruinat o duzină de străini, exclama ziarul, banii lor circulă în Paris, sporesc energia vieţii. Pentru noi, Zoia Monrose nu este decât simbolul unor sănătoase relaţii vitale, simbolul mişcării eterne, în care unul cade iar altul se ridică”.

Fotografii şi biografii ale Zoiei Monrose erau publicate în toate ziarele:

„Defunctul ei tată a servit la opera imperială din Sankt-Petersburg. La vârsta de opt ani, micuţa şi încântătoarea Zoia a fost înscrisă la o şcoală de coregrafie, pe care a absolvit-o în anul războiului. A debutat apoi în baletul capitalei nordice cu un succes fără precedent. Dar izbucneşte războiul şi Zoia Monrose, cu inima ei tânără, plină de caritate, pleacă pe front, într-o rochiţă cenuşie, cu o cruce roşie pe piept. E văzută în locurile cele mai primejdioase, aplecându-se calmă deasupra vreunui soldat rănit, în mijlocul uraganului de obuze inamice. E rănită (ceea ce însă n-a cauzat niciun prejudiciu trupului ei de tânără graţie), e dusă la Petersburg şi acolo face cunoştinţă cu un căpitan din armata franceză. Revoluţia. Rusia îi trădează pe aliaţi. Sufletul Zoiei Monrose e zguduit de pacea de la Brest-Litovsk. Împreună cu prietenul ei, căpitanul francez, fuge în sud, şi acolo, călare, cu puşca în mână, luptă, ca o graţie cuprinsă de furii, împotriva bolşevicilor. Prietenul ei moare de tifos exantematic. Marinarii francezi o duc pe un torpilor la Marsilia. Iat-o la Paris. Se aruncă la picioarele preşedintelui, rugând să i se acorde posibilitatea să devină supusă franceză. Dansează în folosul nefericiţilor locuitori ai Champagne-ei distruse. Nu lipseşte de la nicio serată filantropică. E ca o stea orbitoare căzută pe trotuarele Parisului”.

În linii generale, această biografie era veridică. La Paris, Zoia se orientă repede şi drumul ei urmă o linie dreaptă: mereu înainte, mereu în luptă, către ţelurile cele mai mănoase şi mai inaccesibile. Ruinase într-adevăr o duzină de proaspăt îmbogăţiţi,

pe acei indivizi bondoci, cu degetele păroase încărcate de inele şi cu obrajii stacojii. Zoia, femeie costisitoare, le-a adus pieirea.

Ea înţelese repede că proaspeţii îmbogăţiţi nu-i vor putea oferi cine ştie ce din şicul Parisului. Atunci îşi luă ca amant un ziarist la modă, îl înşelă cu un membru al parlamentului, reprezentant al marii industrii, şi înţelese că lucrul cel mai şic în al treilea deceniu al secolului al douăzecilea este chimia.

Îşi angajă un secretar care îi prezenta zilnic rapoarte despre succesele industriei chimice şi-i procura informaţiile necesare. În felul acesta, ea află că Rolling, regele chimiei, urma să facă o călătorie în Europa. Plecă îndată la New York. Cum ajunse acolo, cumpără, cu trup şi suflet, pe reporterul unui mare ziar, şi în presă începură să apară note despre sosirea la New York a celei mai inteligente şi mai frumoase femei din Europa, care îmbină profesia de balerină cu pasiunea pentru chimie – ştiinţa cea mai la modă – şi care, în locul banalelor briliante, poartă un colier din bile de cristal pline cu un gaz luminescent. Aceste bile avură o mare înrâurire asupra imaginaţiei americanilor.

Când Rolling se îmbarcă pe vaporul care pleca spre Franţa, pe terenul de tenis de pe puntea superioară, între un palmier cu frunze late, ce foşnea în adierea brizei, şi un migdal înflorit, tolănită într-un fotoliu de nuiele, şedea Zoia Monrose.

Rolling ştia că e femeia cea mai la modă în Europa. Dar, şi fără asta, ea îi plăcu. Îi propuse să-i devină amantă. Zoia Monrose puse condiţia să semneze un contract, care prevedea – în caz de încălcare – o amendă de un milion de dolari.

Despre noua legătură a lui Rolling şi despre contractul lor neobişnuit se transmise o radiogramă încă din largul oceanului. Turnul Eiffel recepţionă această ştire senzaţională şi în ziua următoare tot Parisul începu să vorbească despre Zoia Monrose şi despre regele chimiei.

17

Rolling nu greşise când o alesese pe Zoia ca amantă.

— Dragă prietene, îi spusese ea, încă de pe vapor, ar fi o prostie din partea mea să-mi vâr nasul în afacerile dumitale. În curând însă vei vedea că sunt şi mai utilă ca secretară decât ca amantă. Nimicurile femeieşti mă preocupă prea puţin. Sunt ambiţioasă. Eşti un om mare şi eu am încredere în dumneata.

Trebuie să învingi! Nu uita – am trecut printr-o revoluţie, am fost bolnavă de exantematic, am luptat ca un soldat şi am străbătut călare o mie de kilometri. Asta nu se poate uita. Ura mi-a ars sufletul.

Lui Rolling îi păruse amuzantă pasiunea ei glacială.

— Micuţo, îi spusese el, atingându-i cu degetul vârful nasului, ai prea mult temperament ca să fii secretara unui om de afaceri, eşti o zvăpăiată, în politică şi în afaceri vei rămâne totdeauna o diletantă.

La Paris, Rolling începu să ducă tratative în vederea creării unui trust al fabricilor chimice. America investea capitaluri mari în industria Lumii Vechi. Agenţii lui acaparau discret acţiuni. La Paris era poreclit „bivolul american”: într-adevăr, părea un uriaş printre industriaşii europeni. Mergea înainte fără a ţine seama de nimic. Raza lui vizuală era îngustă. Avea un singur ţel: concentrarea într-o singură mână (a sa) a industriei chimice mondiale.

Zoia Monrose pătrunse repede caracterul şi metodele lui de luptă. Ea înţelese în ce consta forţa şi slăbiciunea lui Rolling. Nu se prea pricepea la politică şi spunea uneori nerozii despre revoluţie şi despre bolşevici. Zoia îl înconjură pe nesimţite cu oameni necesari şi utili. Îi făcu legătura cu lumea ziariştilor şi-i îndruma convorbirile. Cumpăra cronicari mărunţi, cărora el nu le dădea nicio atenţie, dar ei îi aduceau mai multe servicii decât ziariştii de marcă, deoarece pătrundeau, ca nişte ţânţari, în toate ungherele vieţii.

Când Zoia „aranjă” în parlament un mic discurs al unui deputat de dreapta, relativ la „necesitatea unui contact strâns cu industria americană în vederea asigurării apărării Franţei cu mijloace chimice”, Rolling îi strânse pentru prima oară mâna bărbăteşte, prieteneşte, cu putere:

— Foarte bine, te angajez secretară, cu o leafă de douăzeci şi şapte de dolari pe săptămână.

Se încredinţase de utilitatea Zoiei Monrose, şi de atunci se purta cu ea complet sincer, ca între asociaţi.

18

Zoia Monrose menţinea legături cu unii emigranţi ruşi, printre

care cu un oarecare Semionov, care era în solda ei permanentă. Ieşise inginer chimist în timpul războiului, apoi ajunsese sublocotenent, apoi ofiţer alb. În emigraţie el se ocupa cu mici comisioane, inclusiv cu comerţul de rochii uzate, pe care le revindea fetelor de stradă.

Era şeful serviciului de contraspionaj al Zoiei Monrose. Îi procura ziare şi reviste sovietice, îi comunica informaţii, bârfeli, zvonuri. Era conştiincios, descurcăreţ şi se preta la orice.

Odată, Zoia Monrose îi arătă lui Rolling o tăietură dintr-un ziar din Revel în care se vorbea despre un aparat cu o uriaşă forţă de distrugere care se construia la Petrograd.

— Fleacuri, râse Rolling, asta nu sperie pe nimeni... Ai o imaginaţie prea înfierbântată. Bolşevicii nu sunt în stare să construiască nimic.

Atunci Zoia îl invită la un dejun pe Semionov, care, în legătură cu această notă, istorisi o poveste ciudată:

„...în 1919, cu puţin înainte de a fugi din Petrograd, l-am întâlnit pe stradă pe un prieten al meu, Stas Tyklinski, un polonez, cu care am absolvit Institutul tehnologic. Ducea un sac în spate, picioarele îi erau înfăşurate cu nişte fâşii de covor, iar pe palton avea scrise cu cretă câteva cifre – amintire de la cozi. Într-un cuvânt, nimic neobişnuit. M-a izbit însă însufleţirea de pe faţa lui. Îmi face cu ochiul. Îl întreb ce s-a întâmplat. «Am dat, zice, de o afacere de aur – oho-ho – de milioane! Puţin spus milioane... sute de milioane (de aur, fireşte)!» Eu, bineînţeles, m-am ţinut după el să-mi spună despre ce era vorba, dar el nu făcea altceva decât să râdă. Cu asta ne-am despărţit. Peste vreo două săptămâni eram în trecere prin insula Vasilievski, unde locuia Tyklinski. Mi-am amintit de afacerea lui de aur şi m-am gândit să-i cer

milionarului să-mi împrumute o litră de zahăr. M-am dus la el. Tyklinski zăcea în pat, mai mult mort decât viu. Pieptul şi o mână îi erau bandajate.

— Cine te-a aranjat în halul ăsta?

— Lasă, îmi răspunde, mi-o ajuta ea, Sfânta Fecioară, să mă fac bine. O să-l omor.

— Pe cine?

— Pe Garin.

Şi îmi povesti – e drept, destul de încâlcit şi incoerent, fără să-mi dezvăluie amănuntele – cum un vechi cunoscut al lui, inginerul Garin, îi propusese să-i confecţioneze lumânări de cărbune pentru un aparat de o uriaşă forţă distructivă. Ca să-l cointereseze pe Tyklinski, îi promisese unu la sută din câştig. Avea de gând ca, după încheierea experienţelor, să fugă cu aparatul lui în Suedia, să-l breveteze şi apoi să-l exploateze singur.

Tyklinski începu să lucreze cu pasiune la confecţionarea micilor piramide. Problema era ca un volum cât mai mic cu putinţă să degaje o cantitate cât mai mare de căldură. Garin ţinea în secret construcţia aparatului său, spunând că principiul acestuia este extrem de simplu şi de aceea orice aluzie ar da pe faţă secretul. Polonezul îi furniza piramidele, dar nu-l putuse convinge să-i arate aparatul.

Această neîncredere îl făcea pe Tyklinski să turbeze. Se certau adeseori. Într-o zi, polonezul îl urmări pe Garin până la locul unde acesta îşi făcea experienţele – într-o casă dărăpănată, situată pe o stradă nu prea frecventată din cartierul Petersburg. Tyklinski se strecură în casă pe urmele lui Garin şi rătăci mult timp pe nişte scări, prin odăi goale cu geamurile sparte, până când, în sfârşit, auzi din subsol un sfârâit puternic, ca acela al unei şuviţe de abur care ţâşneşte, şi simţi mirosul binecunoscut al piramidelor aprinse.

Coborî cu grijă în subsol, dar se împiedică de nişte bucăţi de cărămidă, căzu grămadă şi, la vreo treizeci de paşi, sub o arcadă, văzu chipul crispat al lui Garin, luminat de un opaiţ. «Cine-i, cine-i acolo?» urlă Garin ca scos din minţi, şi, în aceeaşi clipă, o rază orbitoare, de grosimea unei andrele, săltă de pe perete şi-i şfichiui în diagonală lui Tyklinski pieptul şi o mână.

Polonezul îşi veni în fire în zori, chemă îndelungă vreme ajutor şi ieşi în patru labe din subsol, năclăit de sânge. Nişte

trecători îl culeseră de pe jos şi-l duseră cu un cărucior acasă. Când s-a însănătoşit, începuse războiul cu Polonia şi a trebuit să-şi ia tălpăşiţa din Petrograd”.

Această povestire produse asupra Zoiei Monrose o impresie extraordinară. Rolling zâmbea neîncrezător: el nu credea decât în puterea gazelor toxice. Cuirasatele, fortăreţele, tunurile, armatele numeroase erau, după părerea lui, reminiscenţe ale barbariei. Avioanele şi chimia – iată singurele arme, cu adevărat puternice, ale războiului. Nebuloasele aparate din Petrograd nu erau altceva decât fleacuri!

Dar Zoia Monrose nu se linişti. Îl trimise pe Semionov în Finlanda, să capete acolo informaţii exacte despre Garin. Un ofiţer alb, angajat de Semionov, trecu cu schiurile frontiera rusă, îl găsi pe Garin la Petrograd, discută cu el şi chiar îi propuse să lucreze împreună. Garin era extrem de prudent. Ştia, probabil, că este urmărit din străinătate. Despre aparatul lui spunea că pe cel care îl va stăpâni îl aşteaptă o putere fabuloasă. Experienţele cu prototipul aparatului dăduseră rezultate strălucite. Aştepta numai să-şi termine lucrările cu piramidele-lumânări.

19

Într-o seară ploioasă de duminică, pe la începutul primăverii, luminile de la ferestre şi ale nenumăratelor felinare se oglindeau în asfaltul străzilor pariziene.

Ca prin nişte canale negre, deasupra unui noian de lumini, goneau automobile ude, alergau, se ciocneau, se învârteau umbrele murate de apă. În pâcla ploioasă, umezeala putredă a bulevardelor se înfrăţea cu mirosul prăvăliilor de zarzavaturi, al benzinei arse şi al parfumurilor.

Ploaia se prelingea pe acoperişurile de grafit, pe grilajele balcoanelor, pe uriaşele umbrare dungate, întinse în faţa cafenelelor. Reclamele luminoase ale localurilor de distracţii se aprindeau, se roteau, scăpărau tulbure în ceaţă.

Oamenii mărunţi – vânzători şi vânzătoare, funcţionari şi amploaiaţi – petreceau această zi după puteri şi posibilităţi. Oamenii de vază, de afaceri şedeau în casele lor, lângă cămine. Duminica era o zi a plebei, şi ea o devora cu lăcomie.

Cu picioarele strânse, Zoia Monrose şedea pe un divan lat,

între o sumedenie de perne. Fuma, privind focul din cămin. Rolling, în frac, stătea răsturnat într-un fotoliu mare, cu picioarele întinse pe un scăunel, şi fuma şi el, privind jarul din vatră.

Faţa stăpânului universului, cu nasul borcănat, cu barba ce-i acoperea obrajii, cu ochii mijiţi, uşor congestionaţi, părea, în lumina focului din cămin, încinsă la roşu. Rolling se lăsa în voia unei plictiseli plăcute, necesară o dată pe săptămână pentru odihna creierului şi a nervilor.

Zoia Monrose îşi întinse în faţă braţele frumoase dezgolite.

— Rolling, zise ea, au trecut două ore de la prânz.

— Da, răspunse el, socot, ca şi dumneata, că digestia s-a terminat.

Privirea ei străvezie, aproape visătoare, lunecă pe chipul lui. I se adresă încet, cu o voce serioasă, pe nume.

— Da, te ascult, draga mea, răspunse el fără să se mişte în fotoliul cald.

Permisiunea de a vorbi era astfel dată. Zoia Monrose trecu pe marginea divanului şi-şi cuprinse un genunchi cu braţele.

— Spune-mi, Rolling, fabricile chimice prezintă un mare pericol de explozie?

— O, da. Al patrulea derivat al cărbunelui de pământ – trotilul – este un exploziv extrem de puternic. Al optulea derivat al cărbunelui este acidul picric, cu care se umplu proiectilele de ruptură ale tunurilor navale. Există însă ceva şi mai puternic – tetrilul.

— Şi tetrilul ce este?

— Se obţine, de asemenea, din cărbunele de pământ. Benzenul (C6H6) amestecat la optzeci de grade cu acid azotic (HNOs) dă nitrobenzenul. Formula acestuia este C6H5N02. Dacă înlocuim în formula asta două părţi de oxigen – 02 – cu două părţi de hidrogen – H2 – adică dacă amestecăm încet nitrobenzenul, la o temperatură de optzeci de grade, în prezenţa piliturii de fier, cu o mică cantitate de acid clorhidric, atunci vom obţine anilina (C6H5NH2). Anilina, amestecată cu alcool metilic la o presiune de cincizeci de atmosfere, ne va da dimetil-anilina. Apoi, dacă vom săpa o groapă uriaşă, o vom înconjura cu un val de pământ, vom construi pe fund o magazie şi în ea vom efectua o reacţie între dimetil-anilină şi acidul azotic, atunci vom obţine tetrilul. În timpul acestei reacţii vom urmări termometrele de la

distanţă, prin lunete, căci tetrilul ăsta e un adevărat diavol: nu se ştie de ce, dar uneori explodează în timpul reacţiei şi face praf şi pulbere uzine uriaşe. Din nefericire, n-avem încotro, trebuie să avem de-a face cu el: tratat cu fosgen, dă un colorant albastru – violetul-cristal. Cu chestia asta am câştigat bani buni. Mi-ai pus o întrebare amuzantă... Hm... Credeam că te pricepi mai bine la chimie. Hm... Ca să prepari din gudronul de cărbune, de pildă, o tabletă de piramidon, care, să zicem, va face să-ţi treacă durerea de cap, trebuie să parcurgi un şir lung de etape... În calea de la cărbunele de pământ până la piramidon sau până la o sticluţă de parfum ori până la un obişnuit preparat fotografic, dai peste lucruri diabolice, ca trotilul şi acidul picric, peste chestii admirabile, ca cianura de brom-benzil, clor-picrina, difenil-clor-arsenul etc, adică tocmai gazele de luptă din pricina cărora oamenii strănută, plâng, îşi smulg masca protectoare, se înăbuşă, scuipă sânge, se acoperă cu plăgi pe trup, putrezesc de vii.

Rolling se plictisea în seara asta ploioasă de duminică, aşa că se cufundă cu plăcere în meditaţii despre viitorul măreţ al chimiei.

— Cred, zise el şi-şi vântură de câteva ori ţigara de foi, pe jumătate fumată, în dreptul nasului, cred că dumnezeul savanţilor a creat cerul şi pământul şi toate vieţuitoarele din gudron de cărbune şi din sare de bucătărie. În biblie lucrul ăsta nu se spune direct, însă îl poţi deduce. Cel care stăpâneşte cărbunele şi sarea stăpâneşte lumea. Nemţii s-au vârât în războiul din 1914 numai pentru că nouă zecimi din toate fabricile chimice din lume aparţineau Germaniei. Ei cunoşteau secretul cărbunelui şi al sării, erau pe atunci singura naţiune civilizată. Totuşi n-au prevăzut că noi, americanii, vom putea construi în nouă luni arsenalul de la Agewood. Nemţii ne-au deschis ochii, noi am înţeles în ce trebuie să investim banii şi acum vom stăpâni lumea noi, iar nu ei, pentru că după război banii sunt la noi, şi chimia, la fel. În primul rând, vom transforma Germania într-o fabrică uriaşă, iar apoi şi celelalte ţări care ştiu să muncească (cele care nu ştiu vor pieri de la sine, noi le vom ajuta la asta). Pavilionul american va încinge pământul, ca pe o bombonieră, de-a lungul ecuatorului şi de la un pol la altul...

— Rolling, îl întrerupse Zoia, dumneata singur... îţi sapi groapa... Căci ei au să devină atunci comunişti...Va veni o zi când

ei au să declare că nu mai au nevoie de dumneata, că vor să lucreze numai pentru ei... O, eu am trecut o dată prin această oroare... Au să refuze să-ţi restituie miliardele dumitale...

— Atunci, draga mea, voi îneca Europa în iperită!

— Va fi prea târziu, Rolling! Zoia se apleca spre el, strângându-şi genunchiul cu braţele. Rolling, crede-mă, nu ţi-am dat niciodată sfaturi proaste... Te-am întrebat dacă fabricile chimice prezintă pericol de explozie... Muncitorii, revoluţionarii, comuniştii, duşmanii noştri – ştiu asta foarte bine – vor avea în mâinile lor o armă de o putere extraordinară... Ei vor putea, de la distanţă, să arunce în aer fabrici chimice, depozite de pulbere, să dea foc escadrilelor de avioane, să distrugă rezervele de gaze, pe scurt, tot ce poate arde şi exploda.

Rolling trase picioarele de pe scăunel, clipi din pleoapele lui roşii şi o sfredeli câtva timp cu privirea pe tânăra femeie.

— După câte înţeleg, faci din nou aluzie la...

— Da, Rolling, da, fac aluzie la aparatul inginerului Garin... Tot ce s-a spus despre el nu s-a bucurat de atenţia dumitale... Dar eu ştiu ce problemă serioasă e asta... Semionov mi-a adus un obiect ciudat. L-a primit din Rusia...

Zoia sună. Intră valetul. Îi dădu poruncă şi el aduse o lădiţă de pin, în care se afla o bucată de tablă de oţel groasă de o jumătate de ţol. Zoia o scoase din lădiţă şi o apropie de cămin. În bucata de oţel – cât era de groasă – se vedeau, tăiate cu o unealtă fină, fâşii, rotocoale şi, de-a curmezişul, cursiv, parcă era scris cu o peniţă: „Încercarea puterii... Încercarea... Garin”. Dinăuntrul unor litere căzură bucăţele de metal. Rolling cercetă îndelung bucata de oţel.

— Asta seamănă cu „încercarea peniţei” , rosti el încet. Parcă ar fi scris cu un ac pe aluat moale.

— Este rezultatul încercării efectuate cu un prototip al aparatului lui Garin, de la o distanţă de treizeci de paşi, zise Zoia. Semionov afirmă că Garin speră să construiască un aparat cu care va putea tăia uşor, ca pe o bucată de unt, un cuirasat aflat la o distanţă de douăzeci de ancabluri... Iartă-mă, Rolling, că insist, dar dumneata trebuie să pui mâna pe acest aparat cumplit.

Nu degeaba trecuse Rolling în America prin şcoala vieţii. Totul în el era pregătit de luptă, până la ultima celulă.

Antrenamentul, după cum se ştie, împarte exact eforturile

între toţi muşchii şi stârneşte în ei o încordare maximă. Astfel, la Rolling, când pornea o luptă, întâi începea să lucreze imaginaţia – ea se arunca în hăţişurile virgine ale întreprinderilor şi acolo descoperea ceva care merita atenţie. Stop. Imaginaţia înceta să mai lucreze. Intra în joc bunul-simţ, care aprecia, compara, cântărea şi raporta: e util. Stop. Venea la rând spiritul practic, care chibzuia, calcula, făcea bilanţul: rezultă un activ. Stop. Acum, intra în arenă voinţa, tare ca oţelul de molibden, voinţa teribilă a lui Rolling: ca un bivol cu ochii însângeraţi, pornea spre ţelul ales şi-l atingea, oricât l-ar fi costat asta pe el şi pe alţii.

Un proces oarecum identic avu loc şi în ziua aceea. Rolling scrută hăţişurile unui domeniu necunoscut şi bunul-simţ îi spuse: Zoia are dreptate. Spiritul practic făcu bilanţul: lucrul cel mai convenabil este să se pună mâna pe planuri şi pe aparat, iar Garin să fie lichidat. Stop. O dată pecetluită soarta lui Garin şi creditul deschis, intra în acţiune voinţa. Rolling se ridică din fotoliu, se aşeză cu spatele la focul ce pâlpâia în cămin şi, împingându-şi bărbia înainte, rosti:

— Îl aştept mâine pe Semionov în bulevardul Malesherbes.

20

Din seara aceea trecuseră şapte săptămâni. Dublura lui Garin fusese ucisă pe insula Krestovski. Semionov se înfăţişase în bulevardul Malesherbes fără planuri şi fără aparat. Puţin lipsise ca Rolling să-i crape capul cu o călimară. Garin, sau dublura lui, fusese văzut în ajun la Paris.

A doua zi, pe la ora unu, Zoia se duse ca de obicei în bulevardul Malesherbes. Rolling, care luase loc alături de ea în limuzina închisă, îşi propti bărbia în baston.

— Garin e la Paris, rosti el printre dinţi.

Zoia se rezemă de perna maşinii. Rolling îi aruncă o privire acră.

— Semionov ăsta ar fi meritat de mult să i se taie capul pe eşafod, e un căscat, un ucigaş de mâna a doua, un neobrăzat şi un tâmpit, se stropşi Rolling. M-am dat pe mâna lui şi am ajuns într-o situaţie ridicolă. S-ar putea să mă vâre într-o poveste urâtă...

Rolling îi repetă Zoiei cele discutate cu Semionov. Trântorii

angajaţi de el nu reuşiseră să fure planurile şi aparatul pentru că-l uciseseră nu pe Garin, ci dublura acestuia. Pe Rolling îl sâcâia în special existenţa dublurii. El înţelese că adversarul lui era dibaci. Garin, fie că ştia de atentatul care se pregătea, fie că prevăzuse îndeobşte că un atentat este inevitabil, încurcă iţele, introducând în joc un om care-i semăna leit. Toate astea erau destul de încâlcite. Dar lucrul cel mai ciudat era altul: de ce naiba venise Garin la Paris?

Limuzina înainta pe Champs-Elysees făcându-şi loc prin şuvoiul de automobile. Ziua era caldă şi umedă, în pâcla străvezie de un albastru-diafan se conturau caii înaripaţi şi cupola de sticlă a Salonului Mare, acoperişurile semisferice ale clădirilor înalte, marchizele de la ferestre, bolţile luxuriante ale castanilor.

În automobile – unii tolăniţi, alţii picior peste picior, iar alţii sugând măciulia bastonului – şedeau mai ales indivizi scunzi, proaspăt îmbogăţiţi, cu pălării de primăvară şi cravate în culori vesele. Duceau cu ei la dejun, în pădurea Boulogne, fete drăgălaşe, pe care Parisul ospitalier le oferea străinilor să se distreze.

În piaţa Etoile, limuzina Zoiei Monrose ajunse din urmă un taximetru în care văzură pe Semionov şi un bărbat gălbejit, cu faţa dolofană şi mustăţile prăfuite. Amândoi, aplecaţi înainte, urmăreau cu un fel de frenezie o maşinuţă verde care cotea prin piaţă spre staţia metroului.

Semionov îi arăta mereu şoferului automobilul verde, dar era greu să scapi din şuvoiul de maşini. În sfârşit, scăpară şi porniră cu toată viteza să-i taie drumul. Dar maşinuţa verde se şi oprise lângă metropolitan. Din ea sări un bărbat de statură mijlocie, într-un palton larg de covercot, şi dispăru sub pământ.

Totul se petrecuse în două-trei minute sub privirile lui Rolling şi ale Zoiei. Ea porunci şoferului să conducă limuzina spre staţia metroului. Se opriră aproape în acelaşi timp cu maşina lui Semionov. Vânturându-şi bastonul, el se apropie în fugă de limuzină şi deschise portiera de cristal.

— Era Garin! izbucni Semionov îndârjit la culme. Mi-a scăpat. Dar nu-i nimic. Astăzi mă duc la el, în bulevardul Batignolles, cu propuneri de pace. Rolling, trebuie să ne înţelegem: cât aloci pentru procurarea aparatului? Poţi fi liniştit, o să acţionez în cadrul legii. Apropo, îngăduie-mi, te rog, să ţi-l prezint pe Stas

Tyklinski. E un om dintre cei mai onorabili.

Fără să mai aştepte permisiunea, îl strigă pe Tyklinski. Polonezul se apropie în fugă de luxoasa limuzină, îşi smulse pălăria din cap, făcu o plecăciune şi sărută mâna paniei Monrose.

Rolling, fără să dea mâna cu niciunul din ei, continua să stea cu ochii strălucitori în fundul maşinii, ca o pumă în cuşcă. Nu era lucru cuminte să se expună în văzul tuturor, în mijlocul pieţei. Zoia propuse să meargă cu toţii să ia dejunul la restaurantul La Perouse de pe malul stâng al Senei, puţin frecventat în anotimpul acesta.

21

Tyklinski făcea mereu plecăciuni, îşi netezea mustăţile pleoştite, uitându-se cu ochii umezi la Zoia Monrose, şi mânca cu o lăcomie stăpânită. Rolling, aşezat cu spatele la fereastră, stătea posac. Semionov flecărea de zor. Zoia părea liniştită, zâmbea fermecător şi-i arăta cu ochii maître d'hotel-ului să toarne mai des în paharele invitaţilor. La şampanie, îl rugă pe Tyklinski să înceapă să povestească.

Acesta îşi smulse şervetul de la gât:

— Pentru pan Rolling, noi nu ne-am cruţat viaţa... Am trecut amândoi frontiera sovietică în dreptul Sestroreţkului.

— Care „amândoi ? întrebă Rolling.

— Eu şi, dacă pan îmi permite, ajutorul meu, un rus din Varşovia, ofiţer în armata lui Balahovici... Un om crud de tot... Fir-ar el blestemat să fie, cu toţi ruşii la un loc, un porc de câine, nu alta! Mai mult m-a încurcat decât m-a ajutat... Ţelul meu era să aflu unde îşi făcea Garin experienţele. Aşa că m-am dus în casa aia dărăpănată... pani şi pan ştiu, desigur, că acolo corcitura afurisită era cât pe ce să mă taie în două cu aparatul lui. Acolo, în subsolul casei, am găsit bucata de tablă de oţel pe care pani Zoia a primit-o de la mine şi a putut astfel să se convingă de zelul meu. Garin a schimbat apoi locul experienţelor sale. N-am dormit zile şi nopţi de-a rândul, străduindu-mă să fiu demn de încrederea arătată de pani Zoia şi de pan Rolling. Mi-am răcit plămânii în mlaştinile din insula Krestovski, dar mi-am atins scopul. Am dat de urma lui Garin. La douăzeci şi şapte aprilie am pătruns, noaptea, împreună cu ajutorul meu, în vila lui Garin, l-

am legat de un pat de fier şi am făcut o percheziţie cât se poate de amănunţită... N-am găsit nimic... Îmi venea să înebunesc: nici urmă de aparat... Ştiam totuşi că îl ţine ascuns undeva, în vilă... Atunci ajutorul meu l-a cam bruscat pe Garin. Pani şi pan vor înţelege tulburarea noastră... Eu nu zic că am procedat după indicaţiile lui pan Rolling... Nu, ajutorul meu s-a cam pripit...

Rolling privea în farfurie. Mâna prelungă a Zoiei Monrose, întinsă pe faţa de masă, bătea darabana cu degetele; unghiile ei lăcuite, briliantele, smaraldele şi safirele inelelor scânteiau. Cu ochii la mâna aceasta de nepreţuit, Tyklinski se însufleţi.

— Pani şi pan au aflat cum l-am întâlnit a doua zi, la poştă, pe Garin. Sfântă Fecioară, cine nu s-ar speria dând nas în nas cu un mort viu! Colac peste pupăză, s-a mai năpustit pe urmele mele şi afurisita de miliţie. Am fost traşi pe sfoară, căci blestematul de Garin strecurase pe altcineva în locul lui. Am hotărât să cercetez din nou vila: acolo trebuia neapărat să fie un subsol. În aceeaşi noapte m-am dus singur la vilă, am adormit paznicul şi m-am urcat pe pervazul ferestrei... Rog pe pan Rolling să nu mă înţeleagă greşit... Când Tyklinski îşi riscă viaţa, el o face în numele unei idei... Nu mi-ar fi fost greu să fug înapoi pe fereastră când am auzit în vilă nişte izbituri şi pârâituri care i-ar fi făcut oricui părul măciucă... Da, pan Rolling, în clipa aceea am înţeles că aţi fost inspirat de pronia divină atunci când m-aţi trimis pe mine să smulg ruşilor arma cumplită pe care ei pot s-o îndrepte împotriva întregii lumi civilizate. A fost o clipă istorică, pani Zoia, vă jur pe onoarea mea de şleahtic! M-am năpustit ca o fiară în bucătărie, de unde venea zgomotul. L-am văzut pe Garin aşezând lângă perete, claie peste grămadă, mese, saci, lăzi. Când a dat ochii cu mine, a apucat valiza de piele, pe care o cunoşteam de mult şi în care ţinea prototipul aparatului său, şi a fugit în odaia de alături. Am scos revolverul şi m-am repezit după el. Tocmai deschidea fereastra, să sară afară. Am tras un foc, iar el, cu valiza într-o mână şi în cealaltă cu un revolver, se refugie în fundul odăii, după un pat, şi începu să tragă. A fost un adevărat duel, pani Zoia! Un glonte mi-a găurit şapca. Deodată Garin îşi astupă nasul şi gura cu o cârpă şi întinse spre mine un tub metalic: răsună o pocnitură, nu mai tare decât pocnetul unui dop de şampanie, şi în aceeaşi clipă mii de gheare mărunte îmi pătrunseră în nas, în gât, în piept şi începură să mă sfâşie: o durere de nesuferit îmi umplu ochii de lacrimi: am început să

strănut, să tuşesc, toate măruntaiele mi se răscoliseră, şi, iertaţi-mă, pani Zoia, m-am pornit să vomit în aşa hal, că am căzut jos...

— Difenil-clor-arsen amestecat cu fosgen, câte cincizeci la sută din fiecare... o chestie ieftină. Noi înarmăm acum poliţia cu astfel de grenade, zise Rolling.

— Aşa... Pan Rolling spune adevărul – era o grenadă cu gaze... Din fericire, curentul a dus repede gazul. Mi-am venit în fire şi, mai mult mort decât viu, am ajuns acasă. Eram intoxicat, zdrobit, agenţii mă căutau de zor prin oraş. Nu-mi rămânea decât să fug din Leningrad, ceea ce noi am şi făcut trecând prin pericole şi greutăţi extraordinare...

Tyklinski întinse mâinile în lături şi lăsă capul în jos, căutând să stârnească mila celor de faţă.

— Dumneata eşti sigur că şi Garin a fugit din Rusia? întrebă Zoia.

— Era nevoit să dispară. După povestea asta, oricum, ar fi trebuit să dea explicaţii miliţiei judiciare.

— Dar de ce a venit tocmai la Paris?

— Are nevoie de piramide de cărbune.. Fără ele, aparatul lui e ca o puşcă neîncărcată. Garin e numai fizician, nu se pricepe deloc la chimie, aşa că mi-a comandat mie aceste piramide, apoi i le-a lucrat acela care a plătit cu viaţa lui pentru asta, în insula Krestovski. Dar Garin mai are un asociat, aici, în bulevardul Batignolles, căruia i-a trimis atunci telegrama. El a venit la Paris ca să asiste la experienţele cu piramidele.

— Ce informaţii ai cules dumneata despre complicele lui Garin? întrebă Rolling.

— Locuieşte într-un hotel de mâna a doua în bulevardul Batignolles, interveni Semionov. Aseară am fost amândoi pe acolo, portarul ne-a povestit unele lucruri. Omul vine acasă numai ca să doarmă. N-are niciun fel de lucruri. Pleacă într-un halat de pânză groasă, cum poartă la Paris medicii, laboranţii şi studenţii de la Facultatea de chimie. Se vede că lucrează undeva prin apropiere.

— Dracu să vă ia, ce mă priveşte halatul lui de pânză? Înfăţişarea! V-a descris portarul înfăţişarea lui? strigă Rolling.

Semionov şi Tyklinski se uitară unul la altul. Polonezul duse mâna la inimă.

-— Dacă pan doreşte, noi putem aduce chiar astăzi informaţii despre înfăţişarea acestui domn.

Rolling tăcu vreme îndelungată, cu sprâncenele încruntate.

— Ce motive aveţi să afirmaţi că cel pe care l-aţi văzut ieri în cafeneaua din bulevardul Batignolles şi omul care a fugit sub pământ în piaţa Etoile sunt una şi aceeaşi persoană, şi anume inginerul Garin? Doar v-aţi înşelat o dată, la Leningrad. S-auzim!

Polonezul şi Semionov se uitară iarăşi unul la altul. Apoi o umbră de zâmbet flutură pe faţa lui Tyklinski.

— Doar pan Rolling n-o să afirme că Garin are câte o dublură în fiecare oraş...

Rolling dădu încăpăţânat din cap. Zoia şedea cu braţele înfăşurate în blana de hermină şi privea indiferentă pe fereastră.

— Tyklinski îl cunoaşte prea bine pe Garin, interveni Semionov, aşa că nici vorbă nu poate fi de vreo greşeală. Acum, Rolling, este important să stabilim ceva. Ne încredinţezi toată această afacere s-o rezolvăm singuri şi, într-o bună dimineaţă, să aducem în bulevardul Malesherbes aparatul şi planurile, sau intenţionezi să lucrezi împreună cu noi?

— În niciun caz! izbucni pe neaşteptate Zoia Monrose, continuând să privească pe fereastră. Mister Rolling se interesează foarte mult de experienţele inginerului Garin, mister Rolling doreşte foarte mult să obţină dreptul de proprietate asupra acestei invenţii, dar mister Rolling acţionează totdeauna în limitele unei legalităţi riguroase: dacă mister Rolling ar fi crezut măcar un singur cuvânt din cele ce a relatat aici Tyklinski, se înţelege că n-ar fi întârziat o clipă să telefoneze unui comisar de poliţie ca să dea pe mâna autorităţilor un asemenea ticălos şi criminal, dar întrucât mister Rolling îşi dă perfect seama că Tyklinski a inventat toată această poveste pentru a stoarce cât mai mulţi bani, el vă permite mărinimos să-i faceţi şi pe viitor servicii neînsemnate.

Pentru prima oară în cursul dejunului Rolling zâmbi, apoi scoase din buzunarul vestei o scobitoare de aur şi o înfipse între dinţi. Pe fruntea înroşită a lui Tyklinski, cu un început de chelie, se iviră broboane de sudoare, obrajii i se lăsară în jos.

— Misiunea voastră, zise Rolling, este să-mi procuraţi informaţii exacte şi amănunţite cu privire la punctele care vă vor fi comunicate astăzi la ora trei în bulevardul Malesherbes. Vi se cere numai o activitate de detectivi onorabili şi atâta tot. Niciun pas, niciun cuvânt fără ordinele mele.

22

Trenul alb, cu străluciri de cristal, de pe linia nord-sud a metroului, gonea cu huruit uşor prin subteranele întunecate ale Parisului. Prin faţa ferestrelor lui, de-a lungul tunelurilor şerpuitoare, se perindau rapid pânzele de păianjen ale firelor electrice, nişe scobite în zidul gros de ciment de care se lipea câte un muncitor surprins de luminile ce treceau în zbor, mari litere galbene pe fond negru: „Dubonnet” , „Dubonnet” , „Dubonnet” – o băutură infectă, pe care reclamele o vârau în sufletul parizienilor.

O oprire de-o clipă. Staţia subterană inundată de lumină. Dreptunghiurile colorate ale reclamelor: „Un săpun miraculos” , „Bretele de oţel” , cremă de ghete „Cap de leu” , „Cauciucuri de automobil” , „Diavolul roşu” , tocuri de cauciuc, desfacere cu preţuri reduse la casele de comerţ universale – „Luvru” , „Frumoasa florăreasă” , „Galeriile Lafayette”.

O mulţime gălăgioasă şi veselă, de femei drăguţe, midinete, tineri comisionari, străini, adolescenţi cu hăinuţe strâmte, muncitori cu cămăşi asudate vârâte în brâie roşii, dă buzna spre tren. O clipă, uşa de sticlă s-a deschis... „O-o-o-o” – se aude un oftat, şi şuvoiul de pălărioare, de ochi holbaţi, de guri căscate, de feţe roşii, unele vesele, altele supărate, se năpusteşte în tren. Conductorii cu vestoane cafenii, ţinându-se de bare, înghesuie cu burta publicul în vagoane. Uşile se închid cu un pocnet; se aude un şuierat scurt. Trenul dispare ca o panglică de foc sub bolta neagră a subteranei.

Semionov şi Tyklinski şedeau pe o bancă laterală, într-un vagon, cu spatele spre uşă. Polonezul era furios.

— Îl rog pe pan Semionov să ia în consideraţie că numai buna-cuviinţă m-a reţinut să nu fac scandal... Ar fi putut să-mi sară ţandăra de o sută de ori... Auzi, parcă n-am mai dejunat cu miliardari! Puţin îmi pasă de dejunurile lor... Aş putea şi singur să comand un dejun la La Perouse, tot atât de bun, şi fără să fiu nevoit să ascult insultele unei femei de stradă... Auzi, să-i propui lui Tyklinski un rol de copoi!... Căţeaua, târfa!

— Ei, lasă, pan Stas, n-o cunoşti pe Zoia, e o muiere de treabă, o camaradă bună. Ajunge atâta supărare...

— Se vede că pani Zoia s-a obişnuit să aibă de-a face numai

cu canalii, cu emigranţii voştri... Dar eu sunt polonez, îl rog pe pan să ţină seama... Tyklinski îşi burzului furios mustaţa. Nu permit să se vorbească în felul ăsta cu mine...

— Ei bine, ţi-ai burzuluit mustaţa, ţi-ai uşurat inima, îi zise Semionov după ce tăcu o vreme, acum, Stas, ascultă-mă cu atenţie: ni se oferă bani frumoşi şi, la urma urmelor, nu ni se pretinde nimic în schimb. E o treabă fără primejdie, ba chiar plăcută: să hoinăreşti prin cârciumi şi cafenele... Eu, de pildă, sunt foarte mulţumit de discuţia de astăzi... Spui că vor să ne transforme în copoi... Fleacuri! În ce mă priveşte, afirm că ni s-a oferit un rol foarte nobil de contraspionaj.

Lângă uşă, în spatele băncii lui Tyklinski şi Semionov, stătea, cu cotul pe o bară de alamă, un bărbat care într-o zi, pe bulevardul Sindicatelor, într-o discuţie cu Şelga, declarase că îl cheamă Piankov-Pitkevici. Gulerul pardesiului său de covercot era ridicat, ascunzându-i partea de jos a feţei, iar pălăria îi era trasă pe ochi. Stând într-o atitudine leneşă şi nepăsătoare, atingându-şi din când în când gura cu măciulia de fildeş a bastonului, ascultase cu atenţie toată discuţia dintre Semionov şi Tyklinski, le făcu politicos loc când coborâră grăbiţi şi se dădu jos la rândul lui din vagon cu două staţii mai departe – la Montmartre. De la cel mai apropiat oficiu poştal expedie următoarea telegramă: „Şelga. Miliţia judiciară. Leningrad. Omul cu patru degete e aici. Evenimente alarmante”.

23

De la poştă urcă până în bulevardul Clichy, mergând pe partea cu umbră.

Aici, pe fiecare uşă, pe ferestrele subsolurilor, de sub umbrarele dungate care acopereau măsuţele de marmură şi scaunele de paie de pe trotuarele largi, venea un miros acru de cârciumi de noapte. Garsonii puhavi, în smochinguri scurte şi şorţuri albe, cu părul dat cu briantină, presărau rumeguş ud pe pardoselile de teracotă şi pe trotuare, printre măsuţe, pe care aşezau buchete proaspete de flori şi învârteau mânere de bronz ridicând umbrarele.

Ziua bulevardul Clichy părea şters, ca un decor după carnaval. Casele înalte, urâte şi vechi adăposteau numai

restaurante, cârciumioare, cafenele, prăvălii cu nimicuri pentru fetele de stradă, hoteluri de noapte. Carcasele şi construcţiile de tablă ale reclamelor, aripile scorojite ale vestitei mori Moulin-Rouge, pancartele cinematografelor aşezate pe trotuare, cele două rânduri de copaci sfrijiţi, din mijlocul bulevardului, pisoarele cu pereţii plini de cuvinte obscene, caldarâmul de granit pe care secolele trecuseră în goană, şirurile de panorame de bâlci şi căluşei, acoperite cu prelate – totul aştepta căderea nopţii când gură-cască şi chefliii vor începe să abunde venind de jos, din cartierele burgheze ale Parisului.

Atunci luminile se vor aprinde, garsonii vor începe să se agite, căluşeii să se învârtească şi să şuiere pe gâtlejurile lor cu aburi şi vor porni în goană, pe porci de aur, pe tauri cu coarne de aur, în bărci, în cratiţe, în oale, rotindu-se mereu, mereu, mereu, şi reflectându-se în mii de oglinzi, în sunetele orchestrioanelor cu aburi, fetişcane cu fustuliţe până la genunchi, burghezi uluiţi, hoţi cu mustăcioare minunate, studenţi japonezi zâmbind ca nişte măşti, băieţandri, homosexuali, sumbri emigranţi ruşi, care aşteptau căderea bolşevicilor.

Vor începe să se învârtească şi aripile încărcate de lumini ale Moulin-Rouge-ului. Pe faţadele caselor vor prinde să alerge zigzaguri de foc. Se vor aprinde firmele luminoase ale cârciumilor cu renume mondial, prin ferestrele lor deschise vor ţâşni în bulevardul încins pocnetele sălbatice, tam-tam-ul tobelor şi ţipetele trompetelor de jazz.

În mulţime vor începe să ţiuie fluiere de carton, să trosnească pocnitori. De sub pământ se vor revărsa noi mulţimi, aruncate afară de metropolitan şi de trenurile liniei nord-sud. Acesta-i Montmartre-ul. Aceştia sunt munţii Martre care strălucesc toată noaptea deasupra Parisului cu luminile lor vesele – locul cel mai lipsit de griji din lume. Aici ai într-adevăr unde să-ţi laşi banii, unde să petreci cu fetişcane vesele o noapte fără să-ţi pese de nimic.

Veselul Montmartre e bulevardul Clichy, situat între două pieţe rotunde, Pigale şi Blanche, ele însele de o veselie rară. În stânga pieţei Pigale porneşte largul şi liniştitul bulevard Batignolle. În dreapta, dincolo de piaţa Blanche, începe foburgul Saint-Antoine. Sunt locuri unde trăiesc muncitorii şi sărăcimea pariziană. De aici – din Batignolles, de pe înălţimile Montmartre-ului, din Saint-Antoine – au coborât de multe ori muncitori

înarmaţi, pentru a pune stăpânire pe Paris. De patru ori au fost alungaţi înapoi pe înălţimi, cu ajutorul tunurilor. Iar oraşul de jos, care şi-a risipit pe ambele maluri ale Senei băncile, oficiile, magazinele luxoase, hotelurile pentru milionari şi cazărmile pentru treizeci de mii de poliţişti, a trecut de patru ori la ofensivă, şi în inima oraşului muncitoresc, pe înălţimi, a aplicat pecetea sexuală a oraşului de jos, prin luminile orbitoare ale speluncilor mondiale – piaţa Pigale, bulevardul Clichy, piaţa Blanche.

24

Ajungând la jumătatea bulevardului, omul cu pardesiu de covercot apucă pe o ulicioară îngustă, lăturalnică, ale cărei trepte roase duceau până în vârful Montmartre-lui, aruncă o privire cercetătoare, de jur împrejur şi intră într-o cârciumioară întunecoasă, frecventată de prostituate, şoferi, autori de cuplete şi ghinionişti flămânzi, care mai poartă încă după un străvechi obicei pantaloni largi şi pălării cu boruri mari.

Ceru un ziar, un pahar de Porto şi începu să citească. La tejgheaua zincată, cârciumarul, un francez mustăcios, de vreo sută zece kilograme, cu faţa stacojie şi cu mânecile suflecate care-i dezgoleau braţele păroase până la coate, spăla vase la robinet şi sporovăia întruna, vorba ceea – dacă vrei, ascultă, dacă nu, n-ai decât să nu asculţi.

— Orice aţi spune, dar Rusia ne dă multă bătaie de cap... (Ştia că clientul e rus şi că îl cheamă monsieur Pierre.) Emigranţii ruşi nu mai aduc venituri. Sunt pe drojdie, o-la-la... Dar noi mai suntem încă destul de bogaţi, ne putem îngădui luxul să adăpostim câteva mii de nenorociţi. (Era convins că clientul se îndeletnicea cu afaceri mărunte în Montmartre.) Dar, se înţelege, totul are un sfârşit. Emigranţii, vai, vor trebui să plece acasă! Vă vom împăca cu întinsa voastră patrie, vom recunoaşte sovietele voastre, dar Parisul va fi iarăşi bătrânul şi bunul Paris de mai înainte. Trebuie să vă spun că mi s-a acrit cu războiul. De zece ani ţine indigestia asta. Acum, sovietele vor să răscumpere valorile ruseşti de la micii deţinători. Înţelept, foarte înţelept lucru din partea lor. Trăiască sovietele! Se pricep la politică! Ele bolşevizează Germania. Minunat! Nu pot decât să aplaud.

Germania va deveni sovietică şi se va dezarma de la sine. N-o să ne mai doară stomacul la gândul industriei lor chimice. Proştii din cartierul nostru mă iau drept bolşevic. O-la-la!... Am făcut o socoteală sănătoasă. Bolşevizarea nu ne sperie. Număraţi câţi burghezi buni sunt în Paris şi câţi muncitori. Oho! Noi, burghezii, vom şti să ne apărăm economiile... Privesc liniştit când muncitorii noştri strigă: „Trăiască Lenin!” şi flutură steaguri roşii. Muncitorul este un butoi cu vin care fierbe, nu-i bine să-l ţii astupat. Lasă-l să strige: „Trăiască sovietele!” Şi eu am strigat aşa săptămâna trecută. Am vreo opt mii de franci în hârtii de valoare ruseşti. Voi însă trebuie să vă împăcaţi cu guvernul vostru. Ajunge cu prostiile! Francul scade. Blestemaţii de speculanţi – păduchii ăştia care se năpustesc asupra fiecărei naţiuni când începe să scadă valuta – banda asta de inflaţionişti a venit iarăşi din Germania la Paris.

În cârciumioară intră grăbit un bărbat uscăţiv, cu părul blond, fără pălărie, îmbrăcat într-un halat de pânză.

— Bună ziua, Garin, se adresă el celui care citea ziarul, poţi să mă feliciţi... Reuşită deplină...

Garin se ridică repede în picioare şi îi strânse cu putere mâinile:

— Victor...

— Da, da, sunt grozav de mulţumit... Insist să brevetăm.

— În niciun caz... Să mergem.

Ieşiră din cârciumioară, urcară ulicioara cu trepte, o luară la dreapta şi merseră mult timp pe lângă casele murdare ale foburgului, pe lângă locuri virane împrejmuite cu sârmă ghimpată, înlăuntrul cărora, pe frânghii, fluturau în bătaia vântului rufe sărăcăcioase, pe lângă făbricuţe şi ateliere meşteşugăreşti.

Ziua era pe sfârşite. Din faţă veneau grupuri de muncitori obosiţi. Aici, pe înălţimi, părea că vieţuieşte un alt neam de oameni, cu alt fel de feţe – uscăţive, dârze, puternice. Părea că naţiunea franceză, căutând să se salveze de obezitate, de sifilis şi de degenerare, s-a urcat pe înălţimile de deasupra Parisului şi aici aşteaptă cu calm şi severitate ceasul când oraşul de jos va putea fi curăţat de scârnă, iar corăbioara Luteţiei [Stema Parisului, sau a Luteţiei, cum se numea în vechime, este o corăbioară de aur.] va putea fi din nou îndreptată spre oceanul însorit.

— Pe aici, zise Victor deschizând cu cheia yale uşa unei magazii joase de piatră.

25

Garin şi Victor Lenoir se apropiară de o mică vatră de cărămidă, deasupra căreia se afla o hotă. Alături, pe o masă, rânduri-rânduri de piramide mici. Pe vatră, aşezat pe muchie, un cerc gros de bronz cu douăsprezece creuzete de porţelan, aplicate pe toată circumferinţa. Lenoir aprinse o lumânare şi-l privi pe Garin cu un zâmbet ciudat.

— Piotr Petrovici, ne cunoaştem de vreo cincisprezece ani, nu-i aşa? Am mâncat împreună multe puduri de sare. Te-ai putut convinge că sunt un om cinstit. M-ai ajutat să fug din Rusia Sovietică... Din astea trag concluzia că-mi vrei binele. Spune-mi, de ce naiba îmi ascunzi aparatul dumitale? Ştiu că fără mine, fără piramidele astea, eşti neputincios... Hai să ne înţelegem prieteneşte...

Garin cerceta cu atenţie cercul de bronz cu creuzetele de porţelan.

— Vrei să-ţi dezvălui secretul? întrebă el.

— Da.

— Vrei să fii părtaş la afacere?

— Da.

— La nevoie, şi presupun că în viitor va fi nevoie, dumneata va trebui să faci orice pentru succesul afacerii...

Fără să-şi ia ochii de la el, Lenoir se aşeză pe marginea vetrei. Colţurile gurii începură să-i tremure.

— Da, rosti el cu hotărâre, voi face!

Scoase din buzunarul halatului o cârpă şi-şi şterse fruntea.

— Eu nu te silesc, Piotr Petrovici. Am început discuţia asta fiindcă, pentru mine, oricât ar părea de straniu, eşti omul cel mai apropiat... Eram în anul întâi, iar dumneata în anul al doilea. Încă de pe atunci, cum să zic, te admiram... Eşti extraordinar de talentat... strălucit... Eşti grozav de curajos. Mintea dumitale e analitică, îndrăzneaţă, înfricoşătoare. Eşti un om de temut. Eşti aspru, Piotr Petrovici, şi, ca orice mare talent, n-ai înţelegere faţă de oameni. M-ai întrebat dacă, lucrând împreună cu dumneata, sunt gata de orice... Desigur, desigur... Mai e vorbă? N-am ce

pierde. Fără dumneata mă aşteaptă o muncă searbădă, o viaţă searbădă până la moarte. Cu dumneata va fi ori sărbătoare, ori pieire... Dacă vreau să fac orice? Mai e vorbă? Dar ce înseamnă „orice” ? Să fur, să omor?

Tăcu. Garin răspunse din ochi „da”. Lenoir zâmbi.

— Cunosc legile penale franceze... Consimt oare să mă expun pericolului aplicării lor? Da, consimt... Printre altele, am văzut vestitul atac cu gaze al germanilor din douăzeci şi două aprilie 1915. De sub pământ s-a ridicat un nor compact, care s-a îndreptat asupra noastră în valuri galbene-verzui, ca un miraj. Nici în vis nu poţi vedea aşa ceva. Mii de oameni aruncau armele, îngroziţi, şi fugeau pe câmp. Dar norul îi ajungea din urmă. Cei care reuşiseră să scape din el aveau feţele pământii, stacojii, ochii arşi, limba de-un cot... „Principiile morale... ce prostie!... Oho, nu mai suntem copii după război!

— Într-un cuvânt, zise ironic Garin, dumneata ai înţeles, în sfârşit, că morala burgheză este unul dintre cele mai dibace trucuri arăpeşti şi că cei care înghit de dragul ei gazul verde sunt nişte proşti. Drept să-ţi spun, n-am chibzuit prea mult la problemele astea... Va să zică, aşa... Te primesc de bunăvoie ca asociat. Te vei supune fără obiecţii dispoziţiilor mele. Dar îţi pun o condiţie...

— Bine, accept orice condiţie.

— Dumneata, Victor, ştii că am ajuns la Paris cu un paşaport fals şi că schimb hotelul în fiecare noapte. Uneori trebuie să iau cu mine o fată de stradă, ca să nu trezesc bănuieli. Ieri am aflat că sunt urmărit. Urmărirea a fost încredinţată unor ruşi. Pesemne că sunt socotit agent bolşevic. Trebuie să-i împingem pe copoi pe o pistă falsă.

— Ce trebuie să fac?

— Te vei grima, ca să semeni cu mine. Dacă vei fi arestat, te vei legitima cu actele dumitale. Vreau să mă dedublez. Suntem de aceeaşi statură. Îţi vei vopsi părul, îţi vei lipi un barbişon fals, vom cumpăra haine la fel. Apoi, chiar deseară, te vei muta din hotelul dumitale într-altă parte a oraşului, unde nu eşti cunoscut, de pildă în Cartierul Latin. De acord?

Lenoir sări de pe vatră şi îi strânse cu putere mâna lui Garin. Apoi începu să explice cum a reuşit să confecţioneze piramidele dintr-un amestec de aluminiu şi oxid de fier (termit) cu ulei consistent şi fosfor alb.

Puse în creuzetele de porţelan ale cercului douăsprezece piramide şi le aprinse pe rând cu ajutorul unui şnur. O flacără orbitoare se ridică deasupra vetrei, alungându-i în fundul magaziei, atât de insuportabile erau lumina şi căldura.

— Admirabil, exclamă Garin. Sper că nu face funingine?!

— Arderea e completă la această temperatură înaltă. Materialele sunt, chimic, pure.

— Bine. Peste câteva zile vei vedea minuni, zise Garin. Mergem să mâncăm. Trimitem un comisionar la hotel după lucruri. Dormim în noaptea asta pe malul stâng. Iar mâine, la Paris, vor fi doi Garini... Mai ai o cheie de la magazie?

26

Aici nu se vedeau nici şuvoaie strălucitoare de automobile, nici oameni fără treabă care să-şi sucească gâtul după vitrinele magazinelor, nici femei tulburătoare, nici regi ai industriei, ci stive de scânduri proaspete, munţi de piatră, iar în mijlocul străzii – grămezi de lut albăstrui şi conducte de canalizare aşezate de-a lungul trotuarului, ca o uriaşă râmă tăiată în bucăţi.

Taraşkin, membru al asociaţiei „Spartak” , mergea fără grabă spre insule, la club, într-o dispoziţie dintre cele mai bune. Unui străin i-ar fi părut, poate, la prima vedere cam posac, dar aceasta se datora faptului că era un om aşezat, cumpănit şi că la el veselia nu se vădea prin vreun semn exterior, dacă lăsăm deoparte faptul că fluiera încetişor şi păşea agale.

La vreo sută de paşi de tramvai, Taraşkin auzi deodată mişcare şi ţipete care veneau dinspre stivele de pavele. Se înţelege că tot ce se petrecea în oraş îl privea şi pe tânărul nostru.

O luă printre stive şi văzu trei băieţi cu pantaloni marinăreşti şi tunici groase care, fosăind mânioşi, băteau pe un al patrulea, mai mic, desculţ, cu capul gol, îmbrăcat cu o bluză vătuită, atât de ruptă, încât stârnea mirarea. Băiatul se apăra, fără să scoată o vorbă. Faţa lui slabă era plină de zgârieturi, gura mică i se încleştase amarnic, ochii căprui ca la puiul de lup.

Taraşkin înşfăcă îndată de guler pe doi dintre băieţi şi-i săltă în sus, iar pe al treilea îl izbi cu piciorul; acesta scoase un urlet şi să făcu nevăzut printre stive.

Ceilalţi doi, bălăbănindu-se în aer, se porniră pe ameninţări înfricoşătoare. Dar Taraşkin îi zgâlţâi o dată zdravăn, şi băieţii se potoliră.

— Nu-i prima dată când văd copii bătuţi pe stradă, zise Taraşkin, uitându-se la mutrişoarele lor care pufneau întruna. Să nu vă mai prind a doua oară, puşlamalelor! Aţi înţeles?

De voie, de nevoie, cei doi răspunseră îmbufnaţi:

— Am înţeles.

Le dădu drumul. Băieţii începură să bombăne că o să-i arate ei lui odată şi odată şi se îndepărtară cu mâinile în buzunare.

Copilul bătut încercă şi el s-o ia la sănătoasa, dar nu reuşi decât să se răsucească pe loc; gemu încetişor şi se aşeză jos, ascunzându-şi capul în bluza zdrenţuită.

Taraşkin se aplecă spre el. Copilul plângea.

— Unde locuieşti, băiatule? îl întrebă tânărul.

— Nicăieri... veni răspunsul de sub bluză.

— Cum aşa, nicăieri? Ai mamă?

— Nu.

— Nici tată n-ai? Aşa. Un copil vagabond. Foarte bine.

Tăcu un răstimp, încreţindu-şi nasul. Băiatul bâzâia sub bluză ca o muscă.

— Ţi-e foame? întrebă Taraşkin supărat.

— Da.

— Atunci hai cu mine la club!

Băiatul încercă să se ridice, dar picioarele nu-l ţineau. Taraşkin îl luă în braţe – nu cântărea nici un pud – şi-l duse la tramvai. După un drum lung, coborâră din vagon. Îi cumpără o franzelă, şi băiatul înfipse dinţii în ea cu lăcomie. Îşi urmară pe jos calea până la şcoala de canotaj. Lăsându-l pe băiat să intre primul pe portiţă, Taraşkin îi atrase atenţia:

— Bagă de seamă, nu cumva să furi!

— Numai pâine fur, altceva nu.

Băiatul se uita somnoros la apa ale cărei reflexe jucăuşe tremurau pe bărcile lăcuite, la salcia verde-argintie care îşi răsturnase podoaba în râu, la gigurile de două sau de patru rame, cu vâslaşi musculoşi, arşi de soare. Feţişoara lui slăbuţă era obosită şi nepăsătoare. Când Taraşkin întoarse capul, el se culcuşi sub podeţul de lemn, care ducea de la poarta largă a clubului la pontoane, şi adormi îndată.

Seara, Taraşkin îl scoase de sub podeţ, îl puse să-şi spele faţa

şi mâinile în râu şi-l luă la cină. Îl aşeză la o masă cu vâslaşii.

— Pe băiatul ăsta putem să-l oprim la club, n-o să ne mănânce toată mâncarea, zise Taraşkin tovarăşilor săi. O să-l deprindem cu apa, avem nevoie de un băieţaş dezgheţat.

Tovarăşii au fost de acord. Băiatul asculta liniştit şi mânca pe îndelete. După cină, se ridică tăcut de pe bancă. Nu-l mira nimic, văzuse lucruri mai grozave.

Taraşkin îl duse la pontoane şi îi spuse să stea jos.

— Cum te cheamă? îl întrebă.

— Ivan.

— De unde eşti?

— Din Siberia. De pe Amur, de sus.

— Ai venit de mult?

— Ieri am sosit.

— Cum ai venit?

— Pe jos şi în cutiile de sub vagoane.

— Şi ce cauţi la Leningrad?

— Asta-i treaba mea, răspunse băiatul şi întoarse capul. Dacă am venit, înseamnă că aşa trebuie.

— Hai, spune-mi, că nu-ţi fac nimic.

Băiatul nu răspunse şi, puţin câte puţin, începu iarăşi să-şi ascundă capul în bluză. În seara aceea, Taraşkin nu află nimic de la el.

27

„Puiul” – un gig de mahon cu două perechi de rame, zvelt ca o vioară – de-abia se mişca, lăsând o dâră îngustă pe faţa ca oglinda a râului. Amândouă perechile de rame, întoarse pe lat, lunecau deasupra apei. Şelga şi Taraşkin, în chiloţi albi de baie, cu spatele şi umerii arşi de soare, şedeau nemişcaţi, cu genunchii ridicaţi.

Cârmaciul, un tânăr serios, cu şapcă de marinar şi cu un fular înfăşurat în jurul gâtului, privea cronometrul.

— O să avem furtună, zise Şelga.

Pe râu era arşiţă, frunzele încremeniseră pe malul păduros. Copacii păreau neobişnuit de alungiţi. Pe cer era atâta soare, încât lumina lui albastră-cristalină parcă se revărsa de sus în avalanşe de cristal. Ochii se închideau, simţeai o apăsare la

tâmple.

— Gata! dădu comanda cârmaciul.

Vâslaşii se aplecară deodată spre genunchii îndepărtaţi şi, după ce ridicară în aer şi apoi împlântară în apă ramele, se lăsară pe spate aproape culcaţi şi întinseră picioarele, trăgându-se înapoi pe scaunele lor mobile.

— Un-doi!

Ramele se curbară, gigul tăie apa lunecând pe râu.

— Un-doi, un-doi, un-doi! comanda cârmaciul.

Într-un ritm rapid, în ritmul bătăilor inimii – o dată cu inspiraţia şi expiraţia – trupurile vâslaşilor se îndoiau, aplecându-se deasupra genunchilor, iar apoi se destindeau ca un arc. Ritmic, o dată cu fluxul sângelui, muşchii lucrau într-o încordare fierbinte.

„Puiul gonea printre bărcile de plimbare, în care bărbaţi cu bretele mânuiau neputincioşi vâslele. Trăgând la rame, Şelga şi Taraşkin priveau drept înainte, la rădăcina nasului cârmaciului, menţinând cu ochii un echilibru linear. Din bărcile de plimbare, unii de-abia mai apucau să le strige din urmă:

— Uite, diavolii!… Ce goană pe ei!…

Ieşiră în mare. Din nou se întinseră nemişcaţi în barcă şi stătură aşa timp de un minut. Îşi şterseră sudoarea de pe frunte.

— Un-doi!

Porniră înapoi pe lângă Yacht-club, unde, în arşiţa cristalină, pe iahturile de curse ale sindicatelor din Leningrad, spânzurau moarte vele uriaşe. Pe veranda Yaht-clubului cânta muzica. Fanioane şi steaguri uşoare împestriţau, încremenite, ţărmul. În mijlocul râului, oameni cu pielea bronzată se aruncau de pe bărci în apă, împroşcând stropi.

Strecurându-se printre cei care făceau baie, gigul porni pe Nevka, trecu în goană pe sub pod, câteva secunde se ţinu în urma cârmei unei ambarcaţiuni cu patru perechi de rame a clubului „Săgeata , apoi o întrecu (cârmaciul întrebă peste umăr: „Poate doriţi să vă remorcăm?), intră în îngusta Krestovka, cu maluri luxuriante, unde, în umbra verde a sălciilor argintii, lunecau pe apă băsmăluţele roşii şi genunchii goi ai echipajului de canotaj al fetelor, şi se opri lângă pontoanele şcolii de canotaj.

Şelga şi Taraşkin săriră pe pontoane, aşezară cu grijă ramele lungi pe podeţul înclinat, se aplecară deasupra gigului şi, la comanda cârmaciului, îl smulseră din apă, îl ridicară pe braţe şi îl

duseră pe poarta largă în magazie. Apoi porniră către duşuri. Se frecară până li se înroşiră trupurile şi, aşa cum se cuvine, băură apoi câte un ceai cu lămâie. Acum se simţeau ca nişte nou-născuţi în lumea aceasta minunată de a cărei bună orânduire era vremea să se ocupe.

28

Pe veranda descoperită de la parter (unde băuseră ceaiul), Taraşkin povestea despre băiatul pe care îl întâlnise în ajun:

— Isteţ, cuminte, într-un cuvânt, o minune de băiat. Se aplecă peste balustradă şi strigă: Ivan, vino încoace!

Pe scară se auzi îndată lipăit de picioare desculţe şi Ivan apăru pe verandă. Nu mai purta bluza ferfeniţită. (Din motive sanitare fusese arsă la bucătărie.) Era în chiloţi de baie şi cu o vestă de stofă, veche de când lumea, îmbrăcată pe trupul gol şi încins de jur împrejur cu nişte sfori.

— Uitaţi-vă la el, zise Taraşkin arătând cu degetul la băiat, i-am cerut de atâtea ori să lepede vesta şi nu vrea nici în ruptul capului! Dacă ar fi măcar o vestă bună, dar e o zdreanţă de aruncat la gunoi. Ia spune, cum ai să te scalzi aşa?

— Nu pot să mă scald, răspunse Ivan.

Dar baie trebuie să faci, eşti negru de murdărie.

— Nici baie nu pot să fac. Numai până aici pot... Ivan arătă spre buric, apoi, după ce şovăi o clipă, se trase mai lângă uşă.

Taraşkin, scărpinându-şi cu unghiile pulpele, pe a căror piele bronzată se iveau dâre albe, rosti înciudat:

— Fă ce vrei!

— Ţi-e frică de apă? întrebă Şelga.

Băiatul îl privi fără să zâmbească.

— Nu, nu mi-e frică.

— Atunci de ce nu vrei să te scalzi?

Băiatul îşi plecă capul, strângând îndărătnic buzele.

— Ţi-e frică să-ţi scoţi vesta, ţi-e frică să nu ţi-o fure?

Băiatul ridică din umeri şi zâmbi.

— Uite ce-i, Ivan. Dacă nu vrei să te scalzi, treaba ta. Dar vesta asta nu putem s-o lăsăm pe tine. Dezbracă-te, ia vesta mea!

Şelga începu să-şi descheie vesta. Ivan se dădu înapoi.

Pupilele îi alergau încoace şi încolo, neliniştite. Se uită o dată rugător la Taraşkin, apoi se trase încetişor către uşa de sticlă ce dădea spre scara interioară, întunecoasă.

— Păi, nu ne-a fost vorba aşa! Şelga se ridică, răsuci cheia, o scoase afară şi se aşeză în faţa uşii. Hai, dezbracă vesta!

Băiatul îşi plimba privirea de jur împrejur ca un pui de fiară încolţit. Acum stătea cu spatele chiar lângă uşa cu geamuri. Încruntă sprâncenele. Apoi îşi scoase deodată, cu hotărâre, zdreanţa şi o dădu lui Şelga:

— Na, dă-mi-o pe-a ta!

Dar Şelga privea acum cu o mirare nespusă – nu pe băiat, ci peste umărul lui, la geamurile uşii.

— Dă-mi-o, repetă supărat Ivan, de ce râzi de mine? Doar nu eşti copil mic.

— Năstruşnic mai eşti! râse Şelga cu hohote. Întoarce-te cu spatele! Băiatul, lovit parcă, se izbi cu ceafa de geam.

Taraşkin sări în picioare. Ca un ghemotoc uşor, băiatul străbătu veranda şi sări peste balustradă, dar tânărul, în ultima clipă, îl înşfăcă din zbor. Ivan îşi înfipse dinţii ascuţiţi în braţul lui.

— Mă, prostuţule! Nu mă muşca!

Taraşkin îl strânse cu putere la piept. Îi mângâie capul ras, vineţiu:

E sălbatic de tot, băiatul! Tremură ca un şoricel. Potoleşte-te, nu-ţi facem niciun rău.

Ivan se mai linişti în braţele lui, dar inima îi bătea cu putere.

— Spune-i, şopti el deodată la urechea lui Taraşkin, că nu e voie să citească ce scrie pe spatele meu. Nimeni n-are voie. O să mă omoare pentru asta.

— Nu, nu, n-o să citim, nu ne interesează... repeta Taraşkin râzând cu hohote.

Şelga stătea la celălalt capăt al verandei şi îşi muşca unghiile, mijindu-şi ochii ca un om care caută să dezlege o enigmă. Deodată făcu un salt, şi, cu toată împotrivirea lui Taraşkin, îl întoarse pe Ivan cu spatele. Uimire, aproape groază se întipărise pe faţa lui. Pe spatele slăbănog al băiatului, mai jos de omoplaţi, era scris cu creionul chimic, cu litere lăbărţate de sudoare şi aproape şterse:

„...Lui Piotr Gar... Rezultate... sunt dintre cele mai promiţ... socot să găsesc olivina la cinci kilomet... continuu cercet... am nevoie de ajut... Sufăr de foam... grăbeşte expediţ...

— Garin, ăsta-i Garin! exclamă Şelga.

În clipa aceea dădu buzna în curtea clubului, cu pocnete şi duduituri, o motocicletă a miliţiei judiciare.

— Tovarăşe Şelga, aveţi o telegramă urgentă... strigă de jos vocea miliţianului.

Era telegrama lui Garin, pe care o expediase de la Paris.

29

Creionaşul de aur se sprijini pe carneţel:

— Numele dumneavoastră, domnule?

— Piankov-Pitkevici.

— Care este scopul vizitei dumneavoastră?

— Transmiteţi-i lui mister Rolling, zise Garin, că mi s-a încredinţat misiunea să duc tratative în legătură cu aparatul inginerului Garin, pe care domnia-sa îl cunoaşte.

Secretarul dispăru într-o clipă. Peste un minut, Garin trecu pragul uşii de nuc, intrând în biroul regelui chimiei. Rolling scria.

Fără să ridice privirea, îl pofti să ia loc.

— De fapt, micile operaţiuni financiare le rezolvă secretarul meu, zise el, tot aşa, fără să ridice privirea, apoi apucă încetişor tamponul şi-l apăsă peste ceea ce scrisese. Totuşi sunt gata să vă ascult. Vă acord două minute. Ce se mai aude cu inginerul Garin?

Garin se aşeză mai comod, picior peste picior, şi întinse mâinile până îşi cuprinse cu palmele genunchii.

-— Inginerul Garin, zise el, vrea să ştie dacă cunoaşteţi exact destinaţia aparatului său.

— Da, răspunse Rolling, după câte ştiu, aparatul lui prezintă un oarecare interes pentru scopuri industriale. Am discutat cu unii dintre membrii administraţiei concernului nostru, ei sunt de acord să se cumpere brevetul.

— Aparatul nu e destinat deloc unor scopuri industriale, răspunse tăios Garin, este un aparat de distrugere. E drept, poate fi folosit cu succes în industria metalurgică şi minieră. Dar în prezent inginerul Garin are planuri de alt ordin.

— Politice?

— Eh... politica îl interesează prea puţin. El speră să instaureze un regim social pe gustul lui. Politica e ceva mărunt, o funcţie.

— Unde să instaureze?

— Peste tot, se înţelege, în toate cele cinci continente.

— Oho! făcu Rolling.

— Liniştiţi-vă, inginerul Garin nu e comunist. Dar nici nu e în totul de partea dumneavoastră. Repet, are planuri vaste. Acest aparat îi permite să înfăptuiască visurile celei mai înfierbântate fantezii. Aparatul e gata construit, el poate fi încercat chiar astăzi.

— Hm! făcu Rolling.

— Garin a urmărit activitatea dumneavoastră, mister Rolling, şi e de părere că aveţi o anvergură destul de impresionantă, dar vă lipseşte o idee mare. Un concern chimic – perfect! Război aerochimic – perfect! Transformarea Europei într-o piaţă americană – perfect!... Dar toate acestea sunt lucruri mărunte, lipseşte o idee centrală. Inginerul Garin vă propune să colaboraţi cu el.

— Dumneavoastră sau el sunteţi nebun? întrebă Rolling.

Garin râse şi se frecă cu putere pe nas.

— Vedeţi, e bun la ceva şi faptul că mă ascultaţi nu de două minute, ci de nouă şi jumătate.

— Sunt gata să-i ofer inginerului Garin cincizeci de mii de franci pentru brevetul invenţiei lui, zise Rolling şi se apucă din nou de scris.

— Această ofertă trebuie interpretată în sensul că intenţionaţi să puneţi mâna pe aparatul inginerului Garin prin forţă sau prin viclenie şi să încheiaţi socotelile cu el tot aşa cum le-aţi încheiat şi cu ajutorul său, pe insula Krestovski?

Rolling puse repede jos stiloul; numai două pete roşii de pe pometii obrajilor îi trădau tulburarea. Luă din scrumieră ţigara de foi care fumega, se lăsă pe spătarul fotoliului şi se uită la Garin cu nişte ochi tulburi care nu spuneau nimic.

— Dacă am presupune că intenţionez să procedez în felul ăsta cu inginerul Garin, ce decurge de aici?

Decurge că Garin, probabil, s-a înşelat.

— În ce anume?

— În presupunerea lui că sunteţi un ticălos de un calibru ceva mai mare.

Garin rosti aceste cuvinte rar şi apăsat, privindu-l vesel şi impertinent pe Rolling. Miliardarul expedie un fumuleţ albăstrui şi-şi vântură uşor ţigara, de mai multe ori, prin faţa nasului.

— E o prostie să împarţi cu inginerul Garin beneficiile, când poţi lua totul, răspunse el. Aşa, ca încheiere, ofer o sută de mii de franci şi nici o centimă mai mult.

— Zău, mister Rolling, faceţi o greşeală. Doar nu riscaţi nimic; agenţii dumneavoastră Semionov şi Tyklinski au descoperit unde locuieşte Garin. Denunţaţi-l poliţiei şi el va fi arestat ca spion bolşevic. Aparatul şi planurile le vor fura aceiaşi Tyklinski şi Semionov. Totul nu vă va costa mai mult de cinci mii de franci. Iar Garin, ca să nu mai încerce pe viitor să-şi refacă planurile, poate fi oricând trimis sub escortă în Rusia, prin Polonia, şi lichidat la frontieră. Simplu şi ieftin. De ce să mai daţi o sută de mii de franci?

Rolling se ridică, îl privi cu coada ochiului pe Garin şi începu să umble afundându-şi pantofii de lac în covorul argintiu. Deodată îşi scoase o mână din buzunar şi pocni din degete.

— E un joc ieftin, zise el, dumneata minţi. Am chibzuit toate combinaţiile posibile cu cinci mutări înainte. Nu există niciun pericol. Nu eşti decât un şarlatan de mâna a doua. Jocul lui Garin

se termină cu un mat. El ştie asta şi te-a trimis să te tocmeşti cu mine. Nu dau nici doi ludovici pentru brevetul lui. Am descoperit urma lui Garin şi acum e în mâna mea. (Se uită repede la ceas şi-l vârî în grabă în buzunarul vestei.) Du-te dracului!

Între timp, Garin se ridicase şi el şi stătea lângă birou cu capul plecat. Când Rolling îl dădu dracului, concediindu-l, el îşi trecu mâna prin păr şi, cu o voce slabă, ca un om care a căzut pe neaşteptate într-o cursă, rosti:

— Bine, mister Rolling, sunt de acord cu toate condiţiile dumneavoastră. Vorbeaţi de o sută de mii de franci...

— Nicio centimă! strigă Rolling. Ieşi, sau pun să te dea afară!

Deodată, Garin îşi vârî degetele după guler şi începu să-şi dea ochii peste cap. Se clătină.

— Încetează teatrul, urlă Rolling. Afară!

Garin horcăi şi căzu într-o rână pe birou. Mâna lui dreaptă se prăbuşi peste foile de hârtie scrise şi le mototoli spasmodic. Dintr-o săritură, Rolling fu lângă sonerie. Într-o clipă apăru secretarul...

— Dă-l afară pe individul ăsta...

Secretarul se lăsă puţin pe vine, gata să sară ca o panteră, mustăcioara-i ferchezuită se zbârli, pe sub haina lui subţire muşchii de oţel se încordară. Dar în clipa aceea Garin se îndepărtă de birou, mergând de-a-ndărătelea şi făcând mereu plecăciuni lui Rolling. Apoi coborî în fugă scara de marmură, ieşi în bulevardul Malesherbes, sări într-un taximetru cu capota ridicată, strigă şoferului o adresă, ridică amândouă geamurile, coborî perdeluţele verzi şi chicoti scurt, tăios.

Din buzunarul hainei scoase o hârtie mototolită şi o netezi cu grijă pe genunchi. Pe fila care foşnea (ruptă dintr-un carnet mare) erau scrise de Rolling, cu litere mari, însemnări de afaceri pentru ziua aceea. Pesemne că în clipa în care Garin intrase în birou, mâna lui Rolling – atent la cele ce se petreceau – începuse se scrie maşinal, trădând gândurile lui ascunse. Erau scrise de trei ori, unele sub altele, următoarele cuvinte: „Inginer Garin, strada Gobelins, şaizeci şi trei (noua adresă a lui Victor Lenoir, pe care tocmai i-o telefonase Semionov). Apoi: „Cinci mii de franci lui Semionov...

— Succes!

— Drace! Şi încă ce succes! şoptea Garin, netezind cu grijă filele de pe genunchi.

30

Peste zece minute sări din automobil în bulevardul Saint-Michel. Geamurile de cristal ale vitrinelor cafenelei Pantheon erau ridicate. În fund, la o măsuţă, stătea Victor Lenoir. Văzându-l pe Garin, ridică o mână şi pocni din degete.

Garin se aşeză grăbit la măsuţa lui, cu spatele spre lumină. Parcă se aşezase în faţa unei oglinzi. Victor Lenoir avea un barbişon prelung, leit ca al lui, pălărie de fetru, papillon, haină cu dungi subţiri.

— Poţi să mă feliciţi, succes extraordinar! exclamă Garin şi ochii îi râdeau. Rolling a acceptat totul. Cheltuielile preliminare le suportă singur. Când va începe exploatarea aparatului, cincizeci la sută din câştig – lui, cincizeci – nouă.

— Ai semnat contractul?

— Îl semnăm peste vreo două-trei zile. Va trebui să amânăm puţin încercarea aparatului. Rolling a pus condiţia că va semna numai după ce va vedea cu ochii lui cum funcţionează.

— Dai o sticlă de şampanie?

— Două, trei, o duzină…

— Totuşi e păcat ca rechinul ăsta să înghită jumătate din câştiguri, zise Lenoir şi chemă chelnerul.O sticlă de Irroi, cel mai sec...

— Fără capital nu putem să luăm avânt. Dacă-mi reuşeşte întreprinderea din Kamciatka, atunci trimitem la toţi dracii zece Rollingi, nu unul!

— Care întreprindere din Kamciatka?

Chelnerul aduse şampania şi cupele. Garin aprinse o ţigară de foi, se lăsă pe spătarul scaunului de paie şi, în timp ce se legăna, începu să povestească mijindu-şi ochii:

— Îl ţii minte pe Nikolai Hristoforovici Manţev, geologul? În 1915 a venit la mine, la Petrograd. Tocmai se întorsese din Extremul Orient. Se temea să nu fie mobilizat, şi m-a rugat să-l ajut să scape de front.

— Manţev era angajat la o companie engleză de exploatări aurifere?

— Făcea explorări pe Lena, pe Aldan, apoi în Kolâma. Povestea curate minuni. Ei găseau chiar sub picioarele lor bucăţi

de aur nativ de cincisprezece kilograme... Atunci s-a născut în mine o idee, ideea generală a vieţii mele... E foarte îndrăzneaţă, chiar nebunească, dar cred în ea. Şi, din moment ce cred, nici Satana nu-mi poate sta în cale. Dragul meu, singurul lucru de pe lumea asta pe care îl doresc din toţi rărunchii mei este puterea... Dar nu o putere de rege sau de împărat – asta e ceva mic, meschin, plicticos. Nu, vreau putere absolută... Cândva îţi voi povesti amănunţit despre planurile mele. Ei, şi ca să stăpâneşti ai nevoie de aur. Ca să stăpâneşti, aşa cum vreau eu, trebuie mai mult aur decât au regii industriei, ai bursei şi toţi ceilalţi regi la un loc...

— Într-adevăr, ai planuri îndrăzneţe, recunoscu Lenoir, râzând vesel.

— Dar sunt pe drumul cel bun. Toată lumea o voi ţine aici! zise Garin şi-şi strânse pumn mâna mică. Jaloanele drumului meu sunt genialul Nikolai Hristoforovici Manţev, apoi Rolling, mai bine zis miliardele lui, şi, în al treilea rând, hiperboloidul meu...

— Şi ce s-a întâmplat cu Manţev?

— Atunci, în 1915, mi-am pus la bătaie toţi bănişorii, şi, mai mult prin tupeu decât prin corupţie, l-am scăpat pe Manţev de armată şi l-am trimis cu o mică expediţie în Kamciatka, la dracu în praznic... Până în 1917 mi-a scris regulat: munca lui era extraordinar de grea, condiţii câineşti... Din 1918 – înţelegi şi tu – i s-a pierdut urma... De explorările lui însă depinde totul...

— Ce caută el acolo?

— Nu caută nimic... Manţev trebuie numai să confirme ipotezele mele teoretice. Ţărmul asiatic şi american al Pacificului reprezintă marginile unui străvechi continent care s-a lăsat pe fundul oceanului. Această gigantică greutate trebuia să aibă repercusiuni asupra repartiţiei rocilor profunde, aflate în stare de fuziune... Lanţurile vulcanilor activi din America de Sud, din Anzi şi Cordilieri, vulcanii din Japonia şi, în sfârşit, din Kamciatka confirmă faptul că rocile în stare de fuziune din Zona Olivinei – aurul, mercurul, olivina şi celelalte – sunt mult mai aproape de suprafaţa pământului pe marginile Oceanului Pacific decât în alte părţi ale globului [Există o ipoteză conform căreia între scoarţa pământului şi nucleul central solid al acestuia s-ar afla un strat de metale în stare de fuziune – aşa-numita Zonă a Olivinei. (N. a.)]... Înţelegi?

— Nu înţeleg de ce ai nevoie de Zona asta a Olivinei?

— Ca să stăpânesc universul, dragul meu... Hai să bem. Pentru succesul acestei acţiuni...

31

Într-o bluziţă neagră de mătase, ca o midinetă, cu fusta scurtă, pudrată pe faţă şi cu genele date cu rimel, Zoia Monrose sări din autobuz lângă poarta Saint-Denis, traversă în fugă strada plină de vacarm şi intră în uriaşa cafenea Globe – situată pe două străzi – refugiu a tot soiul de cântăreţi şi cântăreţe de pe Montmartre, al actorilor şi actriţelor de mâna a doua, al hoţilor, prostituatelor, al tinerilor cu vederi anarhice care, cu zece centime în buzunar, bat bulevardele lingându-şi buzele uscate de febră şi visând femei, ghete, lenjerie de mătase, totul de pe lume...

Zoia Monrose găsi o măsuţă liberă. Aprinse o ţigară şi se aşeză picior peste picior. În clipa următoare trecu pe lângă ea un bărbat cu un mers de venetic şi mormăi răguşit:

— De ce eşti supărată, drăguţo?

Ea întoarse capul. Un altul, la o măsuţă, mijindu-şi ochii, îi arătă limba. Un al treilea, luându-o chipurile din greşeală drept altcineva, se apropie grăbit de ea:

— Ki-Ki, în sfârşit... îngăimă el.

Zoia îi dădu dracului la repezeală.

Se vede că făcuse impresie aici, deşi căutase să ia înfăţişarea unei femei de stradă. În cafeneaua Globe, bărbaţii se pricepeau la femei. Spuse garsonului să-i aducă un litru de vin negru, îşi trase în faţă paharul plin şi-şi sprijini obrajii în palme.

— Nu-i bine, micuţo, o să iei darul beţiei, îi zise un actor bătrânel trecând pe lângă ea şi o lovi uşor pe spate.

Zoia fumă trei ţigări. În cele din urmă, fără grabă, se apropie cel pe care îl aştepta – un bărbat posac, masiv, cu mustaţa în furculiţă, cu o frunte îngustă, păroasă, cu ochi reci şi cu gâtul ca de taur revărsându-se peste gulerul colorat. Era bine îmbrăcat, dar fără eleganţă exagerată. O salută scurt pe Zoia şi se aşeză pe scaun. Aruncă o privire de jur împrejur şi, ca urmare, unii dintre cei de faţă plecară ochii în jos. Era Gaston Cioc-de-Raţă, cândva hoţ, apoi membru în banda vestitului Bono. În război ajunsese subofiţer, iar după lăsarea la vatră trecuse la paşnica

activitate de peşte în stil mare. Acum era întreţinutul faimoasei Suzanne Bourge, care însă începuse să se cam ofilească. Cobora spre treapta pe care Zoia Monrose o trecuse de mult.

— Suzanne are stofă în ea, obişnuia să spună Gaston Cioc-de-Raţă, dar n-o să ştie niciodată s-o folosească cum trebuie. Nu simte pulsul vremii. Mare lucru – chiloţi de dantelă, şi dimineaţa o baie de lapte. E ceva învechit, asta prinde numai la pompierii din provincie. Nu, jur pe iperita care mi-a ars spatele lângă casa podarului de pe Isere, o prostituată modernă, ca să fie şic, trebuie să-şi pună un aparat de radio în dormitor, să înveţe boxul, să fie ţepoasă ca sârma ghimpată, în formă ca un băiat de optsprezece ani, să ştie să umble în mâini şi să sară în apă de la douăzeci de metri. Trebuie să frecventeze adunările fasciştilor, să discute despre gazele toxice şi să-şi schimbe amanţii în fiecare săptămână ca să nu ajungă porci. Pe când tipesa mea, să vedeţi dumneavoastră, stă lungită în cada cu lapte ca o scrumbie norvegiană şi visează o fermă de patru hectare. O toantă vulgară – viitorul ei e într-un bordel.

Faţă de Zoia Monrose se purta cu un respect deosebit. Când o întâlnea prin restaurantele de noapte îi săruta mâna, îi propunea politicos să danseze; era singura femeie din tot Parisul care se bucura de această favoare din partea lui. Zoia de-abia catadicsea s-o salute pe faimoasa Suzanne Bourge, dar cu Gaston menţinea legături de prietenie, şi el, din când în când, îi îndeplinea misiuni dintre cele mai delicate.

Astăzi îl chemase urgent pe Gaston la cafeneaua Globe, unde îl primi în ţinuta seducătoare de midinetă de stradă. Văzând-o, Gaston încleştă dinţii – atât, şi nimic mai mult. Se purta aşa cum trebuia.

Sorbind din vinul acru, mijindu-şi ochii din pricina fumului de pipă, el asculta întunecat ceea ce îi spunea Zoia. Terminând, ea pocni din degete.

— Dar asta e periculos, o preveni el.

— Gaston, dacă reuşim, eşti un om asigurat pentru toată viaţa.

— Doamnă, pentru niciun fel de bani n-o să mă vâr într-o afacere ca asta, cu sau fără sânge: a trecut vremea aceea. Astăzi, apaşii preferă să servească în poliţie, iar hoţii de profesie să scoată ziare şi să facă politică. Ucid şi jefuiesc numai diletanţii, provincialii şi mucoşii care s-au pricopsit cu vreo boală

venerică. Apoi, imediat se angajează în poliţie. Ce să-i faci, oamenii maturi trebuie să rămână în porturi liniştite. Dacă vreţi să mă angajaţi cu bani, vă expuneţi la un refuz. E altceva dacă o fac pentru dumneavoastră. În cazul ăsta, aş putea să înfrunt riscul de a-mi frânge gâtul.

Din colţul buzelor purpurii ale Zoiei se iţi un fumuleţ, apoi ea zâmbi galeş şi-şi puse frumoasa-i mână pe mâneca lui Cioc-de-Raţă.

— Mi se pare că noi doi o să ne înţelegem până la urmă.

Nările lui Gaston începură să tremure, mustaţa i se mişcă. El acoperi cu pleoapele vineţii strălucirea insuportabilă a ochilor lui bulbucaţi.

— Vreţi să spuneţi că pot s-o dispensez chiar acum pe Suzanne de serviciile mele?

— Da, Gaston.

Gaston Cioc-de-Raţă se aplecă peste masă, strângându-şi paharul în pumn.

— Mustaţa mea va căpăta parfumul pielii dumneavoastră?

— Cred, Gaston, că asta-i sigur.

— Bine, zise el lăsându-se pe spătarul scaunului. Bine. Va fi aşa cum doriţi.

32

Prânzul se terminase. Băuseră şi cafeaua cu coniac de o sută de ani. Ţigara de foi Corona Coronas – doi dolari bucata – fumată până la jumătate, nu-şi lepădase încă scrumul. Sosise clipa chinuitoare: unde să mergi în continuare, cu ce arcuş satanic să cânţi ceva vesel pe coardele nervilor obosiţi?

Rolling ceru programul tuturor localurilor de distracţie pariziene.

— Vrei să dansezi?

— Nu, răspunse Zoia, acoperindu-şi cu blana o jumătate de faţă.

— Teatru, teatru, teatru, citea Rolling.

Totul era anost: o comedie ieftină în trei acte, în care actorii, din plictiseală şi dezgust, nici nu se mai grimează, iar actriţele, în toalete lucrate de croitori vestiţi, privesc sala cu ochi spălăciţi.

— Revistă, revistă. Iată: Olympia, o sută cincizeci de femei

goale, numai în pantofi, şi minunea tehnicii: cortina de lemn împărţită în pătrăţele, ca o tablă de şah, în care la ridicare şi coborâre stau femei absolut goale. Vrei să mergem?

— Dragul meu, fetele astea de pe bulevarde au picioarele strâmbe.

— Apollo. Aici n-am fost. Două sute de femei goale numai în... Să trecem peste asta. Scala. Iarăşi femei. Aşa, aşa. În plus – Jack şi Pim, clovni muzicali cu renume mondial.

— Lumea vorbeşte despre ei, zise Zoia, să mergem.

Luară o lojă rezervată, lângă scenă. Se reprezenta o revistă.

Un tânăr într-un frac impecabil, care se foia fără încetare pe scenă, şi o femeie cam trecută, îmbrăcată în roşu, cu o pălărie cu boruri mari şi cu un baston în mână, adresau înţepături inofensive guvernului, înţepături inocente şefului poliţiei, ironizau încântător pe străinii cu valută forte, dar în aşa fel ca aceştia, după revistă, nu cumva să plece imediat şi pentru totdeauna din Paris şi să recomande prietenilor şi rudelor să nu mai viziteze vesela metropolă.

După ce flecăriră despre politică, tânărul care nu-şi mai astâmpăra picioarele şi femeia cu baston strigară deodată: „Hop, la-la” , şi scena se umplu de fete goale, ca la baie, foarte albe şi pudrate. Alcătuiră un tablou viu înfăţişând o armată în ofensivă. În orchestră răsunară viguros trompete şi cornuri.

— Asta face impresie asupra tinerilor, zise Rolling.

— Când sunt atâtea femei, nu impresionează, răspunse Zoia.

Cortina se lăsă în jos şi apoi se ridică iarăşi. Lângă rampă se vedea acum, ocupând jumătate din scenă, un pian cu coadă de carton. Beţişoarele de lemn ale jazz-lui se porniră să bată şi

îndată îşi făcură apariţia Pim şi Jack. Pim – îmbrăcat, după datină, cu un frac năstruşnic, cu o vestă care îi ajungea până la genunchi şi cu nişte pantaloni care îi tot cădeau mereu – rămase curând fără ghetele-i uriaşe care măsurau aproape un metru (aplauze), făcând o mutră de idiot blajin. Jack purta o bonetă de pâslă şi era plin din cap până în picioare de făină, iar pe spate avea agăţat un liliac.

La început făcură totul pentru ca spectatorii să râdă cu hohote. Jack îşi plesni partenerul peste bot, şi acestuia îi ţâşni din turul pantalonilor un nor de praf, apoi îl plesni peste cap, şi lui Pim îi apăru pe craniu un cucui de gutapercă.

— Ascultă, zise Jack, vrei să cânt la pianul ăsta?

Pim râse cu hohote.

— Bine, se învoi el, cântă la pianul ăsta, şi se aşeză mai la o parte.

Jack izbi o dată mai vârtos clapele, şi coada pianului se desprinse şi căzu. Pim râse din nou, şi mai tare. Jack lovi a doua oară clapele, şi acum căzu partea laterală a pianului.

— Asta nu-i nimic, se grozăvi el şi-i trase partenerului o palmă.

Pim căzu (toba făcu: bumm) şi se rostogoli de-a dura până în fundul scenei. Apoi se ridică în picioare.

— Asta nu-i nimic, zise el şi scuipă un pumn de dinţi, după care scoase din buzunar o mătură şi un făraş, întocmai ca acelea cu care se adună gunoiul pe stradă, şi se perie pe haine.

Atunci Jack buşi pentru a treia oară clapele, pianul se desfăcu complet, şi pe locul lui rămase un pian obişnuit de concert. Jack îşi trase pe nas boneta de pâslă şi, cu o artă nespusă, începu să cânte inspirat, la pian, Campanella de Liszt.

Zoiei Monrose i se răciră mâinile.

— E un mare artist, şopti ea întorcându-se spre Rolling.

— Asta nu-i nimic, făcu din nou Pim când Jack termină de cântat, acum ascultă cum o să cânt eu.

Începu să scoată din diferite buzunare chiloţi de damă, o gheată veche, o canulă de clistir, un pisoi viu (aplauze), iar în cele din urmă o vioară şi, întorcându-se spre sală cu o faţă îndurerată de idiot blajin, interpretă un studiu nemuritor de Paganini.

Zoia se ridică în picioare şi îşi aranjă pe umeri blana de samur. Briliantele îi scânteiară.

— Să mergem, mi-e silă. Spre regretul meu, am fost şi eu cândva artistă.

— Draga mea, unde să mai mergem? E zece şi jumătate.

— Mergem să bem.

33

Peste câteva minute, limuzina lor stopă în Montmartre, pe o străduţă îngustă, luminată de cele zece ferestre ale speluncii „La ospăţul regelui”. În sala joasă, tapetată cu mătase de un roşu-aprins, cu tavanul şi pereţii încărcaţi de oglinzi, în aerul încins şi îmbâcsit de fumul ţigărilor, în înghesuială, printre serpentine, bile de celuloid şi confetti care zburau în toate părţile, se legănau în ritmul dansului, încolăcite de panglici de hârtie, femei goale până la brâu, de ai căror obraji grimaţi se lipeau feţe de bărbaţi, palide şi stacojii, ameţite de băutură, supte, înfierbântate. Pianul zdrăngănea, viorile urlau, schelălăiau iar trei negri, pe feţele cărora sudoarea curgea şiroaie, loveau în lighene, răgeau cu claxoane, pocneau din scândurele, plesneau nişte talere, izbeau cu sete într-o tobă. Faţa umedă a cuiva se apropie de Zoia. Nişte braţe de femei se încolăciră în jurul gâtului lui Rolling.

— Faceţi loc, copii, faceţi loc regelui chimiei, striga din răsputeri maître d’hotel-ul care găsi cu greu o masă îngustă lângă peretele roşu-aprins şi-i aşeză pe Zoia şi pe Rolling. Imediat porniră în zbor spre ei bile, confetii, serpentine.

— Eşti în atenţia tuturor, zise Rolling.

Cu pleoapele pe jumătate închise, Zoia bea şampanie. Îi era cald, înăbuşitor de cald, sub mătasea uşoară care de-abia îi acoperea sânii. O bilă de celuloid o lovi în obraz.

Întoarse încet capul: ochii unui bărbat, negri, parcă înconjuraţi de o dungă de cărbune, o priveau cu o admiraţie sumbră. Ea se aplecă înainte, întinse pe masă braţele-i goale şi începu să soarbă privirea aceasta de parcă ar fi sorbit vin: are vreo însemnătate oare, la urma urmei, ceea ce te îmbată?

Faţa bărbatului care o privea parcă se trăsese în aceste câteva secunde. Zoia îşi sprijini bărbia pe degetele mâinilor împreunate şi privi ţintă, pe sub sprâncene, ochii aceia... Îi mai văzuse undeva. Cine o fi bărbatul acesta?! Nu e nici francez, nici englez. În barbişonul negru se încâlciseră câteva confetti. O gură

frumoasă. „Aş vrea să ştiu dacă Rolling e gelos , se gândi ea.

Chelnerul îşi făcu loc printre dansatori şi îi întinse un bileţel. Uimită, se lăsă pe spătarul canapelei. Se uită pieziş la Rolling, care trăgea din trabuc, şi citi:

„Zoia, cel pe care îl priveşti cu atâta gingăşie este Garin... Sărut mânuţa. Semionov.

Se îngălbenise probabil atât de tare, încât cineva din apropiere spuse acoperind larma din local:

— Uite, doamnei i s-a făcut rău.

Atunci Zoia întinse cupa goală şi chelnerul îi turnă şampanie.

— Ce ţi-a scris Semionov? întrebă Rolling.

— Îţi spun mai târziu.

— E vorba despre domnul care te priveşte cu atâta neobrăzare? Este cel care a fost ieri la mine. L-am dat afară.

— Nu-l recunoşti, Rolling?... Ţii minte, în piaţa Etoile?... E Garin.

Fornăind pe nas, fără o vorbă, Rolling scoase o ţigară de foi Aga. Deodată faţa lui căpătă aceeaşi expresie ca şi atunci când umblase prin biroul său, pe covorul argintiu, chibzuind cu cinci mutări înainte toate eventualele combinaţii de luptă. Atunci pocnise vioi din degete. Acuma, cu gura strâmbă, se întoarse spre Zoia:

— Să mergem, avem de discutat ceva serios.

În uşă, Zoia întoarse capul. Prin fum şi păienjenişul serpentinelor văzu din nou ochii aprinşi ai lui Garin. Apoi, ciudat – Zoiei mai-mai să-i vină ameţeală – chipul lui Garin se dedublă; cineva care stătea în faţa lui, cu spatele spre dansatori, se apropie de el şi amândoi o priviră pe Zoia. Sau poate a fost o iluzie optică din pricina oglinzilor?

Zoia închise o clipă ochii şi coborî în fugă, pe covorul ros al cârciumii, spre automobil. Rolling o aştepta. După ce închise portiera, îi atinse mâna:

— Nu ţi-am spus totul despre întrevederea cu acest aşa-zis Piankov-Pitkevici... Unele lucruri au rămas pentru mine neclare: la ce i-a folosit să joace o scenă de isterie în faţa mea? Doar era de presupus că la mine n-o să găsească niciun dram de milă... Toată comportarea lui e suspectă. De ce a venit la mine?... De ce s-a prăbuşit pe biroul meu?

— Rolling, asta nu mi-ai spus-o...

— Da, da... Mi-a răsturnat ceasul... Mi-a mototolit hârtiile...

— A încercat să-ţi fure hârtii?

— Cum? Să fure? Rolling făcu o pauză. Nu, lucrurile s-au întâmplat altfel. Şi-a pierdut echilibrul şi a căzut cu o mână peste mapă... Acolo se aflau câteva fille...

— Eşti sigur că n-a dispărut nimic?

— Erau nişte însemnări lipsite de orice importanţă. Le mototolise, şi le-am aruncat la coş.

— Te implor, aminteşte-ţi întreaga discuţie…

Limuzina stopă în strada Senei. Rolling şi Zoia se duseră în dormitor. Zoia îşi scoase repede rochia şi se culcă în patul larg, sculptat, cu picioare în formă de gheare de vultur şi baldachin de brocart – unul din paturile autentice ale împăratului Napoleon I. În timp ce se dezbrăca pe îndelete, Rolling se plimba pe covor şi, semănându-şi lucrurile pe scaunele aurite, pe măsuţe, pe poliţa căminului, povestea până în cele mai mici amănunte cum decursese vizita din ajun a lui Garin.

Zoia asculta, sprijinită într-un cot. Rolling începu să-şi scoată pantalonii, ţopăind într-un picior. În clipa asta nu aducea nici pe departe cu un rege. Apoi se culcă şi el.

— Asta-i tot ce s-a întâmplat, absolut tot, spuse Rolling şi-şi trase plapuma de atlaz până la nas.

Lămpiţa azurie de noapte lumina dormitorul luxos, hainele împrăştiate peste tot, amoraşii de aur de pe coloniţele patului şi nasul borcănat al lui Rolling, proptit în plapumă.

Capul i se cufundă în pernă şi regele chimiei adormi cu gura pe jumătate căscată.

Mai ales sforăitul lui Rolling o împiedica pe Zoia să gândească, stârnindu-i amintiri inutile. Scutura din cap, căuta să le alunge, dar i se părea că, în locul lui Rolling, pe pernă, e capul altcuiva. Se plictisi să mai lupte, închise ochii şi zâmbi. Atunci îi apăru în faţă chipul palid de tulburare al lui Garin... „Să-i telefoneze oare lui Gaston Cioc-de-Raţă să nu se grăbească?

Deodată, parcă, un ac îi străbătu tot trupul: „Erau amândoi, el şi dublura lui... întocmai ca la Leningrad.

Se strecură grăbită de sub plapumă, îşi trase ciorapii. Rolling mormăi ceva în somn şi se întoarse pe partea cealaltă.

Zoia dădu fuga în odaia unde îşi ţinea îmbrăcămintea. Îşi puse o fustă, o haină de ploaie, strânse cordonul. Se întoarse în dormitor să-şi ia geanta în care avea bani...

— Rolling, strigă ea încet, Rolling... Suntem pierduţi...

Dar el din nou nu făcu altceva decât să mormăie. Zoia coborî în vestibul şi, destul de anevoie, deschise uşa înaltă de la intrare. Pe strada Senei nu era ţipenie de om. În spaţiul îngust dintre acoperişurile mansardelor se vedea luna galbenă, palidă. Zoia simţi un gol în suflet. Privea globul lunii ce plutea deasupra oraşului adormit... „Doamne, cât e de înfricoşător şi lugubru”... Îşi trase pălărioara pe cap, cu amândouă mâinile, şi fugi spre chei.

34

Casa veche cu două etaje de pe strada Gobelins numărul şaizeci şi trei dădea cu un perete spre un loc viran. Această parte a casei avea ferestre numai la etajul doi, la mansardă. Un alt perete al clădirii, un calcan, se învecina cu un parc. La parter, cu faţa la stradă, se afla o cafenea frecventată de birjari şi de şoferi. Etajul întâi era ocupat de un hotel pentru întâlniri nocturne. La etajul doi, în odăile de la mansardă, şedeau cu chirie locatari permanenţi. Ca să ajungi acolo, trebuia să laşi în urmă o poartă şi un gang lung.

Trecuse de ora unu noaptea. Pe strada Gobelins nu mai era nicio fereastră luminată. În cafeneaua închisă, scaunele se odihneau pe mese. Zoia se opri în faţa porţii şi privi un timp numărul şaizeci şi trei. Simţea un fior în spate. În sfârşit, se hotărî. Sună. Se auzi hârşâitul unei frânghii şi poarta se întredeschise. Zoia se strecură în gangul întunecos.

— Oamenii dorm noaptea, bodogăni portăreasa de undeva, din fund. Trebuie să te întorci acasă la vreme.

Dar nu întrebă cine a intrat.

Aici domneau rânduielile speluncilor. Zoia era în prada unei nelinişti cumplite. În faţa ei se întindea gangul scund şi întunecos. Pe zidul scorojit, roş-negru ca sângele de taur, lumina slab un bec de gaz aerian. Indicaţiile lui Semionov sunau astfel: la capătul gangului faci la stânga, urci pe o scară în spirală până la etajul doi, apoi o iei din nou la stânga, până la camera cu numărul unsprezece.

Pe la jumătatea gangului, Zoia se opri. I s-a părut că, departe în stânga, se iţise capul cuiva şi apoi pierise imediat. N-ar fi mai bine să se întoarcă? Ciuli urechile, dar nu auzi nimic. Fugi până la

cotitura care dădea într-un palier împuţit. De aici pornea o scară îngustă, în spirală, luminată slab de undeva, de sus. Zoia urcă în vârful picioarelor, fără să se atingă de balustrada lipicioasă.

Toată casa dormea. Palierul etajului întâi dădea, pe sub o arcadă scorojită, într-un coridor întunecos. Urcând mai sus, Zoia îşi aruncă privirea îndărăt şi din nou i se păru că vede capul cuiva iţindu-se de după arcadă şi apoi pierind imediat... Şi acest cap nu era al lui Gaston Cioc-de-Raţă... Nu, nu, Gaston nu venise, nu putuse încă să vină aici, n-avusese când.

Pe palierul etajului doi, un bec de gaz aerian lumina peretele cafeniu plin de inscripţii şi desene care mărturiseau dorinţi neîmplinite. Dacă Garin nu-i acasă, atunci are să-l aştepte aici până dimineaţa. Dacă e acasă şi doarme, n-o să plece până n-o să capete de la el ceea ce a luat de pe biroul din bulevardul Malesherbes.

Zoia îşi scoase mănuşile, îşi aranjă puţin părul ce-i ieşea de sub pălărioară şi o luă la stânga, pe coridorul care pornea în unghi drept. Pe a cincea uşă erau scrise cu vopsea albă nişte cifre mari. Apăsă clanţa, uşa se deschise uşor.

În odăiţă, prin fereastra deschisă, pătrundea lumina lunii. Pe jos era o valiză, deschisă şi ea. Albeaţa hârtiilor răvăşite îţi lua ochii. Lângă perete, între dulapul de haine şi spălător, stătea pe jos un om numai în cămaşă, cu genunchii goi ridicaţi. Tălpile lui desculţe păreau uriaşe... Luna îi lumina o jumătate a feţei, un ochi strălucea holbat, i se vedeau dinţii albi – omul zâmbea. Cu gura întredeschisă şi răsuflarea oprită, Zoia privea faţa aceea pe care amuţise un râs împietrit, faţa lui Garin.

De dimineaţă, ea spusese la cafeneaua Globe lui Gaston Cioc-de-Raţă: „Fură planurile şi aparatul lui Garin şi, dacă poţi, omoară-l”. În seara aceleiaşi zile, însă, văzuse prin ceaţă, pe deasupra paharului cu şampanie, ochii lui Garin, şi simţise că, dacă omul acesta o va chema, ea va lăsa şi va uita totul, şi-l va urma. Noaptea, înţelegând primejdia şi pornind în căutarea lui Gaston, ca să-l oprească, nu-şi dădea încă seama ce o mânase atât de alarmată prin Parisul nocturn, din cârciumă în cârciumă, prin casele de joc, peste tot unde ar fi putut să-l întâlnească pe Gaston, şi o adusese, în sfârşit, în strada Gobelins. Ce sentimente o împinseseră pe această femeie inteligentă, crudă şi nepăsătoare să deschidă uşa odăii omului pe care îl condamnase la moarte?

Privea dinţii şi ochiul holbat al lui Garin. Deodată, scoase un strigăt slab, răguşit, se apropie şi se aplecă deasupra lui. Era mort. Faţa i se învineţise. Pe gât avea zgârieturi umflate. Da, era faţa aceea trasă, care te atrăgea ca un magnet, cu ochii ei tulburaţi, cu confetti în barba mătăsoasă... Sprijinindu-se de marmura rece ca gheaţa a spălătorului, Zoia se ridică anevoie. Uitase pentru ce venise. O salivă amară îi umplu gura. „Atât ar mai lipsi, să leşin”. Cu un ultim efort, rupse nasturele de la gulerul care o sufoca. Porni spre uşă. În prag stătea Garin...

Ca şi la celălalt, de pe duşumea, un zâmbet împietrit îi descoperea dinţii strălucitori. El o ameninţă cu degetul. Zoia înţelese, duse mâna la gură ca să nu strige. Inima îi bătea nebuneşte, de parcă atunci ar fi ieşit din adâncul unei ape: „Trăieşte, trăieşte”...

— Nu eu am fost ucis, şopti Garin, continuând s-o ameninţe cu degetul. L-ai ucis pe Victor Lenoir, ajutorul meu... Rolling va ispăşi pe eşafod...

— Trăieşti, trăieşti, rosti răguşit Zoia.

El o apucă de braţe. Ea îşi răsturnă capul pe spate, se lăsă pierdută în voia lui, fără nicio împotrivire. Garin o trase spre el şi, simţind că picioarele n-o mai ţin, o cuprinse pe după umeri.

— Ce-ai căutat aici?

— L-am căutat pe Gaston...

— Pe cine, pe cine?

— Pe cel căruia i-am poruncit să te ucidă...

— Am prevăzut asta, zise el, privind-o în ochi.

Ea răspunse ca în vis:

— Dacă Gaston te-ar fi omorât pe dumneata, eu m-aş fi sinucis...

— Nu înţeleg...

Zoia repetă după el, cu o voce duioasă, stinsă:

— Nu înţeleg nici eu...

Ciudata discuţie se desfăşura în uşă. Prin fereastră se vedea luna, care cobora după un acoperiş de grafit. Lângă perete, Lenoir îşi rânjea dinţii.

— Ai venit după autograful lui Rolling? întrebă încet Garin.

— Da. Ai milă.

— De cine? De Rolling?

— Nu. De mine. Ai milă, repetă ea.

— Mi-am sacrificat prietenul ca să-l distrug pe Rolling al

dumitale... Sunt un ucigaş ca şi dumneata... Să am milă? Nu, nu...

Deodată, înălţă capul ascultând. Cu o mişcare bruscă o trase pe Zoia din uşă. Continuând să-i strângă mâna mai sus de cot, îşi scoase puţin capul pe sub arcadă şi se uită spre scară...

— Să mergem. O să te scot de aici prin parc. Ascultă, eşti o femeie uimitoare! zise el amuzat, şi ochii lui scânteiară nebuneşte. Drumurile noastre s-au întâlnit... Simţi asta?

Fugiră împreună pe scara în spirală. Zoia nu se împotrivea, copleşită de un sentiment ciudat care clocotea ca mustul tulbure ce începe să fiarbă.

Pe palierul de jos, Garin coti prin întuneric, apoi se opri, aprinse un chibrit şi descuie anevoie un lacăt ruginit de la o uşă care pesemne nu mai fusese descuiată de mulţi ani.

— După cum vezi, am prevăzut totul.

Ieşiră sub copacii negri şi umezi din parc. În aceeaşi clipă, pe poarta din stradă intră o echipă de poliţişti, pe care Garin o chemase telefonic, cu un sfert de oră mai înainte.

35

Şelga ţinea bine minte „pionul” pierdut în vila de pe insula Krestovski. Atunci – pe bulevardul Sindicatelor – el îşi dăduse seama că Piankov-Pitkevici va veni din nou la vilă ca să ia ceea ce ascunsese în subsol. În aceeaşi zi, în amurg, fără ca paznicul să simtă ceva, se strecurase în vilă şi, înarmat cu o lanternă de buzunar, coborâse în subsol. „Pionul” îl pierduse dintr-o dată: în bucătărie, la doi paşi de chepeng, stătea Garin. Cu o secundă înainte de apariţia lui Şelga, el ieşise în fugă din subsol cu o valiză în mână şi se lipise de perete în spatele uşii. Trântise zgomotos chepengul în urma lui Şelga şi se apucase să îngrămădească pe el saci cu cărbuni. Şelga privea zâmbind, la lumina lanternei ridicate, cum prin crăpăturile chepengului cădea gunoi. Avea de gând să înceapă tratative de pace. Dar, deodată, sus se aşternuse liniştea. Se auzeau paşi ce se îndepărtau în fugă. Răsunaseră câteva împuşcături, iar apoi, un răcnet sălbatic, care pusese capăt luptei cu omul cu patru degete. Peste o oră venise miliţia.

Deşi pierduse „pionul” , Şelga făcuse totuşi o mutare bună.

De la vilă pornise în goană, cu o maşină a miliţiei, direct la Yacht-club şi trezise pe ofiţerul de serviciu al clubului, un lup de mare, cu părul vâlvoi şi vocea răguşită.

— Ce fel de vânt e acuma? întrebase el de-a dreptul.

— De sud-vest, răspunse marinarul, bineînţeles fără să stea pe gânduri.

— De câte grade?

— Cinci.

— Garantezi că toate iahturile se află la locul lor?

— Garantez.

— Cine le păzeşte?

— Petka, paznicul.

— Te rog să-mi dai voie să controlez pontoanele.

— Am înţeles, controlăm pontoanele, răspunse marinarul de-abia nimerind, somnoros cum era, mânecile tunicii marinăreşti. Petka! strigase el duhnind a băutură, după ce ieşise cu Şelga pe veranda clubului, dar nu răspunsese nimeni. Pun mâna-n foc că doarme pe undeva, fir-ar să fie, blestemase marinarul, ridicându-şi gulerul din pricina vântului.

Îl găsiseră pe paznic în tufele din apropiere – sforăia de zor, cu gulerul de oaie al cojocului ridicat peste cap. Marinarul rostise câteva vorbuliţe bine simţite. Paznicul se ridicase în picioare, icnind. Se duseseră la pontoane unde, pe apa cu luciri de oţel care începuse să se înălbăstrească, se legăna o adevărată pădure de catarge. Pe mare goneau valuri. Sufla un vânt puternic, în rafale.

— Eşti sigur că toate iahturile sunt la locul lor? întrebase din nou Şelga.

— Lipseşte „Orion” , e la Peterhof… Alte două vase au fost duse la Streina.

Păşind pe scândurile care se arcuiau sub el, Şelga ajunsese lângă pontoane şi acolo ridicase o bucată de parâmă de acostare – un capăt al ei era legat de un inel, iar celălalt – se vedea bine – fusese tăiat. Ofiţerul de serviciu cercetase amănunţit parâma. Apoi, fără o vorbă, îşi trăsese şapca pe ochi. Pornise de-a lungul pontoanelor numărând iahturile cu degetul. Deodată, spintecase aerul cu mâna. Dar întrucât disciplina clubului interzicea folosirea cuvintelor militaro-imperialiste, se mărginise să recurgă la unele expresii oarecum paralele:

— Mama mă-si! strigase el cu o energie fără seamăn. Sta-le-

ar şcota în gât! Au furat „Bibigonda” , ăl mai bun vas de curse, lua-i-ar dracu să-i ia! Intra-le-ar o fungă smolită unde nu trebuie... Petka, îneca-te-ai de treizeci de ori în apă stătută, ce-ai păzit, trântorule? Au furat „Bibigonda” , mama mă-si, opincar afurisit!

Paznicul ofta, se minuna, se lovea peste şolduri cu mânecile de oaie ale cojocului. Marinarul gonea cu toate pânzele sus prin cotloanele neumblate ale limbii ruse. La Yacht-club nu mai era nimic de făcut. Şelga se dusese în port.

De-abia peste trei ore izbutise să iasă cu toată viteza, pe o şalupă rapidă de pază, în largul mării agitate. Şalupa tăia cu prova talazurile mari. Pulberea de apă înceţoşa lentilele binoclului. Când răsărise soarele, văzuseră departe, în apele finlandeze, dincolo de far, o pânză lângă ţărm. Era nefericita „Bibigonda” , care se zbătea părăsită printre stâncile submarine. Trăseseră câteva focuri – aşa era regula – apoi fuseseră nevoiţi să se întoarcă cu mâinile goale.

Aşa fugise Garin peste graniţă, câştigând în noaptea aceea încă un „pion”. Numai inginerul şi Şelga ştiau că omul cu patru degete era amestecat şi el în această partidă. Drept care, în drumul de întoarcere spre port, firul gândurilor lui Şelga se depăna în felul următor:

„În străinătate, Garin o să-şi vândă sau o să-şi exploateze singur, în linişte, aparatul său misterios. Această invenţie este deocamdată pierdută pentru Uniune şi, cine ştie, poate că în viitor e sortită să joace un rol fatal. Dar în străinătate mai e cineva care pricinuieşte temeri lui Garin – omul cu patru degete. Până nu va sfârşi cu el, Garin n-o să îndrăznească să scoată la lumina zilei aparatul său. Iar dacă în lupta asta mă voi alătura lui Garin, aş putea-o câştiga până la sfârşit. În orice caz, lucrul cel mai prostesc (şi cel mai folositor pentru Garin) ar fi să-l arestez imediat, la Leningrad, pe omul cu patru degete”.

Concluzia era simplă: din port, Şelga se dusese întins acasă, îmbrăcase rufărie uscată, telefonase la miliţia judiciară că „afacerea” s-a lichidat singură , scosese telefonul din priză şi se culcase, râzând în sinea lui de omul cu patru degete, care – intoxicat cu gaze şi, poate, chiar rănit fugea în vremea asta din Leningrad cât îl ţineau picioarele. Aceasta fusese contralovitura lui Şelga, ca răspuns la „pionul” pierdut.

Şi iată că soseşte telegrama de la Paris: „Omul cu patru

degete e aici. Evenimente alarmante”. Era un strigăt de ajutor.

Cu cât chibzuia mai mult, cu atât lucrurile deveneau mai limpezi pentru Şelga trebuia să zboare cu avionul la Paris. Se informă prin telefon când pleacă avioanele de călători şi se întoarse pe veranda unde şedeau – în amurgul târziu Taraşkin şi Ivan. După ce citiseră cu toţii cele scrise pe spatele lui cu creionul chimic, băiatul vagabond se potolise şi nu mai plecase de lângă Taraşkin.

Prin luminişurile dintre ramuri ajungeau până la ei dinspre apele portocalii zvon de glasuri, plescăit de vâsle, râsete de femei. Acolo, pe insule, sub bolţile întunecate ale pădurii, unde păsărelele fără somn ciripeau alarmate şi cântau privighetorile, se împlineau lucruri vechi de când lumea. Tot ce era viu şi scăpase de ploile şi viforniţele iernii nesfârşite se grăbea să trăiască, se bucura cu o sete nepotolită de farmecul ameţitor al acestei nopţi. Taraşkin îşi trecu un braţ pe după umerii lui Ivan şi, sprijinit de balustradă, stătea nemişcat, privind prin luminişuri apa pe care bărcile lunecau lin.

— Ei, Ivan? întrebă Şelga, apropiindu-şi scaunul şi aplecându-se spre faţa băiatului. Unde îţi place mai mult: acolo, sau aici? În Extremul Orient, fireşte, o duceai prost, flămânzeai...

Ivan îl privea pe Şelga fără să clipească. În amurg, ochii lui păreau trişti, ca ai unui bătrân. Şelga scoase din buzunarul vestei o caramelă şi ciocăni cu ea dinţii lui Ivan, până ce aceştia se descleştară. Caramela se strecură în gură.

— Noi, Ivan, ne purtăm bine cu băieţii. Nu-i punem la muncă, nu le scriem scrisori pe spate, nu-i trimitem, pe sub vagoane, la şapte mii de verste depărtare. Vezi ce bine e la noi pe insule... Ei, şi astea toate ştii ale cui sunt? Vi le-am dat pentru totdeauna vouă, copiilor. Şi râul, şi insulele, şi bărcile, şi pâinea cu salam – mănâncă pe săturate, toate sunt ale tale...

— Ai să zăpăceşti băiatul, zise Taraşkin.

— N-o să-l zăpăcesc, e deştept. Tu, Ivan, de unde eşti?

— De pe malurile Amurului, răspunse Ivan în silă. Mama a murit, iar tata a fost omorât în război.

— Din ce trăiai?

— Umblam pe la oameni, la lucru.

— Atât de mic?

— Cum mic?... Păşteam cai...

— Ei, şi apoi?

— Apoi m-au luat...

— Cine te-a luat?

— Nişte oameni. Aveau nevoie de un băiat să se caţere pe copaci, să adune bureţi, alune, să prindă veveriţe pentru hrană, să fie, acolo, pentru alergătură...

— Va să zică te-au luat într-o expediţie? (Ivan clipi din ochi şi nu răspunse nimic.) Departe? Spune, nu-ţi fie frică. N-o să te dăm de gol. Acum eşti fratele nostru...

— Am mers cu vaporul opt zile... Gândeam că nu mai scăpăm cu viaţă. Pe urmă, încă opt zile am mers pe jos, până am ajuns la un munte care scuipa foc...

— Aşa, aşa, făcu Şelga, deci expediţia era în Kamciatka.

— Da, în Kamciatka... Am locuit acolo într-o cocioabă... Mult timp n-am ştiut nimic despre revoluţie. Dar când am aflat, trei dintre noi şi-au luat tălpăşiţa, apoi alţi doi au întins-o şi ei. Nu mai aveam ce îmbuca. Rămăsesem numai eu şi cu dumnealui...

— Aşa, aşa... Care „dumnealui” ? Cum îl cheamă?

Ivan amuţi din nou, îmbufnat, Şelga căută mult timp să-l îmbuneze, îl mângâie pe capul tuns până la piele, pe care şi-l ţinea plecat...

— O să mă omoare dacă spun. Mi-a zis că mă omoară.

— Cine?

—- Păi, Manţev, Nikolai Hristoforovici... Dumnealui mi-a spus: „Am scris pe spatele tău o scrisoare. Tu să nu te speli, să nu scoţi cămaşa şi jiletca nici peste un an, nici peste doi, Cată să ajungi musai la Petrograd, să-l găseşti pe Piotr Petrovici Garin şi să-i arăţi ce-am scris. El o să te răsplătească”...

— Dar de ce Manţev n-a plecat el la Petrograd dacă voia să-l vadă pe Garin?

— Îi era frică de bolşevici... Sunt mai răi decât dracii, zicea. O să mă omoare. Ei, zicea, au dus ţara de râpă. Trenurile nu mai umblă, poştă nu mai e, lumea nu mai are ce mânca, toţi au fugit de la oraş... De unde să ştie dumnealui ce şi cum, că de şase ani stă tot pe munte.

— Ce face el acolo, ce caută?

— Parcă spune cuiva? Numai eu ştiu... se fuduli Ivan şi ochii lui scânteiară vesel, cu şiretenie. Caută aur sub pământ.

— Şi a găsit?

— Cine, dumnealui? Fireşte că a găsit...

— Ai putea, la nevoie, să arăţi drumul într-acolo, spre

muntele unde se află Manţev?

— Fireşte că pot... Numai, vă rog, să nu mă daţi de gol, că e om tare supărăcios...

Şelga şi Taraşkin ascultau cu cea mai mare atenţie vorbele băiatului. Şelga cercetă încă o dată cu băgare de seamă cele scrise pe spatele lui. Apoi fotografie totul.

— Acum, du-te jos. Taraşkin o să te spele cu săpun şi o să te culci, zise el. N-ai avut nimic: nici mamă, nici tată, numai o burtă flămândă. Acum ai de toate, pe săturate; nu-ţi rămâne decât să trăieşti, să înveţi şi să te faci mare. Să-l asculţi pe Taraşkin, că el o să te înveţe de bine. Noroc! O să mă întâlnesc peste vreo trei zile cu Garin şi o să-i transmit ceea ce trebuie din partea ta.

Şelga râse. Curând, farul bicicletei sale trecu în goană, săltând dincolo de tufişurile întunecate.

36

Aripile de aluminiu scânteiară sus, deasupra aeroportului verde, şi avionul de călători cu şase locuri dispăru după norii albi ca zăpada. Grupul celor care îi conduseseră pe cei plecaţi mai stătu câtva timp cu capetele ridicate spre cerul azuriu, strălucitor, unde un vultur plana leneş, iar nişte rândunele săgetau văzduhul, dar pasărea de duraluminiu zbura acum dracu ştie pe unde.

Cei şase călători, aşezaţi în fotoliile împletite care scârţâiau uşor, priveau pământul verde-liliachiu care se lăsa tot mai jos. Drumurile şerpuiau ca nişte firişoare de aţă. Clădirile, clopotniţele păreau nişte jucării uşor aplecate. La dreapta, în depărtare, se întindea albastrul mării.

Umbra unui nor luneca încet, ascunzând amănuntele scoarţei terestre. Iată-l acum aici, aproape, dedesubt.

Cu feţele lipite de geamuri, cei şase călători zâmbeau oarecum forţat, ca nişte oameni care ştiu să se stăpânească. Pe atunci, transportul aerian era încă ceva nou. În pofida cabinei confortabile, a revistelor şi a cataloagelor împrăştiate pe măsuţele pliante, în pofida acestei aparenţe de confort lipsit de primejdii, călătorii trebuiau totuşi să-şi facă singuri curaj, zicându-şi că, la urma urmelor, comunicaţiile aeriene sunt cu mult mai puţin primejdioase decât, bunăoară, traversarea pe jos

a unei străzi. În văzduh e cu totul altfel. Dacă întâlneşte un nor, avionul îl străbate într-o clipă, atât numai că i se aburesc geamurile şi grindina răpăie scurt în duraluminiu sau aparatul se zguduie o dată, aşa ca la o hârtoapă; atunci călătorul, cu ochii holbaţi, se apucă de mânerele fotoliului, dar vecinul, gata, i-a şi făcut cu ochiul şi râde, parcă i-ar zice: straşnic hop!... Sau să ne închipuim că se dezlănţuie o furtună ca acelea care, într-o clipită, doboară catargele unei nave cu vele şi-i sfărâmă cârma, ducând bărcile şi oamenii pe valurile clocotitoare; pasărea de metal însă, rezistentă şi dibace, se apleacă pe o aripă, urlă o dată din toate motoarele, şi gata, a şi scăpat, s-a înălţat cu o mie de metri mai sus decât inima uraganului.

Pe scurt, în mai puţin de un ceas, călătorii noştri se învăţaseră şi cu hăul peste care zburau şi cu tangajul. Vuietul motorului îi împiedica să converseze. Dar unii îşi puseseră pe cap căştile cu microfon şi începuseră totuşi să discute între ei. În faţa lui Şelga şedea un bărbat uscăţiv, de vreo treizeci şi cinci de ani, într-un palton vechi şi cu o şapcă în carouri, pe care de bună seamă o cumpărase anume pentru călătorii în străinătate.

Avea o faţă palidă, puţin încruntată, cu pielea subţire, un profil fin şi inteligent, o bărbuţă bălaie şi o gură care vădea calm şi fermitate. Şedea adus de spate, cu mâinile pe genunchi. Zâmbind, Şelga îi făcu un semn. Bărbatul îşi puse casca.

— N-aţi învăţat la Iaroslavl, la liceul real? îl întrebă Şelga. Bărbatul dădu din cap afirmativ. Suntem concetăţeni, eu vă ţin minte. Nu sunteţi Hlinov, Aleksei Semionovici? Bărbatul dădu iarăşi din cap, în semn că da. Unde lucraţi acum?

— La laboratorul de fizică al politehnicii, se auzi în cască vocea slabă, acoperită de vuietul motorului, a lui Hlinov.

— Mergeţi în delegaţie?

— La Berlin, la Reicher.

— E secret?

— Nu. În martie, anul ăsta, noi am aflat că în laboratorul lui Reicher s-a realizat dezagregarea atomică a mercurului.

Hlinov se întoarse cu toată faţa spre Şelga, uitându-se lung la el. În ochii lui se citea o tulburare stăpânită.

— Nu înţeleg, nu sunt specialist, zise Şelga.

— Lucrările se desfăşoară deocamdată în laboratoare. Mai e mult până la plecarea lor în industrie, deşi de la cabinetul fizicianului şi până la atelierul uzinei pasul nu e mare, adăugă

Hlinov, privind vălătucii albi ai norilor ca zăpada ce se aşterneau departe, jos, deasupra pământului. Principiul dezagregării forţate a atomului trebuie să fie simplu, extrem de simplu. Ştiţi, desigur, ce este atomul?

— E ceva mititel, răspunse Şelga, arătând cu degetele.

— Atomul, în comparaţie cu un firicel de nisip, e ca acest firicel de nisip în comparaţie cu globul pământesc. Şi totuşi, noi măsurăm atomul, calculăm viteza de rotaţie a electronilor săi, greutatea, masa, mărimea sarcinii lui electrice. Ne apropiem de inima atomului, de nucleul său. În el e tot secretul puterii asupra materiei. Viitorul omenirii depinde de faptul dacă vom reuşi sau nu să punem stăpânire pe nucleul atomului, o particulă de energie materială egală cu a suta miliarda parte dintr-un centimetru.

La două mii de metri deasupra pământului, Şelga asculta lucruri uimitoare, mai minunate decât basmele Şeherezadei, dar ele nu erau basme. În epoca aceasta, când dialectica istoriei a împins o clasă la un război nimicitor, iar o altă clasă la insurecţie, când ardeau oraşe, iar pulberea, cenuşa şi norii de gaze se întindeau învălătucindu-se deasupra ogoarelor şi livezilor, când pământul se cutremura de vuietul plin de mânie ale revoluţiilor sugrumate şi, ca în vechime, intrau în acţiune în hrubele închisorilor bâta şi cleştele călăului, când noaptea, în parcuri, începeau să apară pe copaci fructe monstruoase, cu limba scoasă, când odăjdiile idealiste împodobite cu atâta dragoste cădeau de pe om – în acest deceniu titanic şi monstruos, uluitoarele minţi ale savanţilor ardeau singuratice, ca nişte făclii.

37

Deasupra Kowno-ului, avionul începu să coboare. Câmpul verde, udat de ploaie, se apropia rapid din faţă. Aparatul rulă un timp şi se opri. Pilotul sări pe iarbă. Călătorii se dădură jos să-şi mai dezmorţească picioarele. Îşi aprinseră ţigările. Şelga se trânti la o parte, pe iarbă, şi, cu braţele sub cap, privea curios norii îndepărtaţi cu marginile albăstrui. Adineauri fusese acolo, zburase printre munţii aceia uşori ca zăpada, deasupra genunilor azurii.

Interlocutorul lui aerian, Hlinov, cu paltonaşul său ros, stătea puţin adus din spate, lângă o aripă a păsării dungate, cenuşii. Un om ca toţi oamenii – până şi şapca lui era o şapcă obişnuită, de la magazinul „Îmbrăcămintea”-Leningrad.

— Şi totuşi e amuzant, e grozav să trăieşti. Al dracului de grozav! râse Şelga.

Când decolară de pe aeroportul din Kowno, se aşeză alături de Hlinov şi-i povesti tot ce ştia, fără să dea nume, despre extraordinarele experienţe ale lui Garin şi despre deosebitul interes cu care aceste experienţe erau urmărite probabil în străinătate.

Hlinov îl întrebă pe Şelga dacă a văzut aparatul despre care vorbea.

Nu. Nimeni n-a văzut până acum aparatul.

Deci totul e de domeniul presupunerilor şi al supoziţiilor, ba încă înfrumuseţat şi de imaginaţie?

Atunci Şelga îi povesti despre subsolul vilei părăsite, despre bucăţile de oţel tăiate, despre lăzile cu piramidele de cărbune.

— Aşa, aşa, dădea Hlinov din cap. Piramide. Foarte bine. Înţeleg. Spune-mi, dacă nu e prea secret, nu-mi vorbiţi oare despre inginerul Garin?

Şelga tăcu o clipă, privindu-l pe Hlinov în ochi.

— Da, răspunse el, despre Garin. Îl cunoaşteţi?

— Un om foarte, foarte capabil. Hlinov se strâmbă, de parcă ar fi luat ceva acru în gură. Un om excepţional. Dar unul ca el e în afara ştiinţei. Un ambiţios. O personalitate absolut izolată. Un aventurier. Un cinic. Aptitudini de geniu. Temperament extremist. Un om cu o imaginaţie extraordinară. Dar mintea lui

uimitoare este întotdeauna aţâţată de dorinţe josnice. O să realizeze multe şi o să încheie cu ceva în genul alcoolismului sau o să încerce să îngrozească omenirea... Un om genial are nevoie, mai mult decât oricare altul, de cea mai riguroasă disciplină, deoarece are o prea mare răspundere. Petele roşietice se iviră din nou pe obrajii lui Hlinov. O minte luminată, disciplinată este lucrul cel mai de preţ, minunea minunilor. Pe pământ – un fir de nisip faţă de univers – omul este o simplă bilionime din cea mai mică mărime... Această particulă speculativă, care trăieşte în mijlociu cam tot atâta timp cât îi trebuie pământului ca să se rotească de şaizeci de ori în jurul soarelui, are o minte care cuprinde în ea întreg universul. Pentru a înţelege asta trebuie să trecem la limbajul matematicilor superioare... De pildă, ce-aţi spune dacă cineva v-ar lua din laborator un microscop de mare valoare şi ar începe să bată cuie cu el?... La fel se poartă Garin cu geniul lui... Ştiu, a făcut o mare descoperire în domeniul transmiterii razelor infraroşii la distanţă. Aţi auzit, desigur, de razele morţii ale lui Rindel-Mathews? S-a dovedit că sunt curate baliverne. Principiul însă este just. Razele calorice, cu o temperatură de o mie de grade, dirijate paralel, constituie o extraordinară armă de distrugere şi de apărare militară. Tot secretul constă în dirijarea unei raze care nu se difuzează. Până în prezent, aşa ceva încă nu s-a realizat. Din spusele dumneavoastră, însă, reiese că Garin a reuşit probabil să construiască un asemenea aparat. Dacă e aşa, atunci descoperirea lui prezintă o importanţă colosală.

— De mult am impresia, zise Şelga, că în jurul acestei descoperiri se ţese o politică de mare anvergură.

Un timp Hlinov tăcu, apoi, deodată, se roşi până în vârful urechilor.

Găsiţi-l neapărat pe Garin, înşfăcaţi-l de guler şi readuceţi-l împreună cu aparatul lui în Uniunea Sovietică. Aparatul nu trebuie să ajungă în mâinile duşmanilor noştri. Întrebaţi-l dacă îşi dă seama ce obligaţii are. Sau e într-adevăr un om de nimic şi atunci daţi-i bani, dracu să-l ia, oricât ar cere... Las’ să aibă femei luxoase, iahturi, automobile de curse... Sau omorâţi-l...

Şelga înălţă sprâncenele. Hlinov puse casca pe măsuţă, se lăsă pe spătar şi închise ochii. Avionul zbura deasupra pătratelor regulate ale ogoarelor, deasupra linioarelor drepte ale drumurilor. De acolo, de sus, se zărea departe, printre petele

albăstrui ale lacurilor, desenul cafeniu al Berlinului.

38

Ca de obicei, la ora şapte şi jumătate dimineaţa Rolling se trezi din somn în strada Senei, în patul împăratului Napoleon. Fără să deschidă ochii, scoase de sub pernă batista şi-şi suflă cu putere nasul, descotorosindu-se astfel, o dată cu rămăşiţele de somn, de praful înghiţit cu o seară înainte în timpul distracţiilor nocturne.

E drept, nu prea odihnit, însă deplin stăpân pe gânduri şi voinţă, el aruncă batista pe covor, se aşeză în capul oaselor printre perne de mătase şi privi înjur. În pat nu mai era nimeni, în odaie la fel. Perna Zoiei era rece.

Rolling apăsă butonul soneriei: intră camerista Zoiei.

— Doamna? întrebă el, fără s-o privească.

Camerista dădu din umeri, apoi începu să întoarcă mereu capul, ca o bufniţă. Trecu, în vârful picioarelor, în camera de toaletă, de acolo, grăbită, în odaia cu dulapurile de îmbrăcăminte, se auzi trântind uşa la baie, după care intră din nou în dormitor. Pe marginile şorţului cu dantele, degetele cameristei tremurau.

— Doamna nu e nicăieri, anunţă ea.

— Cafeaua! porunci Rolling.

Singur umplu cada cu apă, singur se îmbrăcă, singur îşi turnă cafeaua. În timpul acesta, în casă se răspândea o panică surdă – personalul umbla în vârful picioarelor, vorbea în şoaptă. Când să iasă în stradă, Rolling îl împinse cu cotul pe portar, care dădu fuga, speriat, să deschidă uşa. Ajunse la oficiu cu douăzeci de minute întârziere.

În dimineaţa aceea, mirosea a praf de puşcă în bulevardul Malesherbes. Secretarul avea o expresie de totală resemnare.

Vizitatorii ieşeau pe uşa de nuc, cu feţele crispate. Mister Rolling e prost dispus astăzi , îşi şopteau ei unul altuia. Exact la ora unu, cu ochii la pendulă, mister Rolling îşi rupse creionul. Era limpede că Zoia n-o să vină ca să meargă împreună la dejun. Mai aşteptă până la unu şi un sfert. În cursul acestui cumplit sfert de oră, pe cărarea impecabilă a secretarului îşi făcuseră apariţia două fire de păr alb. Rolling plecă singur la Griffon, unde obişnuia

să ia dejunul.

Patronul micului restaurant, monsieur Griffon, un bărbat înalt, voinic, fost bucătar, apoi patron al unei berării, astăzi consultant suprem în domeniul „Marii Arte a Percepţiilor Gustative şi a Digestiei” , îl întâmpină pe Rolling cu un gest de o solemnitate eroică. Monsieur Griffon, într-o jachetă de un cenuşiu-închis, cu o barbă de asirian, bine îngrijită, şi cu o frunte distinsă, stătea în mijlocul micii încăperi a restaurantului, sprijinindu-se cu o mână de soclul argintiu al unui eşafodaj ce aducea cu un altar, unde, sub un capac bombat, lâncezea vestita friptură – spinare de berbec cu bob.

De-a lungul celor patru pereţi, pe canapelele roşii, de piele, şedeau la mese înguste, aşezate una lângă alta, clienţi obişnuiţi, din lumea de afaceri a marilor bulevarde. Femei, puţine. În mijlocul sălii, în afara „altarului” nu mai era nimic. Printr-o simplă rotire a capului, patronul putea observa procesul percepţiei gustative la fiecare client. Nici cea mai mică strâmbătură de nemulţumire nu scăpa privirii lui. Ba încă ştia să prevadă multe lucruri: de pildă, procesele misterioase ale secreţiei sucurilor, activitatea helicoidală a stomacului şi întreaga psihologie a mâncării, bazată pe amintirea unor bucate servite cândva, pe presimţiri şi pe afluxul sângelui în diferite părţi ale corpului. Pentru el toate acestea erau ca o carte deschisă.

Apropiindu-se cu o faţă severă şi părintească, obişnuia să spună cu încântătoare, deşi cam aspră duioşie: „Temperamentul dumneavoastră, monsieur, cere astăzi un pahar de Madera şi Poui foarte sec. Puteţi să mă trimiteţi pe eşafod, dar n-am să vă dau nicio picătură de vin roşu. Stridii, puţin turbo fiert, o aripioară de pui de găină şi câteva fire de sparanghel. Această gamă vă va reface forţele”. La aceste cuvinte, numai un patagonez, care se hrăneşte cu şobolani de apă, ar fi putut să mai obiecteze ceva.

Monsieur Griffon nu alergă, după cum s-ar crede, cu o grabă plină de umilinţă la masa regelui chimiei. Nu. Aici, în academia digestiei, şi miliardarul, şi micul contabil, şi cel care a lăsat umbrela udă în mâna portarului, şi cel care a coborât gâfâind din Rolls-Royce-ul cu parfum de havană plăteau aceeaşi sumă. Monsieur Griffon era republican şi filosof. Îi întinse lui Rolling lista cu un zâmbet generos şi-i recomandă să servească la felul întâi pepene galben, apoi, la felul doi, homari cu trufe la cuptor şi

spinare de berbec. Se ştia că ziua, mister Rolling nu obişnuia să bea vin.

— Un pahar de whisky and soda şi o sticlă de şampanie la gheaţă, porunci printre dinţi Rolling.

Monsieur Griffon făcu un pas înapoi. O clipă, ochii lui scânteiară de uimire, spaimă şi dezgust: clientul începe cu rachiu, care paralizează papilele gustative din cavitatea bucală, şi vrea să continue cu şampanie, care balonează stomacul. Apoi, ochii lui monsieur Griffon îşi pierdură strălucirea; el îşi plecă respectuos capul: pe ziua de astăzi clientul era pierdut, nu-i mai rămânea decât să se împace cu această idee.

După al treilea pahar de whisky, Rolling începu să mototolească şervetul. Cu un astfel de temperament, un om de la celălalt capăt al scării sociale, să zicem Gaston Cioc-de-Raţă, ar fi găsit-o nu mai târziu de apusul soarelui pe Zoia Monrose această lepădătură, această canalie abjectă, culeasă din mocirlă – şi i-ar fi împlântat cuţitul în şale. Dar se cădea ca Rolling să folosească alte metode. Privind farfuria în care homarul cu trufe se răcea, el nu se gândea să-i însângereze nasul dezmăţatei, care fugise noaptea din patul lui... Nu, în creierul lui, în aburii gălbui de whisky, se năşteau, se încrucişau, se încolăceau idei morbide de răzbunare, dintre cele mai rafinate. De-abia în aceste clipe îşi dădea seama Rolling ce însemnase pentru el frumoasa Zoia... Şi îşi înfigea mereu unghiile în şervet, suferind nespus.

Chelnerul strânse de pe masă farfuria neatinsă. Îi turnă şampanie. Rolling apucă paharul şi-l bău cu lăcomie – dinţii lui de aur ciocniră sticla. În clipa aceea, dădu buzna în restaurant Semionov. Îl văzu imediat pe Rolling. Îşi smulse pălăria de pe cap şi se aplecă peste masă.

— Aţi citit ziarele?... Întrebă el în şoaptă. Vin de la morgă... El este... Noi n-avem niciun amestec... Depun sub jurământ... Avem alibiuri... Toată noaptea am fost în Montmartre, la fete... S-a stabilit că asasinatul a fost comis între orele trei şi patru dimineaţa... Asta o ştim din ziare, din ziare...

Sub privirile patronului, tresălta o faţă pământie, crispată. Vecinii întorceau capul spre ei. Se apropie chelnerul aducând un scaun pentru Semionov.

— La dracu, izbucni Rolling prin perdeaua aburilor de whisky, nici să mănânc nu mă laşi...

-— Bine, iertaţi-mă... Vă aştept la colţ, în automobil...

39

În toate aceste zile, în presa pariziană domnea aceeaşi linişte ca deasupra unui lac de pădure. Burghezii citeau articolele de fond despre literatură, foiletoanele consacrate montărilor teatrale, cronicile din viaţa artiştilor, şi căscau.

Dar această linişte senină a presei prevestea o ofensivă vijelioasă asupra pungilor burgheziei mijlocii. După organizarea ei şi nimicirea adversarilor mărunţi, concernul chimic al lui Rolling pregătea o mare campanie a-la-baisse. Presa fusese cumpărată iar ziariştii înarmaţi cu cunoştinţele necesare din domeniul industriei chimice. Împotriva fruntaşilor politici fuseseră adunate din vreme documente uluitoare. Două-trei palme ici, două-trei dueluri dincolo scoaseră din luptă pe naivii care încercaseră să bâiguie ceva ce nu concorda cu planurile generale ale concernului.

La Paris era linişte şi pace. Tirajele ziarelor scăzuseră întrucâtva. De aceea, asasinatul din casa de pe strada Gobelins numărul şaizeci şi trei era o adevărată comoară.

A doua zi dimineaţa, toate cele şaptezeci şi cinci de ziare apărură cu titluri mari despre „misterioasa şi înfiorătoarea crimă”. Identitatea victimei nu putuse să fie stabilită – actele îi fuseseră furate, iar la hotel se înregistrase sub un nume vădit fals. Se părea că asasinatul n-ar fi avut drept scop jaful: banii şi obiectele de aur ale celui ucis nu fuseseră furate. O răzbunare era puţin probabilă, având în vedere că odaia cu numărul unsprezece purta urmele unei perchiziţii meticuloase. Mister şi iar mister.

Ziarele de la ora două aduseră un amănunt zguduitor: în camera fatală fusese găsit un ac de păr, din os de broască ţestoasă, cu cinci briliante mari. În afară de asta, pe duşumeaua prăfuită fuseseră descoperite urme de pantofi de damă. Aflând despre acest ac, Parisul se cutremură în toată puterea cuvântului. Asasina era deci o femeie luxoasă. O aristocrată? O burgheză? Sau o cocotă de vază? Mister... Mister...

Ziarele de la ora patru îşi consacrară paginile interviurilor luate celor mai vestite femei ale Parisului. Toate exclamau într-un singur glas: nu, nu şi iar nu – asasina nu putea fi o

franţuzoaică, crima era opera unei nemţoaice. Câteva voci făcură aluzie la Moscova, dar fără succes. Cunoscuta Mimi de la teatrul Olympia rosti o frază ce avea să devină istorică: „Sunt gata să mă dau celui care va dezlega misterul”. Această declaraţie făcu vâlvă.

Într-un cuvânt, din tot Parisul, numai Rolling, care se afla la Griffon, nu ştia nimic despre cele întâmplate în strada Gobelins. Furios la culme, el lăsă dinadins pe Semionov să-l aştepte în taximetru. În sfârşit, se ivi de după colţ, urcă fără o vorbă în maşină şi spuse să-l ducă la morgă. Semionov, gudurându-se mereu, îi relată pe drum cele scrise în ziare.

Când pomeni despre acul de păr cu cinci briliante, degetele lui Rolling începură să tremure pe măciulia bastonului. În apropiere de morgă, se plecă pe neaşteptate spre şofer, cu un gest care poruncea să întoarcă, dar se stăpâni şi pufni numai, furios.

La uşa morgii era înghesuială mare. Femei cu blănuri scumpe, midinete cu nasul în vânt, indivizi suspecţi din foburguri, portărese curioase cu pelerine croşetate, reporteri cu nasuri asudate şi gulere boţite, actriţe agăţate de braţul unor actori dolofani – toţi căutau să vadă cadavrul celui ucis, care, desculţ şi cu cămaşa ruptă, zăcea pe o placă de marmură înclinată cu capul spre fereastra demisolului.

Mai ales picioarele desculţe ale victimei arătau înfiorător mari, vineţii, cu unghiile crescute; iar faţa, de o paloare mortală, era „desfigurată de convulsia groazei”. Barbişonul căta drept în sus. Femeile se apropiau lacome de această mască rânjită, se uitau ţintă la ea, cu pupilele mărite, suspinau uşor, bâiguiau. Iată-l, iată-l pe amantul doamnei ce purta acul cu briliante!

Semionov, luând-o înainte lui Rolling, se strecură prin mulţime, ca un şarpe, până la cadavru. Rolling privi cu atenţie faţa celui ucis. O cercetă cam o secundă, cu ochii mijiţi. Nasul borcănat i se încreţi, dinţii de aur scânteiară.

— Ce ziceţi? El e, nu-i aşa? şopti Semionov.

De data asta, Rolling, în sfârşit, răspunse:

— Tot o dublură.

De-abia rostise aceste cuvinte, când de după umărul lui apăru un cap bălai, îl privi în faţă de parcă l-ar fi fotografiat şi apoi se pierdu în mulţime.

Fusese capul lui Şelga.

40

Rolling îl lăsă pe Semionov la morgă şi se duse în strada Senei. Acolo stăpânea aceeaşi panică surdă. Zoia nu venise şi nici nu telefonase.

Rolling se încuie în dormitor şi începu să umble încoace şi încolo pe covor, privindu-şi vârfurile pantofilor. Se opri lângă pat, lângă acea parte a patului pe care dormea de obicei. Îşi scărpină bărbia. Închise ochii. Şi atunci îi reveni în minte ceva ce îl chinuise toată ziua...

„Rolling, Rolling... Suntem pierduţi”...

Erau cuvintele Zoiei, rostite încet, cu glas deznădăjduit. Asta se întâmplase în noaptea trecută, când el adormise pe neaşteptate, la mijlocul discuţiei. Şoapta ei nu-l trezise, dar ajunsese la cunoştinţa lui. Acum, cuvintele deznădăjduite ale Zoiei îi răsunau limpede în urechi.

Rolling se cutremură, parcă săltat de un arc... Recapitulă – accesul ciudat al lui Garin, survenit în bulevardul Malesherbes, neliniştea Zoiei în spelunca La ospăţul regelui, întrebările ei insistente: „Ce fel de hârtii a putut fura Garin de pe birou?” Apoi: „Rolling, Rolling, suntem pierduţi”... Dispariţia ei. Cadavrul dublurii la morgă. Acul cu briliante. Ieri – îşi aducea bine aminte – în părul bogat al Zoiei străluciseră cinci pietre preţioase.

În lanţul evenimentelor, un lucru era limpede: pentru a se apăra, Garin recurgea la metoda încercată a dublurilor. El furase autograful lui Rolling, ca să-l lase apoi la locul crimei şi să aducă poliţia în bulevardul Malesherbes.

Cu tot sângele lui rece, Rolling simţi un fior prin şira spinării. „Rolling, Rolling, suntem pierduţi”... Va să zică Zoia bănuia, ştia de asasinat. El fusese comis între orele trei şi patru dimineaţa. (La patru şi jumătate venise poliţia.) Cu o seară înainte, până a nu adormi, Rolling auzise ceasul de pe cămin bătând ora două fără un sfert. Fusese ultima lui percepţie sonoră. După aceea, Zoia dispăruse. Pesemne că dăduse fuga în strada Gobelins pentru a distruge hârtia cu autograful.

De unde ştia Zoia atât de precis că se pregătea acest asasinat? Afară numai dacă nu l-a pregătit chiar ea. Rolling se apropie de cămin, puse coatele pe placa de marmură şi îşi acoperi faţa cu palmele. Dar atunci de ce îi spusese în şoaptă cu

atâta groază: „Rolling, Rolling, suntem pierduţi...?!” Cu o seară înainte se întâmplase ceva care îi răsturnase toate planurile. Dar ce anume? Şi când, în ce clipă? La teatru, în speluncă, acasă?

Să zicem că Zoia voise să repare o greşeală. Reuşise, sau nu? Garin era viu, iar cel ucis – o dublură a lui; autograful nu fusese încă descoperit. Aceste împrejurări aveau darul să-l salveze, sau îi vor aduce pieirea? Cine era ucigaşul – un complice al Zoiei, sau chiar Garin?

Şi de ce, de ce, de ce dispăruse Zoia? Căutând în memorie această clipă – a cotiturii din starea de spirit a Zoiei – Rolling îşi strunea imaginaţia, obişnuită cu investigaţii de cu totul altă natură. Simţea că îi plesneşte capul. Căuta să-şi reamintească – gest cu gest, vorbă cu vorbă – toată purtarea Zoiei din ziua precedentă.

Îşi dădea seama că dacă nu va înţelege îndată, chiar acolo, lângă cămin, până la ultimul amănunt, tot ce se întâmplase, va fi pierdut, înfrânt, nimicit. Era suficientă – cu trei zile înainte de o mare ofensivă asupra bursei – o simplă aluzie la numele lui în legătură cu asasinatul, pentru ca să urmeze un uriaş scandal financiar, un crah... O lovitură dată lui Rolling ar fi fost în acelaşi timp o lovitură dată miliardelor care constituiau motorul a mii de întreprinderi din America, China, India, Europa sau coloniile din Africa... Un mecanism de precizie avea să nu mai funcţioneze... Căi ferate, linii transoceanice, mine, uzine, bănci, sute de mii de slujbaşi, milioane de muncitori, zeci de milioane de deţinători de valori – toate acestea aveau să scârţâie, să se oprească sau să se zvârcolească, cuprinse de panică.

Rolling se pomeni în situaţia unui om care nu ştie din ce parte i se va împlânta cuţitul. Pericolul era mortal. Imaginaţia lui lucra de parcă pentru fiecare porţiune de gândire elaborată într-o secundă i se plătea câte un milion de dolari. Acest sfert de oră petrecut lângă cămin ar fi putut intra în istorie în aceeaşi măsură ca vestita prezenţă de spirit a lui Napoleon pe podul de la Arcoli.

Dar Rolling, acaparatorul de miliarde, figură aproape simbolică, acum, în cea mai hotărâtoare clipă a vieţii lui (de altfel, pentru prima oară de când era pe lume), se lăsă aşa, din senin, pradă unei preocupări deşarte; cu nările dilatate, stătea în faţa oglinzii, deşi nu se vedea în ea, şi, în loc să analizeze faptele Zoiei, începu să şi-o închipuie pe ea – faţa ei fină, palidă, ochii ei reci, neguroşi, gura pătimaşă. Adulmeca parfumul cald al părului

ei castaniu, simţea atingerea mâinilor ei. Începu să-i pară că el, Rolling, împreună cu toate dorinţele, gusturile, ambiţia, lăcomia de putere, cu indispoziţia (atonia intestinelor) şi gândurile lui amare despre moarte, se strămutase în alt lăcaş, în trupul unei femei inteligente, tinere şi fermecătoare. Ea nu mai exista, iar el parcă fusese aruncat în bezna unei nopţi ploioase, încetase să-şi mai fie necesar chiar lui însuşi. Ea nu mai exista, el nu mai avea casă. Mai putea fi vorba oare despre concerne mondiale, când nu-i mai rămăsese decât tristeţea, tristeţea unui om gol, mic, demn de milă?

Această stare sufletească, într-adevăr uimitoare, a regelui chimiei fu întreruptă pe neaşteptate de zdupăiala pe covor a unei perechi de pingele. (Dormitorul se afla la parter, iar fereastra dinspre parc era deschisă.) Rolling se cutremură din cap până în picioare. În oglinda de pe cămin apăru chipul unui bărbat vânjos, cu mustăţi mari şi creţuri pe frunte. Cu capul plecat, el îl privea pe regele chimiei fără să clipească.

41

— Ce doreşti?! ţipă Rolling, pipăind cu mâna fără să nimerească buzunarul de la spate al pantalonilor în care avea un browning. Bărbatul vânjos, pesemne, se aşteptase la asta, căci sări îndată după o draperie. De acolo, scoase din nou capul.

— Liniştiţi-vă. Nu strigaţi. N-am de gând să vă ucid sau să vă jefuiesc, îl asigură el, ridicând palmele în sus, am venit pentru o afacere.

— Despre ce afacere poate fi vorba aici? Pentru afaceri du-te în bulevardul Malesherbes, patruzeci şi opt bis, de la unsprezece la unu... Ai intrat pe fereastră ca un hoţ şi un mizerabil...

— Iertaţi-mă, zise politicos musafirul, numele meu e Gaston Leclerc. Am o decoraţie militară şi gradul de sergent. Nu mă ocup niciodată cu afaceri mărunte şi nici hoţ n-am fost. Vă sfătuiesc, mister Rolling, să-mi prezentaţi imediat scuzele dumneavoastră, în caz contrar, discuţia noastră nu va putea continua...

— Du-te dracului! făcu Rolling, de data asta mai calm.

— Dacă aş pleca la adresa asta, atunci mademoiselle Monrose, pe care o cunoaşteţi foarte bine, ar fi pierdută.

Lui Rolling îi zvâcniră obrajii. Se apropie imediat de Gaston. Acesta i se adresă respectuos, aşa cum se cade să vorbeşti cu un posesor de miliarde, şi în acelaşi timp cu o nuanţă amicală, puţin cam grosolană, ca atunci când vorbeşti cu soţul amantei tale:

— Va să zică, domnule, vă cereţi scuze?

— Dumneata ştii unde se ascunde mademoiselle Monrose?

— Va să zică, domnule, pentru a continua discuţia noastră trebuie să înţeleg că-mi cereţi scuze?

— Îţi cer scuze, urlă Rolling.

— Le primesc!

Gaston se îndepărtă de la fereastră, îşi netezi cu un gest obişnuit mustaţa, îşi drese glasul şi zise:

— Zoia Monrose e în mâinile asasinului despre care vorbeşte tot Parisul.

— Unde, în ce loc?

Buzele lui Rolling începură să tremure.

— La Ville-D'Avray, aproape de parcul Saint-Cloud, într-un hotel pentru clienţi ocazionali, la doi paşi de muzeul Gambetta. Noaptea trecută i-am urmărit cu un automobil până la Ville-D'Avray, iar astăzi am stabilit adresa lor exactă.

— A fugit de bunăvoie cu el?

— E tocmai lucrul pe care aş vrea să-l ştiu cel mai mult, răspunse Gaston atât de sinistru, încât Rolling îl privi uimit.

-— Dă-mi voie, domnule Gaston, nu prea înţeleg ce legătură ai dumneata cu toată povestea asta. Ce te priveşte mademoiselle Monrose? Pentru care motiv o urmăreşti noaptea şi cauţi să-i afli adresa?

— Destul! Gaston întinse mâna, oprindu-l cu un gest plin de nobleţe. Vă înţeleg. Era firesc să-mi puneţi această întrebare. Vă răspund: sunt îndrăgostit, sunt gelos...

— Aha! făcu Rolling.

— Doriţi amănunte? Poftiţi: noaptea trecută, ieşind dintr-o cafenea, unde băusem un pahar de grog, am văzut-o pe mademoiselle Monrose. Arăta îngrozitor la faţă. Era într-o maşină de piaţă, care gonea nebuneşte. A fost chestiune de o secundă să sar într-un taximetru şi să pornesc pe urma ei. A oprit maşina în strada Gobelins şi a intrat pe uşa casei de la numărul şaizeci şi trei. (Rolling clipi, de parcă cineva l-ar fi împuns în ochi.) Furios la culme din cauza geloziei, am aşteptat-o plimbându-mă încoace şi încolo prin faţa casei. Exact la patru şi un sfert, mademoiselle

Monrose a ieşit, dar nu pe uşă, cum bănuiam eu, ci pe poarta din zidul parcului vecin cu casa de la numărul şaizeci şi trei. O sprijinea de umeri un bărbat cu barbişon negru, în pantaloni de covercot şi cu o pălărie cenuşie. Restul îl cunoaşteţi.

Rolling se lăsă într-un scaun (din epoca cruciadelor) şi tăcu mult timp, cu degetele încleştate pe măciuliile lui sculptate... Va să zică, iată datele care lipseau... Asasinul dublurii era Garin, iar Zoia, complicea lui. Planul lor criminal era limpede. Ei săvârşiseră omorul din strada Gobelins pentru a-l amesteca pe el, Rolling, într-o afacere murdară şi a-i stoarce prin şantaj bani ca să construiască aparatul. Gaston, sergent cinstit şi prost clasic, descoperise întâmplător crima. Totul era limpede. Trebuia să acţioneze cu hotărâre, fără cruţare.

Ochii lui Rolling scânteiară cu răutate. Se ridică şi împinse scaunul cu piciorul.

— Telefonez la poliţie. Mergem împreună la Ville-d'Avray.

Mustăţile mari ale lui Gaston se lăţiră într-un zâmbet.

— Mi se pare, mister Rolling, că ar fi mai cu cap să nu amestecăm poliţia în afacerea asta. Ne putem descurca cu propriile noastre forţe.

— Vreau să-i aresteze pe asasin şi pe complicea lui, să încapă amândoi ticăloşii pe mâna justiţiei, zise Rolling îndreptându-se din şale, şi vocea îi suna tăios, ca oţelul.

Gaston făcu un gest evaziv.

— Aşa e, n-am ce spune... Dar eu am şase băieţi de nădejde, care au trecut prin multe... Aş putea să-i duc într-o oră, cu două automobile, la Ville-D'Avray... Cât priveşte poliţia, vă asigur că nu merită să avem de-a face cu ea...

Rolling pufni şi dădu să ia de pe poliţa de piatră receptorul telefonic. Gaston îl apucă repede de mână.

— Să nu telefonaţi la poliţie!

— De ce?

— Ar fi o prostie fără margini... (Rolling întinse din nou mâna după receptor.) Monsieur Rolling, dumneavoastră, un bărbat cu o minte excepţională, nu înţelegeţi oare că există lucruri cărora nu le poţi spune pe nume?... Vă implor, nu telefonaţi... Ptiu, drace!... Să ştiţi că după telefonul ăsta ajungem amândoi la eşafod...

Rolling îl îmbrânci furios şi smulse receptorul. Gaston aruncă o privire rapidă în jur şi-i şopti la ureche:

— În urma indicaţiei dumneavoastră, mademoiselle Zoia mi-a

încredinţat misiunea să-l expediez cu cea mai mare viteză în sânul lui Avram pe un inginer rus din strada Gobelins, şaizeci şi trei. Noaptea trecută această misiune a fost îndeplinită. Acum mi-ar trebui un avans de vreo zece mii de franci pentru băieţaşii mei. Aveţi bani la dumneavoastră?

Peste un sfert de oră, în strada Senei opri o maşină cu capota ridicată. Dintr-un salt, Rolling se aruncă în ea. În timp ce maşina întorcea în strada îngustă, de după o ieşitură a casei se ivi Şelga, care se agăţă în spatele automobilului.

Maşina porni pe chei. Pe Câmpul lui Marte, pe locul unde cândva Robespierre, cu un mănunchi de spice în mână, jurase în faţa altarului fiinţei supreme că va sili omenirea să semneze marele contract colectiv de pace şi dreptate veşnică, acum se înălţa Turnul Eiffel; două milioane cinci sute de mii de lumini electrice clipeau şi licăreau pe carcasa lui metalică, goneau toată noaptea deasupra Parisului în chip de săgeţi, conturau desene şi reliefau inscripţii: „Cumpăraţi automobilele practice şi ieftine ale domnului Citroen”...

42

Noaptea era umedă şi caldă. Dincolo de fereastra deschisă, din tavanul scund şi până în duşumea foşneau când şi când frunze nevăzute, apoi se potoleau. În odaie —la etajul întâi al hotelului „Mierla cenuşie” – era întuneric şi linişte. Adierea reavănă a parcului se amesteca cu mirosul parfumurilor, îmbibate în adamasca veche de pe pereţi, în covoarele roase şi în uriaşul pat de lemn, care primise de-a lungul anilor sumedenie de amanţi. Hotelul – vad vechi – era tocmai bun pentru izolări amoroase. Copacii foşneau dincolo de fereastră, vântuleţul aducea din parc miros de pământ şi parfum de tristeţe, patul cald legăna scurta fericire a amanţilor. Se povesteşte chiar că Beranger şi-a compus cântecele în această odaie. Desigur, timpurile se schimbaseră. Amanţilor grăbiţi, scăpaţi pentru un ceas din Parisul clocotitor, orbiţi de vâlvătăile de foc ale Turnului Eiffel, nu le ardea de foşnetul frunzelor, nici de declaraţii de iubire. Într-adevăr, în zilele noastre nu te mai puteai plimba visător pe bulevard cu un volum de Musset în buzunarul vestei. Astăzi, totul se bazează pe viteză, pe benzină. „Alo, drăguţo,

avem la dispoziţia noastră o oră şi douăzeci de minute! în răstimpul ăsta trebuie să mergem la cinema, să mâncăm şi să stăm puţin în pat. N-ai ce-i face, Mimi, asta-i civilizaţia”.

Totuşi, noaptea, dincolo de ferestrele hotelului „Mierla cenuşie” , bolţile negre ale teilor şi oac-oac-ul delicat al brotăceilor nu luau parte la mersul general al civilizaţiei europene. Domneau liniştea şi pacea.

...Uşa odăii scârţâi, se auziră paşi pe covor. Silueta neclară a unui bărbat se opri în mijlocul odăii.

— Trebuie să te hotărăşti, rosti el în ruseşte. Peste treizeci-patruzeci de minute soseşte maşina. Cum rămâne, da, sau nu?

În pat se mişcă cineva, dar nu răspunse. Bărbatul veni mai aproape:

— Zoia, trebuie să fii raţională.

Drept răspuns se auzi un râs plin de amărăciune.

Garin se aplecă spre Zoia, o privi ţintă şi se aşeză pe pat, la picioarele ei.

— Peste aventura de ieri tragem o linie. Ea a început destul de neobişnuit şi s-a terminat în patul ăsta. Găseşti că e banal? Sunt de acord. Am tras o linie. Dar, ascultă-mă, ce să fac, nu pot dori altă femeie în afară de tine...

— E meschin şi stupid, zise Zoia.

— Absolut de acord cu dumneata. Sunt un meschin absolut, primitiv. Astăzi mă gândeam: e-hei, iată pentru ce-mi trebuie bani, putere, glorie... ca să te am pe tine. După ce te-ai trezit, ţi-am expus punctul meu de vedere: nu vreau să mă despart de tine, şi n-o să mă despart.

— Oho! făcu Zoia.

— Acest „oho” nu înseamnă absolut nimic. Înţeleg, tu, femeie inteligentă, ambiţioasă, eşti indignată la culme că cineva caută să te constrângă. Ce să-i faci? Avem acelaşi sânge. Dacă însă te înapoiezi la Rolling, eu nu renunţ la luptă. Şi întrucât sunt un meschin, voi face în aşa fel ca să fim toţi trei trimişi pe eşafod – şi tu, şi eu, şi Rolling.

— Ai mai spus asta, te repeţi.

— Dar asta nu te poate convinge?

— Ce-mi oferi în locul lui Rolling? Sunt o femeie costisitoare.

— Zona Olivinei.

— Ce?

— Zona Olivinei. Hm! E foarte complicat să-ţi explic. Pentru

asta îmi trebuie o seară liberă şi ceva cărţi la îndemână. Peste douăzeci de minute trebuie să plecăm. Zona Olivinei înseamnă stăpânirea lumii. Pe Rolling al dumitale îl voi angaja portar – asta-i Zona Olivinei. Peste doi ani o voi avea în mâinile mele. Atunci vei fi nu o simplă bogătaşă, ci cea mai mare bogătaşă din lume. Totuşi e ceva plicticos. Dar puterea, îmbătarea cu o putere cum n-a mai fost alta pe pământ?! Pentru asta avem mijloace mai perfecţionate decât Gingis-han. Vrei onoruri de zeiţă? Vom pune să ţi se ridice temple în toate cele cinci continente şi chipul dumitale va fi încununat cu viţă-de-vie.

— Uf, ce meschin!

— Nu glumesc. Numai să vrei, şi vei fi locţiitoarea lui Dumnezeu sau a diavolului – ce-o să-ţi placă mai mult. Dacă vei dori să nimiceşti oameni – uneori simţi nevoia asta – puterea ta se va întinde asupra întregii omeniri. O femeie ca tine, Zoia, va şti să folosească comorile ca în basme ale Zonei Olivinei. Îţi ofer o partidă avantajoasă. Doi ani de luptă, şi voi străbate întreaga Zonă a Olivinei. Mă crezi?

Urmă o clipă de tăcere.

— De ce trebuie să risc numai eu? zise Zoia. Fii curajos şi tu.

Garin, se pare, căuta să-i vadă ochii prin întuneric.

— Dacă nu vrei, atunci pleacă, rosti el aproape trist şi cu duioşie. N-o să te urmăresc. Hotărăşte singură.

Zoia oftă scurt. Se aşeză în capul oaselor, îşi ridică mâinile şi începu să-şi aranjeze părul (semn bun).

— În viitor Zona Olivinei. Dar acum, spune-mi, ce ai? întrebă ea, cu acele de păr între dinţi.

— Acum am aparatul meu şi piramidele de cărbune. Scoală-te! Vino în odaia mea să-ţi arăt aparatul.

— Cam puţin… Bine, hai să-l văd.

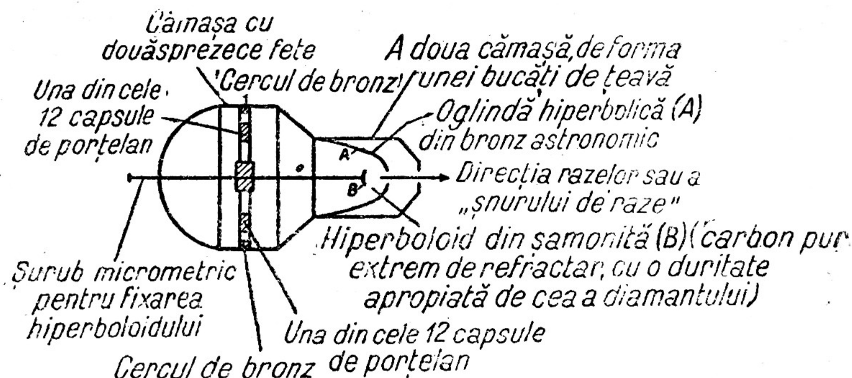
43

În camera lui Garin, fereastra cu grilaj era închisă şi perdeaua trasă. Lângă unul din pereţi se aflau două geamantane (locuia la „Mierla cenuşie” de peste o săptămână). Garin încuie uşa. Zoia se aşeză cu coatele pe masă, ferindu-şi faţa de lumina lămpii din tavan. Pardesiul ei de ploaie din mătase verde ca iarba era cam boţit; părul strâns neglijent, faţa obosită o făceau şi mai fermecătoare. În timp ce deschidea una din valize, Garin se uita la ea cu ochii strălucitori, înconjuraţi de cearcăne.

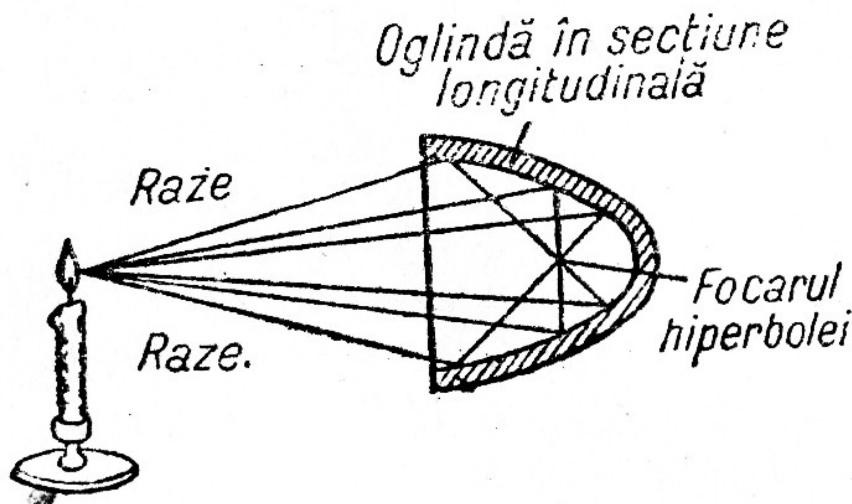
— Iată aparatul meu, zise el aşezând pe masă două cutii de metal: una îngustă, ca o bucată de ţeavă, iar cealaltă, plată, cu douăsprezece feţe şi cu un diametru de trei ori mai mare.

Puse cutiile una lângă alta şi le fixă cu buloane de ancorare. Îndreptă ţeava cu orificiul spre un grătar de piatră şi dădu la o parte capacul sferic de pe cămaşa cu cele douăsprezece feţe. În interior se afla un cerc de bronz cu douăsprezece capsule de porţelan, aşezat pe muchie.

— Ăsta-i un prototip, începu Garin să-i explice, scoţând din a doua valiză o lădiţă cu nişte piramide. El nu poate funcţiona nici măcar o oră. Aparatul trebuie construit din materiale extrem de rezistente, de zece ori mai durabile. Dar atunci ar avea o greutate prea mare, iar eu sunt silit să mă deplasez mereu. În timp ce vorbea, aşeză în capsulele de pe cerc douăsprezece piramide. Aşa, pe dinafară, n-o să vezi şi n-o să înţelegi mai nimic. Iată un desen ce reprezintă secţiunea longitudinală a aparatului. Se aplecă deasupra fotoliului Zoiei (trase în piept parfumul părului ei) şi desfăcu o jumătate de coală de hârtie pe care se afla un mic desen. Zoia, mi-ai cerut ca în jocul nostru să pun şi eu totul pe o carte... Priveşte aici... Asta este schema fundamentală...

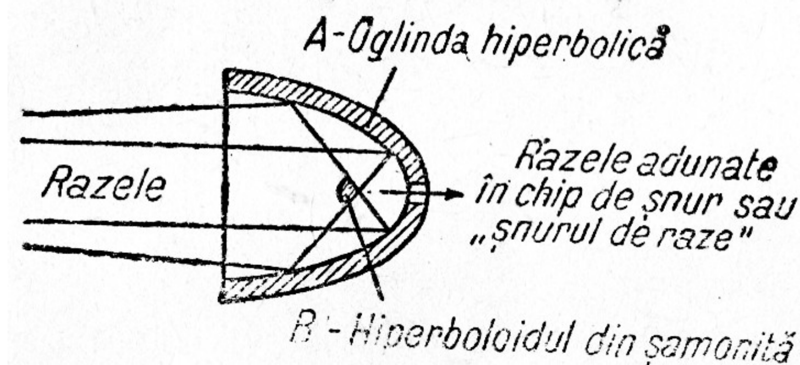

...Simplu ca bună ziua. E o pură întâmplare că aparatul n-a fost construit până acum. Tot secretul stă în oglinda hiperbolică (A), care seamănă ca formă cu oglinda unui reflector obişnuit, şi într-o bucăţică de şamonită (B), confecţionată şi ea tot în formă de sferă hiperbolică. Legea oglinzilor hiperbolice este următoarea:

Razele de lumină, ajungând pe suprafaţa interioară a unei oglinzi hiperbolice, se concentrează toate într-un punct, în focarul hiperbolei. Lucrul ăsta e cunoscut. Dar iată ce nu se ştie: să presupunem că în focarul unei oglinzi hiperbolice aşez o altă

hiperbolă, configurată, ca să zic aşa, de-a-ndoaselea – un hiperboloid de rotaţie strunjit din şamonită (B), un mineral refractar, care se poate poliza în mod ideal şi ale cărui zăcăminte din nordul Rusiei sunt inepuizabile. Ce se întâmplă atunci cu razele?

După ce se adună în focarul oglinzii (A), ele ajung pe suprafaţa hiperboloidului (B) şi sunt reflectate de acesta absolut paralel, matematic, cu alte cuvinte hiperboloidul (B) le concentrează pe toate într-o singură rază, sau într-un „şnur de raze , care poate avea orice grosime. Deplasând cu ajutorul unui şurub micrometric hiperboloidul (B), măresc sau micşorez cât vreau grosimea „şnurului de raze. Pierderea de energie la trecerea prin aer este infimă. Practic, pot face ca „şnurul să ajungă până la grosimea unui ac.

La aceste cuvinte, Zoia se ridică, pocni o dată din degete, apoi se aşeză din nou cuprinzându-şi un genunchi cu braţele.

— La primele mele experienţe foloseam ca sursă de lumină câteva lumânări obişnuite de stearină. Prin reglarea hiperboloidului (B) reduceam „şnurul de raze până la grosimea unei andrele şi tăiam lesne cu el o scândură de un ţol. Tot atunci am înţeles că întreaga problemă constă în găsirea unor surse de energie radiantă compacte şi extrem de puternice. În trei ani de lucru – care m-au costat viaţa a doi colaboratori – am creat piramida asta mică de cărbune. De pe acum, energia piramidelor e atât de mare, încât, fixate în aparat, aşa cum vezi, şi aprinse

(ele ard aproape cinci minute), dau naştere unui „şnur de raze capabil să taie în două în câteva secunde un pod de cale ferată... Îţi închipui ce posibilităţi vaste se deschid? în natură nu există nimic ce ar putea rezista forţei „şnurului de raze... Raza mea va străbate, va nimici, va tăia orice clădiri, cuirasate, fortăreţe, nave aeriene, stânci, munţi, scoarţa pământului...

Deodată, Garin tăcu şi înălţă capul, trăgând cu urechea. Afară scârţâia pietrişul, se auzeau un foşnet şi un duduit de motoare care se stingea. Garin se repezi la fereastră şi se strecură după draperie. Zoia privea conturul lui, reliefat de catifeaua zmeurie îmbâcsită de praf; un timp stătu nemişcat, apoi se cutremură. În sfârşit, pe furiş, el ieşi de după draperie.

— Trei maşini şi opt bărbaţi, o informă în şoaptă. Au venit după noi. Mi se pare că am văzut şi automobilul lui Rolling. În hotel suntem numai noi doi şi portăreasa. Scoase repede din noptieră un revolver şi-l vârî în buzunarul hainei. Pe mine, în orice caz, n-au să mă lase să scap viu... Deodată, vesel, îşi scărpină nasul. Acum, Zoia, hotărăşte: da, sau nu? Cu o clipă ca asta nu te mai întâlneşti.

— Ai înebunit, pesemne, se aprinse Zoia şi faţa ei parcă întineri. Salvează-te!...

Garin îşi sumeţi barbişonul.

— Copilării, copilării! Sunt opt inşi! replică el, apoi ridică puţin aparatul şi-l întoarse cu ţeava spre uşă. Se bătu peste buzunar. Chibrituri, şopti el, schimbat deodată la faţă, n-am chibrituri...

Fie că o spusese dinadins, ca s-o încerce pe Zoia, fie că într-adevăr n-avea chibrituri, dar de ele depindea viaţa lor. O privea pe Zoia ca un animal în aşteptarea morţii. Ca în nălucirea unui vis, ea luă de pe fotoliu geanta şi scoase o cutie de chibrituri. I-o întinse încet, anevoie. Luându-le, Garin atinse cu degetele mâna ei mică, rece ca gheaţa.

De jos, se auzea scârţâitul unor paşi, care urcau tiptil scara în spirală.

44

Câţiva oameni se opriră în faţa uşii. Li se auzea răsuflarea.

— Cine-i? strigă Garin, în franţuzeşte.

— O telegramă, sună răspunsul, aspru, deschideţi!...

Fără o vorbă, Zoia îl apucă de umeri pe Garin, scuturând din cap. El o duse într-un colţ al odăii şi o aşeză cu sila pe covor. Reveni imediat la aparat şi strigă:

— Băgaţi telegrama pe sub uşă!

— Când vi se cere să deschideţi, trebuie să deschideţi! răcni aceeaşi voce.

O altă voce, mai prudentă, întrebă:

— E o femeie la dumneavoastră?

— Da, este.

— Daţi-ne-o şi vă lăsăm în pace.

— Vă avertizez, rosti fioros Garin, că dacă nu vă cărăbăniţi dracului, peste o clipă niciunul din voi n-o să mai fie viu...

— O-la-la!... O-ho-ho!... Ha-ha-ha!... urlară mai multe voci şi cei de dincolo tăbărâră asupra uşii, zgâlţâind clanţa de porţelan. De pe uşcior începură să cadă bucăţele de tencuială.

Zoia se uita lung la faţa lui Garin: era palidă. Mişcările lui erau repezi şi sigure. Aşezat pe vine, fixă la aparat un şurub micrometric. Scoase câteva beţe de chibrit şi le puse pe masă alături de cutie. Apoi, stând drept, cu revolverul în mână, rămase în aşteptare. Uşa trosni. Deodată, o izbitură în fereastră făcu geamul ţăndări. Draperia se mişcă. Garin trase imediat un foc în spaţiul ferestrei, apoi se aplecă, aprinse un chibrit, îl vârî în aparat şi închise capacul sferic.

După împuşcătură, o secundă numai, stăpâni liniştea. Îndată însă porni un atac simultan asupra uşii şi a ferestrei. Cei de afară începură să izbească în uşă cu ceva greu, din tăblii porniră să cadă aşchii. Draperia de la fereastră se încolăci şi căzu, trăgând după ea galeria.

— Gaston! exclamă Zoia.

Cu un cuţit în dinţi, Gaston Cioc-de-Raţă escalada grilajul de fier al ferestrei. Uşa mai rezista. Garin, alb ca varul, cu revolverul în mâna stângă, care-i tremura, regla şurubul micrometric. În aparat vuiau şi se învălătuceau flăcări. Cercul luminos de pe perete (în direcţia ţevii aparatului) se tot micşora, tapetele începură să scoată fum. Gaston, cu ochii la revolver, înainta pe lângă perete, gata de salt. Acum ţinea cuţitul în mână, cu lama îndreptată spre el, spanioleşte. Cercul luminos deveni un punct orbitor. Printre tăbliile sparte ale uşii încercau să-şi facă loc mutre mustăcioase... Garin prinse cu amândouă mâinile aparatul şi-l îndreptă cu ţeava spre Cioc-de-Raţă...

Zoia văzu cu ochii ei: Gaston deschise gura, fie să strige, fie să tragă aer... O rază fumegândă trecu peste trupul lui, de-a curmezişul. Braţele i se ridicară puţin şi apoi căzură, grele. Cioc-de-Raţă se prăbuşi pe covor. Capul lui, împreună cu umerii, se desprinse de restul trupului, ca o felie de pâine.

Garin îndreptă aparatul spre uşă. În drum, „şnurul de raze tăie firul electric, şi becul din tavan căzu. Raza orbitoare, subţire, dreaptă ca un ac, care pornea din ţeava aparatului, se plimbă pe deasupra uşii, din care începură îndată să cadă aşchii de lemn, apoi coborî mai jos. Se auzi un geamăt scurt, de parcă cineva ar fi călcat o pisică. Unul din indivizi se trase înapoi prin întuneric. Un trup se prăbuşi, ca un sac. Raza juca la o înălţime de două picioare deasupra duşumelei. Mirosea a carne arsă. Deodată se făcu linişte. Se auzea numai vuietul flăcărilor din aparat.

Garin tuşii.

— S-a terminat cu ei, rosti el nefiresc, cu glas răguşit.

Dincolo de geamul spart un vântuleţ stârni frunzele teilor nevăzuţi, care începură a foşni somnoros, noptatic. De jos, din beznă, unde aşteptau nemişcate maşinile, se auzi un strigăt în ruseşte:

— Piotr Petrovici, mai trăieşti? Garin se duse la fereastră. Atenţie, aici e Şelga. Mai ţii minte învoiala noastră? Sunt cu maşina lui Rolling. Să fugim. Salvează-ţi aparatul. Te aştept...

45

Duminică seara, ca de obicei, profesorul Reicher stătea acasă, în locuinţa lui de la etajul trei, şi juca şah pe un mic balcon descoperit. Avea ca partener pe Henrich Wolf, discipolul său preferat. Fumau amândoi cu privirile aţintite asupra tablei de şah. La capătul străzii lungi, lumina crepusculului se stinsese de mult. Noaptea neagră era înăbuşitoare. Iedera de pe marginile verandei încremenise. Jos, sub cerul înstelat, se întindea piaţa asfaltată, pustie.

Gemând uşor şi fornăind, profesorul chibzuia o mutare. Ridică mâna plinuţă, cu unghii gălbui, dar nu atinse figurile. Scoase din gură trabucul, care era pe terminate.

— Da. Trebuie să mă mai gândesc.

— Vă rog, răspunse Henrich.

Faţa lui frumoasă, cu fruntea mare, bărbia bine croită şi nasul scurt şi drept, avea ceva din liniştea unei maşini puternice. Profesorul vădea mai mult temperament decât discipolul său (aparţinea vechii generaţii), barba lui cenuşie ca oţelul era răvăşită, pe fruntea-i încreţită stăruiau pete roşii.

O lampă înaltă cu un abajur mare, colorat le lumina feţele. Câteva vietăţi verzui, firave se învârteau în jurul becului, se aşezau pe faţa de masă proaspăt călcată, cu mustăţile zbârlite, şi priveau cu bolduraşii ochilor fără să-şi dea seama, pasămite, că au cinstea să fie de faţă când doi zei se amuză cu jocul lor celest.

În odaie, pendula bătu ora zece.

Frau Reicher, mama profesorului, o bătrânică cu o înfăţişare îngrijită, şedea nemişcată, pentru că nu mai putea citi sau croşeta la lumina artificială. Departe, în noaptea neagră, unde străjuiau ferestrele luminate ale unei clădiri înalte, se ghiceau întinderile uriaşe ale Berlinului de piatră. Dacă n-ar fi fost aici fiul ei, care juca şah, lumina blândă a abajurului, vietăţile verzui de pe faţa de masă, atunci groaza, care de mult i se cuibărise în suflet, ar fi cuprins-o din nou pe Frau Reicher, aşa cum se întâmpla de multe ori în anii din urmă, şi i-ar fi supt faţa palidă. Era groaza stârnită de milioane de oameni care parcă înaintau spre oraş, ba chiar spre balconul lor. Ei nu se numeau Fritz,

Johan, Henrich, Otto, ci „mase”. Semănând leit unii cu alţii – prost bărbieriţi, cu plastroane de carton, plini de pilitură de fier şi de plumb – ei umpleau când şi când străzile. Voiau multe şi de toate şi-şi sumeţeau a vrajbă fălcile grele.

Frau Reicher îşi aduse aminte de vremurile bune când logodnicul ei, Otto Reicher, se întorsese de la Sedan ca învingător al împăratului Franţei. Era bărbos şi mirosea a soldat, iar când vorbea, bubuia. Îl întâmpinase afară din oraş, într-o rochiţă albastră cu panglici şi flori. Pe atunci, Germania se îndrepta vertiginos spre noi victorii, spre fericire, laolaltă cu barba veselă a lui Otto, cu un simţământ de mândrie şi speranţă. În curând avea să fie cucerită întreaga lume...

Frau Reicher îşi depăna mai departe caierul vieţii. Venise şi trecuse al doilea război. Cu chiu, cu vai, îşi trăseseră afară cu bine picioarele din mlaştina în care putrezeau milioane de cadavre omeneşti. Şi acum, iată, apăruseră „masele”. Încearcă de-i priveşte în ochi – pe sub şapca – oricăruia din ei. Ăştia nu sunt germani. Au o expresie îndărătnică, neguroasă, de neînţeles. Nu te poţi apropia de ochii aceştia. Pe Frau Reicher o lua groaza.

Pe verandă se ivi Aleksei Semionovici Hlinov, într-un costum gri de sărbătoare.

Hlinov o salută pe Frau Reicher, dădu bună seara şi se aşeză lângă profesor, care se încruntă blajin şi făcu semn cu ochiul, plin de umor, spre tabla de şah. Pe masă se aflau reviste şi ziare străine. Ca toţi intelectualii din Germania, profesorul era sărac. Ospitalitatea lui se mărginea la lumina molcomă a lămpii de pe faţa de masă proaspăt călcată, la un trabuc de douăzeci de pfenigi, şi la o convorbire care preţuia mai mult poate decât un dejun cu şampanie şi alte excese.

În zilele de lucru, de la şapte dimineaţa şi până la şapte seara profesorul era mereu tăcut, preocupat, sever. Duminica, el „făcea bucuros o plimbare cu prietenii în ţara fanteziei”. Îi plăcea să stea de vorbă, cum zicea el, „de la un capăt la celălalt al trabucului”.

— Da, trebuie să mă mai gândesc, rosti din nou profesorul învăluindu-se într-un nor de fum.

— Vă rog, răspunse Wolf cu o politeţe rece.

Hlinov desfăcu ziarul parizian L’Intransigeant şi pe prima pagină, sub titlul „Misterioasa crimă din Ville-D’Avray , văzu o

fotografie ce înfăţişa şapte inşi tăiaţi în bucăţi. „Mă rog, fie şi în bucăţi” , gândi Hlinov. Dar ceea ce citi îl puse pe gânduri:

„...Se presupune că asasinatul a fost comis cu o armă necunoscută până azi, fie o sârmă incandescentă, fie o rază calorică de o tensiune uriaşă. Am reuşit să stabilim naţionalitatea şi înfăţişarea criminalului: el este, după cum era şi de aşteptat, rus (urma descrierea înfăţişării, făcută de patroana hotelului). S-a aflat că în noaptea crimei a fost cu el o femeie. Dar mai departe totul e învăluit în mister. Sperăm că vălul misterului va putea fi înlăturat în parte datorită sângeroasei descoperiri din pădurea Fontainebleau. Acolo, la o depărtare de treizeci de metri de şosea, a fost găsit în nesimţire un necunoscut care prezenta pe corp patru răni provocate de o armă de foc. Actele şi tot ce ar fi putut duce la stabilirea identităţii lui fuseseră furate. Probabil că victima a fost aruncată dintr-un automobil. Până acum, n-a putut fi încă readus în simţiri...”

46

— Şah! exclamă profesorul, vânturând în aer „calul” pe care îl luase. Ba chiar şah mat! Wolf, eşti zdrobit, eşti cotropit, eşti la pământ, ai să plăteşti reparaţii timp de şaizeci şi şase de ani. Asta-i legea înaltei politici imperialiste.

— O revanşă? întrebă Wolf.

— O, nu, prefer să gust din toate avantajele învingătorului. Profesorul îl bătu uşor peste genunchi pe Hlinov.

— Ce-ai mai citit în ziar, tinere şi intransigente bolşevic? Şapte francezi tăiaţi în bucăţi? Ce să-i faci, învingătorii sunt totdeauna înclinaţi spre excese. Istoria tinde spre echilibru. Pesimismul, iată ce aduc învingătorii acasă o dată cu prada jefuită. Ei încep să mănânce bucate prea grase. Stomacul lor, nemaiputând face faţă grăsimilor, le otrăveşte sângele cu toxine oribile. Şi atunci taie oameni în bucăţi, se spânzură de bretele ori se aruncă de pe poduri. Le piere dragostea de viaţă. În schimb, învinşilor, în locul celor jefuite, le rămâne optimismul. E de-a dreptul minunată însuşirea voinţei omeneşti de a crede că toate câte se întâmplă în lumea asta – cea mai bună dintre lumi – sunt numai spre binele omului. Pesimismul trebuie smuls din rădăcină. Iată, mistica întunecată şi sângeroasă a Orientului,

tristeţea incurabilă a civilizaţiei elene, pasiunile dezlănţuite ale Romei în mijlocul ruinelor fumegânde ale oraşelor, fanatismul evului mediu, care an de an aştepta sfârşitul lumii şi judecata de apoi, şi secolul nostru, care confecţionează căsuţele de carton ale prosperităţii şi înghite stupidităţile insuportabile ale cinematografului – pe ce temelie, întreb, se sprijină această mentalitate şubredă a regelui naturii? Temelia este pesimismul, blestematul pesimism... Dragul meu, l-am citit pe Lenin al vostru... E un mare optimist. Îl stimez...

— Domnule profesor, sunteţi astăzi într-o dispoziţie admirabilă, zise Wolf, sumbru.

— Ştii de ce? întrebă profesorul, lăsându-se pe spătarul scaunului împletit şi încreţindu-şi bărbia, în timp ce ochii lui priveau vesel şi tinereşte pe sub sprâncene. Am făcut o descoperire extrem de interesantă... Am căpătat unele informaţii, am confruntat unele date şi, pe neaşteptate, am ajuns la o concluzie uluitoare... Dacă guvernul german n-ar fi o bandă de aventurieri, dacă aş fi sigur că descoperirea mea nu va încăpea pe mâinile unor coţcari şi jefuitori, poate că aş publica-o... Dar nu, mai bine tac...

— Nouă, sper că puteţi să ne-o împărtăşiţi, interveni Wolf.

Profesorul făcu semn cu ochiul, şiret.

— Dragul meu, ce-ai spune, de pildă, dacă aş oferi unui guvern german cinstit... Auzi? Subliniez: „cinstit” – eu atribui acestui cuvânt un sens deosebit... Ce-ai zice dacă i-aş oferi rezerve de aur nelimitate?

— De unde? întrebă Wolf.

— Din pământ, fireşte...

— Care pământ?

— Indiferent care. Orice punct de pe glob... Chiar şi în centrul Berlinului. Dar n-am să-i ofer nimic. Nu cred că aurul o să te îmbogăţească pe dumneata, pe mine, pe toţi Fritzii şi Michelii... Te pomeneşti că o să ajungem şi mai săraci... Numai un singur om, adăugă el şi întoarse spre Hlinov capul său încărunţit, majestuos, un compatriot al dumitale a propus să se dea aurului întrebuinţarea cea mai potrivită... Mă înţelegi?

Hlinov dădu din cap, zâmbind.

— Domnule profesor, m-am obişnuit să aud de la dumneavoastră numai lucruri serioase, zise Wolf.

— Voi căuta să fiu serios. Iată, la el, la Moscova, temperatura

coboară iarna până la treizeci de grade sub zero şi chiar mai jos; apa aruncată de la etajul doi ajunge pe trotuar sub forma unor stropi de gheaţă. Se ştie că pământul se mişcă în spaţiul interplanetar de zece-cincisprezece miliarde de ani. Ar fi trebuit, sau nu să se răcească în acest răstimp, fir-ar el să fie? Eu afirm că pământul s-a răcit de mult, a cedat spaţiului interplanetar prin radiaţie întreaga sa cantitate de căldură. O să mă întrebaţi: cum rămâne cu vulcanii, cu lava topită, cu gheizerele fierbinţi? Între scoarţa terestră solidă, slab încălzită de soare, şi masa principală a pământului se află o zonă de metale în stare de fuziune, aşa numita Zonă a Olivinei. Această zonă îşi are originea în dezagregarea atomică a masei principale a pământului, care, la rândul ei, este o sferă cu aceeaşi temperatură ca şi spaţiul interplanetar, adică două sute şaptezeci şi trei de grade sub zero. Produsele dezagregării – Zona Olivinei – nu sunt altceva decât metale în stare lichidă: olivină, mercur şi aur. După majoritatea datelor, ele nu se află la prea mare adâncime: de la cincisprezece până la trei mii de metri. Se poate fora un puţ în centrul Berlinului, şi aurul topit va ţâşni singur – ca petrolul – din adâncurile Zonei Olivinei...

— E logic, captivant, dar puţin probabil, zise Wolf după o clipă de tăcere. Este imposibil să forezi un puţ la o asemenea adâncime cu uneltele actuale...

47

Hlinov puse mâna pe foaia desfăcută a ziarului L’Intransigeant.

— Domnule profesor, fotografia aceasta mi-a amintit de o discuţie pe care am avut-o în avion, când veneam la Berlin. Pătrunderea spre elementele care se dezagregă în centrul pământului nu mai este chiar atât de puţin probabilă.

— Ce legătură există între asta şi francezii tăiaţi în bucăţi? întrebă profesorul, aprinzându-şi din nou un trabuc.

— Asasinatul din Ville-D’Avray a fost săvârşit cu ajutorul unei raze calorice.

La aceste cuvinte Wolf se apropie de masă, faţa lui impasibilă deveni atentă.

— Of, iarăşi razele astea! oftă profesorul, încruntându-se de

parcă ar fi înghiţit ceva acru. Fleacuri, bluf, cacealma lansată de Ministerul de Război britanic.

— Aparatul a fost construit de un rus, replică Hlinov. Îl cunosc, e un inventator de talent şi un mare criminal.

Hlinov povesti tot ce ştia despre inginerul Garin: despre lucrările lui de la Institutul politehnic, despre crima din insula Krestovski, despre ciudatele descoperiri din subsolul vilei, despre chemarea lui Şelga la Paris şi despre faptul că acum, probabil, are loc o vânătoare turbată după aparatul lui.

— Dovada o avem în faţă. Hlinov arătă spre fotografie. Asta-i opera lui Garin.

Wolf cerceta posac fotografia.

— Socoţi că cu ajutorul razelor calorice se poate fora pământul? întrebă distrat profesorul. Deşi... la o temperatură de trei mii de grade se topesc şi argilele şi granitul. Foarte, foarte interesant... Nu s-ar putea oare să-i telegrafiem undeva lui Garin ăsta? Hm... Combinând forarea cu răcirea artificială şi montând elevatoare electrice pentru scoaterea rocii, s-ar putea face un foraj adânc... Dragul meu, m-ai făcut curios la culme...

Contrar obiceiului său, profesorul se plimbă pe verandă până după ora unu noaptea, pufăind din trabuc şi dezvoltând planuri, unul mai uluitor decât altul.

48

De obicei, când pleca de la profesor, Wolf se despărţea de Hlinov în piaţă. De data asta cu capul plecat, posomorât, ţăcănind cu bastonul pe trotuar, merse împreună cu el.

— Dumneata eşti de părere că inginerul Garin s-a făcut nevăzut cu aparat cu tot după cele întâmplate la Ville-D’Avray? întrebă Wolf.

— Da.

— Dar această sângeroasă descoperire din pădurea Fontainebleau n-ar putea cumva să fie Garin?

— Vrei să spui că aparatul l-a luat Şelga?

— Chiar asta.

— Nu mi-a trecut prin cap aşa ceva... Da, asta n-ar fi deloc rău.

-— Cred şi eu, făcu ironic Wolf ridicând capul.

Hlinov aruncă o privire spre însoţitorul lui. Amândoi se opriră. Un felinar îndepărtat lumina chipul lui Wolf, zâmbetul său răutăcios, ochii reci, bărbia îndărătnică.

— În orice caz, toate astea sunt simple presupuneri, zise Hlinov, deocamdată n-avem de ce să ne certăm.

— Înţeleg, înţeleg.

— Wolf, nu recurg la niciun şiretlic, ci declar cu toată hotărârea: este necesar ca aparatul lui Garin să ajungă în Uniunea Sovietică. Prin simpla exprimare a acestei dorinţe, ştiu, îmi creez în persoana dumitale un duşman. Dragă Wolf, pe cuvântul meu, ai concepţii cu totul neclare despre ceea ce e dăunător sau folositor patriei dumitale.

— Intenţionezi să mă jigneşti?

— Ptiu, drace! Deşi, cam aşa e... făcu Hlinov şi, cu un gest curat rusesc, pe care Wolf îl remarcă îndată, îşi trase pălăria pe o parte şi se scarpină după ureche. Spune, după ce ne-am nimicit unii altora şapte milioane de oameni, ne mai putem oare supăra din pricina unor cuvinte?... Dumneata eşti german până în măduva oaselor, infanterist blindat, producător de maşini, la dumneata, cred eu, şi nervii au altă structură. Ascultă, Wolf, dacă aparatul lui Garin ar ajunge în mâinile unora ca dumneata, ce de trăsnăi aţi mai face... Germania nu se va împăca niciodată cu înjosirea.

Se apropiau de casa în care Hlinov închiriase o odaie la parter. Se despărţiră în tăcere. Hlinov intră pe poartă. Wolf rămase locului, plimbând încet între dinţi trabucul stins. Deodată, una din ferestrele de la parter se deschise larg şi Hlinov, tulburat, scoase capul afară.

— A, Wolf... mai eşti aici?... Foarte bine. Am primit o telegramă de la Paris, din partea lui Şelga... Ascultă: „Criminalul a reuşit să fugă. Sunt rănit, n-o să mă pot pune repede pe picioare. Un pericol uriaş, fără margini, ameninţă lumea. Este necesar să veniţi aici”.

— Plec cu dumneata, hotărî Wolf.

49

Pe storul alb, ce se legăna, jucau umbre de frunze. Un susur neîncetat venea de afară, unde pe gazon, printre curcubee,

cineva, înarmat cu un furtun, uda grădina spitalului împroşcând stropi care se prelingeau pe frunzele platanului de lângă fereastră.

În camera albă, înaltă, în care lumina se prefira prin stor, Şelga dormita.

Undeva, departe, se auzea vuietul Parisului. Aici, aproape, foşneau copacii, ciripeau păsările, susura monoton apa.

Din când în când claxona câte un automobil, răsunau paşi pe coridor. Îngrijorat, Şelga deschidea repede ochii şi privea stăruitor uşa. Nu se putea mişca. Amândouă braţele îi zăceau înţepenite în ghips, pieptul şi capul îi erau pansate. Singura lui apărare rămăseseră ochii. Apoi zvonurile dulci ale grădinii îl adormiră din nou.

Îl trezi o soră carmelită [Carmelite – ordin monahal. (N. a.)], îmbrăcată în alb de sus şi până jos, şi, cu mâinile ei plinuţe, îi duse grijulie la gură o ceaşcă de porţelan cu ceai. Când plecă, lăsă în urma ei parfum de levănţică.

Şelga îşi trecea vremea între spaime şi somn. Era a şaptea zi de când fusese găsit în pădurea Fontainebleau, plin de sânge şi fără cunoştinţă.

Până acum, judecătorul de instrucţie îl interogase de două ori.

Iată depoziţiile lui Şelga:

— Pe la ora douăsprezece noaptea am fost atacat de doi indivizi. M-am apărat cu bastonul şi cu pumnii. Au vârât în mine patru gloanţe. După aceea nu ştiu ce s-a mai întâmplat.

— Aţi văzut bine feţele agresorilor?

— Feţele lor – de la nas în jos – erau acoperite cu batiste.

— V-aţi apărat şi cu bastonul?

— Era un băţ pe care l-am luat din pădure.

— Ce făceaţi la o oră atât de târzie în pădurea Fontainebleau?

— Mă plimbasem, vizitasem palatul, apoi, la înapoiere, m-am rătăcit prin pădure.

— Cum vă explicaţi faptul că în apropierea locului unde s-a comis agresiunea au fost descoperite urme proaspete de automobil?

— Asta înseamnă că agresorii au venit cu un automobil.

— Ca să vă jefuiască? Să vă ucidă?

— Cred că niciuna, nici alta. La Paris nu mă cunoaşte nimeni.

Nu fac parte din personalul ambasadei. N-am nicio misiune politică. Şi nici nu-s plin de bani.

— Va să zică, agresorii nu vă aşteptau pe dumneavoastră atunci când stăteau lângă stejarul cu două tulpini, în poiană, unde unul fuma, iar celălalt a pierdut un buton cu o perlă de valoare?

— După toate probabilităţile, fuseseră nişte tineri din lumea bună care se curăţaseră la curse sau la cazinou. Erau în căutarea unui prilej ca să-şi mai învioreze situaţia financiară. În pădurea Fontainebleau aveau toate şansele să întâlnească pe cineva cu buzunarele doldora de bilete a câte o mie de franci.

La al doilea interogatoriu, când judecătorul de instrucţie îi arătase o copie de pe telegrama expediată lui Hlinov la Berlin (copia o avea de la sora carmelită), Şelga răspunse:

— E cifrată. Se referă la prinderea unui criminal primejdios care a reuşit să fugă din Rusia.

— N-aţi putea vorbi mai deschis?

— Nu. E un secret care nu-mi aparţine.

Şelga răspundea clar şi precis la întrebări, privea cinstit în ochii anchetatorului, ba chiar cu oarecare naivitate. Judecătorului de instrucţie nu-i rămânea altceva de făcut decât să creadă în sinceritatea lui.

Dar primejdia nu trecuse. Ea se oglindea în coloanele ziarelor, pline de amănuntele „îngrozitoarei afaceri de la Ville-D’Avray” , pândea de după uşă, de după storul alb legănat de vânt, sau în ceaşca de porţelan pe care i-o apropia de gură sora carmelită cu mâinile plinuţe.

Salvarea era una singură: să lepede cât mai degrabă ghipsul şi pansamentele.

Biruit de pirotează, Şelga încremeni pe pernă.

50

...Aşa cum se afla, între vis şi viaţă, începu să-şi aducă aminte:

...Farurile erau stinse. Automobilul îşi încetinise viteza... Garin scosese capul pe fereastra maşinii şi-i şoptise tare:

— Şelga, coteşte. Vom da acum de o poiană. Acolo...

După ce se hurducase greoi în şanţul de la marginea şoselei,

automobilul o luase printre copaci, întorsese şi stopase.

O poiană întortocheată se întindea sub cerul plin de stele. Printre copaci se profilau neclar câteva stânci.

Motorul se oprise. Un miros tare, de iarbă, plutea în jur. Un pârâiaş clipocea somnoros, deasupra lui unduia o ceaţă uşoară care se trăgea ca o pânză tulbure spre marginea poienii. Garin sărise în iarba udă. Întinsese o mână. Din automobil coborâse Zoia Monrose, cu pălărioara îndesată pe cap, şi ridicase ochii spre stele. Un fior îi scuturase umerii.

— Ei, daţi-vă jos, rostise tăios Garin, după care, cu capul înainte, coborâse din automobil Rolling. Dinţii de aur îi străluceau pe faţa umbrită de borurile gambetei.

Apa clipocea şi bolborosea printre pietre. Rolling îşi scosese din buzunar mâna, pe care, pare-se, o ţinea de mult strânsă pumn, şi rostise cu glas înăbuşit:

— Dacă aici se urzeşte cumva uciderea mea, atunci protestez. În numele dreptului. În numele omenirii... Protestez în calitate de american... de creştin... Ofer orice răscumpărare în schimbul vieţii mele.

Zoia stătea cu spatele la el.

— Aş fi putut să vă ucid şi acolo... replicase Garin, scârbit.

— Atunci... răscumpărare? întrebase precipitat Rolling.

— Nu.

— Poate participarea la ciudatele... Rolling dăduse din cap... dumitale întreprinderi?

— Da. Probabil vă amintiţi... În bulevardul Malesherbes... V-am vorbit...

— Bine, încuviinţase Rolling, mâine vă pot primi... Trebuie să analizez din nou propunerile dumneavoastră.

— Rolling, nu vorbi prostii, îl apostrofase Zoia cu voce scăzută.

— Mademoiselle! izbucnise Rolling, şi dintr-un salt era lângă ea, cu gambeta căzută pe ochi. Mademoiselle... purtarea dumitale este incalificabilă... Asta-i trădare... dezmăţ...

— Du-te dracului! Vorbeşte cu Garin! rostise Zoia cu aceeaşi voce scăzută.

Atunci Rolling şi Garin porniseră împreună spre stejarul cu două tulpini. Acolo se aprinsese o lanternă.

Două capete se aplecaseră. Timp de câteva secunde se auzise numai clipocitul pârâiaşului printre pietre.

—...Dar nu suntem trei, ci patru... mai e un martor aici, ajunsese până la Şelga vocea tăioasă a lui Rolling.

— Cine-i, cine-i aici? bolborosi Şelga, tresărind din piroteala lui. Deodată pupilele i se măriră cât toată orbita ochilor.
În faţa lui, pe un scăunel alb, şedea Hlinov, cu pălăria pe genunchi.

51

— N-am prevăzut mutarea... N-am avut timp să chibzuiesc, povestea Şelga, şi am făcut o prostie mai mare decât mine.
— Greşeala dumitale e că l-ai luat în automobil pe Rolling, zise Hlinov.
— L-am luat, pe dracu... Când au început împuşcăturile şi măcelul în hotel, Rolling, ca un şobolan, şedea în automobil, cu câte un Colt în fiecare mână... Eu n-aveam nicio armă la mine... M-am urcat pe balcon şi am asistat la răfuiala lui Garin cu banditii... I-am relatat asta lui Rolling... Pe el îl apucase teama, a început să mormăie ceva şi a refuzat categoric să coboare din maşină... Apoi a vrut să tragă în Zoia Monrose. Dar eu şi cu Garin i-am răsucit mâinile... N-aveam timp de aşteptat – am sărit la volan şi am pornit-o în goană...
— Dar în poiană, când ei se sfătuiau lângă stejar, dumneata n-ai înţeles nimic?
— Am înţeles că s-a isprăvit cu mine. Dar ce era să fac? Să fug? Ştii, sunt totuşi sportiv... Ş-apoi, clocеam un plan amănunţit... În buzunar aveam un paşaport fals pentru Garin, cu zece vize... Aparatul lui era sub nasul meu, în automobil... În împrejurările astea puteam să mă gândesc prea mult la pielea mea?...
— Bine... Va să zică, au căzut la învoială...
— Rolling a semnat nu ştiu ce hârtie, acolo sub copac, am văzut bine. Apoi l-am auzit vorbind despre al patrulea martor, adică despre mine. Îi zic cu glas scăzut Zoiei: „Adineauri am trecut pe lângă un poliţist, care a observat numărul maşinii. Dacă mă ucideţi, până în zori o să fiţi toţi trei cu cătuşe la mâini. Ştii ce mi-a răspuns? Straşnica femeie!... „Bine, iau act de asta , mi-a aruncat ea peste umăr, fără să mă privească. Şi ce frumoasă e!...

O drăcoaică, nu alta! Ei, să vezi mai departe. Garin şi Rolling s-au întors la maşină. Eu mă purtam de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic... Întâi a urcat în maşină Zoia. A scos capul pe fereastră şi a spus ceva, pe englezeşte. Garin îmi zice: „Acum dă-i bătaie, tovarăşe Şelga, cu toată viteza, pe şosea, spre apus. M-am aplecat în faţa radiatorului... Asta a fost greşeala mea. Era singurul prilej potrivit pentru ei... Pe drum nu s-ar fi atins de mine, le-ar fi fost frică... Şi – pornesc motorul... Deodată mă păleşte cineva în moalele capului, în creier, de parcă s-ar fi prăvălit o casă pe mine: oasele îmi pârâie, simt arsura unei flăcări şi cad cu faţa în sus... O clipă am mai zărit mutra crispată a lui Rolling. Porcul de câine! A vârât în mine patru gloanţe... Când am deschis ochii, eram în odaia asta.

Şelga obosise povestind. Tăcură.

— Unde o fi acum Rolling? întrebă Hlinov, într-un târziu.

— Cum unde? La Paris, fireşte. Învârte pe degete presa. Acum a pornit o ofensivă pe frontul chimic. Adună bani cu lopata. Din clipă în clipă mă aştept la un glonte pe fereastră sau la otravă în ceaşca cu ceai. Până la urmă, îmi vine el de hac...

— De ce taci?... Trebuie să dai de ştire şefului poliţiei. Imediat.

— Ai înebunit, tovarăşe dragă! Dacă mai sunt în viaţă, e numai pentru că tac.

52

— Va să zică, tovarăşe Şelga, ai văzut cu ochii dumitale aparatul în acţiune?

— Da, l-am văzut şi acum ştiu: tunurile, avioanele, gazele sunt simple jucării! Nu uita că nu e numai Garin la mijloc... Garin şi Rolling. O maşină aducătoare de moarte şi miliarde. Te poţi aştepta la orice.

Hlinov ridică storul şi stătu mult timp la fereastră contemplând verdeaţa de smarald, pe bătrânul grădinar, care trăgea anevoie furtunul în partea umbroasă a grădinii, mierlele cenuşii care alergau îngrijorate şi preocupate pe sub tufele de verbină şi scoteau din pământ râme de ploaie. Cu veşnica lui linişte, un cer albastru, minunat, veghea deasupra grădinii.

— Dacă i-ai lăsa pe Rolling şi pe Garin să-şi facă mendrele, să

se desfăşoare în toată splendoarea, atunci sfârşitul le-ar fi mai aproape, vorbi Hlinov. Lumea asta, a lor, va pieri fără doar şi poate... În ea numai mierlele trăiesc cu cap. Hlinov se întoarse cu spatele la fereastră. Omul epocii de piatră preţuia, cu siguranţă, mai mult... Fără nicio plată, numai dintr-o necesitate lăuntrică, desena pe pereţii cavernei, se gândea lângă focul lui la mamuţi, la furtuni, la ciudatul ciclu al vieţii şi al morţii, la el însuşi. Era o treabă a naibii de onorabilă!... Un creier încă mic, craniul gros, dar energia spirituală radia din capul lui ca nişte fulgere... Pe când ăstora de azi, la ce dracu le trebuie maşinile lor de zbor? Uite, să zicem că ai lua un fante de pe bulevard şi l-ai duce într-o cavernă, în faţa unui om din paleolitic. Acesta, un coşcogeamite păros, l-ar întreba: „Ia spune-mi, fecior de căţea bolnavă, la ce te-a dus mintea în ăşti o sută de mii de ani?... „Oh, oh, domnule strămoş, ar începe să se sclifosească fantele, eu, ştiţi, de gândit, gândesc mai puţin, mai mult însă mă înfrupt din roadele civilizaţiei... De n-ar fi pericolul revoluţiei din partea prostimii, lumea noastră ar arăta într-adevăr minunată: femei, restaurante, puţină emoţie la cărţi în cazinouri, puţin sport... Din nefericire însă, veşnicele crize şi revoluţii au început să ne cam obosească... „Măi, măi, ar răspunde strămoşul ţintuindu-l pe fante cu privirea ochilor lui arzători, mie în schimb îmi place să gâ-â-ndesc, măi, uite, stau aici şi-mi respect creierul genial... Aş vrea să străpung cu el tot universul... Hlinov tăcu. Apoi zâmbi pironindu-şi privirea în bezna cavernei paleolitice. Ce vor Garin şi Rolling? dădu el din cap. Senzaţii. Chiar dacă ei numesc asta stăpânirea lumii, nu-s altceva decât senzaţii. În războiul trecut au pierit treizeci de milioane de oameni. Ei vor căuta să omoare trei sute de milioane. Astăzi, energia spirituală e căzută într-un leşin adânc. Profesorul Reicher prânzeşte numai duminica. În restul zilelor mănâncă numai două sandvişuri cu magiun şi margarină, dimineaţa, şi cartofi fierţi cu sare, la dejun. Aşa e plătită munca creierului... Şi aşa o să fie atâta vreme cât nu vom arunca în aer toată această „civilizaţie” a lor. Atunci, pe Garin o să-l închidem într-o casă de nebuni, iar pe Rolling o să-l facem administrator, undeva, în insula Vranghel... Ai dreptate, trebuie să luptăm... Eu sunt gata. Aparatul inventat de Garin trebuie să fie în stăpânirea Uniunii Sovietice...

— Va fi al nostru, rosti Şelga cu ochii închişi.

— Atunci, cu ce începem?

— Cu o recunoaştere, aşa cum se cuvine.

— În ce direcţie?

— Acum, după toate probabilităţile, Garin construieşte de zor aparate. La Ville-D'Avray a avut numai un prototip. Dacă va reuşi să construiască un asemenea aparat de război, atunci ne va fi foarte greu să i-l smulgem. În primul rând, trebuie să aflăm unde îşi construieşte aparatele.

— Vom avea nevoie de bani.

— Du-te chiar astăzi în strada Grenelle, şi vorbeşte cu ambasadorul nostru, l-am şi informat despre unele lucruri. Bani se vor găsi. În al doilea rând, un lucru foarte important: trebuie s-o dibuim pe Zoia Monrose. E o femeiuşcă isteaţă, crudă, cu multă imaginaţie. I-a legat pe Garin şi pe Rolling până la moarte. Ea e motorul întregii combinaţii.

— Iartă-mă, dar refuz să lupt cu femeile.

— Aleksei Semionovici, Zoia e mai puternică decât noi amândoi la un loc... Şi o să mai verse mult sânge.

53

Zoia ieşi din baia rotundă şi joasă şi se întoarse cu spatele la cameristă, care îi aruncă pe umeri un halat pluşat. Apoi, cu băşicuţe de apă marină încă nezvântată pe trup, se aşeză pe o bancă de marmură.

Prin hublouri lunecau reflexele prelungi ale razelor solare, lumina verzuie juca pe pereţii de marmură, camera de baie se legăna uşor. Camerista ştergea cu multă băgare de seamă, ca pe nişte nestemate, picioarele Zoiei, apoi o încălţă cu ciorapi şi pantofi albi.

— Lenjeria, doamnă.

Zoia se ridică leneş şi se lăsă îmbrăcată cu o rufărie de corp aproape inexistentă. Privea dincolo de oglindă, cu sprâncenele ridicate. Camerista îi puse fusta şi un taioraş marinăresc, amândouă albe, cu nasturi de aur, aşa cum se cuvenea să poarte stăpâna unui iaht de trei sute de tone din Marea Mediterană.

— Să vă machiez, doamnă?

— Ai înebunit? făcu Zoia, privind-o lung pe cameristă.

Apoi urcă sus, pe punte, unde, la umbră, pe o măsuţă joasă de răchită, aştepta micul dejun.

Se aşeză la masă. Rupse o bucăţică de pâine şi rămase cu privirea în gol. Silueta albă şi îngustă a iahtului cu motor luneca pe oglinda apei de un albastru curat, puţin mai închis decât cerul, pe care nu plutea niciun norişor. Puntea bine spălată radia prospeţime. O briză caldă se strecura pe sub fusta Zoiei şi-i dezmierda picioarele.

Lângă borduri, pe puntea uşor bombată, din scânduri înguste, catifelate parcă, se aflau fotolii împletite, iar la mijloc era întins un covor argintiu de Anatolia semănat cu perne de brocart. De la puntea de comandă şi până la pupă spânzura un umbrar de mătase albastră cu ciucuri.

Zoia oftă şi începu să mănânce.

Cu pas uşor, căpitanul Jansen, un norvegian rumen, bine ras, care semăna cu un copil mare, se apropie zâmbitor, ducând fără grabă două degete la chipiul tras pe-o ureche.

— Bună dimineaţa, doamnă Lamole. (Zoia naviga sub acest nume şi sub pavilion francez).

Căpitanul, într-un costum de uniformă alb ca zăpada, bine călcat, era de o eleganţă cam stângace, marinărească. Zoia îl cercetă de sus până jos, de la frunzele de stejar aurii de pe cozorocul caschetei şi până la pantofii albi cu talpă de sfoară. Rămase mulţumită.

— Bună dimineaţa, Jansen.

— Am onoarea să vă raportez: direcţia vest-nord-vest, longitudinea şi latitudinea (cutare), la orizont fumul Vezuviului. În mai puţin de un ceas se va zări Neapole.

— Ia loc, Jansen.

Cu un gest al mâinii, îl invită să mănânce cu ea. Jansen se aşeză pe un scăunel de nuiele care, sub trupul său voinic, scârţâi. Luase micul dejun la ora nouă, aşa că nu se atinse de mâncare. Totuşi, din politeţe, luă o ceşcuţă de cafea.

Zoia se uită cercetător la faţa lui bronzată, cu gene blonde, care se îmbujoră treptat.

Fără să guste, Jansen puse ceşcuţa pe masă.

— Trebuie să schimbăm apa de băut şi să luăm benzină pentru motoare, zise el cu ochii plecaţi.

— Cum, să intrăm în Neapole? Ce plictiseală! Vom ancora în rada exterioară, dacă ai atâta nevoie de apă şi de benzină.

— Am înţeles, vom ancora în rada exterioară, rosti cu glas slab căpitanul.

— Jansen, strămoşii dumitale au fost piraţi?

— Da, doamnă.

— Oh, asta era extrem de interesant! Aventuri, primejdii, orgii, răpiri de femei frumoase... Nu-ţi pare rău că nu eşti pirat?

Jansen tăcea, dar genele roşcate îi tremurau. Pe fruntea lui se iviră cute.

— Ei?

— Am căpătat o educaţie bună, doamnă.

— Sunt convinsă.

— Aţi văzut ceva la mine care să vă sugereze gândul că sunt capabil de fapte nelegiuite, neloiale?

— Vai, vai, făcu Zoia, un bărbat desăvârşit, puternic şi curajos, ca dumneata, ba încă din viţă de piraţi, să preumble pe o baltă caldă şi anostă o femeie zurlie!

— Dar, doamnă...

— Pune la cale o trăsnaie, Jansen. Mă plictisesc...

— Am înţeles, voi pune la cale o trăsnaie.

— Când s-o dezlănţui prima furtună cumplită, fă iahtul să eşueze pe o stâncă.

— Am înţeles, voi face iahtul să eşueze...

— Ai într-adevăr de gând să faci asta?

— Dacă porunciţi dumneavoastră...

O privi pe Zoia cu ochi în care se citeau ofensă şi admiraţie stăpânite. Ea se plecă înainte şi-şi puse mâna pe mâneca lui albă:

— Nu glumesc cu dumneata, Jansen. Te cunosc numai de trei săptămâni, dar am impresia că eşti un om capabil de devotament (fălcile lui se încleştară). Cred că ai putea săvârşi fapte care să depăşească limitele loialităţii, dacă... dacă...

În clipa asta, pe scara sclipitoare, dată cu bronz, care ducea la puntea de comandă, îşi făcură apariţia o pereche de picioare care coborau în fugă. Era secundul.

— Doamnă, e vremea să... începu Jansen, grăbit.

Secundul salută.

— Doamnă Lamole, raportă el, e ora douăsprezece fără trei minute. Peste câteva clipe veţi fi chemată prin radio...

54

Vântul îi umfla fusta albă. Zoia urcă pe puntea superioară şi, mijindu-şi ochii, se îndreptă spre cabina radiotelegrafistului. Trase adânc, în piept, aerul sărat. De sus, de pe puntea de comandă, lumina soarelui, ce învăpăia cutele sticloase ale mării, părea că nu mai are margini.

Zoia, cu mâna încremenită pe balustradă, privea cu nesaţ. Silueta îngustă a iahtului, cu bompresul ridicat, gonea pe marea de lumină, învăluită de adierea brizelor.

Inima Zoiei bătea fericită. Simţea că, dacă şi-ar fi desprins mâinile de pe balustradă, ar fi zburat în văzduh. Minunată făptură e omul! Cu ce s-ar putea măsura oare întreaga gamă a neaşteptatelor sale schimbări? Tot trecutul întunecat şi chinuitor, porniri răutăcioase, otrava fluidă a poftelor, chiar sufletul, ciobit parcă, al Zoiei – toate se traseră deoparte, se topiră în lumina aceasta solară...

„Sunt tânără, tânără, i se părea Zoiei pe puntea iahtului cu bompresul ridicat în soare, sunt frumoasă, sunt bună.

Vântul îi dezmierda gâtul, faţa. Fermecată, Zoia se dorea fericită. Cu greu se smulse luminii, cerului, mării, răsuci clanţa rece a uşii şi intră în cabina de cristal. Aici, pe latura luminată de soare, storurile erau lăsate.

Zoia luă casca. Puse coatele pe masă şi îşi acoperi ochii cu degetele – inima îi dogorea încă.

— Poţi pleca, îl concedie ea pe secund, care ieşi privind-o sub sprâncene.

Această doamnă Lamole, pe lângă că era a naibii de frumoasă, subţirică, zveltă şi elegantă, mai avea şi un aer tulburător, irezistibil.

55

Bătăile duble ale cronometrului, care aduceau cu acelea ale clopotului de cart, anunţară ora douăsprezece. Zoia zâmbi – trecuseră abia trei minute de când se ridicase din fotoliul de sub umbrar.

„Trebuie să-nvăţ să simt, să transform fiecare minut în eternitate, gândi ea, să ştiu că în viitor mă aşteaptă milioane de minute, milioane de eternităţi”.

Apucă o mică manetă, o mută spre stânga şi fixă aparatul la

o sută treizeci şi şapte de metri şi cinci zecimi lungime de undă. În orificiul negru al căştii răsună domol vocea aspră a lui Rolling:

—...Doamnă Lamole, doamnă Lamole, doamnă Lamole... Ascultă-mă, ascultă-mă...

— Da, ascult, fii pe pace, şopti Zoia.

—...Totul e în regulă? N-ai suferit cumva vreun accident? Îţi lipseşte ceva? Astăzi, la aceeaşi oră ca de obicei, voi fi fericit să-ţi aud iar vocea... Să-mi răspunzi pe lungimea de undă obişnuită... Doamnă Lamole, nu te îndepărta prea mult de unsprezece grade longitudine estică şi patruzeci de grade latitudine nordică. Nu este exclus să ne vedem curând. Aici totul e în regulă. Afacerile merg strună. Cel care trebuie să tacă, tace. Fii liniştită, fericită – călătorie senină...

Zoia scoase casca. O cută îi brăzdă fruntea.

— M-am plictisit! rosti ea printre dinţi, privind acul cronometrului.

Aceste zilnice declaraţii de dragoste prin radio o sâcâiau. Rolling nu putea, nu voia s-o lase în pace... La nevoie, ar fi săvârşit orice crimă, numai ca ea să-i permită să îndruge în fiecare zi la microfon aceleaşi hârâituri: „...fii liniştită, fericită, călătorie senină”.

56

După asasinatele de la Ville-D’Avray şi Fontainebleau şi după goana nebunească împreună cu Garin, pe şosele pustii scăldate în lumina lunii, spre Le Havre, Zoia şi Rolling nu se mai întâlniseră. El se repezise să tragă şi în ea în noaptea aceea, încercase s-o jignească, apoi se liniştise. Se pare că atunci, ghemuit în maşină, chiar plânsese în tăcere.

La Le Havre ea se îmbarcase pe iahtul lui, „Arizona” , care în zori ieşise în golful Biscaia. La Lisabona, Zoia primise acte şi hârtii pe numele de „doamna Lamole” , devenind astfel stăpâna unuia din cele mai luxoase iahturi din apus. De la Lisabona trecuseră în Marea Mediterană; aici „Arizona” naviga în apropierea ţărmurilor Italiei, fără să se îndepărteze prea mult de zece grade longitudine estică şi patruzeci de grade latitudine nordică.

Curând se stabili legătura între iaht şi postul particular de

radio al lui Rolling de la Meudon, lângă Paris. Căpitanul Jansen îi comunica lui Rolling toate amănuntele călătoriei. Rolling o chema zilnic prin radio pe Zoia. În fiecare seară ea îi aducea la cunoştinţă „cum se simte”. În această monotonie trecură vreo zece zile, când iată că aparatele de pe „Arizona” , care sondau eterul, recepţionară pe undă scurtă nişte semnale într-o limbă de neînţeles. O înştiinţară pe doamna Lamole şi vocea din eter îi făcu inima să încremenească.

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia...

Ca bâzâitul unei muşte mari care se zbate pe geam, răsuna în cască glasul lui Garin. Repetă de câteva ori la rând numele ei, apoi, după anumite intervale:

—...Răspunde-mi între unu şi trei noaptea...

Şi din nou:

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia... Fii prudentă, fii prudentă...

În aceeaşi noapte, deasupra mării întunecate, deasupra Europei adormite, deasupra străvechilor ruine ale Asiei Mici, deasupra şesurilor Africii, acoperite de ţepii şi colbul ierburilor uscate, zburară modulaţiile unei voci de femeie:

—...Celui care mi-a cerut să-i răspund între unu şi trei noaptea...

Zoia repetă de multe ori acest apel, apoi continuă:

—...Vreau să te văd. Chiar dacă e o nesăbuinţă. Alege orice port italian... Nu mă chema pe nume, îţi recunosc vocea...

În aceeaşi noapte şi în aceeaşi clipă când Zoia repeta cu îndărătnicie apelul ei, nădăjduind că Garin, undeva în Europa, în Asia, în Africa, va reuşi să prindă undele electromagnetice ale „Arizonei” , la două mii de kilometri, la Paris, pe noptiera de lângă patul de două persoane în care Rolling, cu nasul în plapumă, dormea de unul singur, sună telefonul.

Rolling sări ca ars şi apucă receptorul. Auzi vocea precipitată a lui Semionov:

— Rolling! A început să vorbească!

— Cu cine?

— Se aude prost. Nu pomeneşte nume.

— Bine, ascultă mai departe. Să-mi raportezi mâine.

Rolling puse receptorul în furcă, se culcă din nou, dar somnul nu mai venea.

Nu era deloc uşor să prinzi vocea slabă a Zoiei prin uraganul de foxtroturi, zbierete-reclamă, coruri bisericeşti, dări de seamă

asupra politicii internaţionale, opere, simfonii, buletine de bursă, glume ale unor vestiţi umorişti, care goneau deasupra Europei.

Semionov stătea zi şi noapte la Meudon. Reuşise să intercepteze câteva fraze rostite de vocea Zoiei. Dar şi acestea au fost de ajuns ca să aţâţe închipuirea lui Rolling, bântuită de gelozie.

Regele chimiei se simţea groaznic după noaptea de la Fontainebleau. Şelga scăpase cu viaţă şi imaginea lui îi atârna deasupra capului ca o ameninţare cumplită. Cu Garin, pe care l-ar fi spânzurat bucuros – ca pe un negru de o cracă, semnase un contract. Poate că Rolling s-ar fi împotrivit atunci – mai bine moartea, eşafodul, decât alianţa cu el – dar Zoia îi paraliza voinţa. Aşa că, ajungând la înţelegere cu Garin, câştiga timp: poate că femeia aceasta smintită îşi va veni în fire, se va căi, se va întoarce... Rolling plânsese într-adevăr în automobil, pe tăcute, cu ochii închişi... Dracu ştie ce îl apucase... Din cauza unei muieri destrăbălate şi venale... Totuşi lacrimile fuseseră destul de sărate şi chinuitoare... Una din stipulaţiile introduse în convenţie la cererea lui prevedea ca Zoia să facă o lungă călătorie cu un iaht. (Era necesar pentru a şterge urmele). Spera s-o înduplece, s-o facă să se căiască, s-o momească cu ajutorul unor convorbiri zilnice prin radio. De bună seamă că această speranţă era şi mai neroadă decât lacrimile din automobil.

Potrivit înţelegerii cu Garin, Rolling urma să înceapă imediat o „ofensivă generală pe frontul chimic”. În ziua în care Zoia se îmbarcase la Le Havre pe „Arizona” , Rolling se întorsese cu trenul la Paris... Anunţase poliţia că fusese la Le Havre şi că la întoarcere, noaptea, fusese atacat de trei bandiţi mascaţi, cu batiste pe faţă. Ei îi luaseră banii şi automobilul. Între timp, Garin – aşa cum se înţeleseseră – străbătuse Franţa de la apus la răsărit, trecuse frontiera în Luxemburg şi scufundase maşina lui Rolling în primul canal care i se ivise în cale.

„Ofensiva” pe frontul chimic începu. Ziarele pariziene dezlănţuiră un tămbălău de proporţii uriaşe. „Enigmatica tragedie de la Ville-D’Avray”, „Misteriosul atac asupra unui rus în parcul Fontainebleau”, „Atacul banditesc asupra regelui chimiei”, „Miliarde americane în Europa”, „Sfârşitul industriei naţionale germane” , „Rolling sau Moscova” – totul fusese pus cu dibăcie într-un singur ghemotoc care, bineînţeles, rămase în gâtlejul cetăţeanului de rând, deţinător de valori. Bursa se zguduia din

temelii. Printre coloanele ei cenuşii, în jurul tablelor negre pe care nişte mâini isterice scriau, ştergeau şi iar scriau cu cretă cifrele hârtiilor în scădere, alergau de colo-colo, urlând, cu ochii gata să plesnească şi cu bale cafenii la gură, oameni înebuniţi.

Toate acestea însă erau simple jucării, pentru că pierea numai peştele mărunt. Marii industriaşi şi băncile ţineau cu dinţii pachetele lor de acţiuni. Nu era chip să-i doboare nici măcar coarnele lui Rolling. Această operaţie, mult mai serioasă, o pregătea Garin.

Aşa cum bănuise Şelga, Garin construia de zor în Germania un aparat după prototipul său. Cutreiera oraşele şi comanda uzinelor diferite piese. Pentru legătura cu Parisul folosea rubrica anunţurilor particulare a unui ziar din Koln. Rolling, la rândul lui, publica într-un ziar parizian de senzaţie două-trei rânduri: „Toată atenţia asupra anilinei”... ; „Fiecare zi e preţioasă, nu cruţa banii”... şi aşa mai departe.

Garin răspundea: „Se va termina mai repede decât am crezut”...; „Am găsit locul”...; „Încep...”; „O întârziere neprevăzută”....

Rolling: „Sunt neliniştit, fixează ziua”...

Iar Garin: „Adaugă treizeci şi cinci la ziua semnării convenţiei”...

Cam o dată cu această comunicare survenise şi telefonograma adresată de Semionov, noaptea, lui Rolling. Acesta se înfurie – era dus de nas. Pe deasupra, legăturile tainice cu „Arizona” erau destul de primejdioase. Dar el nu scăpă nicio vorbă, a doua zi, în timpul convorbirii cu doamna Lamole.

Acum, în ceasurile de insomnie, Rolling începu să analizeze din nou „partida” în care era angajat cu duşmanul său de moarte. Descoperi unele greşeli. Constată că Garin nu se apăra chiar atât de bine. Greşeala lui consta în faptul că-şi dăduse asentimentul ca Zoia să întreprindă o călătorie, aşa că, în ceea ce-l privea, partida era ca şi jucată. Cuvântul „mat” însă avea să fie rostit pe bordul „Arizonei”.

57

Pe bordul „Arizonei” însă lucrurile nu se desfăşurau chiar aşa cum credea Rolling. De altfel, o ştia femeie deşteaptă pe Zoia,

calmă, calculată, rece şi devotată. Cunoştea dispreţul ei faţă de slăbiciunile femeieşti. Nu putea admite să ţină mult pasiunea asta pentru Garin, un golan fără căpătâi şi un bandit. Era cu neputinţă ca o plimbare frumoasă pe Marea Mediterană să nu-i limpezească până la urmă mintea.

Într-adevăr, când se îmbarcase pe iaht, la Le Havre, Zoia fusese parcă în prada unui delir. Dar câteva zile de singurătate în mijlocul oceanului avuseseră darul s-o liniştească. Se trezea, trăia şi adormea în mijlocul luminii albastre, în strălucirea mării, în clipocitul domol, ca veşnicia, al valurilor. Cutremurându-se de groază, îşi reamintea odaia murdară şi cadavrul rânjit, cu ochii sticloşi, al lui Lenoir, dâra fumegând de-a curmezişul pieptului lui Cioc-De-Raţă, poiana umedă de la Fontainebleau şi deodată, pe neaşteptate, împuşcăturile lui Rolling, care trăgea ca într-un câine turbat...

Şi totuşi mintea Zoiei nu se limpezea, aşa cum spera Rolling. În vis şi aievea vedea insule minunate, palate de marmură cu scări ce coborau în ocean... Mulţimi de oameni falnici, muzici, steaguri în vânt... Şi stăpâna acestei lumi fantastice – ea, Zoia...

Visele şi viziunile în fotoliu, sub umbrarul albastru, erau o urmare a celor discutate cu Garin la Ville-D’Avray (cu o oră înainte de crimă). Un singur om pe lume ar fi înţeles-o acum – Garin. Dar el îi reamintea şi ochii sticloşi ai lui Lenoir, şi gura îngrozitor căscată a lui Gaston Cioc-de-Raţă.

Iată de ce inima Zoiei încetase să mai bată când, pe neaşteptate, în cască, auzise vocea slabă a lui Garin... De atunci îl chema zilnic, implora, ameninţa. Voia să-l vadă şi în acelaşi timp se temea. Îi apărea ca o pată neagră în albastrul imaculat al mării şi al cerului... Simţea nevoia să-i povestească visele ei, plăsmuite cu ochii deschişi. Să-l întrebe unde e zona aceea a lui, a Olivinei. Zoia nu-şi mai găsea locul, spre nedumerirea căpitanului Jansen şi a secundului.

Garin răspundea:

„...Aşteaptă. Vei avea tot ce vrei. Numai să ştii să vrei. Doreşte, înnebuneşte de dorinţă – asta e bine. Chiar aşa te vreau. Fără tine, opera mea e moartă”.

Aceasta fusese ultima lui radiogramă, interceptată, ca şi celelalte, de Rolling. Zoia îl întrebase pe Garin în ce zi anume trebuia să-l aştepte pe iaht, şi astăzi spera să primească răspuns. Urcă pe punte şi se sprijini de balustradă. Iahtul de-abia se

mişca. Vântul stătuse. Spre răsărit, aerul încins de căldură juca deasupra pământului, ce nu se ivise încă; se vedea coloana cenuşie de fum a Vezuviului.

Pe puntea de comandă, căpitanul Jansen lăsă în jos mâna în care ţinea binoclul. Zoia simţea că o priveşte fascinat. Şi cum n-ar fi privit-o, când toate minunile cerului şi ale apei fuseseră create numai pentru ca să le savureze doamna Lamole, acolo, lângă balustradă, deasupra neantului azuriu-lăptos?!

I se părea neverosimil, ba chiar caraghios, timpul când pentru o duzină de ciorapi de mătase, o rochie de la o casă mare sau numai pentru o mie de franci îi lăsa pe indivizii cu degete butucănoase şi obraji vineţii s-o împroaşte cu balele lor... Ptiu!... Paris, spelunci, femei de stradă stupide, bărbaţi abjecţi, străzi puturoase, bani, bani şi iar bani – ce mizerie!... Colcăială într-o groapă de lături...

Garin spusese în noaptea aceea: „Dacă vrei, o să fii locţiitoarea lui Dumnezeu sau a diavolului – ce-o să-ţi placă mai mult. Dacă o să vrei să nimiceşti oameni – uneori simţi şi nevoia asta – o să ai puteri peste întreaga omenire... O femeie ca dumneata va şti să folosească comorile Zonei Olivinei”...

Zoia gândea: „împăraţii Romei se autodivinizau. Probabil le făcea plăcere. Dar nici în zilele noastre o distracţie ca asta nu-i de lepădat. Trebuie să fie buni la ceva şi oamenii de rând. O întruchipare a dumnezeirii, o zeiţă vie în mijlocul unui fast ca în poveşti... De ce nu? Presa ar putea să-mi pregătească divinizarea destul de uşor şi repede. Lumea guvernată de o femeie fantastic de frumoasă! Asta ar avea succes, fără îndoială. S-ar ridica undeva, pe insule, un oraş minunat pentru tineri aleşi pe sprânceană, eventuali amanţi ai zeiţei. Ei, şi să apari ca o zeiţă în mijlocul acestor băieţandri flămânzi n-ar fi deloc o emoţie banală”.

Zoia înălţă din umeri – umerii săi micuţi – şi se uită din nou la căpitan.

— Vino încoace, Jansen!

El se apropie cu paşi mari şi uşori pe puntea încinsă.

— Jansen, ce crezi, sunt nebună?

— Nu cred aşa ceva, doamnă Lamole, şi nici n-o să cred, orice mi-aţi porunci.

— Mulţumesc. Te numesc comandor al ordinului divinei Zoia.

Jansen clipi cu genele lui blonde şi duse mâna la cozoroc.

Lăsă apoi mâna în jos şi clipi din nou. Zoia râse, pe gura lui flutură un zâmbet.

— Jansen, există posibilitatea de a înfăptui dorinţele cele mai năstruşnice... Tot ce i se poate năzări unei femei într-o amiază fierbinte ca cea de astăzi... Dar trebuie să luptăm...

— Am înţeles, vom lupta, răspunse scurt Jansen.

— Câte noduri face „Arizona” ?

— Până la patruzeci.

— Ce fel de vase ar putea s-o ajungă din urmă în largul mării?

— Foarte puţine...

— Poate că va trebui să facem faţă unei urmăriri de lungă durată.

— Ordonaţi să iau rezerva maximă de carburanţi?

— Da, plus conserve, apă de băut, şampanie... Căpitane Jansen, ne vom angaja într-o acţiune foarte primejdioasă.

— Am înţeles, ne vom angaja într-o acţiune foarte primejdioasă.

— Dar, ştii, sunt sigură de victorie...

Clopotul de cart bătu ora douăsprezece şi jumătate... Zoia intră în cabina radiotelegrafului. Se aşeză în faţa aparatului. Atinse maneta de recepţie. De undeva, din eter, răsunară câteva tacturi de foxtrot.

Cu sprâncenele încruntate, Zoia privea cronometrul. Garin tăcea. Începu să mişte maneta, stăpânindu-şi tremurul degetelor.

...Deodată, o voce necunoscută, care tărăgăna cuvintele ruseşti, îi răsună în ureche:

„...Dacă ţineţi la viaţă... debarcaţi vineri la Neapole... la hotelul Splendid. Aşteptaţi ştiri până sâmbătă la amiază”.

Era sfârşitul unei fraze emise pe patru sute douăzeci şi unu metri lungime de undă, adică tocmai postul de care se folosise până atunci Garin.

58

De trei nopţi la rând uitau să închidă obloanele camerei în care zăcea Şelga. De fiecare dată, el semnalase faptul sorei carmelite. Urmărea atent ca zăvorul care fereca cele două

obloane să fie tras cumsecade.

În aceste trei zile, starea sănătăţii lui Şelga se îmbunătăţise în aşa măsură, încât se dădea jos din pat şi se aşeza la fereastră, mai aproape de frunzişul bogat al platanului, mai aproape de mierlele cenuşii şi de curcubeiele arcuite deasupra pulberii de apă din mijlocul gazonului.

De acolo se vedea toată grădiniţa spitalului, împrejmuită cu un zid continuu, fără nicio ieşire. În secolul al optsprezecelea, locul aparţinuse unei mânăstiri, desfiinţată de revoluţie. Călugărilor nu le plac privirile curioase, astfel că zidul era înalt şi pe toată creasta lui sclipeau cioburi de sticlă.

Putea fi escaladat numai cu ajutorul unei scări, aşezată pe partea dinafară. Ulicioarele vecine cu spitalul erau liniştite şi pustii, dar felinarele lor erau atât de luminoase şi în liniştea de dincolo de zid răsunau atât de des paşi de poliţişti, încât soluţia cu scara trebuia înlăturată.

De bună seamă că, dacă n-ar fi fost cioburile de sticlă, un om sprinten ar fi sărit şi fără scară. În fiecare dimineaţă, de după storuri, Şelga cerceta tot zidul, până la ultima pietricică. Primejdia ameninţa numai din partea asta. Era puţin probabil că vreun om de al lui Rolling ar fi riscat să apară dinăuntrul spitalului. Şelga nu se îndoia o clipă că, într-un fel sau altul, până la urmă, asasinul va apărea.

Acum aştepta vizita medicului, deoarece voia să părăsească spitalul. Acest lucru era cunoscut. Medicul venea de obicei de cinci ori pe săptămână. De data asta, se îmbolnăvise. Lui Şelga i se spusese că fără vizita medicului nu i se poate da drumul. Nici nu încercă să protesteze. Anunţă Ambasada sovietică cerând să i se trimită de acolo mâncare. Supa pe care o primea de la spital o vărsa în chiuvetă, iar pâinea o arunca mierlelor.

Şelga ştia că Rolling trebuia neapărat să se descotorosească de unicul martor al afacerii. Era atât de surescitat, încât aproape nu mai dormea. Sora carmelită îi aducea ziarele, şi apoi, toată ziua, el le forfeca şi studia tăieturile. Lui Hlinov îi interzisese să vină la spital. Wolf era în Germania, pe Rin, unde strângea informaţii cu privire la lupta lui Rolling împotriva Companiei germane de anilină.

De dimineaţă, apropiindu-se ca de obicei de fereastră, Şelga aruncase o privire în grădină, apoi, îndată, se trăsese după perdea. Se simţise chiar vesel. În sfârşit! În partea de nord a

grădinii, aproape ascunsă de un tei, era rezemată de zid scara grădinarului; capătul ei de sus întrecea cu o jumătate de metru cioburile de sticlă.

— Şireţi mai sunt, ticăloşii! exclamase Şelga.

Nu-i rămânea decât să aştepte. Chibzuise de mult totul. Mâna lui dreaptă, deşi eliberată din pansamente, era încă neputincioasă. În scândurele şi ghips, cea stângă, legată strâns la piept de sora carmelită, cântărea cel puţin cincisprezece livre. Era singura armă cu care ar fi putut să se apere.

În a patra noapte, sora uită din nou să închidă fereastra. De data asta, Şelga nu mai protestă şi de la ora nouă se prefăcu că doarme. Auzi pocnetul obloanelor la amândouă caturile. Fereastra lui însă rămase din nou larg deschisă. După ce se stinse lumina, sări din pat şi, cu mâna dreaptă – aşa neputincioasă cum era – şi cu dinţii, începu să desfacă legătura care îi ţinea mâna stângă.

Din când în când se oprea şi asculta, cu respiraţia tăiată. În sfârşit, mâna îi atârna slobodă. Putea s-o dezdoaie pe jumătate. Privi în grădina luminată de felinarul din stradă – scara se afla tot acolo, în spatele teiului. Făcu pătura sul, o vârî sub cearşaf şi, în semiîntuneric, se părea că în pat stă culcat un om.

Dincolo de fereastră, liniştea nu era tulburată decât de căderea picăturilor de apă. O văpaie liliachie tremura sus, în nori, deasupra Parisului. Larma bulevardelor nu ajungea până aici. O ramură neagră a platanului spânzura nemişcată.

Pe undeva dudui un automobil. Şelga ciuli urechile, i se păru că aude bătând inima păsării ce dormea pe ramura platanului. Trecu pesemne un timp îndelungat. Dinspre grădină se auziră un foşnet şi un scrâşnet de lemn frecat pe var. Şelga se lipi de perete, lângă storul ridicat. Îşi lăsă în jos mâna cu ghips. „Cine? Cine o fi? se întreba el. O fi venit chiar Rolling?

Frunzele începură să foşnească, mierla se mişcă neliniştită. Şelga privi parchetul, pe care, în lumina slabă ce pătrundea pe fereastră, avea să apară umbra unui om.

„N-o să tragă, chibzuia el, trebuie să mă aştept la vreo porcărie de genul fosgenului... Pe parchet începu să crească umbra unui cap cu pălăria înfundată până la urechi. Mâna lui Şelga îşi luă treptat avânt, pentru ca lovitura să fie mai puternică. Umbra se înălţă până la umeri, se iviră nişte degete răşchirate...

— Şelga, tovarăşe Şelga, se auzi o şoaptă în ruseşte, sunt eu, nu-ţi fie teamă...

Şelga se aştepta la orice, în afară de aceste cuvinte şi de această voce. Scăpă un strigăt şi astfel se trădă. În aceeaşi clipă, dintr-un salt, omul sări peste pervaz şi întinse amândouă mâinile, pregătit să se apere. Era Garin.

— Te aşteptai la un atac, ştiam, zise el grăbit. În noaptea asta urmează să fii ucis, ceea ce nu-mi convine. La dracu, risc orice, trebuie să te salvez. Să mergem, sunt cu o maşină.

Şelga se îndepărtă de perete. Garin zâmbi vesel văzându-i mâna beteagă tot în poziţie de atac.

— Ascultă, Şelga, zău nu sunt vinovat. Ţii minte convenţia noastră, pe care am încheiat-o la Leningrad. Joc cinstit. Neplăcerea de la Fontainebleau, crede-mă, o datorezi exclusiv porcului de Rolling. Să mergem, fiecare secundă e preţioasă...

— Bine, mă scoţi de aici, zise în sfârşit Şelga, dar apoi ce-o să se întâmple?

— O să te ascund... Nu-ţi fie teamă, pentru scurt timp. Până o să capăt de la Rolling jumătatea care mi se cuvine... Citeşti ziarele? Rolling are un noroc porcesc, dar nu poate juca cinstit. Spune-mi, câţi bani îţi trebuie? Rosteşte prima cifră care îţi vine în cap. Zece, douăzeci, cincizeci de milioane? Îţi dau un cec...

Garin vorbea în şoaptă, precipitat, ca în delir, faţa îi tremura.

— Nu fi prost, Şelga. Nu cumva eşti principial?... Îţi propun să lucrăm împreună împotriva lui Rolling... Haide, să mergem...

Şelga dădu din cap, îndărătnic:

— Nu vreau. Nu merg.

— Ai să fii ucis.

— Vom vedea.

— Administratorul, surorile, paznicii, toţi sunt cumpăraţi de

Rolling. O să fii sugrumat. Ştiu bine... Nu vei supravieţui acestei nopţi... Ai prevenit ambasada dumitale? Bine, bine... Ambasadorul va cere explicaţii. Guvernul francez, în cel mai bun caz, va cere scuze... Dar dumitale asta n-o să-ţi fie de niciun folos. Rolling are interesul să înlăture un martor... El n-o să te lase să treci pragul Ambasadei sovietice...

— Ţi-am mai spus o dată, nu merg, nu vreau.

Garin tăcu un timp. Privi spre fereastră.

— Bine. Atunci o să te iau cu mine chiar împotriva voinţei dumitale.

Făcu un pas înapoi şi vârî mâna în buzunarul pardesiului.

— Adică cum împotriva voinţei mele?

— Iată cum...

Cu un gest fulgerător, Garin scoase din buzunar o mască, cu un tub scurt, antigaz, şi o duse repede la gură; cât despre Şelga, el nu mai avu timp să strige, căci îl izbi în faţă un lichid uleios... O clipă văzu mâna lui Garin strângând o pară de cauciuc... apoi se înecă cu un gaz parfumat şi dulceag...

59

— Ai noutăţi?

— Da, Wolf. Bună ziua.

— Vin direct de la gară şi sunt flămând ca în 1918.

— Pari vesel, Wolf. Ai aflat multe?

— Am aflat câte ceva... Stăm de vorbă aici?

— Bine, dar mai repede.

Wolf se aşeză alături de Hlinov pe o bancă de granit, la picioarele statuii ecvestre a lui Henric al IV-lea, cu spatele spre turnurile negre de la Conciergerie. Jos, acolo unde insula Cite se termina cu un promontoriu ascuţit, sta aplecată spre apă o salcie plângătoare. Cândva, cavaleri Templieri se zvârcoliseră aici pe ruguri. Departe, dincolo de zecile de poduri ce se oglindeau în fluviu, soarele scăpăta într-o aureolă portocalie, prăfuită. Pe cheiuri, pe şlepuri de metal încărcate cu nisip, pescuiau cu undiţa burghezi cumsecade, ruinaţi de inflaţie, de Rolling şi de războiul mondial. În lumina amurgului, pe malul stâng, departe, până la Ministerul Afacerilor Externe, anticarii îşi omorau timpul pe parapetul de granit al cheiului, lângă cărţi de care nimeni nu

mai avea nevoie în acest oraş.

Aici, vechiul Paris îşi trăia ultimele zile. Pe chei, pe lângă cărţi, pe lângă coliviile cu păsări, pe lângă pescarii abătuţi, mai rătăceau încă oameni în vârstă, cu ochi sclerotici, cu gura ascunsă sub mustăţi stufoase, în pelerine, cu pălării vechi de paie... Cândva, fusese oraşul lor... Uite colo, fir-ar al naibii, la Conciergerie, mugise Danton ca un taur dus la abator. Sau dincolo, la dreapta, în spatele acoperişurilor de grafit ale Luvrului, acolo unde, învăluite în pâclă, se înalţă grădinile Tuileries, s-au petrecut scene cumplite atunci când mitraliile generalului Galifet au urlat de-a lungul străzii Rivoli. Ah, cât aur avea Franţa! Aici, fiecare piatră – dacă ştii s-o asculţi – îţi poate povesti câte ceva despre trecutul măreţ. Şi iată, astăzi – dracu ştie cum s-a întâmplat – peste acest oraş a ajuns să stăpânească un monstru de peste mări, pe nume Rolling, aşa că bietului bourgeois de treabă nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să arunce undiţa în apă şi sa aştepte cu capul plecat... E-he-he! O-la-la!...

— Lucrurile stau aşa, zise Wolf, după ce îşi aţâţă tutunul tare din pipă. Compania germană de anilină, care a primit douăzeci şi opt de milioane de mărci ca alocaţii de stat, este singura care nu acceptă niciun fel de acord cu americanii. Acum Rolling depune toate eforturile ca să doboare anilina germană.

— Joacă a la baisse? întrebă Hlinov.

— La douăzeci şi opt ale lunii, vinde acţiuni de anilină în valoare colosală.

— Dragă Wolf, astea sunt informaţii de o importanţă extraordinară.

— Da, i-am dat de urmă. Probabil că Rolling merge la sigur cu jocul său, deşi acţiunile n-au scăzut cu niciun pfenig, iar astăzi suntem în douăzeci... Înţelegi, desigur, că el poate conta numai pe un singur lucru.

— Va să zică, acolo totul e gata?

— Cred că aparatul a şi fost instalat.

— Unde se află uzinele Companiei de anilină?

— Pe Rin, lângă oraşul X. Dacă va izbuti să doboare anilina, Rolling va ajunge stăpânul întregii industrii europene. Dar noi nu trebuie să lăsăm să se producă această catastrofă. Datoria noastră este să salvăm anilina germană. (Hlinov tăcu, mulţumindu-se să dea din umeri). Înţeleg: ceea ce trebuie să se

întâmple, până la urmă tot se va întâmpla. Noi doi n-o să putem opri asaltul Americii. Dar, dracu ştie, uneori istoria e capabilă de figuri neaşteptate.

— În genul revoluţiilor?

— Chiar şi asta.

Hlinov îl privi cu oarecare mirare. Ochii rotunzi ai lui Wolf erau galbeni, răutăcioşi.

— Wolf, domnii bourgeois n-au să se apuce să salveze Europa.

— Ştiu.

— Atunci?

— În călătoria mea am văzut multe. Les bourgeois – francezi, germani, englezi, italieni – au pus la mezat Lumea Veche în mod criminal, orbeşte, cinic. Iată sfârşitul culturii – la licitaţie! Wolf deveni stacojiu. M-am adresat autorităţilor, le-am dat să înţeleagă toată primejdia, am rugat să mă ajute în căutarea lui Garin... Am rostit cuvinte teribile... Mi-au râs în nas... Dar, la dracu! Nu-s dintre aceia care bat în retragere.

— Spune-mi, Wolf, ce-ai aflat pe Rin?

— Iată... Compania de anilină a primit din partea guvernului german mari comenzi militare. Astăzi, în uzinele ei, procesul de producţie a ajuns la faza cea mai primejdioasă, deoarece au în lucru aproape cinci sute de tone de tetril.

Hlinov sări în picioare, sprijinindu-se în baston, care începu să se încovoaie. Apoi se aşeză din nou.

— În ziare, urmă Wolf, s-a strecurat o notiţă despre necesitatea de a îndepărta cât mai mult orăşelele muncitoreşti de uzinele astea blestemate. La Compania de anilină lucrează peste cincizeci de mii de oameni... Ziarul care a publicat această notiţă a fost amendat... Aici e mâna lui Rolling...

— Wolf, n-avem voie să pierdem nicio zi.

— Am spus să-mi reţină bilete pentru trenul care pleacă azi, la unsprezece.

— Plecăm la X?

— Cred că numai acolo vom da de urma lui Garin.

— Acum, uite, am reuşit să fac rost de astea. Hlinov scoase din buzunar nişte tăieturi din ziare. Alaltăieri am trecut pe la Şelga... Mi-a împărtăşit deducţiile lui: Rolling şi Garin comunică între ei...

— Bineînţeles. Zilnic.

— Cum crezi, Wolf? Prin poştă? Telegrafic?

— În niciun caz. Nimic scris.

— Atunci cum, prin radio?

— Ca să-i audă toată Europa?... Nu-u...

— Printr-o terţă persoană?

— Nu... Am înţeles, se dumiri Wolf. Grozav e Şelga ăsta al dumitale! Dă-mi tăieturile...

Le întinse pe genunchi şi începu să citească cu atenţie ceea ce era subliniat cu roşu:

— „Toată atenţia asupra anilinei”. „Încep. Am găsit locul”... „Am găsit locul”... repetă în şoaptă Wolf. Ziarul ăsta e din E., un orăşel de lângă X... „Sunt neliniştit, fixează ziua”. „Adaugă treizeci şi cinci la ziua semnării convenţiei”... Ei sunt, nu pot fi alţii. Semnarea convenţiei la Fontainebleau a avut loc în noaptea de douăzeci şi trei, luna trecută... Plus treizeci şi cinci, fac douăzeci şi opt... Data vânzării acţiunilor de anilină...

— Mai departe, mai departe, Wolf...

— „Ce măsuri ai luat?” întrebă Garin din K. A doua zi, în ziarul parizian a apărut răspunsul lui Rolling: „Iahtul e gata de plecare. Va sosi poimâine. Te voi anunţa prin radio”. Acum patru zile, Rolling a întrebat: „Nu se va vedea lumina?” , iar Garin a răspuns: „Împrejurimile sunt pustii. Distanţa – cinci kilometri”. Cu alte cuvinte, aparatul este instalat în munţi: numai dintr-un punct înalt se poate acţiona cu raza la o distanţă de cinci kilometri. Ascultă, Hlinov, avem grozav de puţin timp la dispoziţie. Dacă luăm ca diametru zece kilometri – în centru fiind uzinele – va trebui să scotocim un teritoriu cu o circumferinţă de cel puţin treizeci şi cinci de kilometri. Mai ai alte indicaţii?

— Nu. Adineauri voiam să-i telefonez lui Şelga. Probabil că are tăieturi din ziarele de ieri şi de azi.

Wolf se ridică. Sub haină i se vedeau muşchii încordaţi.

Hlinov propuse să telefoneze de la prima cafenea de pe malul stâng. Wolf trecu podul atât de repede, încât un bătrânel cu gâtul firav ca de pui, îmbrăcat într-o hăinuţă murdară, îmbibată poate de lacrimile solitare vărsate pentru cei pe care i-i răpise războiul, dădu din cap şi privi îndelung pe sub pălăria colbăită în urma acestor străini care alergau.

„O-o! Străinii ăştia... Dacă au bani în buzunar, te îmbrâncesc şi dau buzna ca la ei acasă... O-o... ce sălbatici!”...

La cafenea, Wolf aşteptă lângă tejgheaua de tablă, bând

sifon. Prin geamul cabinei telefonice vedea spatele lui Hlinov, care telefona. Iată, acum a ridicat umerii, s-a încovoiat deasupra receptorului, apoi s-a îndreptat de spate şi a ieşit din cabină cu o faţă calmă, dar albă ca varul.

— Cei de la spital spun că Şelga a dispărut astă-noapte. Au fost luate măsuri pentru a fi găsit... Cred că a fost ucis.

60

Vreascurile trosneau în vatra afumată bătrână de două veacuri – cu uriaşele ei cârlige ruginite pentru jamboane şi salamuri, cu cei doi sfinţi de pe margini, sculptaţi în piatră: pe unul atârna pălăria de culoare deschisă a lui Garin, iar pe celălalt o şapcă ofiţerească soioasă. La masa luminată numai de focul din vatră şedeau patru inşi. În faţa lor – o damigeană îmbrăcată în rafie şi pahare cu vin.

Doi dintre ei – unul vânjos, cu pometţii ieşiţi şi cu părul tăiat scurt, iar celălalt cu o faţă prelungă şi rea – erau îmbrăcaţi orăşeneşte. Al treilea, generalul Subbotin – stăpânul fermei în a cărei bucătărie avea loc acum consfătuirea – era numai într-o cămaşă de pânză, groasă şi murdară, cu mânecile suflecate. Din când în când îşi mişca pielea capului, complet rasă, şi îşi zbârlea mustăţile pe faţa-i plină, care din pricina vinului se înroşise. Al patrulea, Garin, într-un costum de turist, vorbea, plimbându-şi distrat degetul pe marginea paharului:

— Toate bune... Insist însă ca prizonierului meu, deşi bolşevic, să nu i se facă nici cel mai mic rău. Îi veţi da mâncare de trei ori pe zi, vin, legume, fructe... Peste o săptămână vin să-l iau de aici... E departe graniţa cu Belgia?

— Trei sferturi de oră cu maşina, răspunse cel cu faţa prelungă, aplecându-se cu tot corpul înainte.

— Nu trebuie să răsufle nimic din toată afacerea... Sunt convins, domnule general şi domnilor ofiţeri (Garin zâmbi zeflemitor), că dumneavoastră, ca nobili, ca oameni absolut devotaţi memoriei împăratului ucis, acţionaţi acum din consideraţiuni înalte, complet dezinteresate... Altfel n-aş fi solicitat ajutorul dumneavoastră...

— Toţi cei de faţă suntem oameni de societate, aşa că n-are rost să mai discutăm, rosti răguşit generalul, mişcându-şi pielea

capului.

— Repet condiţiile: pentru întreţinerea completă a prizonierului plătesc câte o mie de franci pe zi. Sunteţi de acord?

Generalul îşi roti ochii înroşiţi spre tovarăşii săi. Cel cu pometţii ieşiţi rânji dinţii albi, cel cu faţa prelungă plecă ochii.

— A, da, făcu Garin, iertaţi-mă, domnilor, un mic acont...

Scoase din buzunarul pentru revolver un teanc de bancnote de câte o mie de franci şi-l aruncă pe masă în băltoaca de vin.

— Poftiţi...

Generalul tuşii, trase spre el teancul, îl cercetă, îl şterse de burtă şi începu să numere, fornăind pe nările-i păroase, în timp ce prietenii săi se apropiau încet de el, cu ochii scânteietori.

— Aduceţi-l pe prizonier, porunci el.

Garin se ridică în picioare.

61

Şelga era legat la ochi cu o batistă. Pe umeri avea o haină de piele, din acelea de care poartă automobiliştii. Din pricina căldurii din vatră, picioarele începură să-i tremure. Se aşeză imediat pe taburetul pe care i-l împinse Garin. Mâna cu bandajul de ghips îi căzu pe genunchi.

Generalul şi cei doi ofiţeri se uitau la Şelga, aşteptând parcă un semn sau o clipire din ochi pentru ca să-l rupă în bucăţi. Dar Garin nu făcu niciun semn.

— Aici n-ai să duci lipsă de nimic, începu el, vesel, bătându-l uşor pe genunchi. Eşti la nişte oameni cumsecade, li s-a plătit bine. Peste câteva zile îţi dau drumul. Tovarăşe Şelga, dă-mi cuvântul dumitale că n-ai să încerci să fugi, să faci scandal ori să atragi atenţia poliţiei.

Şelga dădu negativ din cap, continuând, ca şi până atunci, să şi-l ţină plecat. Garin se aplecă spre el:

— Altfel va fi greu să-ţi garantăm un trai comod cât timp vei sta aici... Ei, îmi dai cuvântul?

— Îmi dau cuvântul meu de comunist... rosti rar Şelga, cu glas scăzut. (Pielea rasă de pe capul generalului se lăbărţă spre urechi, ofiţerii se uitară unul la altul şi surâseră sinistru.) îmi dau cuvântul meu de comunist, Garin, că o să te omor la prima ocazie... Îmi dau cuvântul că o să-ţi iau aparatul şi o să-l duc la

Moscova... Îmi dau cuvântul că la douăzeci şi opt...

Garin nu-l lăsă să termine.

— Taci... strigă el, apucându-l de gât. Idiotule!... Smintitule!... Apoi întoarse capul şi rosti poruncitor: Domnilor ofiţeri, vă previn că e un om extrem de primejdios, are în cap o idee fixă...

— De aceea şi spun că cel mai bine e să-l ţinem în pivniţa de vinuri, opină generalul, cu glas de bas. Duceţi-l de aici...

Garin făcu un semn cu barbişonul. Ofiţerii îl înşfăcară de braţe pe Şelga, îl împinseră printr-o uşă laterală şi-l târâră în pivniţă. Garin începu să-şi pună mănuşile de automobilist.

— În noaptea de douăzeci şi opt spre douăzeci şi nouă voi fi aici. La treizeci, înălţimea voastră va putea să înceteze experienţele de creştere a iepurilor de casă, să-şi cumpere un bilet de clasa întâi pe un transatlantic şi apoi să înceapă o viaţă boierească la New York, chiar şi pe a Cincea Avenue.

— Trebuie să lăsaţi niscaiva acte pentru ticălosul ăsta, zise generalul.

— Poftiţi, luaţi orice paşaport, la alegere, răspunse Garin, scoţând din buzunar un pachet legat cu o sfoară. Erau actele pe care le luase de la Şelga, la Fontainebleau. Nu avusese vreme să le cerceteze. Pare-se că aici sunt nişte paşapoarte pregătite pentru mine. Prevăzător, n-am ce zice... Poftiţi, înălţimea voastră... Aruncă pe masă un paşaport. Continuând să scotocească în portofel, se apropie, curios, de lampă. Încruntă din sprâncene. Drace! exclamă el şi alergă spre uşa laterală, prin care îl duseseră pe Şelga.

62

Şelga zăcea pe o saltea aruncată pe pardoseala de piatră. Un opaiţ cu gaz ilumina bolta pivniţei, butoaiele goale, pânzele de păianjen. După ce căută cu ochii câtva timp, Garin se duse lângă Şelga.

— M-am cam aprins, Şelga, nu te supăra începu el, muşcându-şi buzele. Cred că noi doi o să găsim totuşi un limbaj comun şi până la urmă o să ne înţelegem. Vrei?

— Dă-i drumul.

Garin vorbea mieros, altfel decât cu zece minute mai înainte. Şelga deveni atent. Dar emoţia prin care trecuse în cursul nopţii, rămăşiţele gazului somnifer, care încă vuiau în tot trupul lui, şi durerea din mână îi împrăştiau atenţia. Garin se aşeză pe saltea şi aprinse o ţigară. Părea îngândurat, dar se purta binevoitor, cu mănuşi...

„Unde vrea să ajungă, ticălosul?” se gândea Şelga, strâmbându-se din pricina durerii de cap.

Garin îşi cuprinse un genunchi cu braţele, trase un fum din ţigară şi ridică privirile spre tavanul boltit.

— Vezi, Şelga, în primul rând trebuie să ştii că nu mint niciodată... Poate din dispreţ faţă de oameni, dar n-are importanţă. Aşa! am nevoie de Rolling şi de miliardele lui până într-o zi, şi atât... La fel are şi el nevoie de mine... Pe cât se pare, a înţeles asta, în ciuda obtuzităţii lui... Rolling a venit în Europa ca s-o transforme în colonie. Dacă n-o să reuşească, o să dea faliment la el în America, cu miliardele lui cu tot. E un animal şi atâta ştie: să dea buzna înainte, să împungă cu coarnele, să strivească cu copitele. N-are niciun dram de imaginaţie... Singurul zid de care poate să-şi spargă capul este Rusia Sovietică. El îşi dă seama de asta şi îşi îndreaptă toată furia asupra scumpei dumitale patrii... Nu mă socot rus (se grăbi el să adauge), sunt internaţionalist...

— Fireşte, zâmbi Şelga dispreţuitor.

— Relaţiile mele cu el sunt următoarele: câtva timp lucrăm împreună...

— Până la douăzeci şi opt...

Garin îi aruncă lui Şelga o privire fulgerătoare.

— Ai făcut socoteala? După ziare? întrebă el amuzat, cu ochii strălucitori.

— Poate...

— Bine... Fie şi până la douăzeci şi opt. După aceea, în mod inevitabil, o să ne înfigem, unul altuia, mâinile în gâtlej... Dacă va birui Rolling, Rusia Sovietică se va afla într-o situaţie de două ori groaznică: aparatul meu va încăpea pe mâinile lui şi atunci va fi extrem de greu să luptaţi cu el... Aşa că, tovarăşe Şelga, prin şederea dumitale aici, timp de o săptămână, în tovărăşia păianjenilor, vei mări extraordinar, nemăsurat, posibilităţile mele de victorie.

Şelga închise ochii. Garin şedea la picioarele lui şi trăgea des din ţigară.

—- La ce naiba îţi mai trebuie consimţământul meu, zise Şelga, când şi fără el ai să mă ţii aici cât ţi-o fi pofta?! Spune deschis ce vrei...

— De mult ar fi trebuit să vorbeşti aşa... Adineauri îi dădeai zor cu cuvântul tău de comunist... Zău, asta m-a durut şi m-a supărat... Acum, pare-se, începi să înţelegi cum stau lucrurile. E drept, noi doi suntem duşmani... Dar trebuie să lucrăm împreună... Din punctul dumitale de vedere sunt o lepădătură, un individualist înrăit... Graţie forţelor care m-au creat, eu, Piotr Petrovici Garin, cu creierul meu genial – nu, nu zâmbi, Şelga – cu pasiunile mele nestăvilite, care în primul rând pe mine mă împovărează şi mă înspăimântă, cu lăcomia şi cu lipsa mea de scrupule, mă contrapun, da, da, literalmente mă contrapun omenirii.

— Măi, măi, făcu Şelga, ce canalie...

— Exact: „canalie” , m-ai înţeles bine. Sunt un adept al voluptăţii, caut să închin fiece secundă a vieţii mele plăcerii. Mă grăbesc ca un turbat să închei socotelile cu Rolling pentru că irosesc tocmai aceste secunde preţioase. Voi – acolo, în Rusia – sunteţi o idee în acţiune, materializată. Eu n-am nicio idee, urăsc conştient, în chip mistic, orice idee. Mi-am pus în gând să-mi făuresc o asemenea ambianţă (n-o să-ţi dau amănunte, ca să nu te obosesc), să mă înconjur cu asemenea lux, încât, în comparaţie cu paradisul meu, grădinile Semiramidei şi celelalte prostii ale Orientului vor părea rodul unei imaginaţii sărace. Voi pune întreaga ştiinţă, întreaga industrie, toate artele să-mi slujească mie. Trebuie să înţelegi, Şelga, că pentru dumneata

sunt un pericol îndepărtat şi extrem de nebulos. Rolling însă reprezintă un pericol concret, apropiat, cumplit. De aceea, până la un punct, până în clipa când Rolling va fi la pământ, noi doi trebuie neapărat să mergem împreună. Asta-i tot ce te rog, nimic mai mult.

— Şi cum ai vrea să te ajut? întrebă printre dinţi Şelga.

— Trebuie să faci o mică plimbare pe mare.

— Cu alte cuvinte, tot mă mai ţii prizonier?

— Da.

— Ce-mi dai pentru ca, în drum spre mare, să nu chem în ajutor primul poliţist întâlnit în cale?

— Orice sumă.

— Nu vreau bani.

— Eşti şmecher, zise Garin, răsucindu-se pe saltea. Dar dacă-ţi dau prototipul aparatului meu? (Şelga pufni.) Te îndoieşti? Crezi că o să te înşel, că n-o să ţi-l dau? Ia gândeşte-te puţin, de ce te-aş înşela? (Şelga ridică din umeri.) Vezi... ideea aparatului meu e prostesc de simplă... Este exclus s-o pot păstra prea mult în secret. Asta-i soarta invenţiilor geniale. După douăzeci şi opt, toate ziarele vor descrie acţiunea razelor infraroşii, iar nemţii, mai ales nemţii, exact după şase luni vor construi un aparat absolut identic. Aşa că nu risc nimic. Ia prototipul şi du-l în Rusia. Apropo, paşapoartele şi hârtiile dumitale sunt la mine... Poftim, nu mai am nevoie de ele... Iartă-mă că am scotocit puţin prin ele. Sunt curios din fire... Ce-i cu fotografia asta, care înfăţişează un băiat tatuat?

— E un copil vagabond, răspunse Şelga fără şovăială, dându-şi seama, în pofida durerii de cap, că Garin adusese vorba despre lucrul cel mai important, pentru care de altfel şi venise în pivniţă.

— Pe spatele fotografiei văd data de douăsprezece a lunii trecute, înseamnă că l-ai fotografiat pe băiat în ajunul plecării dumitale?... Spune-mi, ai luat fotografia ca să mi-o arăţi mie? La Leningrad n-ai arătat-o nimănui?

-— Nu, strecură printre dinţi Şelga.

— Dar cu băiatul ce-ai făcut? Da, uite, nici n-am băgat de seamă că e scris şi numele lui: Ivan Gusev. L-ai fotografiat la clubul de canotaj, pe terasă? Văd locuri cunoscute... Ce spunea băiatul? Manţev trăieşte?

— Trăieşte.

— A găsit ceea ce căuta pe acolo?

— Pare-se că a găsit.

— Uite, vezi, totdeauna am avut încredere în Manţev.

Socoteala lui Garin se vădea bună. Creierul lui Şelga era astfel alcătuit încât nu putea minţi deloc, pe de o parte, din dezgust, iar pe de alta, datorită concepţiei lui despre minciună, pe care o privea ca pe ceva ieftin, atât în joc, cât şi în luptă. Peste un minut, Garin ştia toată povestea cu apariţia lui Ivan la clubul de canotaj şi tot ce relatase el despre lucrările lui Manţev.

— Va să zică, făcu Garin ridicându-se în picioare şi frecându-şi mulţumit mâinile, dacă în noaptea de douăzeci şi nouă plecăm cu o maşină, luând cu noi prototipul aparatului meu, iar pe drum îmi vei indica un loc – oricare vrei - unde să-l ascundem pentru câtva timp... Îţi ajunge garanţia asta? Eşti de acord?

— De acord.

— Nu vei căuta să mă omori?

— În viitorul apropiat, nu.

— Voi porunci să fii mutat sus, aici e prea umed. Însănătoşeşte-te, bea şi mănâncă pe săturate, încheie Garin făcând cu ochiul şi ieşi.

63

— Cum te numeşti?

— Căpitan Aleksandr Ivanovici Volşin, din regimentul Kulnevski.

Ofiţerul cu pometţii ieşiţi luă poziţia de drepţi în faţa lui Garin.

— Din ce trăieşti?

— Lucrez cu ziua la crescătoria de iepuri de casă a generalului Subbotin. Primesc douăzeci de sous pe zi şi mâncare. Am fost şofer, câştigam destul de bine. Camarazii de regiment însă m-au convins să iau parte ca delegat la un congres monarhist. Chiar la prima şedinţă m-am cam înfierbântat şi l-am plesnit peste bot pe colonelul Şerstobitov, un kirilovist. Mi s-au retras împuternicirile şi-am rămas fără slujbă.

— Îţi propun o muncă periculoasă. Onorariu mare. Eşti de acord?

— Am înţeles.

— Te duci la Paris. Îţi dau o recomandaţie, vei fi angajat imediat. Vei primi hârtii şi un mandat şi vei pleca la Leningrad...

Acolo, cu ajutorul acestei fotografii, vei căuta un băiat...

64

Trecuseră cinci zile. Nimic nu tulbura liniştea orăşelului K., aşezat într-o vale verde şi umedă, în regiunea Rinului, în vecinătatea vestitelor uzine ale Companiei de anilină.

Dimineaţa, pe străzile întortocheate, cu trotuare înguste, tropăiau vesel tălpile de lemn ale şcolarilor, duduiau paşii grei ai muncitorilor, iar femeile îşi duceau copiii, în cărucioare, la umbra teilor de pe malul râului... Frizerul, într-o vestă de pânză, ieşea din prăvălia lui şi aşeza pe trotuar o scară dublă. O calfă se urca pe scară să cureţe firma – şi aşa strălucind de curăţenie – care spânzura de o bară şi înfăţişa un lighenaş de aramă şi o coadă albă de cal. La cafenea se ştergeau vitrinele de cristal. Se auzea huruitul unui camion cu roţi uriaşe, încărcat cu butoaie de bere goale.

Era un orăşel vechi, bine măturat şi curat, liniştit în ceasurile de peste zi, când soarele încălzea pavelele caldarâmului gârbov, şi înviorat de voci potolite către apusul soarelui, când muncitorii şi muncitoarele se întorceau de la uzine, când începeau să apară luminile în cafenele, iar bătrânul lampagiu, într-o manta scurtă, veche de când lumea, pornea, târându-şi tălpile de lemn, să aprindă felinarele.

Pe poarta pieţei, ieşeau cu coşniţe neveste de muncitori de la Burgeri. Odinioară, coşniţele lor erau pline cu păsări, legume şi fructe, demne de naturile moarte ale lui Snyders. Acum, duceau acasă câţiva cartofi, o legătură de ceapă, o sfeclă şi o bucată de pâine cenuşie.

Ciudat. În patru veacuri, al naibii se mai îmbogăţise Germania! Ce glorie cunoscuseră fiii ei! Câte speranţe nu străluciseră în ochii lor albaştri, germanici! Câtă bere nu se scursese pe bărbile lor blonde, avântate în sus! Câte miliarde de kilowaţi de energie omenească nu cheltuiseră!...

Şi totul în zadar: în bucătărioare – o legăturică de ceapă pe o placă de teracotă, iar în ochii flămânzi ai femeilor – o tristeţe străveche.

Cu hainele pe braţ şi încălţămintea prăfuită, Wolf şi Hlinov, cu frunţile asudate, trecură podeţul gârbov şi începură să urce, pe

sub teii din marginea şoselei, spre orăşelul K.

Dincolo de munţii nu prea înalţi apunea soarele. Coşurile fabricilor Companiei de anilină mai fumegau încă în lumina aurie a amurgului. Clădirile, hornurile, liniile ferate, ţiglele magaziilor de pe povârnişurile dealurilor înaintau până la marginea oraşului.

— Da, acolo, sunt sigur! zise Wolf şi arătă cu mâna stâncile roşietice în lumina asfinţitului. Dacă ar fi să aleg punctul cel mai potrivit pentru bombardarea uzinelor, l-aş alege numai pe cel de acolo!

— Bine, bine, dar n-au mai rămas decât trei zile, Wolf...

— Nu-i nimic, dinspre sud nu poate exista niciun pericol, e prea departe. Sectoarele de nord şi de est le-am cercetat până la ultima piatră. Ne ajung trei zile.

Hlinov întoarse capul spre dealurile păduroase, acum vineţii, care se întindeau la nord, despărţite între ele de o umbră deasă. În ultimele cinci zile şi cinci nopţi colindaseră amândoi prin părţile acelea, cercetând fiecare vâlcea care ar fi putut adăposti vreo clădire – baracă sau vilă – cu ferestrele spre uzină.

Cinci zile şi cinci nopţi ei nu se dezbrăcaseră, dormiseră numai câteva ore pe noapte, pe unde nimereau. Picioarele lor nu mai simţeau durerea. Pe drumuri de piatră, pe poteci ori de-a dreptul peste râpi şi garduri, Wolf şi Hlinov străbătuseră pe dealurile din jurul oraşului aproape o sută de kilometri. Dar nu întâlniseră nicăieri nici cel mai mic semn care să trădeze prezenţa lui Garin. Ţăranii, fermierii, servitorii de la vile, pădurarii, paznicii pe care îi întâlniseră dădeau din umeri:

— Aici, în regiunea asta, n-a venit nimeni de aiurea în vremea din urmă. Pe ai noştri, din partea locului, îi cunoaştem pe toţi.

65

Mai rămânea sectorul de vest, cel mai anevoios. Harta arăta acolo o potecă ce ducea spre un platou, pe care se aflau vestitele ruine ale castelului „Scheletul ferecat” , şi în vecinătatea lor, aşa cum se cuvenea în asemenea cazuri, berăria „La scheletul ferecat”.

Într-adevăr, printre ruine se vedeau rămăşiţele unei subterane, cu gratii de fier, în spatele cărora se afla în poziţie aşezată un schelet uriaş, ferecat în lanţuri ruginite. Imagini ale

scheletului – pe ilustrate, pe cuţite de tăiat hârtie, pe căni de bere – erau vândute pretutindeni. În schimbul a douăzeci de pfenigi puteai chiar să te fotografiezi alături de schelet şi să trimiţi poza cunoscuţilor sau fetei iubite. Duminica, ruinele erau împestriţate de localnici veniţi să se odihnească, iar berăria făcea afaceri bune. Veneau şi străini.

După război, însă, interesul pentru schelet scăzuse. Localnicilor, care sărăciseră, le era lene să se caţere în zilele de sărbătoare pe dealul povârnit. Preferau să se instaleze cu sandvişuri şi sticluţe de bere departe de relicvele istorice, pe malul râului, sub tei. Patronul berăriei „La scheletul ferecat” nu mai putea chivernisi, cu grija de altădată, rostul ruinelor. Se întâmpla ca săptămâni întregi, netulburat de nimeni, scheletul medieval să contemple cu orbitele lui goale valea verde, unde cândva, într-o zi fatală, căzuse din şa, doborât de stăpânul castelului. Contempla bisericile cu turlele lor împodobite cu cocoşi şi săgeţi, coşurile uzinelor care produceau pe scară mondială iperită, tetril şi alte născociri diavoleşti ce răpeau localnicilor gustul pentru relicvele istorice, pentru ilustratele care reprezentau scheletul şi, poate, chiar pentru viaţă.

Iată locurile spre care se îndreptau acum Wolf şi Hlinov, după ce mai înainte, ca să mai prindă puteri, făcuseră o haltă la cafeneaua din piaţa oraşului, unde studiaseră îndelung harta ţinutului şi îl mai iscodiseră pe chelner. Aflaseră că în sectorul acesta, în afară de ruine şi de berărie, ar mai merita să fie văzută şi vila unui fabricant de maşini de scris, care în ultimii ani scăpătase. Vila era situată pe versantul de vest şi nu putea fi zărită din oraş. Fabricantul locuia singur acolo şi nu pleca niciodată de acasă.

66

Luna plină răsări înainte de revărsatul zorilor. Ceea ce mai înainte păruse o îngrămădire haotică de bolovani şi de stânci, acum, în lumina lunii, căpăta contururi limpezi. De la bolţile încă tefere prinseră să se alungească jos, în râpă, umbre catifelate, apoi se iviră rămăşiţele zidului de cetate, năpădit de copăcei strâmbi şi de un vălmăşag de rugi, şi un turn pătrat, partea cea mai veche a castelului înălţat de normanzi, denumit pe ilustrate

„Turnul supliciilor”.

Către răsărit, purcedeau de la vechiul turn nişte bolţi de cărămidă, rămase pesemne de la vreo galerie care îl lega cândva de partea locuită a castelului. Din toate acestea nu mai erau în fiinţă decât temeliile, pietrişul şi capitelele coloanelor de gresie, semănate peste tot. La baza turnului, sub o boltă în cruce, şedea „Scheletul ferecat”.

Wolf îl contemplă îndelung, cu coatele sprijinite de gratii, apoi întoarse capul spre Hlinov:

— Priveşte, te rog, într-acolo, zise el.

Jos, la mare adâncime, în lumina lunii, se întindea valea, acoperită de o ceaţă uşoară. Pe apa râului, întrezărită ici-colo prin frunzişul copacilor, jucau solzi argintii. Orăşelul părea o jucărie. Nu se vedeau ferestre luminate. Departe, în stânga, ardeau sutele de lumini ale fabricilor Companiei de anilină. Din coşuri răbufneau flăcări trandafirii, se înălţau rotocoale albe de fum. Se auzeau şuiere de locomotive, huruituri.

— Da, am dreptate, zise Wolf, numai de pe platoul ăsta poţi izbi cu raza. Priveşte, acolo sunt depozitele de materii prime, dincolo, după valul de pământ, depozitele de semifabricate, complet descoperite. În halele acelea lungi se fabrică acid sulfuric din pirită, după procedeul rusesc, iar colo, mai la o parte, unde se văd nişte acoperişuri rotunde, se fabrică anilină şi toate acele produse diabolice care uneori explodează din senin.

— Toate bune, Wolf, dar în ipoteza că Garin îşi va instala aparatul de-abia în noaptea de douăzeci şi şapte spre douăzeci şi opt, ar trebui totuşi să existe unele indicii de instalaţie provizorie.

Să cercetăm ruinele. Eu voi cerceta turnul, iar dumneata zidurile şi bolţile... De fapt, nu s-ar putea găsi un loc mai potrivit ca ăsta, unde şade dihania de schelet.

— Atunci, la şapte ne vedem la restaurant.

— Bine.

67

Pe la ora opt dimineaţa, Wolf şi Hlinov şedeau pe veranda de lemn a restaurantului „La scheletul ferecat” şi beau lapte. Cercetările din timpul nopţii fuseseră infructuoase. Tăceau amândoi, cu capul sprijinit în palme. Hlinov, mai susceptibil şi mai neîncrezător în sine, se apucă de mai multe ori să revizuiască raţionamentele care îi aduseseră, pe el şi pe Wolf, de la Paris, prin aceste locuri, în aparenţă destul de paşnice. Pe ce se întemeia convingerea lor? Pe două-trei rânduri tipărite în ziare.

— Wolf, n-o să rămânem cumva cu buzele umflate?

— Mintea omenească e mărginită, răspunse Wolf, dar totdeauna e mai cuminte să te bizui decât să te îndoieşti de ea. Şi apoi, dacă nu vom găsi nimic, iar planurile diabolice ale lui Garin se vor dovedi până la urmă o nălucire a noastră, cu atât mai bine. Noi ne-am făcut datoria.

Chelnerul aduse două porţii de jumări şi două halbe cu bere. Apăru şi patronul, un grăsun cu faţa rumenă-stacojie:

— Bună dimineaţa, domnilor! zise el, şuierând din pricina astmei, şi aşteptă grijuliu până când clienţii îşi potoliră foamea. Apoi întinse un braţ spre valea încă albăstrie, care scânteia de rouă: Am să vă spun ceva, domnii mei... De douăzeci de ani stau şi observ... Lucrurile se îndreaptă spre deznodământ... Am văzut mobilizarea. Iată, pe drumul de colo mărşăluiau trupele. Erau minunatele coloane germane. (Ca acţionat de un resort, arătătorul dolofan al patronului săltă o dată în sus, deasupra capului.) Erau Siegfriezii – aceiaşi despre care pomeneşte Tacit: voinici, înspăimântători, în coifurile lor cu aripioare. Ober, mai adă două halbe pentru domnii... În 1914, Siegfriezii porniseră să cucerească lumea. Le lipseau numai scuturile. Ţineţi minte străvechiul obicei german: războinicii scoteau strigăte de luptă, cu gura lipită de scut, pentru ca glasurile să pară mai înfricoşătoare. Da, am văzut funduri de cavalerişti bine înfipte în şei... Ce s-a întâmplat apoi, vă întreb? Oare ne-am dezvăţat să murim în lupte sângeroase? Am văzut trupele trecând înapoi. Cavaleriştii se ţineau tot aşa, fir-ar să fie, bine înfipţi în şei... Germanii n-au fost înfrânţi pe câmpul de bătaie. Ei au fost

străpunşi cu paloşele în paturile lor, lângă vetrele lor...

Patronul îi cercetă pe clienţi cu ochii lui holbaţi, apoi se întoarse spre ruine. Faţa îi era acum cărămizie. Scoase tacticos din buzunar un teanc de ilustrate şi izbi cu el peste palmă:

— Aţi fost în oraş. Spuneţi-mi, aţi văzut vreun german mai înalt de cinci picioare şi jumătate? Aţi auzit vreun proletar care, întorcându-se acasă de la uzină, să rostească îndrăzneţ: Deutschland, cu glas tare? Dar aceiaşi proletari trăncănesc mereu despre socialism, la o halbă cu bere.

Patronul aruncă cu îndemânare pe masă teancul de ilustrate, care se desfăcu în chip de evantai... Erau imagini ale scheletului - scheletul şi un german cu aripioare, scheletul şi un ostaş din 1914 în echipament de campanie. Douăzeci şi cinci de pfenigi bucata, două mărci şi cincizeci de pfenigi duzina, reluă patronul cu mândrie şi dispreţ, nimeni nu vinde mai ieftin... Lucru bun, dinainte de război, fotografie în culori, ochi de staniol, asta face o impresie de neuitat... Credeţi că Burgerii ăştia laşi, proletarii ăştia de cinci picioare şi jumătate înălţime, cumpără ilustratele mele? Ptiu... După cum merg lucrurile, într-o bună zi o să fiu nevoit să-l fotografiez, alături de schelet, pe Karl Liebknecht în persoană.

Faţa lui se făcu din nou roşie.

— Să aştepte ei mult şi bine!, adăugă el, izbucnind în râs. Ober, ia două plicuri originale şi pune câte o duzină de ilustrate pentru domnii... Da, da, acum omul e nevoit să recurgă la tot felul de expediente... O să vă arăt o invenţie a mea, brevetată... Hotelul „La scheletul ferecat” o să vândă sute şi sute de bucăţi... Aici merg în pas cu vremea, nu mă abat de la principii.

Patronul dispăru şi se înapoie îndată cu o cutie nu prea mare, asemănătoare cu acelea în care se ţin ţigările de foi. Pe capac era pirogravat eternul schelet.

— Doriţi să încercaţi? Funcţionează tot aşa de bine ca şi cele cu lămpi catodice. Într-o clipă, racordă un fir şi casca de galenă şi puse aparatul de radio la priza aşezată sub masă. Costă trei mărci şi şaptezeci şi cinci de pfenigi, fără cască, bineînţeles. Întinse lui Hlinov casca. Puteţi asculta Berlinul, Hamburgul, Parisul, dacă vă face plăcere. Voi prinde acum transmisiunea de la catedrala din Koln, tocmai se oficiază liturghia, veţi auzi orga, e ceva colosal... Întoarceţi maneta spre stânga... Ce s-a întâmplat? Mi se pare că iarăşi se vâră pe fir blestematul de

Stufer. Aşa-i?

— Cine? întrebă Wolf, aplecându-se spre aparat.

— Stufer, fabricantul falit de maşini de scris, un beţiv scrântit... Acum doi ani şi-a instalat la vilă un post de radio. Apoi a dat faliment. De curând, postul a început din nou să funcţioneze...

Hlinov îşi scoase casca.

— Plăteşte şi să mergem, se adresă el lui Wolf, şi ochii îi străluceau ciudat.

Peste câteva minute, scăpând de guralivul patron, ieşiră pe portiţa restaurantului. Hlinov strânse cu putere mâna însoţitorului său.

— I-am auzit vocea, era Garin...

68

În aceeaşi dimineaţă, cu un ceas mai devreme, în vila lui Stufer, aşezată pe povârnişul de apus al aceloraşi dealuri, în semiîntunericul din sufragerie, stăpânul casei şedea la masă şi vorbea cu cineva nevăzut. Mai bine zis, rostea frânturi de fraze şi ocări. Pe masa plină de scrum zăceau sticle goale, mucuri de ţigări de foi, un guler şi o cravată. Stufer, îmbrăcat sumar, îşi scărpina pieptul puhav, se zgâia la bec – singurul care mai ardea în candelabrul de fier – şi, ţinându-se să nu râgâie, înjura cu glas scăzut, folosind cele mai deocheate expresii, toate făpturile umane care se perindau în memoria-i afumată.

Solemn, ca orologiul unui turn, pendula bătu ora şapte. Aproape în aceeaşi clipă se auzi oprind în faţa casei un automobil. În sufragerie intră Garin, înviorat de vântul dimineţii, cu şapca de piele pe ceafă.

— Iarăşi ai băut toată noaptea? zise el, cu un rânjet batjocoritor.

Stufer îl privi chiorâş, cu ochii injectaţi. Garin îi plăcea. Plătea totul cu dărnicie. Fără să se tocmească, închiriase pentru toată vara vila cu pivniţa de vinuri, lăsându-l pe Stufer să se răfuiască singur cu bătrânul vinaţ de Rin, cu şampania franţuzească şi cu lichiorurile. Dracu ştie ce făcea, probabil specula, dar înjura de mama focului pe americani, care îl ruinaseră şi pe el cu doi ani în urmă, dispreţuia guvernul şi-i numea pe toţi oamenii canalii. Asta

era bine. Aducea cu maşina nişte delicatesuri la care, chiar în vremurile lui bune, Stufer nu-şi permitea nici să gândească; el nu visase, bunăoară, să întindă pe pâine, ca acum, cu lingura de supă, pateuri scumpe de Strasbourg, icre ruseşti, Camembert special prin care foiau viermi albi. S-ar fi zis că Garin urmărea anume ca Stufer să fie mereu beat mort.

— Parcă dumneata te-ai închinat toată noaptea lui Dumnezeu, hârâi Stufer.

— Am petrecut minunat cu nişte fetiţe la Koln şi, precum vezi, sunt tot proaspăt, nu stau în izmene. Te-ai ramolit, Stufer. Apropo, am fost prevenit de un lucru puţin cam neplăcut... Vila dumitale se află prea aproape de nişte fabrici chimice... E ca şi cum ar sta pe o magazie de pulbere...

— Prostii, urlă Stufer, iarăşi mă sapă vreo canalie... În vila mea te afli în cea mai deplină siguranţă.

—- Cu atât mai bine. Dă-mi cheia de la magazie.

Învârtind pe deget lănţişorul cu cheia, Garin ieşi în grădină şi se îndreptă spre o magazioară cu ferestre, pitită sub pilonii unei antene. Ici-colo, pe răzoarele de flori neîngrijite, străjuiau pitici de ceramică, murdăriţi de păsări. Garin descuie uşa cu geam, intră şi deschise larg ferestrele. Se sprijini de pervaz şi rămase aşa o vreme, trăgând în piept aerul proaspăt al dimineţii. Petrecuse aproape douăzeci de ore în automobil, dar îşi încheiase socotelile cu băncile şi cu uzinele. Acum totul era în ordine, aştepta ziua de douăzeci şi opt.

Nu-şi dădea seama de când stătea aşa la fereastra deschisă. Se întinse, aprinse o ţigară de foi, după care porni dinamul, verifică şi reglă aparatele. În cele din urmă luă loc în faţa microfonului şi începu să rostească tare şi răspicat:

— Zoia, Zoia, Zoia, Zoia... Ascultă-mă, ascultă-mă, ascultă-mă... Totul va fi aşa cum o să vrei tu. Numai să ştii să vrei. Am nevoie de tine. Fără tine opera mea e moartă. Zilele astea sosesc la Neapole. Data exactă ţi-o voi comunica mâine. Nu te nelinişti. Toate merg în plin...

Tăcu, trase un fum de ţigară, apoi începu din nou:

— Zoia, Zoia, Zoia...

Închise ochii. Dinamul zumzăia uşor. Unul după altul, fulgere nevăzute se desprindeau de pe antenă.

Dacă în clipele acelea ar fi trecut prin preajmă o unitate de artilerie, de bună seamă că Garin n-ar fi auzit-o. Fireşte că nu

auzi nici hârşâitul unor pietre care se rostogoliră devale, undeva, la capătul poienii. După câtva timp, la vreo cinci paşi de pavilion, tufele se dădură deoparte şi apăru ţeava mată a unui revolver şi, în dreptul ei, un ochi omenesc.

69

Rolling ridică receptorul:

— Da.

— Aici Semionov. Adineauri am interceptat o emisiune a lui Garin. Pot să vă citesc?

— Da.

— „Totul va fi aşa cum o să vrei tu. Numai să ştii să vrei”... începu să citească Semionov, traducând cu chiu, cu vai din ruseşte în franţuzeşte.

Rolling asculta tăcut.

— Asta-i tot?

— Absolut tot.

— Notează, porunci Rolling. Treceţi imediat postul de emisiune pe patru sute douăzeci şi unu de metri lungime de undă, începu el să dicteze. Mâine, cu zece minute înainte de ora la care aţi interceptat apelul de azi, veţi transmite: „Zoia, Zoia, Zoia... S-a întâmplat pe neaşteptate o nenorocire. Trebuie să acţionăm. Dacă ţi-e dragă viaţa prietenului tău, debarcă vineri la Neapole, du-te la hotelul Splendid şi aşteaptă ştiri până sâmbătă la amiază”. Vei repeta mereu aceste cuvinte, auzi mereu, cu o voce puternică, convingătoare. Asta-i tot.

Rolling sună. Caută-l imediat şi adu-l la mine pe Tyklinski, porunci el secretarului, care dădu buzna în birou. Du-te numaidecât la aeroport. Închiriază sau cumpără, te priveşte, un avion închis, de călători. Angajează un pilot şi un mecanic de bord: Să fie gata de zbor în ziua de douăzeci şi opt...

70

Wolf şi Hlinov petrecură tot restul zilei în orăşelul K. Hoinăriră pe străzi şi stătură de vorbă cu localnicii despre tot felul de nimicuri, dându-se drept turişti. Seara, după ce orăşelul amuţi,

Wolf şi Hlinov plecară în munţi. Miezul nopţii îi găsi pe drum, urcând povârnişul ce ducea spre grădina lui Stufer. Hotărâseră, ca, în cazul când s-ar întâmpla să trezească bănuielile poliţiei, să se dea drept turişti rătăciţi. Iar dacă totuşi ar fi arestaţi, asta nu le-ar căşuna nicio nenorocire: alibiul lor ar putea fi confirmat de întregul orăşel. După împuşcătura dintre tufe, când văzuseră cu ochii lor cum capul lui Garin se prefăcuse în fărâme, amândoi sosiseră în oraş în mai puţin de patruzeci de minute.

Escaladară gardul scund, ocoliră cu băgare de seamă poiana prin spatele tufelor şi ajunseră în faţa casei lui Stufer. Se opriră nedumeriţi şi schimbară câte o privire fugară. În grădină şi în casă domneau liniştea şi pacea. Câteva ferestre erau luminate. Prin uşa mare, deschisă, care dădea de-a dreptul în grădină, o lumină paşnică se revărsa pe treptele de piatră, pe capetele piticilor din iarba deasă. Pe treapta de sus a cerdacului, cu o damigeană împletită lângă el, şedea un bărbat gras care cânta încet din flaut. Era acelaşi bărbat care, de dimineaţă, apăruse deodată pe cărare în apropierea pavilionului de radio şi care, la auzul împuşcăturii, se întorsese şi o luase la fugă, în trap împleticit, spre casă. Acum huzurea de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— Haidem, şopti Hlinov, trebuie să aflăm ce s-a întâmplat.

— Exclus să fi dat greş! mormăi Wolf.

O luară spre cerdac.

— Iertaţi-ne că vă deranjăm... începu Hlinov cu glas scăzut, pe la jumătatea drumului. Aveţi cumva câini?

Stufer lăsă în jos flautul, fără să se ridice de pe treaptă, se întoarse şi întinse gâtul, cercetând cu privirea siluetele nedesluşite ale celor doi.

—- Da, da, avem câini răi aici, răspunse el tărăgănat.

— Ne-am rătăcit, explică Hlinov, voiam să vizităm ruinele „Scheletului ferecat”... Permiteţi-ne să ne odihnim puţin.

Stufer răspunse printr-un mormăit în doi peri. Wolf şi Hlinov mulţumiră şi se aşezară tulburaţi pe treptele de jos. Amândoi erau cu ochii în patru. Stufer îi privea din capul scării.

— De fapt, când eram bogat, zise el, dădeam drumul dulăilor în grădină. Nu-mi plăceau neobrăzaţii şi vizitatorii nocturni. (Hlinov se grăbi să-l strângă de mână pe Wolf, pentru ca acesta să tacă). M-au ruinat americanii, iar grădina mea a ajuns drum de trecere pentru haimanale, deşi pretutindeni sunt bătute

scânduri care avertizează pe infractori că se expun la amenzi de o mie de mărci. Dar Germania a devenit o ţară în care nu se mai respectă legea şi proprietatea. Îi spuneam omului căruia i-am închiriat vila: împrejmuieşte grădina cu sârmă ghimpată şi angajează un paznic. Nu m-a ascultat, eu n-am nicio vină...

Wolf luă de jos o pietricică şi o aruncă departe, în întuneric.

— Aţi avut vreo neplăcere din cauza acestor vizitatori? întrebă el.

— Ca să spun „neplăcere” ar fi cam mult, în orice caz ceva caraghios. Chiar azi-dimineaţă. Dar interesele mele economice n-au avut de suferit, aşa că-mi voi trece vremea tot atât de plăcut ca şi până acum. Duse flautul la gură şi scoase câteva sunete stridente. La urma urmelor, ce mă priveşte pe mine dacă locuieşte aici sau chefuieşte cu fetele la Koln? Mi-a plătit tot, până la ultimul pfenig... Nimeni n-ar putea să-i reproşeze nimic. Dar, vedeţi dumneavoastră, se pare că e un domn prea nervos. În timpul războiului ar fi putut să se obişnuiască cu focurile de revolver, ce naiba! Şi-a strâns tot avutul şi... la revedere... Ce să-i faci... drum bun şi cale bătută.

— A plecat pentru totdeauna? întrebă, neaşteptat de tare, Hlinov.

Stufer se ridică, apoi se aşeză din nou. Obrazul lui gras, cel pe care cădea lumina revărsată din odaie, se întinse într-un zâmbet batjocoritor. Burta-i uriaşă începu să salte.

— Da, da, el m-a prevenit: doi gentlemeni o să întrebe neapărat despre plecarea lui. A plecat, a plecat, dragi gentlemeni. Dacă nu mă credeţi şi sunteţi întradevăr prieteni de-ai lui, poftiţi să vă arăt camerele, să vă convingeţi... Aveţi tot dreptul – chiria pentru camere s-a plătit...

Stufer vru din nou să se ridice, dar picioarele nu-l mai ţineau. Mai mult nu putură să afle de la el. Wolf şi Hlinov se întoarseră în oraş.

Tot timpul merseră tăcuţi. De-abia pe pod, deasupra apei negre în care se oglindea un felinar, Wolf se opri deodată, pe neaşteptate:

Ei, drăcia dracului! izbucni el, încleştându-şi pumnii. Dar i-am văzut cu ochii mei capul prefăcut în ţăndări!...

71

Un bărbat nu prea înalt, dar voinic, cu părul sur, pieptănat lins, peste cap, cu ochelari albaştri, care îi ocroteau ochii suferinzi, stătea lângă soba de teracotă şi privea în jos, ascultându-l pe Hlinov.

Hlinov, care mai întâi stătuse pe canapea, s-a mutat pe pervaz, iar apoi începu să umble precipitat, de colo-colo, prin mica sală de primire a Ambasadei sovietice.

Istorisea despre Garin şi Rolling. Expunerea lui Hlinov era logică şi exactă, dar el însuşi simţea neverosimilitatea acestui talmeş-balmeş de evenimente.

— Să presupunem că eu şi Wolf ne înşelăm... Foarte bine, am fi fericiţi să ne înşelăm în concluziile noastre. Totuşi cincizeci la sută din eventualităţi conduc la o catastrofă. Aceste cincizeci la sută trebuie să ne trezească interesul. Dumneavoastră, în calitate de ambasador, puteţi convinge, puteţi influenţa, puteţi deschide ochii... E o situaţie dintre cele mai grave. Aparatul există. Şelga l-a atins cu mâna lui. Trebuie să se acţioneze imediat, chiar în clipa asta. Aveţi la dispoziţie cel mult douăzeci şi patru de ore. Mâine noaptea, catastrofa urmează să se dezlănţuie. Wolf a rămas în oraşul K. Face tot ce-i stă-n putinţă pentru a preveni muncitorii, sindicatele, populaţia oraşului, administraţia uzinelor. Fireşte, nimeni nu ne crede... Nici dumneavoastră...

Ambasadorul tăcea, cu ochii plecaţi.

— La redacţia ziarului local au râs de noi cu lacrimi... În cel mai bun caz, ne iau drept nebuni.

Hlinov îşi duse palmele la tâmple, prinzând între degetele-i murdare şuviţe de păr încâlcit. Faţa îi era trasă, plină de praf. Ochii lui, parcă albiţi, încremeniră deodată, ca în faţa unei viziuni groaznice. Ambasadorul îl privi cu fereală, pe după ochelari.

— De ce n-aţi venit mai demult la mine?

— N-aveam date concrete... Presupuneri, concluzii... la limita fantasticului, a nebuniei... Chiar şi acum, iată, mi se pare că mă voi trezi îndată şi voi scoate un oftat de uşurare... Dar vă asigur, sunt în toate minţile. Opt zile şi opt nopţi eu şi cu Wolf n-am dormit, nici nu ne-am dezbrăcat măcar.

Urmă o clipă de tăcere.

— Am convingerea că nu sunteţi un mistificator, tovarăşe

Hlinov, zise ambasadorul cu toată seriozitatea. Mai curând, cred că vă urmăreşte o idee fixă... Ridică repede o mână, întrerupând mişcarea de deznădejde a lui Hlinov. Totuşi mi-au sunat foarte convingător cele cincizeci la sută ale dumitale. Mă voi duce acolo unde trebuie, voi face tot ce stă în puterile mele...

72

În dimineaţa zilei de douăzeci şi opt, în piaţa din centrul orăşelului K. Începură să se adune grupuri-grupuri de localnici şi, unii cu nedumerire, alţii cu oarecare teamă, discutau despre ciudatele proclamaţii lipite, cu miez de pâine mestecat, pe case, la colţuri de stradă.

„Nici autorităţile, nici administraţia uzinelor, nici sindicatele n-au vrut să dea ascultare apelului nostru deznădăjduit. Astăzi – suntem absolut siguri – uzinele, oraşul, întreaga populaţie sunt ameninţate cu nimicirea. Noi am căutat să înlăturăm catastrofa, dar n-am reuşit să punem mâna pe ticăloşii din solda bancherilor americani. Salvaţi-vă, fugiţi din oraş la şes! Credeţi-ne, pentru viaţa voastră, pentru copiii voştri, pentru Dumnezeu”.

Poliţia bănuia cine era autorul proclamaţiilor şi-l căuta pe Wolf. Dar acesta dispăruse. Pe la prânz, autorităţile afişară ordonanţe în care avertizau pe cetăţeni să nu părăsească în niciun caz oraşul să nu facă panică, întrucât, după toate aparenţele, o bandă de tâlhari intenţionează să prade în cursul nopţii casele părăsite.

„Cetăţeni, daţi dovadă de bun-simţ! Tâlharii vor să vă prostească. Ei vor fi descoperiţi chiar astăzi, vor fi arestaţi şi vor suferi rigorile legii”.

Autorităţile nimeriseră în plin. Groaznicul mister era limpede ca lumina zilei. Locuitorii se liniştiră imediat, ba chiar râdeau: „Bine au mai ticluit-o, pungaşii vroiau să jefuiască în voie magazinele şi locuinţele, ha- ha-ha! Iar noi, nerozii, am fi tremurat toată noaptea de spaimă pe câmp”.

Veni seara, la fel ca alte mii de seri, răsfrângând în ferestrele oraşului lumina asfinţitului. Păsările din copaci amuţiră. Pe malurile umede ale râului, broaştele începură să orăcăie. Orologiul din turnul bisericii de cărămidă intonă Die Wacht am Rhein [De veghe pe Rin – cântec naţionalist revanşard german,

îndreptat împotriva Franţei. (N. r.)], spre spaima parşivilor de francezi, apoi bătu ora opt. Prin ferestrele cârciumioarelor lumina se prefira paşnic, muşteriii dintotdeauna îşi muiau tacticos mustăţile în spuma de bere. Patronul restaurantului „La scheletul ferecat” se potoli în sfârşit şi el, se plimbă o vreme pe terasa pustie, blestemă guvernul, pe socialişti şi pe evrei, apoi porunci să se tragă obloanele şi plecă cu bicicleta în oraş, la amantă.

La ceasul acela, pe povârnişul apusean al dealurilor, pe un drum nu prea umblat, trecu în goană, aproape fără zgomot, un automobil cu farurile stinse. Amurgea, stelele erau încă palide, dincolo de munţi răsărea luna, revărsând o lumină rece. Ici-colo, pe câmpie, pâlpâiau luminiţe gălbui. Numai înspre uzine, viaţa nu vroia să se potolească.

Wolf şi Hlinov şedeau la marginea prăpastiei, pe locul unde sfârşeau ruinele castelului. Scotociseră încă o dată prin toate ungherele, se urcaseră în turnul pătrat, dar nu găsiră nicăieri nici urmă de pregătiri din partea lui Garin. Într-un timp, li se păru că în depărtare a trecut în goană un automobil. Traseră cu urechea, scrutară zarea. Seara era calmă, în aer stăpânea liniştea milenară a pământului. Uneori, o adiere uşoară aducea de jos parfumul umed de flori.

— Am cercetat harta, rupse tăcerea Hlinov. Dacă o luăm la vale, spre apus, traversăm calea ferată exact în dreptul haltei unde, la cinci şi treizeci, opreşte un tren mixt. Nu cred ca şi acolo să fie poliţişti.

— Totul s-a terminat caraghios şi stupid, răspunse Wolf. Prea de curând s-a ridicat omul de pe cele patru labe ale lui pe membrele dinapoi, prea îl apasă milioanele de secole de cruntă sălbăticie! Cumplită e masa omenească necălăuzită de o mare idee! Oamenii nu trebuie lăsaţi fără şefi, pentru că li se năzare din nou să meargă în patru labe.

— Ce ţi-a venit să vorbeşti aşa?

— Am obosit. Wolf şedea pe un morman de pietre, cu bărbia-i viguroasă sprijinită în pumni. Ţi-a trecut oare, măcar o clipă, prin cap că la douăzeci şi opt vom fi puşi în urmărire ca escroci şi tâlhari? Dacă ai fi văzut numai ce priviri schimbau aceşti reprezentanţi ai autorităţilor pe când peroram în faţa lor... O, ce tâmpit sunt! Ei au totuşi dreptate, aici e buba. N-au să afle niciodată ce primejdie a planat asupra lor...

De n-ar fi fost împuşcătura aceea, a dumitale.

— Wolf...

— Drace! Dacă nu dădeam greş... Sunt gata să stau zece ani la ocnă, numai să le pot dovedi acestor idioţi...

Glasul lui Wolf răsuna acum puternic printre ruine. Asemenea unui vânător care înaintează tiptil, ocrotit de ţipetele cocoşilor de munte, la treizeci de paşi de ei, în umbra unui zid pe jumătate surpat, se furişa Garin. Vedea limpede siluetele celor doi bărbaţi care şedeau pe marginea prăpastiei, auzea fiecare cuvânt al lor. Când ajunse la locul viran dintre capătul zidului şi turn, începu să se târască. La baza turnului, acolo unde se termina galeria boltită a „Scheletului ferecat” , se afla un bolovan mare, desprins dintr-o coloană de gresie. Garin dispăru în spatele lui. Se auziră hârşâit de piatră şi scrâşnet de fier vechi.

Wolf sări în picioare:

— Ai auzit?

Hlinov privea grămada de bolovani în spatele căreia undeva, sub pământ, dispăruse Garin. Alergară într-acolo. Dădură ocol turnului.

— Aici sunt vulpi, îşi dădu cu părerea Wolf.

— Nu, cred că a fost mai curând ţipătul unei păsări de noapte.

— Să plecăm de aici. Am început să avem halucinaţii...

Când se apropiară de poteca povârnită care ducea de la ruinele castelului la drumul ce apuca peste deal, se auzi un al doilea zgomot – căzuse ceva, parcă, şi se rostogolise devale. Wolf se cutremură. Ascultară îndelung, cu răsuflarea oprită. Chiar şi liniştea părea că le ţiuie în urechi. „Pliu-pliu, pliu-pliu” – ţipa în zbor scurt şi gingaş, aici sus, deasupra capului, aici jos de tot o păpăludă nevăzută.

— Să mergem.

— Desigur, e stupid.

De data asta porniră hotărâţi la vale, fără să mai întoarcă privirile înapoi. Graţie acestui lucru unul din ei izbuti să scape cu viaţă.

73

Wolf nu greşea prea mult când spunea că din capul lui Garin săriseră ţăndări, Când acesta, aflat în faţa microfonului, făcuse o pauză şi întinsese mâna să ia ţigara de foi, care fumega pe marginea mesei, deodată, pe neaşteptate, capsula auditivă, de ebonită, pe care o ţinea lipită de ureche, pentru controlul vocii în timpul emisiunii, se făcuse ţăndări. În aceeaşi fracţiune de secundă, auzise o împuşcătură puternică şi simţise o durere fulgerătoare pricinuită de o izbitură în partea stângă a capului şi, tot atunci, căzuse pe o coastă, se rostogolise cu faţa la pământ şi încremenise aşa. Auzise urletul lui Stufer şi tropotul unor oameni care fugeau.

„Cine o fi fost, Rolling sau Şelga?” se întreba Garin, peste vreo două ore, în timp ce gonea cu un automobil spre Koln. De-abia acum, însă, trăgând cu urechea la vorbele celor doi bărbaţi care stăteau pe marginea prăpastiei, află răspunsul la această întrebare. Bravo, Şelga!... Ce-i drept, nu se aşteptase ca acesta să recurgă – vai, vai – la asemenea procedee nepermise...

Trase la o parte bucata de coloană care acoperea un chepeng ruginit, coborî sub pământ şi cu lanterna în mână urcă nişte trepte stricate până ajunse în „sacul de piatră” – o celulă situată în zidul turnului normand. Era o încăpere cu pereţi groşi, care măsura vreo doi paşi şi jumătate în lungime şi în lăţime. De unul din pereţi mai atârnau şi acum lanţuri şi brăţări de bronz. Lângă peretele din faţă, pe o capră improvizată, era aşezat

aparatul. Sub el se aflau patru cutii de tablă cu dinamită. În dreptul ţevii aparatului, o gaură străbătea tot peretele, până în partea exterioară, unde era mascată de oasele „Scheletului ferecat”.

Garin stinse lanterna, mută din loc ţeava, apoi vârî mâna în zid şi împinse la o parte scheletul, al cărui craniu se desprinse şi se rostogoli pe jos. Prin gaura din perete se vedeau acum luminile uzinelor. Garin avea ochi ager, distingea până şi minusculele siluete omeneşti care umblau printre clădiri. Tremura tot. Ţinea dinţii încleştaţi. Nu bănuise niciodată că va fi atât de grea pentru el apropierea acestei clipe. Îndreptă din nou aparatul cu ţeava spre orificiu şi-l regla. Deschise capacul din spate şi cercetă piramidele. Totul fusese pregătit încă de săptămâna trecută. Un alt aparat, împreună cu vechiul prototip, era jos, în automobilul pe care îl lăsase într-un crâng.

Închise capacul la loc şi apucă maneta magnetoului, care aprindea automat piramidele. Tremura din cap până în picioare. Nu conştiinţa (despre ce conştiinţă mai putea fi vorba după războiul mondial!), nici teama (era prea uşuratic) şi nici mila pentru cei condamnaţi să piară (erau prea departe) îl făceau, pe rând, să se înfioare sau să-l treacă toate năduşelile. Îşi dădea seama cu o claritate înspăimântătoare că, printr-o singură mişcare a manetei, devenea un duşman al omenirii. Era o trăire pur estetică a importanţei clipei.

Luă mâna de pe manetă ca să-şi scoată ţigările din buzunar. Atunci, ca un reflex al acestui gest, creierul său tulburat îl aţâţă: „Amâni, savurezi clipele, asta-i demenţă”.

Garin trase maneta magnetoului. În aparat se ivi o flacără, care prinse să sfârâie. Apoi, el începu să regleze încet şurubul micrometric.

74

Hlinov observă primul, sus, în văzduh un ciudat ghemotoc luminos.

— Uite încă unul! exclamă el încet.

Se opriră la jumătatea drumului pe marginea prăpastiei şi începură să privească, cu capetele ridicate. Undeva, deasupra

vârfurilor copacilor, mai jos de primul ghemotoc de foc, apăruse un al doilea, care, împrăştiind scântei, ca o rachetă care se stinge, începu să coboare...

— Astea-s păsări care ard, şopti Wolf. Priveşte!

Poate că deasupra pădurii, pe fundalul luminos al cerului, săgeta vertiginos, într-un zbor bezmetic, chiar păpăluda care mai adineauri ţipase: „Pliu-pliu!” Ea se aprinse, se dădu peste cap şi căzu.

— Din cauză că se ating de sârmă.

— Care sârmă?

— Cum, Wolf, nu vezi?

Hlinov arătă cu mâna un fir luminos, drept ca un ac, care venea de sus, dinspre ruine, şi se îndrepta către uzinele Companiei de anilină. Drumul lui era marcat de frunzuliţele aprinse ale copacilor şi de ghemotoacele păsărilor care se mistuiau în flăcări. Acum, răspândind o lumină orbitoare, firul străpungea pe o mare porţiune peretele negru al pinilor.

— Se lasă în jos! strigă Wolf şi se opri.

Înţeleseră amândoi ce fel de fir era. Înmărmuriţi, n-aveau altă putere decât să-l însoţească cu privirea. Raza izbi întâi unul din coşurile uzinei; coşul se clătină, se frânse în două, apoi se prăbuşi. Lucrurile se întâmplau însă prea departe şi vuietul căderii nu răzbătu până la ei.

Peste câteva clipe, în stânga coşului, deasupra acoperişului unei hale lungi, răbufni o coloană de abur; ea luă curând o culoare trandafirie, apoi se învălătuci, năpădită de un fum negru. Brusc, ferestrele unei clădiri cu patru etaje, situată ceva mai la stânga, se cufundară în întuneric. O linie de foc rătăci în zigzag, de sus în jos, pe întreaga faţadă, după care urmară altele...

Hlinov scoase un ţipăt ca de iepure. Clădirea se lăsă în jos şi se prăbuşi, învăluită într-un nor de fum.

De-abia atunci Wolf şi Hlinov o rupseră la fugă înapoi, pe povârniş, spre ruinele castelului. Tăind drumeagul cotit, se căţărau pe coasta dealului printre tufele de aluni şi pădurea rară. Cădeau, lunecau la vale, urlau şi înjurau de mama focului – unul ruseşte, iar celălalt nemţeşte. Deodată îi ajunse din urmă un bubuit surd, de parcă ar fi oftat pământul.

Se uitară înapoi. Acum puteau să vadă toate clădirile uzinei, care se întindea pe kilometri întregi. Jumătate din ele erau în flăcări, ardeau ca nişte căsuţe de carton. Jos, chiar lângă oraş, se

înălţa o coloană de fum galben-cenuşiu în formă de ciupercă. Raza hiperboloidului juca dezlănţuită în mijlocul acestui dezastru, căutând obiectivul cel mai important – depozitul de semifabricate explozive. Vâlvătăile de foc acopereau o jumătate de cer. Nori de fum, din care ţâşneau jerbe de scântei galbene, roşcate, albe-argintii, se înălţau deasupra munţilor.

— Oh, e prea târziu! exclamă Wolf.

Pe şoselele albicioase, ca nişte panglici de cretă, înainta dinspre oraş o masă vie. Porţiunea de râu care oglindea uriaşul incendiu era semănată cu puncte negre. Populaţia îşi căuta scăparea – oamenii alergau spre şes.

— Prea târziu, prea târziu! striga Wolf, şi pe bărbie i se prelingeau şuviţe de spumă amestecată cu sânge.

Era prea târziu ca să mai poată salva ceva. Câmpia verde dintre oraş şi uzină, pe care se vedeau şiruri lungi de acoperişuri de ţiglă, săltă deodată, pământul se umflă. Fu primul lucru care li se înfăţişă înaintea ochilor. Peste câteva clipe, prin crăpăturile pământului ţâşniră nişte vâlvătăi îngrozitoare, din mijlocul cărora răbufni o coloană de foc şi de gaze incandescente, orbitor de luminoasă, cum nu mai văzuse nimeni, niciodată. Cerul parcă se ridicase sus de tot deasupra câmpiei. Văzduhul se umplu de o lumină verde-trandafirie, care, ca pe timpul unei eclipse de soare, contura fiecare ciot, fiecare piatră, fiecare smoc de iarbă şi dădu la iveală două feţe omeneşti, albe, împietrite.

Se auzi o bufnitură. Pământul spintecat începu să urle, să bubuie. Munţii se cutremurau. Se stârni o vijelie care zgudui şi

încovoie copacii. Prin aer zburau tăciuni, pietre. Curând norii de fum învăluiră şi câmpia.

În bezna care se lăsase răsună a doua explozie, mai puternică decât cea dintâi. Văzduhul îmbâcsit de fum se umplu de o lumină sumbră, ruginie, ca un puroi.

Vijelia, sfărâmăturile de pietre şi frânturile de crengi se prăvăliră peste Hlinov şi Wolf şi-i târâră în jos, pe povârniş.

75

— Căpitane Jansen, vreau să debarc.

— Am înţeles.

— Vreau să mă însoţeşti.

Jansen se înroşi de plăcere. Peste un minut, o şalupă lăcuită, cu şase rame, se lăsă uşor de la bordul „Arizonei” pe apa străvezie. Trei matrozi bronzaţi coborâră, pe un odgon, direct pe băncile şalupei. Ridicară ramele şi încremeniră aşa.

Jansen aştepta lângă scară. Zoia întârzia; mai privea încă, distrată, contururile neclare pe arşiţă ale Neapolelui, ce urca în terase, zidurile de teracotă şi turnurile vechii cetăţi de deasupra oraşului, piscul Vezuviului, care fumega leneş. Nu era nici urmă de vânt şi marea calmă se întindea netedă ca oglinda.

O mulţime de bărci lunecau alene pe apa golfului. Într-una din ele vâslea în picioare cu lopata de la cârmă un bătrân înalt, desprins parcă din desenele lui Michelangelo. Barba lungă, căruntă i se odihnea pe o mantie neagră, peticită, zulufii răvăşiţi alcătuiau deasupra capului său un fel de coroană. Peste umăr avea aruncată o traistă de pânză.

Era Peppo, cerşetorul, cunoscut în toată lumea.

Ieşea pe mare cu barca lui proprie şi cerea de pomană. Ieri, Zoia îi aruncase de pe iaht o hârtie de o sută de dolari. Astăzi, se îndrepta din nou cu barca spre „Arizona”. Peppo era ultimul romantic al vechii Italii, îndrăgit de zei şi muze. Toate astea dispăruseră pentru totdeauna. Nimeni nu mai vărsa lacrimi de fericire contemplând anticele pietre. Putreziseră pe câmpurile de bătaie pictorii care pe vremuri plăteau lui Peppo un galben sunător ca să pozeze în mijlocul ruinelor casei lui Cecilius Jucundus din Pompei. Lumea devenise plicticoasă.

Vâslind alene, Peppo trecea cu barca de-a lungul bordului

„Arizonei” , pe care jucau reflexe verzui. Ridică frumosul său cap de medalie, cu faţa brăzdată de cute şi cu sprincene stufoase, şi întinse o mână. Cerea o jertfă.

Zoia, aplecată în jos, îl întrebă în italieneşte:

— Peppo, ghiceşte, cu soţ, ori fără?

— Cu soţ, *signora.*

Zoia îi aruncă în barcă un teanc de hârtii noi.

— Mulţumesc, frumoasă *signora,* rosti maiestuos Peppo.

Zoia nu mai avea motiv să întârzie. Se gândise dinainte că, dacă va veni Peppo cu barca şi va răspunde „cu soţ” , însemna că toate se vor sfârşi cu bine.

Totuşi o mai chinuiau presimţiri rele: dacă cumva la hotelul *Splendid* poliţia îi întinsese o cursă? Dar vocea aceea poruncitoare îi răsuna şi acuma în urechi: „...Dacă ţi-e scumpă viaţa prietenului tău”... O altă ieşire nu avea.

Zoia coborî în şalupă. Jansen se aşeză la cârmă, vâslele se avântară în apă şi debarcaderul Santa Lucia – cu casele lui clădite cu scări exterioare, cu rufe şi vechituri întinse pe frânghii, cu ulicioare înguste ce urcau în trepte pe povârnişul dealului, cu copii pe jumătate goi, cu femei în uşi, cu capre roşcate, cu mormane de stridii ca nişte corturi ridicate lângă apă şi năvoade pescăreşti întinse pe granitul cheiurilor – începu să se apropie vertiginos.

De-abia atinse şalupa pilonii verzi ai debarcaderului, şi de sus, pe trepte, năvăli o haită de zdrenţăroşi vânzători de broşe şi mărgele, şi agenţi de hoteluri. Pe caprele trăsurilor cu doi cai, răcneau birjari, plesnind din bice, băieţi pe jumătate goi se dădeau de-a dura, se tânguiau, cerşeau câte un soldo la picioarele frumoasei *forestiere* [Forestiera – străină (în limba italiană). (N. r.)].

Împreună cu Jansen, Zoia urcă într-o trăsură.

— La hotelul *Splendid*! porunci ea.

76

La întrebarea Zoiei, dacă nu s-au primit scrisori pe numele doamnei Lamole, portarul hotelului îi întinse o radiotelefonogramă fără semnătură: „Aşteptaţi până sâmbătă seara”. Zoia dădu din umeri, reţinu camere şi plecă cu Jansen să

viziteze oraşul. El propuse să vadă un muzeu.

Zoia îşi plimbă privirea plictisită peste chipurile pe veci încremenite ale frumoaselor Renaşterii – ele se înfăşurau în brocart ţeapăn, nu-şi tăiau părul, probabil nu se îmbăiau în fiecare zi şi se mândreau cu nişte umeri şi şolduri largi, de care s-ar fi ruşinat orice precupeaţă din Paris. Şi mai plicticos era să priveşti capetele de marmură ale împăraţilor, feţele lor de bronz înverzit, care mai bine ar fi zăcut în pământ... Sau pornografia puerilă a frescelor pompeiene. Da, Roma antică şi Renaşterea aveau gusturi proaste. Erau refractare ascuţişurilor cinismului. Oamenii se mulţumeau cu vin îndoit cu apă, se sărutau alene cu femei grase şi virtuoase, se mândreau cu muşchii şi curajul lor. Târau plini de respect după ei veacurile trăite. Nu ştiau ce înseamnă să goneşti cu două sute de kilometri pe oră, într-o maşină de curse, sau să ai la îndemână automobile, avioane, electricitate, telefoane, radio, lifturi, croitori la modă şi un carnet de cecuri (în cincisprezece minute poţi obţine cu un cec mai mult aur decât valora întreaga Romă antică) cu care să storci în fiecare clipă toate desfătările vieţii, până la ultima picătură.

— Jansen, zise Zoia (căpitanul, zvelt, bronzat, ferchezuit, îmbrăcat în alb de sus până jos şi gata să comită orice prostie, mergea cu un pas în urma Zoiei), Jansen, pierdem vremea de pomană. Mă plictisesc.

Se duseră la un restaurant. Între un fel de mâncare şi altul, Zoia se ridica de la masă, îşi trecea minunatu-i braţ gol de după umărul lui Jansen şi dansa cu ochii pe jumătate închişi; faţa ei nu exprima nimic. Făcea furori „nebune” printre cei din local. Dansurile stârneau pofta de mâncare şi setea. Nările lui Jansen tremurau. Privea în farfurie de teamă să nu-l trădeze strălucirea ochilor. Acum căpitanul ştia cum sunt amantele miliardarilor. Niciodată până atunci palma lui nu simţise în timpul dansului un spate atât de gingaş, de zvelt şi plin de nerv ca al Zoiei, niciodată nările lui nu aspiraseră o asemenea mireasmă ca a pielii şi parfumului ei. Şi ce voce dulce şi ironică... Ce inteligenţă... Ce eleganţă...

Ieşind de la restaurant, Jansen o întrebă:

— Unde ordonaţi să rămân peste noapte, pe iaht sau la hotel?

Ea îl fulgeră cu o privire ciudată şi întoarse capul fără să răspundă.

77

Vinul şi dansul o ameţiseră pe Zoia. O-la-la, nu sunt obligată să dau socoteală nimănui , îşi zise ea intrând în hotel şi se sprijini de braţul ferm al lui Jansen.

Portarul îi dădu cheia, zâmbind mieros cu mutra lui oacheşă de napolitan.

Ceva noutăţi? întrebă Zoia, devenind deodată atentă.

— O, niciuna, *signora.*

— Du-te în salonul de fumat, zise ea adresându-se lui Jansen, şi fumează o ţigară; dacă nu te-ai plictisit să flecăreşti cu mine, o să-ţi telefonez...

Plecă păşind uşor pe covorul roşu de pe scară. Jansen rămase jos. La cotitură, ea întoarse capul şi zâmbi. El, ca ameţit, se duse în salonul de fumat şi se aşeză lângă telefon. Aprinse o ţigară, aşa cum îi poruncise ea. Se lăsă pe speteaza fotoliului şi dădu frâu liber imaginaţiei.

...Acum a intrat în camera ei... Şi-a scos pălăria, apoi pardesiul alb de stofă... A început să se dezbrace fără grabă, cu mişcări leneşe, cam stângace, ca ale unei adolescente... Rochia i-a căzut, a păşit peste ea. S-a oprit în faţa oglinzii... Ispititoare, îşi priveşte iscoditor imaginea cu pupilele ei mari... Da, da, nu se grăbeşte, aşa sunt femeile... O, căpitanul Jansen ştia să aştepte... Telefonul ei e pe noptieră... Va să zică, o s-o găsească în pat... Ea se sprijină într-un cot şi întinde mâna spre telefon...

Dar telefonul nu voia să sune. Jansen închise ochii ca să nu mai vadă aparatul acela blestemat... Zău, n-are rost să fii amorezat lulea, ca un băieţandru... Dar dacă s-a răzgândit cumva? Jansen sări în picioare. În faţa lui stătea Rolling. Tot sângele i se ridică în obraz.

— Căpitane Jansen, rosti Rolling cu o voce scârţâitoare, îţi mulţumesc pentru grija pe care o porţi doamnei Lamole, dar astăzi ea nu mai are nevoie de dumneata. Te rog să te întorci pe iaht şi să-ţi reiei îndatoririle...

— Am înţeles, răspunse Jansen din vârful buzelor.

Rolling se schimbase mult în ultima lună: faţa i se făcuse pământie, ochii îi căzuseră în fundul capului, barba scurtă şi ţepoasă îi acoperea cu perii ei negri-roşcaţi amândoi obrajii.

Purta o haină călduroasă, cu buzunare la piept, doldora de bani şi carnete de cecuri...

„O stângă în tâmplă, un croşeu de dreapta sub ochi şi s-a zis cu broscoiul ăsta”. Căpitanul îşi strânse furios pumnii de fier. Să fi fost acum Zoia aici, să-i fi aruncat numai o privire, şi din Rolling n-ar mai fi rămas decât un sac cu oase.

— Peste o oră vin şi eu pe „Arizona” , îl înştiinţă încruntat Rolling, cu un ton autoritar.

Jansen îşi luă şapca de pe masă, o trase adânc pe cap şi ieşi.

— La debarcader! porunci el sărind într-o trăsură de piaţă.

Părea că fiecare trecător îl priveşte cu ironie: Ei, ce zici de perdaful ăsta?! Jansen îi puse în palmă birjarului un pumn de mărunţiş şi sări în şalupă.

— Daţi-i bătaie, porcilor!

Urcă în fugă scara şi, ajungând pe bord, urlă secundului:

— Ăsta-i grajd, nu-i punte!

Se încuie în cabină şi, aşa cum era, cu şapca în cap, se trânti pe pat. Începu să urle înăbuşit.

Exact peste o oră se auziră strigătul omului de cart şi o voce slabă care îi răspunse de pe apă. Scara scârţâi.

— Toată lumea pe punte! ordonă vesel secundul, cu un glas răsunător.

Sosise patronul. Numai întâmpinându-l, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat pe ţărm, putea Jansen să-şi salveze bruma de amor propriu ce-i mai rămăsese. Căpitanul ieşi calm, cu o înfăţişare demnă, pe puntea de comandă. Rolling veni la el, primi raportul că vasul se află în stare perfectă şi-i strânse mâna. Partea oficială se termină. Patronul – om de uscat, mic de statură, într-un costum închis, călduros, care jignea eleganţa „Arizonei” şi cerul Neapolelui – îşi aprinse o ţigară de foi.

Era miezul nopţii. Printre catarge şi vergi licăreau constelaţii. Luminile oraşului şi ale navelor se oglindeau în apa golfului, neagră ca bazaltul. Sirena unui remorcher urlă prelung, apoi amuţi. În depărtare dâre de ulei şi de lumină se legănau pe apă asemenea unor coloane răsturnate.

Rolling părea absorbit de ţigară; aici o mirosea, aici arunca rotocoale de fum în direcţia căpitanului. Jansen, cu mâinile lăsate în jos, păstra în faţa lui o atitudine oficială.

— Doamna Lamole şi-a exprimat dorinţa să rămână pe ţărm, zise Rolling. E un moft, însă noi, americanii, respectăm

totdeauna dorinţele femeilor, chiar dacă e vorba de sminteli flagrante.

De voie, de nevoie, căpitanul dădu din cap, în semn că era de aceeaşi părere cu patronul. Rolling duse mâna stângă la gură şi începu să-şi sugă pielea de pe dosul palmei.

— Voi rămâne pe iaht până dimineaţă, eventual şi mâine toată ziua... Pentru ca rămânerea mea aici să nu fie răstălmăcită în fel şi chip... (îşi supse din nou palma, apoi mişcă mâna în lumina care venea pe uşa deschisă a unei cabine.) Da, după cum spuneam, în fel şi chip... (Jansen privea acum mâna lui, pe care se vedeau urme de unghii.) Satisfac curiozitatea dumitale: aştept aici un om. Dar el habar n-are de asta. Trebuie să sosească dintr-o oră în alta. Dă dispoziţii să fiu anunţat îndată ce va urca pe bord. Noapte bună.

Jansen îşi simţea capul în flăcări. Căuta să se dumirească. Doamna Lamole a rămas pe ţărm. De ce? Un capriciu... Sau poate că îl aşteaptă acolo pe patron? Exclus! Atunci ce rost ar mai avea zgârieturile proaspete de pe mâna lui?... S-a întâmplat ceva... Dacă zace cumva în pat cu beregata tăiată? Sau într-un sac pe fundul golfului? Miliardarii nu ştiu multe.

În timpul cinei, care avu loc în salonul ofiţeresc, Jansen ceru un pahar de *whisky* fără sifon pentru ca să-şi mai limpezească creierii. Secundul îi împărtăşi ultima ştire senzaţională apărută în ziare: gigantica explozie de la uzinele Companiei germane de anilină, distrugerea orăşelului învecinat şi moartea a peste două mii de oameni.

— Patronul nostru, zicea el, are un noroc fantastic! De pe urma distrugerii uzinelor de anilină el va câştiga atâta, încât va putea cumpăra Germania întreagă, cu măruntaie cu tot – mă refer la Hohenzollerni şi la social-democraţi. Beau în sănătatea patronului!

Jansen luă ziarele şi se duse în cabină. Citi cu atenţie descrierea exploziei şi diferitele presupuneri, una mai stupidă decât alta, asupra cauzelor ei. Numele lui Rolling împestriţa coloanele ziarelor. La rubrica modei, se arăta că, începând cu sezonul viitor, se vor purta bărbi care să acopere în întregime amândoi obrajii, şi gambete înalte în locul pălăriilor de fetru. În *l'Excelsior* apăruse pe prima pagină fotografia „Arizonei” , iar într-un oval căpşorul încântător al doamnei Lamole. Privindu-l, Jansen începu să-şi piardă cumpătul. Era din ce în ce mai

îngrijorat.

Pe la două noaptea ieşi din cabină şi-l văzu pe Rolling pe puntea de sus, răsturnat într-un fotoliu. Jansen se înapoie în cabina lui. Îşi scoase hainele, apoi îmbrăcă direct pe corp un costum de lână subţire, îşi puse şapca, încălţă pantofii, iar portofelul şi-l legă într-un sac de cauciuc. Clopotul de cart bătu ora trei. Rolling era tot acolo. La patru continua să stea în fotoliu, dar silueta lui, cu capul adânc intrat între umeri, părea lipsită de viaţă. Dormea. Peste o clipă, ferindu-se să facă zgomot, Jansen coborî pe lanţul ancorei în apă şi porni înot spre debarcader.

78

— Doamnă Zoia, nu vă osteniţi degeaba! Firele telefonului şi ale soneriilor sunt tăiate.

Zoia se aşeză din nou pe marginea patului. Un zâmbet răutăcios îi strâmbă buzele. În mijlocul camerei, Stas Tyklinski, tolănit într-un fotoliu, îşi privea pantofii de lac, răsucindu-şi mustăţile. Nu îndrăznea totuşi să fumeze, Zoia îi interzisese categoric, iar Rolling îi poruncise să fie respectuos cu doamna.

Încercă de mai multe ori să aducă vorba despre aventurile amoroase pe care le avusese la Varşovia şi la Paris, însă Zoia îl privea cu atâta dispreţ, încât îi înlemnea limba în gură. Trebuia să tacă. Era aproape cinci dimineaţa. Toate încercările Zoiei de a se descotorosi de el, de a-l păcăli, de a-l seduce nu avură niciun rezultat.

— Oricum, zise Zoia, într-un fel sau altul, tot o să anunţ poliţia.

— Oamenii de serviciu din hotel sunt toţi cumpăraţi cu bani grei.

— O să sparg un geam şi o să strig când va fi strada plină de lume.

— S-a prevăzut şi asta. A fost angajat şi un medic ca să vă calmeze nervii. Dumneavoastră, doamnă, ca să zic aşa, faţă de lumea exterioară vă aflaţi în situaţia unei soţii care încearcă să-şi înşele soţul. Sunteţi în afara legii. Nimeni n-o să vă ajute şi n-o să vă creadă. Staţi liniştită.

Zoia îşi pocni mânioasă degetele.

— Ticălosule! Slugoiule! Bădăranule! Polonez infect! izbucni ea, ocărându-l în ruseşte.

Tyklinski se încruntă, mustăţile i se zburliră. Totuşi nu avea voie să răspundă la fel.

— Ehei, bombăni el, ştiu eu cum înjură muierile când mult lăudata lor frumuseţe te lasă rece! Mi-e milă de dumneavoastră, doamnă. Totuşi, o zi, poate chiar două, va trebui să stăm amândoi aici în *tete-a-tete.* Mai bine culcaţi-vă şi liniştiţi-vă... Somn uşor, doamnă.

Spre mirarea lui, de data asta Zoia îi dădu ascultare. Îşi scoase pantofiorii, se sui în pat, se culcuşi pe perne şi închise ochii.

Printre gene, urmărea faţa puhavă, mânioasă a lui Tyklinski, care o privea cu atenţie. Căscă o dată, de două ori, apoi îşi puse o mână sub cap.

— Am obosit, fie ce-o fi, murmură ea încet şi căscă din nou.

Tyklinski se instală mai comod în fotoliu. Zoia răsufla ritmic. După un timp, el începu să se frece la ochi.

Se ridică, făcu câţiva paşi, se sprijini de uscior. Probabil se hotărâse să vegheze în picioare.

Tyklinski era cam mărginit. Zoia aflase de la el tot ce voia să ştie şi acum aştepta să adoarmă. Nu putea să stea la nesfârşit rezemat de uşă. Polonezul mai cercetă o dată broasca şi se întoarse la fotoliul lui.

Peste un minut falca lui grasă atârna în jos. Atunci Zoia coborî tiptil din pat şi, cu o mişcare agilă, îi trase cheia din buzunarul vestei. Îşi luă pantofiorii în mână. Vârî cheia în uşă. Broasca, de mult neunsă, scârţâi.

Tyklinski răcni ca într-un coşmar:

— Hei? Cine-i?

Sări din fotoliu. Zoia deschise larg uşa. El o apucă de umeri. Atunci ea îşi înfipse dinţii în mâna lui şi, cu o satisfacţie nespusă, îl muşcă zdravăn.

— Căţea ce eşti, curvă! urlă el în poloneză şi îi dădu un genunchi în şale.

O trânti jos. În timp ce se străduia s-o împingă cu piciorul spre mijlocul camerei, căuta să închidă uşa. Dar ceva îl împiedica. Zoia îi văzu ceafa congestionată.

— Cine-i acolo? răcni el, răguşit, tăbărând cu umărul în uşă.

Dar labele picioarelor lui începură să lunece pe parchet, uşa

se deschise încet. Tot căznindu-se de zor să scoată revolverul din buzunarul de la spate, Tyklinski se pomeni deodată azvârlit în mijlocul camerei.

În uşă stătea căpitanul Jansen, cu hainele ude, lipite de trupu-i musculos. O clipă îl privi pe Tyklinski drept în ochi. Apoi, parcă s-ar fi împiedicat de ceva, se prăvăli năvalnic înainte. Lovitura dublă, destinată lui Rolling, se abătu asupra polonezului: o directă de stânga plasată cu toată greutatea corpului la rădăcina nasului şi – pornit direct din umăr – un *upercut* de dreapta în falcă. Fără să mai scoată vreun strigăt, Tyklinski se prăbuşi pe covor, cu faţa zdrobită, sfărâmată.

Cu o a treia mişcare, Jansen se întoarse spre Zoia. Toţi muşchii îi jucau.

— Ordonaţi, doamnă Lamole.

— Jansen, repede pe iaht!

— Am înţeles, pe iaht.

Zoia îi trecu, ca mai înainte, la restaurant, braţul pe după ceafă.

— Lupta de-abia începe, Jansen, şopti ea, aproape lipindu-şi gura de buzele lui, dar fără să-l sărute. De-abia de azi încolo vom înfrunta primejdia cea mare.

— Am înţeles, de azi încolo vom înfrunta primejdia cea mare.

79

— Mână, birjar, mână cât mai repede... Vă ascult, doamnă Lamole... Va să zică aşa... În timp ce aşteptam în salonul de fumat...

Am intrat în cameră. Mi-am scos pălăria şi pardesiul...

— Ştiu.

— De unde ştii?

Mâna pe care Jansen o ţinea pe după spatele ei începu să tremure uşor. Zoia îi răspunse cu un gest tandru.

— N-am observat că dulapul din uşa care dădea în camera vecină era dat deoparte. Nici n-am apucat să mă apropii de oglindă, când uşa se deschise şi în faţa mea apăru Rolling... Ştiam bine că ieri se mai afla la Paris. Ştiam iarăşi că se teme ca de moarte să zboare cu avionul... Dar, dacă m-am pomenit cu el acolo, însemna că era într-adevăr la mijloc o chestiune de viaţă

şi de moarte... Acum ştiu ce urmăreşte... Vrea să mă atragă într-o cursă. Atunci, însă, m-a cuprins furia şi i-am aruncat în faţă tot ce mi-a venit la gură... El şi-a astupat urechile şi a ieşit...

— A coborât în salonul de fumat şi m-a trimis pe iaht...

— Asta-i... Sunt o proastă!... Totul se trage de la dansurile alea, de la vin, de la celelalte fleacuri... Da, da, dragul meu, când lupţi trebuie să laşi deoparte fleacurile... După vreo două-trei minute, Rolling s-a întors. I-am cerut să se explice... Dar el, pe un ton obraznic, cum n-a îndrăznit niciodată să vorbească cu mine, mi-a răspuns: „N-am ce explica, vei rămâne în camera asta până ce-ţi voi da eu drumul”... Atunci i-am tras câteva palme...

— Sunteţi o femeie adevărată, mărturisi Jansen, plin de admiraţie.

— Dragul meu, asta a fost a doua prostie a mea. Dar ce laş e!... A suportat patru palme... Buzele îi tremurau... A încercat să-mi prindă mâna, atât, dar asta l-a costat scump. Şi acum iată a treia prostie: am început să plâng...

— O, mizerabilul, mizerabilul!

— Aşteaptă, Jansen... Rolling nu poate suporta lacrimile, îl înfioară... Ar fi preferat încă patruzeci de palme... Atunci l-a chemat pe polonez, care stătea după uşă. Erau înţeleşi dinainte. Polonezul s-a aşezat într-un fotoliu. Rolling mi-a spus: La nevoie, i s-a poruncit să tragă. Şi a plecat. M-am apucat să-l descos pe Tyklinski. Peste o oră cunoşteam în toate amănuntele planul perfid al lui Rolling. Jansen, dragul meu, e vorba de fericirea mea... Dacă nu mă ajuţi, totul e pierdut... Mână, mână, birjar!...

Trăsura trecu în goană de-a lungul cheiului, pustiu la ceasul acela dinaintea zorilor, şi se opri lângă scara de granit. Jos, legănate de apa neagră, unsuroasă, scârţâiau câteva bărci.

Puţin mai târziu, Jansen, ţinând în braţe pe preţioasa doamnă Lamole, urcă cu grijă pe o scară de frânghie, aruncată de la pupă, pe bordul „Arizonei”.

80

Frigul dinaintea zorilor îl trezi pe Rolling. Puntea era umedă. Luminile de pe catarge păleau. Golful şi oraşul mai erau încă învăluite în umbră, dar fumul de deasupra Vezuviului începuse să capete tonuri trandafirii.

Rolling privea luminile de semnalizare şi siluetele vaselor. Se apropie de omul de cart, stătu câteva clipe lângă el, apoi strâmbă din nas. Urcă pe puntea de comandă. Jansen, proaspăt, într-o ţinută curată, impecabilă, ieşi îndată din cabina lui şi-i dădu bună dimineaţa. Rolling strâmbă iarăşi din nas, de data asta ceva mai politicos decât în faţa omului de cart.

Vreme îndelungată, îşi răsuci un nasture de la haină, fără să scoată o vorbă. Era un obicei urât, de care Zoia, cândva, căutase să-l dezveţe. Dar acum nu-i păsa de asta. Şi apoi, de bună seamă că, la Paris, în sezonul următor, răsucirea nasturilor avea să fie la modă. Croitorii vor născoci chiar nasturi speciali pentru răsucit.

— Înecaţii se ridică oare la suprafaţă? întrebă el netam-nesam.

— Dacă nu se leagă de ei vreo greutate, da, răspunse calm Jansen.

— Spune-mi, pe mare, când se îneacă cineva, înseamnă că e bun înecat?

— Se mai întâmplă, face omul o mişcare greşită, îl ia un val sau mai ştiu eu ce; toţi ăştia intră în categoria înecaţilor. Autorităţile de obicei nu-şi bagă nasul.

Rolling săltă dintr-un umăr.

— Asta-i tot ce am vrut să ştiu despre înecaţi. Mă duc în cabina mea. Dacă se apropie vreo barcă, repet, să nu se spună că sunt pe bord. Cel ce va veni să fie primit şi apoi să fiu anunţat.

Plecă. Jansen intră în cabina lui, unde, pe pat, la adăpostul storurilor albastre, dormea Zoia.

81

Pe la ora nouă, o barcă se apropie de „Arizona”. Vâslaşul, un om zdrenţăros, dar vesel, ridică vâslele şi strigă:

— Allo... Iahtul „Arizona” ?

— Să zicem că da, răspunse un marinar danez aplecându-se peste parapet.

— Se află pe coaja voastră de nucă un oarecare Rolling?

— Să zicem.

Zdrenţărosul zâmbi, dând la iveală două rânduri de dinţi minunaţi.

— Ţine!

Cu o mişcare dibace, aruncă pe punte un plic, pe care marinarul îl prinse.

Zdrenţărosul plescăi din limbă.

— Ascultă, saramură marinată, n-ai un trabuc?

Şi, în timp ce danezul chibzuia cu ce să arunce în el, barcagiul se şi îndepărtase de „Arizona” şi, ţopăind în barca lui şi strâmbându-se în fel şi chip sub imboldul nestăpânitei bucurii de a trăi o dimineaţă atât de fierbinte, începu să cânte cât îl ţinea gura.

Marinarul luă de jos plicul şi îl duse căpitanului. (Aşa avea ordin.) Jansen ridică unul din storuri şi se aplecă deasupra Zoiei. Ea deschise ochii, încă grei de somn.

— A venit?

Jansen îi întinse plicul. Zoia citi:

„Îndurare! Sunt grav rănit. M-am luptat ca un leu pentru interesele dumneavoastră, dar s-a întâmplat imposibilul: doamna Zoia a scăpat. Cad în genunchi”...

Zoia rupse scrisoarea, fără să citească mai departe.

— Acum putem aştepta în linişte. (Îl privi pe căpitan şi-i întinse mâna.) Dragul meu Jansen, să ne înţelegem... îmi placi. Am nevoie de dumneata. Deci inevitabilul se va produce... Oftă scurt. Simt că o să am multă bătaie de cap cu dumneata. Dragul meu, în viaţă, dragostea, gelozia, fidelitatea sunt de prisos... Cunosc numai pasiunea. E ca o stihie. Sunt tot atât de liberă să mă dau, cum eşti dumneata liber să mă iei; ţine minte asta, Jansen. Să încheiem o convenţie: ori pier, ori stăpânesc lumea întreagă. (Buzele lui Jansen se strânseră; Zoiei îi plăcu asta.) Vei fi o unealtă a voinţei mele. Acum uită că sunt femeie. Sunt o fantezistă. O aventurieră, înţelegi? Vreau ca totul să-mi aparţină. (Descrise cu amândouă mâinile un cerc.) Iar singurul om care-mi poate oferi asta urmează să sosească acum pe „Arizona”. Şi eu, şi Rolling îl aşteptăm...

Jansen ridică un deget şi întoarse capul. Zoia trase storul. Căpitanul ieşi pe puntea de comandă. Rolling era acolo, cu mâinile încleştate pe balustradă. Faţa lui, cu gura strâmbă şi buzele strânse, era transfigurată de ură. Privea ţintă în depărtare, scrutând ceaţa care încă mai stăruia deasupra golfului.

— Iată-l, rosti anevoie Rolling, întinzând braţul, şi degetul lui rămase atârnat, ca un cârlig, deasupra mării albastre. E în barca

aceea.

Grăbit, stârnind spaimă printre marinari, coborî în fugă, pe scară, de pe puntea de comandă, cu picioarele lui strâmbe, de crab, şi dispăru jos în cabina lui. De acolo repetă prin telefon, lui Jansen, ordinul pe care-l dăduse adineauri: omul care se apropia în barca cu şase rame să fie primit imediat pe bord.

82

Nu se mai întâmplase niciodată ca Rolling să-şi rupă nasturii de la haină. De data asta îşi rupse toţi nasturii, trei la număr. Stătea în mijlocul cabinei luxoase, cu covoare de Şiraz pe jos, căptuşită cu lemn de preţ, şi privea pendula.

După ce îşi rupse nasturii, începu să-şi roadă unghiile. Cu o viteză de necrezut să reîntorcea la starea de sălbăticie primară. În sfârşit, strigătul omului de cart şi răspunsul lui Garin, din barcă, ajunseră până la el. La auzul acestui glas, Rolling simţi că i se umezesc palmele.

Barca grea se lovi de bordul iahtului. Marinarii înjurau pe întrecute. Scara scârţâi, apoi se auzi bocănit de paşi. „Apucă de colo, ţine bine!… Mai încet... Aşa, gata… Unde le ducem?” strigau marinarii, ridicând pe iaht lăzile cu hiperboloizi. După o vreme, se făcu linişte.

În sfârşit, Garin căzuse în capcană! Rolling se apucă de nas cu degetele lui reci şi umede şi începu să scoată nişte şuierături de parcă îi venea să strănute. Cunoscuţii lui afirmau că nu l-au văzut râzând niciodată. Nu-i adevărat! Lui Rolling îi plăcea să râdă, dar singur, fără martori, pe înfundate, şi numai după un succes.

— L-aţi primit pe bord? întrebă el la telefon pe Jansen.

— Da.

— Condu-l în cabina de jos şi încuie uşa cu cheia. Dar vezi, fără zarvă, fără scandal.

— Am înţeles, răspunse repede Jansen. Parcă prea repede; lui Rolling nu-i plăcu asta.

— Allo, Jansen?

— Da.

— Peste o oră trebuie să fim în larg.

— Am înţeles.

Pe iaht începu forfota. Hurui lanţul ancorei, motoarele porniră. Prin spirai se vedeau curgând şuvoaie de apă verzuie. Ţărmul cârmea încet. În cabină răbufni o pală de vânt. Vesela senzaţie a vitezei se revărsa prin tot trupul zvelt al „Arizonei”.

Se înţelege că Rolling îşi dădea seama că face o mare prostie. Dar el nu mai era jucătorul calculat, bivolul de fier de altădată, nelipsit de la predica de duminică. Acum alegea un procedeu sau altul nu pentru că îi era util, ci pentru că gelozia lui, ura faţă de Garin, coşmarul nopţilor nedormite îl sileau să găsească o ieşire: să-şi zdrobească adversarul şi s-o recapete pe Zoia.

Chiar un succes extraordinar, ca distrugerea uzinelor Companiei de anilină, trecuse pentru el ca un vis. Nici nu se interesase măcar câte sute de milioane vărsaseră în contul lui bursele din toată lumea la douăzeci şi nouă ale lunii.

În ziua aceea, potrivit înţelegerii pe care o avea cu Garin, îl aşteptase la Paris, dar Garin nu venise. Rolling prevăzuse asta şi a doua zi se repezi la Neapole, cu un avion.

Acum Zoia fusese înlăturată din joc. Între el şi Garin nu mai era nimeni. Răfuiala fusese gândită până în cele mai mici amănunte. Rolling îşi aprinse o ţigară de foi. Întârzia puţin, cu bună-ştiinţă. Ieşi din cabină pe coridor şi deschise uşa care dădea spre puntea inferioară; acolo se aflau lăzile cu aparate. Doi marinari, aşezaţi pe ele, săriră în picioare. Le porunci să plece în dormitorul lor.

Închise uşa care dădea spre puntea inferioară şi se îndreptă fără grabă spre uşa opusă, de la cabina de navigaţie. Când puse mâna pe clanţă, scrumul ţigării de foi căzu jos. Dar Rolling zâmbi mulţumit, gândurile îi erau limpezi. De mult nu mai încercase o asemenea satisfacţie.

Deschise larg uşa. În cabină, sub luminatorul de cristal în formă de clopot, şedeau, cu privirile aţintite spre el, Zoia, Garin şi Şelga. Năucit, de parcă cineva, în fulgerarea unei clipe, i-ar fi răsucit o lingură în creier, Rolling făcu un pas înapoi, spre coridor. Simţea că se înăbuşă. Nasul i se broboni de sudoare. Şi, culmea, zâmbi jalnic, nătâng, ca un slujbaş prins în flagrant delict de măsluire a registrelor de contabilitate. (Cu vreo douăzeci şi cinci de ani în urmă, păţise într-adevăr una ca asta.).

— Bună ziua, Rolling, îl salută Garin ridicându-se în picioare.

Iată-mă şi pe mine, prietene.

83

Se întâmplase lucrul cel mai cumplit: Rolling se pomeni într-o situaţie ridicolă.

Ce mai putea face? Să scrâşnească din dinţi, să urle în gura mare, să tragă? Era şi mai rău, şi mai prostesc... Căpitanul Jansen îl trădase – asta era limpede. Echipajul nu era sigur... Iahtul se afla în largul mării. Cu o sforţare uriaşă (simţi chiar un scrâşnet înăuntrul său), Rolling îşi şterse de pe faţă afurisitul de zâmbet.

— A-a! făcu el, salutând cu mâna de câteva ori. A, Garin... Ai venit să iei aer? Poftim, îmi pare bine... O să ne mai distrăm puţin...

— Eşti un prost actor, Rolling, îl întrerupse Zoia, tăios. Încetează cu clowneriile astea! Intră şi ia loc pe scaun. Aici toţi suntem de-ai noştri – duşmanii tăi de moarte. Numai tu eşti vinovat că ţi-ai pregătit o societate atât de veselă pentru o croazieră pe Marea Mediterană.

Rolling se uită la ea cu o privire de plumb.

— În afacerile mari, doamnă Lamole, nu există prietenie sau ură personală.

Se aşeză, ca pe un tron regal, între Zoia şi Garin şi întinse mâinile pe masă. Vreme de un minut păstră tăcere.

— Bine, am pierdut partida, rosti el în sfârşit. Cât trebuie să plătesc?

— Exact jumătate, dragă prietene, răspunse zâmbind Garin, cu luciri în ochi care vădeau că e gata să izbucnească în râsul cel mai nevinovat. Jumătate, cum am stabilit la Fontainebleau. Iată şi martorul. Arătă cu barbişonul spre Şelga, care bătea posomorât darabana, cu unghiile, pe masă. N-o să m-apuc să cercetez registrele dumitale de contabilitate. Dar aşa, după ochi, desigur, toată socoteala s-ar ridica la vreun miliard de dolari. Pentru dumneata operaţia asta n-o să aibă urmări grave. Ai adunat din Europa o grămadă de parale.

— O să-mi fie greu să plătesc dintr-o dată un miliard, răspunse Rolling. Bine, o să analizez. Plec la Paris chiar astăzi. Sper că vineri, la Marsilia să zicem, o să pot achita cea mai mare

parte din această sumă...

— O-o-o! făcu Garin. Dumneata, prietene, îţi vei recăpăta libertatea numai după achitarea sumei...

Şelga îi aruncă o privire rapidă, dar nu spuse nimic.

— Trebuie să înţeleg că intenţionezi să mă reţii pe acest vas? întrebă Rolling, strâmbându-se, ca în faţa unei lipse de tact cu totul prosteşti.

— Da.

— Îţi reamintesc că, în calitate de cetăţean al Statelor Unite, persoana mea este inviolabilă. Libertatea şi interesele mele vor fi apărate de întreaga flotă militară a Americii.

— Cu atât mai bine! strigă Zoia cu mânie şi pasiune. Cu cât mai repede, cu atât mai bine!

Sări în picioare şi-şi repezi în jos braţele, cu pumnii strânşi, atât de impetuos, încât pielea pe la încheieturi i se făcu albă.

— Să poftească flota voastră, şi chiar lumea întreagă, să se ridice împotriva noastră. Cu atât mai bine! se răsti ea şi, din pricina mişcării repezi, fusta scurtă i se înfoie.

Cu hăinuţa albă de marinar cu năsturaşi aurii, cu capul mic, tuns tinereşte, cu pumnişorii în care avea de gând să strângă destinul lumii întregi, cu ochii cenuşii, întunecaţi de atâta tulburare, cu faţa ei surescitată – Zoia era în acelaşi timp amuzantă şi înfricoşătoare.

— Probabil, n-am auzit eu bine, doamnă, zise Rolling, întorcându-se cu tot trupul spre ea, aveţi de gând să luptaţi cu flota militară a Statelor Unite? Parcă aşa v-aţi exprimat.

Şelga încetă să mai bată darabana cu unghiile. Pentru prima oară în această lună se înveseli. Întinse picioarele şi se tolăni pe scaun, ca la teatru.

Zoia se uita la Garin cu o privire din ce în ce mai întunecată.

— Eu, ce-am avut de spus, am spus. Acum, Piotr Petrovici, ai cuvântul dumneata...

Garin îşi vârî mâinile în buzunare şi se ridică în tocuri, legănându-se şi zâmbind, cu gura lui roşie, parcă vopsită. Părea un filfizon neserios. Numai Zoia era în măsură să-i ghicească voinţa de oţel, năvalnică, criminală.

— În primul rând, începu el ridicându-se pe vârfuri, noi nu nutrim o ostilitate exclusivă faţă de America. Ne vom da silinţa să scărmănăm orice flotă care va încerca să pornească la acţiuni agresive împotriva noastră. În al doilea rând, urmă el, lăsându-se

de pe vârfuri pe tocuri, nu ţinem cu orice preţ să ne batem. Dacă forţele militare ale Americii şi ale Europei vor recunoaşte dreptul nostru sacru de a ocupa orice teritoriu de care vom avea nevoie, dreptul de suveranitate şi aşa mai departe, atunci le vom lăsa în pace, cel puţin sub raport militar. În caz contrar, vom distruge fără cruţare forţele navale şi de uscat ale Americii şi ale Europei, fortăreţele, bazele, depozitele militare, statele lor majore şi aşa mai departe. Sper că soarta uzinelor de anilină dovedeşte destul de convingător că nu vorbesc în vânt. Ehei, prietene, exclamă el, bătându-l pe Rolling pe umăr, îţi aminteşti că pe vremuri te-am rugat să fii asociat la întreprinderea mea... N-ai avut suficientă imaginaţie, şi asta pentru că îţi lipseşte o cultură serioasă. E un fleac să jupoi jucători de bursă şi să acaparezi uzine. Procedeul e vechi şi răsuflat... Dar când ai întâlnit un om adevărat, un adevărat organizator al stupidelor dumitale miliarde, l-ai scăpat.

Rolling arăta ca un mort intrat în putrefacţie.

— Eşti un anarhist... strecură el, şuierător, printre dinţi.

Şelga se apucă cu mâna teafără de păr şi se porni să râdă cu hohote, dar în aşa hal încât sus, deasupra tavanului de sticlă, apăru, speriată, faţa căpitanului Jansen.

— Nu, prietene, reluă Garin, răsucindu-se pe tocuri şi adresându-se din nou lui Rolling, scăfârlia dumitale a început să funcţioneze prost. Nu sunt anarhist... Sunt cel mai mare organizator şi, curând de tot, mă vei căuta ziua-n amiaza mare cu lumânarea... Dar despre asta o să stăm de vorbă când vom avea răgazul necesar. Acum completează cecul... Şi apoi, cu toată viteza, spre Marsilia!

84

Iată şi evenimentele petrecute în zilele următoare:

„Arizona” ancoră în rada exterioară a portului Marsilia. Garin se prezentă la Banca *Credit Lyonnais,* înarmat cu un cec de douăzeci şi cinci de milioane lire sterline, semnat de Rolling. Directorul băncii, cuprins de panică, plecă la Paris.

Pe „Arizona” se anunţase că Rolling e bolnav. Şedea în cabina lui, încuiat cu cheia, iar Zoia urmărea cu străşnicie să nu intre în legătură cu lumea dinafară. Timp de trei zile în şir, „Arizona” se aprovizionă cu carburanţi, apă, conserve, vin şi

celelalte. Marinarii şi liota de gură-cască de pe chei vădiră o uimire grozavă la vederea unei bărci mari, încărcată cu saci de nisip, care se îndepărta de ţărm îndreptându-se spre „cocota de lux”. Se spunea că iahtul pleacă spre insulele Solomon, pe care mişună canibalii. Căpitanul Jansen cumpără şi arme: douăzeci de carabine, revolvere şi măşti antigaz.

În ziua stabilită, Garin şi Jansen se prezentară din nou la bancă. Îi primi subsecretarul de stat la finanţe, sosit în mare grabă de la Paris. Risipindu-se în amabilităţi şi asigurându-i că nu se îndoieşte nicio clipă de autenticitatea cecului, îşi exprimă totuşi dorinţa să-l vadă pe Rolling. Fu condus pe „Arizona”.

Deşi bolnav rău, cu ochii căzuţi în fundul capului, Rolling îl primi. De-abia putu să se ridice din fotoliu. Confirmă că el a emis cecul, că pleacă cu iahtul într-o călătorie lungă, şi rugă să se termine mai repede formalităţile.

Cu mâna pe speteaza unui scaun şi gesticulând în felul lui Camille Desmoulins, subsecretarul de stat rosti un adevărat discurs despre marea frăţie dintre popoare, despre tezaurul cultural al Franţei, şi rugă să se amâne plata sumei cerute.

Obosit, cu ochii închişi, Rolling clătină negativ din cap. Până la urmă, se înţeleseră ca Banca *Credit Lyonnais* să achite o treime din sumă în lire, iar restul în franci, la cursul zilei.

Banii au fost aduşi spre seară, cu o şalupă militară. După plecarea oaspeţilor, Garin şi Jansen îşi făcură apariţia pe puntea de comandă.

— Toată lumea sus!

Echipajul se alinie pe punte.

— Marinari, li se adresă Jansen, cu glas ferm şi aspru, iahtul „Arizona” pleacă într-o cursă extrem de riscantă şi periculoasă. Să fiu al dracului dacă îmi asum vreo răspundere pentru viaţa cuiva, inclusiv viaţa proprietarilor, sau pentru vas. Voi mă cunoaşteţi, pui de rechini... Vă măresc leafa de două ori, dublez de asemenea şi premiile obişnuite. Tuturor celor care se vor întoarce acasă din călătoria asta li se acordă o pensie viageră. Dau timp de gândit până la apusul soarelui. Care nu doreşte să-şi rişte pielea poate să-şi ia tălpăşiţa.

Seara, opt oameni din echipaj coborâră la ţărm. În aceeaşi noapte, echipajul fu completat cu opt nemernici temerari, pe care căpitanul Jansen îi pescui personal prin cârciumile din port.

Peste cinci zile iahtul ancoră în rada portului Southampton.

Garin şi Jansen prezentară la Banca Regală Britanică un cec, semnat de Rolling, în sumă de douăzeci de milioane de lire. (În Camera Comunelor, liderul fracţiunii laburiste făcu o interpelare în termeni inofensivi în legătură cu această chestiune.) Banca onoră cecul. Ziarele începură să urle. În multe oraşe avură loc demonstraţii muncitoreşti. Gazetarii se îndreptară în goană spre Southampton. Rolling nu primi pe nimeni. „Arizona” se aprovizionă cu carburanţi şi porni peste ocean.

Peste douăsprezece zile, iahtul ancoră în Canalul Panama şi transmise o radiogramă lui Mac Linney, directorul general al societăţii *Anilin Rolling,* chemându-l la aparat. La ora respectivă, din cabina radiotelegrafului, Rolling, sub ameninţarea unui revolver, ordonă lui Mac Linney să-i achite lui *mister* Garin, în schimbul cecului pe care-l va prezenta, suma de o sută de milioane de dolari. Garin plecă la New York şi se înapoie cu banii şi cu Mac Linney, ceea ce era o greşeală. Rolling discută cu directorul exact cinci minute, în prezenţa Zoiei, a lui Garin şi a lui Jansen. Mac Linney plecă cu credinţa nestrămutată că la mijloc era ceva necurat.

Apoi „Arizona” navigă pe întinderea pustie a Mării Caraibilor. Garin cutreieră America, vizită uzine, afretă vapoare, achiziţionă maşini, dispozitive, instrumente, oţel, ciment, sticlă. La San Francisco mărfurile se încărcau pe vase. Un prepus al lui Garin încheia contracte cu ingineri, tehnicieni şi muncitori. Un alt prepus plecă în Europa şi recrută dintre resturile armatei albe ruse cinci sute de oameni pentru serviciul poliţienesc.

Trecu astfel aproape o lună. Rolling comunica zilnic prin radio cu New York-ul, cu Parisul, cu Berlinul. Ordinele lui erau aspre şi necruţătoare. După nimicirea uzinelor de anilină, industria chimică europeană încetă să mai opună vreo rezistenţă. Marca *Anilin Rolling* (un cerc galben cu trei linii negre şi cu inscripţia: sus – *Lumea,* jos – *Anilin Rolling Company)* pecetluia toate produsele. Începea să se încetăţenească părerea că fiecare european trebuia să fie marcat cu acest cerc galben. Şi astfel *Anilin Rolling* pornea la atac, călcând peste ruinele fumegânde ale Companiei de anilină.

Un vânt lugubru, colonial se pornise deasupra întregii Europe. Mureau speranţele. Veselia şi bucuria pieriseră. Nenumăratele comori ale spiritului putrezeau în bibliotecile prăfuite. Un soare galben cu trei liniuţe negre revărsa o lumină moartă peste

aglomerările oraşelor, peste coşuri şi fumuri, peste reclame, reclame şi iar reclame care sugeau sângele oamenilor, iar pe străzile şi ulicioarele murdare, pavate cu cărămizi, printre vitrine, reclame, cercuri şi cerculeţe galbene, rătăceau chipuri omeneşti crispate de foame, de plictiseală şi de disperare.

Cursurile valutelor scădeau. Impozitele creşteau. Datoriile sporeau. Şi sacrei legalităţi, care poruncea să respecţi datoria şi dreptul, i se aplică pe frunte dunga galbenă. Plăteşte!

Pâraie, râuri şi fluvii de bani curgeau în casele companiei *Anilin Rolling.* Directorii companiei se amestecau în treburile interne ale statelor, în politica internaţională. Ei constituiau un fel de ordin secret de guvernanţi.

Garin cutreiera de la un capăt la altul Statele Unite, însoţit de doi secretari, de ingineri, dactilografe şi o ceată de comisionari. Lucra câte douăzeci de ore pe zi. Niciodată nu întreba de preţ şi nici nu se tocmea.

Mac Linney îl urmărea uimit şi speriat. Nu înţelegea de ce se cumpără şi se încarcă toate astea, de ce se irosesc atât de nebuneşte milioanele lui Rolling. Un secretar al lui Garin, o dactilografă şi doi comisionari erau agenţi ai lui Mac Linney, căruia îi trimiteau zilnic, la New York, un raport amănunţit. Totuşi era greu să pricepi ceva din avalanşa aceasta de achiziţii, comenzi şi contracte.

La începutul lui septembrie, „Arizona” se ivi din nou în Canalul de Panama, îl luă la bord pe Garin şi, ieşind în Oceanul Pacific, dispăru în direcţia sud-vest.

Peste două săptămâni, zece vase cu încărcătura completă porniră în aceeaşi direcţie, indicată prin ordine aflate în plicuri sigilate.

85

Oceanul era furtunos. „Arizona” naviga cu pânze. Fuseseră întinse pânzele arborelui mare şi focurile – toate în afară de gabiere. Silueta îngustă a iahtului – o coajă de nucă cu vele umflate de vânt, cu şarturile ţiuind şi cântând – aici pierea între valuri de nu i se mai vedeau decât vârfurile catargelor, aici se ridica pe o creastă de talaz, scuturându-se de spumă.

Umbrarul fusese scos, tambuchiurile închise, şalupele ridicate pe punte şi înţepenite. Sacii cu nisip, aşezaţi de-a lungul bordurilor, fuseseră legaţi cu sârmă. La teugă şi dunetă, pe palierele de sus, erau instalate două turele zăbrelite, cu cupole rotunde, ca nişte cazane. Aceste turele, acoperite cu prelate, făceau ca „Arizona” să capete un profil ciudat de navă semimilitară.

Şelga şi Garin, amândoi în haine şi pălării de piele, stăteau pe puntea de comandă, unde nu ajungeau decât stropii valurilor. Primul nu mai avea braţul în ghips, dar deocamdată nu se putea sluji de el decât ca să apuce o cutie de chibrituri sau o furculiţă, la masă.

— Iată oceanul, şi un flecuşteţ de vas, un mic cristal de voinţă şi de geniu omenesc... zise Garin. Gonim, tovarăşe Şelga, şi nici nu ne pasă... Luptăm... Uite ce valuri... Priveşte, adevăraţi munţi.

Un talaz uriaş venea dinspre babord. Coama lui înspumată creştea clocotitoare. Sub ea, peretele sticlos de apă verzuie, îmbrobonit de spumă, se adâncea văzând cu ochii. Creasta talazului fierbea. „Arizona” începu să se aplece pe tribord, dar vântul, care şuiera dezlănţuit printre pânze, scoase mica navă din prăpastie: culcându-se complet cu tribordul pe suprafaţa concavă a apei şi descoperindu-şi carena roşie până la chilă, „Arizona” ţâşni deodată pe coama valului şi dispăru în clocotul de spumă. Dispărură puntea, şalupele, teuga, iar turela cu zăbrele de la teugă se afundă până la cupolă. Apa clocotea în jurul punţii de comandă.

-— Straşnic! răcni Garin.

„Arizona” se redresă, apa se retrase de pe punte, focurile pocniră şi mica navă lunecă în jos pe panta valului.

— Aşa e şi omul, tovarăşe Şelga, aşa e şi omul pe oceanul omenirii... Am îndrăgit la nebunie nava asta mică... Păi, nu ne asemănăm? Şi-n pieptul ei, şi-ntr-al meu se zbuciumă furtuna... Ce zici?

Şelga dădu din umeri, fără să răspundă. Doar nu era să înceapă o controversă cu acest om îndrăgostit de sine până la extaz... Lasă-l să se îmbete singur – un supraom, şi gata. Nu degeaba se întâlniseră, el şi Rolling, pe acest glob: se duşmăneau de moarte, dar nu puteau să răsufle unul fără altul. Regele chimiei genera din pântecele lui pe acest omuleţ care chiftea de idei criminale, iar el, la rândul său, fecunda cu imaginaţia lui monstruoasă pustiul rollingian. Să-i ia dracu pe amândoi!

Într-adevăr, era de neînţeles cum scăpase Rolling teafăr până acuma, nesfâşiat de rechini. Îşi jucase rolul care-i fusese rezervat; Garin pusese mâna, e drept, nu pe un miliard, cum ceruse, dar pe trei sute de milioane. Acum ar fi putut şterge orice urmă. Va să zică, mai era ceva, mai trainic, care-i lega pe aceşti oameni.

Nu pricepea Şelga, de asemenea, de ce nu zburase nici el peste bord în Oceanul Pacific. Atunci, la Neapole, Garin avusese nevoie de dânsul, ca terţă persoană, ca martor. Dacă ar fi apărut singur pe „Arizona” , s-ar fi expus la cine ştie ce neplăceri neprevăzute. Lui Rolling i-ar fi fost însă mult mai greu să-i înlăture pe amândoi odată. Toate astea erau limpezi.

Dar Garin câştigase partida. Atunci, ce nevoie mai avea de el? în timpul călătoriei pe Marea Caraibilor mai fusese încă supus la anumite restricţii. Aici însă, în mijlocul oceanului, nu-l mai supraveghea nimeni, făcea ce voia. Observa, trăgea cu urechea. Începuseră să i se năzărească unele posibilităţi de scăpare din această situaţie detestabilă.

Drumul pe ocean părea o călătorie distractivă. Micul dejun, prânzul, cina se desfăşurau cu fast. La masă luau loc Garin, doamna Lamole, Rolling, căpitanul Jansen, secundul, Şelga, inginerul ceh Czermak – ajutorul lui Garin, un bărbat subţirel şi bolnăvicios, cu părul zbârlit, cu ochii palizi şi atenţi şi cu o barbă scurtă şi rară – şi al doilea ajutor al lui Garin, germanul Schaffer, un chimist tânăr, ciolănos şi timid, care până nu demult murea de foame la San Francisco.

În această societate ciudată – alcătuită din duşmani de

moarte, asasini, tâlhari, aventurieri şi savanţi flămânzi, toţi în frac, cu butonieră la rever – Şelga nu făcea opinie separată: purta şi el frac, cu butonieră, mânca şi bea cu poftă, dar tăcea chitic.

Cândva, vecinul din dreapta descărcase în el patru gloanţe de revolver, cel din stânga era asasinul a trei mii de oameni, iar femeia frumoasă din faţa lui – o drăcoaică fără pereche.

După cină, Schaffer se aşeza la pian, iar doamna Lamole dansa cu căpitanul Jansen. Rolling rămânea de obicei la masă şi privea. Ceilalţi urcau în salonul de fumat. Şelga se ducea să-şi fumeze pipa pe punte. Nimeni nu-l reţinea, nimeni nu-l lua în seamă. Zilele se scurgeau monoton. Cumplitul ocean era fără de sfârşit. Valurile se rostogoleau la fel cum se rostogoleau cu milioane de ani în urmă.

Astăzi, împotriva obiceiului său, Garin ieşi după Şelga pe punte şi se angajă într-o discuţie prietenească cu el, de parcă nu se mai văzuseră de la Leningrad, când stătuseră împreună pe bancă, pe bulevardul Sindicatelor. Şelga deveni atent. Garin admira iahtul, oceanul, pe sine însuşi, dar se vedea că urmăreşte ceva.

— Am o propunere, Şelga, zise el, în cele din urmă, râzând şi scuturând stropii de apă ce-i căzuseră pe barbişon.

— Ei?

— Ţii minte, cândva am convenit amândoi să jucăm o partidă cinstită...

— Aşa-i.

— Oh, oh!... Apropo... Nu cumva cel care mi-a trimis un cadou de după tufe era vreun ajutor de-al dumitale? Puţintel mai pe alături... şi mi-ar fi făcut capul fărâme!

— Habar n-am...

Garin îi relată întâmplarea cu împuşcătura de la vila lui Stufer.

— N-am niciun amestec, zise Şelga, clătinând din cap. Păcat totuşi că a dat greş...

— Asta înseamnă că aşa a vrut soarta.

— Da, soarta...

— Uite, Şelga, îţi propun să alegi, ochii neînduplecaţi ai lui Garin se apropiară sfredelitor de el, faţa îi deveni deodată rea, ori încetezi să faci pe principialul... ori te arunc peste bord. Ai înţeles?

—- Am înţeles.

— Am nevoie de dumneata. Am nevoie de dumneata pentru lucruri mari... Noi doi putem să ne înţelegem... Singurul om în care am încredere eşti dumneata.

Nu termină bine vorba şi creasta unui talaz uriaş, mai mare decât toate celelalte, se prăvăli peste iaht. Spuma clocotitoare mătură puntea de comandă, azvârlindu-l pe Şelga peste balustradă. Ochii lui holbaţi, gura căscată, mâna cu degetele răşchirate mai apărură o dată din apă, apoi dispărură... Garin se aruncă în vâltoare.

86

Mai târziu, Şelga îşi aducea deseori aminte de această întâmplare.

...Riscându-şi viaţa, Garin îl apucă de poala hainei de piele şi se luptă cu valurile până când acestea se rostogoliră din nou peste iaht. Şelga rămase atârnat undeva, dincolo de balustrada punţii de comandă. Plămânii lui erau plini de apă. Căzu îndată, ca un bolovan, pe punte. Marinarii îi făcură respiraţie artificială şi, cu greu, îl readuseră în simţiri, după care îl transportară în cabină.

Curând veni acolo şi Garin, vesel, cu hainele schimbate. Porunci să se aducă două pahare de grog şi, după ce îşi aprinse pipa, reluă discuţia întreruptă.

Şelga îi cerceta faţa ironică şi trupul sprinten, tolănit în fotoliul de piele. Un om ciudat, plin de contradicţii. Un bandit, un ticălos, un aventurier suspect... Dar din pricina grogului, sau, poate, a şocului prin care trecuse, lui Şelga îi făcea plăcere să-l privească pe Garin, care stătea în faţa lui, picior peste picior, fumând şi vorbind despre tot felul de lucruri, de parcă „Arizona” n-ar fi pârâit din toate încheieturile, zguduită de valuri, de parcă dincolo de spiraiuri n-ar fi gonit şuvoaie clocotitoare de apă, de parcă el, Şelga, în pat, şi Garin în fotoliu, n-ar fi fost aruncaţi în sus şi în jos, ca într-un scrânciob...

Garin se schimbase mult de când plecase din Leningrad – acum era sigur de el şi surâdea mereu, amabil şi bonom, cum fac numai egoiştii înveteraţi şi foarte inteligenţi.

— De ce-ai lăsat să-ţi scape un prilej atât de favorabil? îl

întrebă Şelga. Ai chiar atât de mare nevoie de viaţa mea? Nu pricep.

Garin hohoti vesel, cu capul pe spate.

— Ciudat mai eşti, Şelga... De ce trebuie neapărat să acţionez logic?... Nu sunt profesor de matematici... Uite unde am ajuns cu toţii... Nu mai suntem în stare să pricepem un simplu gest de omenie. Ce-aveam de câştigat trăgând de păr un om gata să se înece? Absolut nimic... Am făcut-o din simpatie pentru dumneata...Din omenie...

— Când ai aruncat în aer uzinele de anilină cred că nu te mai gândeai la omenie.

— Nu! strigă Garin. Nu mă gândeam. Tot nu eşti în stare să te descotoroseşti de cioburile moralei... Uf, Şelga, Şelga... Ce-i cu sistemul ăsta, ca să zic aşa, al rafturilor: pe un raft – binele, iar pe celălalt – răul... Un degustător de vinuri... mai treacă-meargă. Gustă omul, scuipă, mănâncă o bucăţică de pâine şi declară: vinul ăsta e bun, iar celălalt e prost. Ceea ce-l călăuzeşte pe el este simţul gustului, limba cu papilele ei. E un lucru concret. Dar unde e degustătorul dumitale, al varietăţilor morale? Cu ce papile le gustă?

— Tot ce duce la instaurarea puterii sovietice pe pământ este bun, răspunse Şelga, iar tot ce împiedică asta e rău.

Foarte bine, ştiu, admirabil... Dar ce te privesc pe dumneata toate astea? Ce te leagă de Republica Sovietică? Chestii materiale? Prostii... Îţi ofer o leafă de cincizeci de mii de dolari... Vorbesc foarte serios. Accepţi?

— Nu, răspunse calm Şelga.

— Aici e buba... Asta înseamnă că nu te leagă chestii materiale, ci o idee, cinstea, într-un cuvânt, ceva de ordin superior. Eşti un moralist înrăit, ceea ce de altfel am şi vrut să-ţi dovedesc... Vrei să răstorni lumea...Cureţi legile economice de gunoaie milenare, arunci în aer fortăreţe imperialiste. Foarte bine. Şi eu vreau să răstorn lumea, dar în felul meu. Şi am s-o răstorn numai cu geniul meu.

— Oho!

— O spun în pofida tuturor, ia notă. Ascultă, Şelga, ce e omul în ultimă analiză? Un microorganism infim care, din groază nebună de moarte, se cramponează de bila de lut a pământului şi zboară împreuna cu el prin bezna de gheaţă? Sau e creier – un aparat divin care produce o materie aparte, misterioasă,

gândirea, o materie al cărei micron, unul singur, cuprinde întregul univers?... Asta-i... Garin se aşeză mai comod în fotoliu şi-şi trase picioarele sub el. Obrajii lui, de obicei palizi, se îmbujorară. Îţi propun altceva. Ascultă-mă cu atenţie, inamice... Voi cuceri întreaga putere pe pământ. Niciun coş nu va mai scoate fum, niciun vas nu va mai ieşi din port, niciun ciocan nu va mai ciocăni fără ordinul meu. Totul – inclusiv dreptul de a respira – va fi subordonat centrului. Centrul voi fi eu. Totul îmi va aparţine mie. Voi bate efigia mea pe un disc: cu barbişon, cu coroniţă, iar pe partea cealaltă efigia doamnei Lamole. Apoi, voi alege, ca să zic aşa, „prima mie” – să admitem că vor fi două-trei milioane de perechi. Aceştia vor fi patricienii. Ei îşi vor închina viaţa unor desfătări superioare şi creaţiei. Pentru ei vom stabili, după modelul Spartei antice, un regim special, ca să nu degenereze în alcoolici şi impotenţi. Apoi vom hotărî câte braţe de muncă sunt necesare pentru deservirea completă a culturii. Şi aici vom face o selecţie. Pe aceştia îi vom numi, din politeţe, truditori...

— Fireşte...

— Dacă-ţi vine să râzi, dragul meu, fă-o după ce vom termina discuţia asta... Aşa. Ei nu se vor răscula niciodată, scumpe tovarăşe. Orice posibilitate de revoluţie va fi stârpită din rădăcină. Fiecărui truditor, după clasificare şi înainte de eliberarea cărţii de muncă, i se va face o mică operaţie chirurgicală. Cu totul pe nesimţite, sub o narcoză aplicată ca din întâmplare... O mică perforare a oaselor craniului. O să-l apuce o mică ameţeală, dar, când îşi va veni în fire, va fi un sclav. În sfârşit, un anumit grup îl vom izola pe vreo insulă luxuriantă exclusiv pentru înmulţire. Restul va fi înlăturat ca inutil. Iată structura viitoarei omeniri, elaborată de Piotr Garin. Aceşti truditori vor sluji supuşi şi vor munci numai pentru hrană, asemenea cailor. Ei nu vor mai fi oameni, nu vor mai avea altă teamă decât aceea de a nu flămânzi. Fericirea lor va consta în digerarea hranei. Cei aleşi, patricienii, vor fi nişte semizei. Deşi, în general, dispreţuiesc oamenii, prefer totuşi o societate bună. Te asigur, prietene, că aceasta va fi epoca de aur la care au visat poeţii. Impresia grozăviilor prilejuite de epurarea pământului de populaţia de prisos se va şterge foarte repede. În schimb, ce perspective minunate se vor crea geniului! Pământul se va transforma într-un paradis. Naşterile vor fi reglementate. Se va

face selecţia celor mai buni. Lupta pentru existenţă va dispărea: ea va rămâne în ceaţa trecutului barbar. Se va crea o rasă frumoasă şi rafinată, vor apărea noi organe de gândire şi simţire. În timp ce comunismul va căra în spate întreaga omenire spre culmile culturii, eu voi face acelaşi lucru numai în zece ani... La naiba! Ba chiar mai repede... Pentru puţini, e drept... Dar numărul n-are importanţă...

— Destul de interesantă utopia dumitale fascistă, zise Şelga. Lui Rolling i-ai vorbit despre asta?

— Nu-i o utopie, iată lucrul cel mai curios. Nu fac decât să fiu logic... Se înţelege că nu i-am spus nimic lui Rolling, pentru că e o vită... Deşi ceea ce am cristalizat eu într-un program precis şi bine închegat face şi Rolling şi fac toţi Rollingii din lume, totuşi ei o fac orbeşte, barbar, încet şi greoi. Mâine, sper, vom ajunge la insulă... Ai să vezi că nu glumesc.

— Şi cu ce ai să începi? O să baţi mai întâi bani cu barbişon?

— Ia te uită, te-a supărat barbişonul meu!... Nu. Voi începe cu asigurarea apărării. Voi fortifica insula. Şi concomitent voi începe să-mi fac drum vertiginos spre Zona Olivinei. Prima ameninţare pentru lume o va constitui doborârea parităţii aurului [Valoarea constantă a aurului în toată lumea. Scopul lui Garin este să deprecieze aurul, pentru a provoca haos printre magnaţii finanţelor din lumea burgheză şi pentru a pune mâna pe putere. (N. a.)]. Voi putea extrage aur în orice cantitate. Apoi voi trece la ofensivă. Va fi un război mai îngrozitor decât cel din 1914. Victoria mea este asigurată. Va urma selecţia populaţiei care va supravieţui războiului şi victoriei mele, nimicirea elementelor inapte. Rasa aleasă de mine va începe să trăiască o viaţă demnă de zei, iar „truditorii , mulţumiţi ca primii oameni din rai, vor începe să muncească nu de teamă, ci pentru că aşa le va dicta conştiinţa. Grozav, nu? Ce zici, îţi place?

Garin râse din nou. Şelga închise ochii ca să nu-l mai vadă. Jocul început în bulevardul Sindicatelor se transforma într-o partidă serioasă. Stătea culcat şi chibzuia. Îi mai rămânea de făcut o singură mutare, periculoasă, dar numai ea putea duce la victorie. În orice caz, ar fi săvârşit cea mai mare greşeală dacă i-ar fi răspuns acum lui Garin printr-un refuz. Şelga întinse mâna după ţigări. Garin îl cerceta cu privirea, zâmbind.

Te-ai hotărât?

— Da, m-am hotărât.

— Admirabil. Îmi dau cărţile pe faţă: am nevoie de dumneata ca de cremene pentru amnar. Şelga, sunt înconjurat de nişte bestii obtuze. Oameni lipsiţi de imaginaţie. Noi doi o să ne mai certăm probabil, totuşi va trebui să lucrezi cu mine. Cel puţin în prima parte a acţiunii, când îi vom bate pe Rolling şi pe cei de o seamă cu el... Apropo, te previn, fereşte-te de Rolling, e încăpăţânat; dacă a hotărât să te ucidă, te va ucide.

— Mă întreb adeseori de ce nu l-ai făcut până acum hrană pentru rechini.

— Am nevoie de un ostatic... În orice caz, el nu va figura pe lista „primei mii”...

Şelga nu răspunse.

— Garin, întrebă el calm, n-ai fost niciodată bolnav de sifilis?

— Închipuie-ţi că nu. Şi eu m-am întrebat de multe ori dacă e totul în regulă în bila mea... Am consultat şi un medic. Sufăr numai de o exagerare a reflexelor. Atât. Hai, îmbracă-te, să mergem la cină.

87

Norii de furtună dispăruseră spre nord-est. Acum, întinsul albastru al oceanului era o nesfârşită mângâiere. Crestele line ale valurilor scânteiau ca sticla. Delfinii goneau după dâra de spumă a iahtului, i-o luau înainte, se dădeau peste cap, veseli şi unsuroşi. Pescăruşi mari ţipau răguşit, planând deasupra velelor. În depărtare, se ridicau din ocean, ca un miraj, contururile albăstrii ale unei insule stâncoase.

— Pământ! strigă deodată, sus în gabie, marinarul de veghe.

Cei de pe punte tresăriră. Era pământul unui viitor necunoscut. Semăna cu un nor alungit ce străjuia zarea. Velele umflate de vânt ale „Arizonei” îi purtau într-acolo.

Marinarii spălau puntea, lipăind cu picioarele desculţe. Un soare arzător îşi revărsa pletele de raze în spaţiile nesfârşite ale cerului şi oceanului. Garin îşi freca barbişonul, căutând să străvadă prin perdeaua viitorului care învăluia insula. O, dacă ar fi putut şti!...

88

În depărtare, deasupra insulei Vasilievski, ardea în vâlvătăi un asfinţit de toamnă. O lumină stacojie învăluia, sumbră, şlepurile cu lemne, remorcherele, bărcile pescarilor, trâmbele de fum agăţate printre zăbrelele macaralelor de pe docurile plutitoare. Geamurile palatelor pustii păreau în flăcări.

Dinspre apus, de după trâmbele de fum, pe apa neagră-liliachie a Nevei se apropia un vapor. Sirena sfâşie văzduhul, salutând Leningradul şi sfârşitul călătoriei. Luminile spiraiurilor se perindară pe coloanele Institutului de Mine, ale Şcolii Navale, pe feţele celor care se plimbau, apoi vasul începu manevra de acostare la vama plutitoare – roşie, cu coloniţe albe. Se stârni obişnuita forfotă a controlului vamal.

Un pasager oacheş, cu pomeţii ieşiţi, care călătorise la clasa întâi şi în paşaportul căruia scria că e colaborator ştiinţific al Societăţii franceze de geografie, stătea lângă bord şi privea oraşul învăluit în ceaţa serii. Lumina asfinţitului întârzia pe cupola catedralei Isaki, pe săgeţile aurite ale Amiralităţii şi pe săgeata catedralei Petropavlovsk. Săgeata aceasta, care împungea cerul, părea – aşa cum de altfel o închipuise Petru I – un paloş ameninţător la hotarul maritim al Rusiei.

Bărbatul cu pomeţii ieşiţi îşi lungi gâtul privind săgeata catedralei. Părea tulburat, zguduit, ca un călător care după o lipsă îndelungată zăreşte deodată acoperişul casei părinteşti. Şi iată că, dinspre fortăreaţă, ajunseră până la Neva întunecată nişte sunete solemne: pe catedrala Petropavlovsk, pe al cărui paloş îngust mai stăruia încă lumina, deasupra mormintelor împăraţilor, orologiul intona *Internaţionala.*

Omul încleştă mâinile pe balustradă, îşi înăbuşi un urlet în gâtlej şi se întoarse cu spatele spre catedrală.

La vamă prezentă un paşaport pe numele Arthur Levy şi în timpul controlului stătu posac, cu capul în jos, ca să nu-şi trădeze strălucirea răutăcioasă a ochilor.

După aceea, îşi puse pe umăr pătura în carouri şi, cu o mică valiză în mână, coborî pe debarcaderul insulei Vasilievski. Pe cerul de toamnă străluceau stelele. Se îndreptă din şale şi, în sfârşit, după ce se stăpânise atâta vreme, oftă. Privi în treacăt

casele adormite şi vaporul, pe ale cărui catarge ardeau două lumini. De pe vas se auzea bâzâitul uşor al unui dinam. Călătorul porni spre pod.

Din direcţia opusă venea agale un bărbat înalt, într-o bluză de doc. Când ajunse în dreptul omului nostru, îl privi în faţă şi exclamă în şoaptă: „Dumnezeule” , apoi se răsuci pe călcâie şi strigă întrebător:

— Volşin, Aleksandr Ivanovici?

Omul care se prezentase la vamă, Arthur Levy, se împiedică, dar nu întoarse capul şi grăbi pasul spre pod.

89

Ivan Gusev locuia la Taraşkin, căruia îi era acum ceva, cam la mijloc, între fiu şi frate mai mic. Tânărul îl învăţa carte şi-i ascuţea mintea şi, spre marea lui bucurie, băiatul se dovedea tare deştept şi sârguincios. Seara, după ce beau ceai cu pâine albă şi parizer, Taraşkin vâra mâna în buzunar să scoată ţigările, îşi aducea aminte că a făgăduit colectivului clubului să nu mai fumeze, ofta, îşi zburlea părul şi începea discuţia:

— Ştii tu ce este capitalismul?

— Nu ştiu, Vasili Ivanovici.

— Uite, îţi explic eu cât se poate de simplu. Nouă oameni lucrează, al zecelea le ia totul, ei rabdă de foame, iar el plesneşte de grăsime. Asta-i capitalismul. Ai înţeles?

— Nu, Vasili Ivanovici, n-am înţeles.

— Ce n-ai înţeles?

— Ei de ce-i dau totul?

— Păi, îi sileşte el, că-i exploatator...

— Cum îi sileşte? Ei sunt nouă, iar el unul singur.

— El e înarmat, iar ei nu...

— Ar putea oricând să-i ia armele, Vasili Ivanovici. Înseamnă că nu-s isteţi...

Taraşkin îl privea pe Ivan plin de admiraţie.

— Aşa-i, băiete... Judeci ca un bolşevic... Aşa am şi făcut noi în Rusia Sovietică, am smuls armele exploatatorilor, i-am alungat, şi acum toţi cei zece oameni ai noştri muncesc şi sunt sătui...

— Toţi plesnim de grăsime...

— Nu, băiete, nici nu trebuie să plesnim de grăsime, suntem oameni, nu porci. Noi trebuie să transformăm grăsimea în energie intelectuală.

— De ce?

— Pentru că în timpul cel mai scurt trebuie să fim poporul cel mai deştept, cel mai învăţat din lume... Ai înţeles? Acuma hai să ne apucăm de aritmetică...

— Fie şi de aritmetică, încuviinţă Ivan scoţând caietul şi creionul.

— Să nu mai moi creionul chimic în gură... asta nu-i frumos... m-ai înţeles?

Învăţau aşa în fiecare seară, până târziu, după miezul nopţii, când amândurora începea să li se lipească ochii de somn.

90

Lângă portiţa clubului de canotaj, un cetăţean cu pometţii ieşiţi, bine îmbrăcat, scormonea cu bastonul în pământ. Ridică ochii şi-i privi atât de ciudat pe Taraşkin şi pe Ivan, care se apropiau, încât Taraşkin se zbârli. Ivan se lipi de el.

— Aştept aici de dimineaţă, zise omul. Băiatul ăsta e Ivan Gusev?

— Ce vă priveşte pe dumneavoastră? întrebă Taraşkin, răsuflând adânc.

— Iertaţi-mă, tovarăşe. În primul rând, vă rog să fiţi politicos. Numele meu e Arthur Levy. Scoase legitimaţia şi o întinse lui Taraşkin. Sunt colaborator al Ambasadei sovietice din Paris. Vă e de ajuns asta, tovarăşe?

Taraşkin mormăi ceva în doi peri. Arthur Levy scoase din portofel o fotografie, aceea pe care Garin o luase de la Şelga.

— Recunoaşteţi că băiatul din fotografie e băiatul ăsta?

Taraşkin trebui sa recunoască. Ivan încerca s-o şteargă, însă Arthur Levy îl înşfacă brutal de umăr.

— Fotografia mi-a dat-o Şelga. Am misiunea secretă să duc băiatul la adresa indicată. În caz de împotrivire, trebuie să-l arestez. Sper că nu vă opuneţi.

— Mandatul dumneavoastră? întrebă Taraşkin.

Arthur Levy arătă un mandat cu *en-tete*-ul Ambasadei sovietice din Paris, cu toate semnăturile şi ştampilele necesare.

Taraşkin îl citi îndelung, oftă şi îl împături.

— Dracu ştie, pare-se că totul e în regulă. N-ar putea însă să meargă altcineva în locul lui? Băiatul trebuie să înveţe...

Arthur Levy zâmbi colţos:

— Fiţi liniştit. Băiatul n-are s-o ducă rău cu mine...

91

Taraşkin îi dăduse poruncă lui Ivan să-i trimită veşti de pe drum. Se mai linişti oarecum când primi de la Celeabinsk o carte poştală:

„Dragă tovarăşe Taraşkin, călătorim – Slavă muncii! – Destul de bine, cu clasa întâi. Mâncarea e bună, purtarea lui Arthur Arthurovici, faţă de mine, de asemenea. La Moscova mi-a cumpărat o căciulă, o haină nouă vătuită şi cizme. Un singur lucru e prost, mor de urât, căci Arthur Arthurovici tace toată ziua. În gară, la Samara, m-am întâlnit cu un băiat hoinar, fost prieten de-al meu. I-am dat, vă rog să mă iertaţi, adresa dumneavoastră. Cred că o să vină, aşteptaţi-l.

92

Aleksandr Ivanovici Volşin sosise în Uniunea Sovietică cu un paşaport pe numele Arthur Levy şi cu hârtii din partea Societăţii franceze de geografie. Toate actele erau în regulă (cândva procurarea lor îi dăduse multă bătaie de cap lui Garin), numai mandatul şi legitimaţia din partea Ambasadei sovietice erau falsificate. Dar Volşin nu arătase nimănui aceste hârtiuţe în afară de Taraşkin. Oficial, Arthur Levy venise să studieze activitatea vulcanică a giganticelor cocoaşe scuipătoare de foc din Kamciatka – *sopki,* cum li se spune prin partea locului.

Pe la jumătatea lui septembrie, el plecă împreună cu Ivan la Vladivostok. Lăzile cu toate instrumentele şi calabalâcul necesar expediţiei sosiseră acolo din timp, pe calea mării, de la San Francisco. Arthur Levy era grăbit. În câteva zile, îşi încropi o echipă şi, la douăzeci şi opt septembrie, membrii expediţiei plecară de la Vladivostok cu un vapor sovietic, îndreptându-se spre Petropavlovsk. Călătoria a fost grea. Norii, alungaţi de crivăţ, cerneau măzăriche de zăpadă pe valurile plumburii ale

Mării Ohotsk. Vaporul scârţâia din toate încheieturile, afundându-se în valurile ce se ridicau pe cumplitul pustiu de apă. De-abia în a unsprezecea zi sosiră la Petropavlovsk. Descărcară lăzile, caii, şi chiar a doua zi porniră la drum, străbătând munţi şi păduri, avântându-se pe poteci, ori de-a dreptul prin albiile pâraielor, peste mlaştini şi prin desişuri.

Călăuza expediţiei era Ivan. Băiatul avea o memorie bună şi miros de prepelicar. Arthur Levy se zorea: porneau la drum îndată ce se lumina de ziuă şi mergeau necurmat până se întuneca. Caii erau istoviţi, oamenii începuseră să murmure. Arthur Levy se arăta neînduplecat, nu cruţa pe nimeni, dar plătea bine.

Vremea se înrăutăţea. Vârfurile cedrilor vuiau sinistru. Uneori se auzea trosnetul greoi al vreunui copac secular, doborât la pământ, sau huruitul vreunei avalanşe de pietre. Bolovanii uciseră doi cai, alţi doi se înecară cu samare cu tot într-o mlaştină înşelătoare.

De obicei, Ivan mergea în frunte, se căţăra pe *sopki,* se urca pe copaci, căutând semne pe care numai el le ştia. Într-o zi, legănându-se pe ramura unui cedru, strigă:

— Iată-l! Arthur Arthurovici, iată-l!

Pe o stâncă povârnită, deasupra unui pârâu de munte, se vedea chipul săpat în piatră, pe jumătate şters de vreme, al unui războinic din vechime, cu o căciulă ţuguiată, ţinând în mâini o săgeată şi un arc...

— Acum o luăm spre răsărit, după săgeată, şi ajungem drept la Stânca Şaitan. Pe urmă mai avem puţin şi dăm de tabără, strigă Ivan.

Făcură o haltă. Despachetară din nou samarele. Aprinseră un foc mare. Obosiţi, oamenii adormiră. În întuneric, prin vuietul cedrilor, se auzeau bubuituri surde, îndepărtate, pământul se cutremura. Când focul începu să se stingă, spre răsărit, se văzu o văpaie roşcată de parcă undeva, între munţi, un uriaş aţâţa cărbuni în spuză şi reflexele lor sumbre licăreau sub nori...

Nu se luminase bine de ziuă şi Arthur Levy, care nu-şi lua niciodată mâna de pe tocul revolverului, începu să-şi trezească oamenii cu izbituri de picior. Nu-i lăsă să mai aprindă focul ca să facă ceai. „Înainte, înainte!”... Oamenii, sleiţi de puteri, porniră printr-un codru des, plin de pietre colţuroase. Copacii erau aici neobişnuit de înalţi. Caii nu se mai vedeau dintre ferigi. Toţi

aveau picioarele însângerate. Trebuiră să mai lase doi din ei pe drum. Arthur Levy mergea în urma coloanei, cu mâna pe revolver. Încă vreo câţiva paşi, şi se părea că nimeni nu va putea să se târască mai departe, chiar sub ameninţarea morţii...

Vântul aduse strigătul lui Ivan:

— Încoace, încoace, tovarăşi, iat-o, asta-i Stânca Şaitan...

Era o stâncă uriaşă, învăluită de rotocoale de abur. Semăna cu un cap de om. La poalele ei, zvâcnea din pământ un şuvoi de apă caldă. Din vremuri imemoriale, veneau aici oameni, lăsând semne pe stânci ca să nu rătăcească drumul la întoarcere, şi se scăldau în acest izvor dătător de puteri. Era „apa vie” din basme, pe care o aducea corbul în cioc, apă bogată în săruri radioactive.

93

Toată ziua bătuse crivăţul, alungând norii, jos, deasupra pădurii. Pinii înalţi vuiau trist, vârfurile negre ale cedrilor se încovoiau, zadele lepădau frunzişul. Din nori se cernea când zăpadă îngheţată, când o ploaie rece ca gheaţa. Taigaua era pustie. Pe o mie de verste de jur împrejur, deasupra mlaştinilor, deasupra dealurilor stâncoase, vuia cetina. Pe zi ce trecea, sub cerul mohorât, crivăţul sufla tot mai rece, tot mai înfricoşător.

Părea că peste pustietăţile acestea stăpâneau numai şuieratul vântului şi vuietul măreţ al copacilor. Păsările zburaseră spre alte locuri, fiarele plecaseră, se ascunseseră în vizuini. Nimeni n-ar fi venit aici decât ca să-şi caute moartea.

Şi totuşi, prin coclaurile acestea, se ivi un om. Purta o şubă roşcată, zdrenţuită, peste care era încins, mai jos de brâu, cu o frânghie, şi cizme din piele de ren umflate de ploaie. Faţa îi era acoperită de o barbă stufoasă, prin care pieptănul nu mai trecuse de mulţi ani, pletele cărunte îi cădeau pe umeri. Îşi târa anevoie picioarele, sprijinindu-se într-o puşcă, ocolea câte un povârniş, dispărea pe după trunchiuri, se oprea, încovoiat, şi începea să fluiere:

— Fi-i-iu... Maşka, Maşka... Fi-i-iu...

Dintre buruieni, se iţi capul unui ţap de pădure, cu un capăt de frânghie pe gâtul ros. Omul ridică puşca, dar ţapul pieri în buruieni. Bătrânul scoase un urlet stins şi se lăsă să cadă pe un bolovan. Puşca îi tremura între genunchi, capul îi atârna în jos.

Târziu, începu din nou să cheme:

— Maşka, Maşka...

Ochii lui tulburi căutau printre buruieni, mânaţi de unica nădejde că o să dea peste ţapul domesticit, o să-l omoare cu ultima încărcătură ce-i mai rămăsese, o să-i usuce carnea, şi o s-o mai ducă aşa câteva luni, poate chiar până la primăvară.

Cu şapte ani în urmă, se străduia să-şi pună în aplicare proiectele geniale. Era tânăr, vânjos, dar sărac, într-una din zile soarta îi scosese în cale pe Garin, care desfăşurase în faţa ochilor lui planuri atât de grandioase, încât lăsase totul şi venise aici, la poalele acestui vulcan. Cu şapte ani în urmă, pusese să se taie pădurea, ridicase o casă de iarnă, un laborator, şi instalase un post de radio acţionat de o mică centrală hidroelectrică. Printre bolovanii uriaşi, aruncaţi cândva de vulcan, lângă peretele pădurii cu copacii drepţi, ale căror vârfuri vuiau neîncetat, se vedeau acoperişurile de pământ ale acestei aşezări omeneşti, acum lăsate în jos sau surpate.

Unii dintre oamenii care veniseră aici o dată cu el muriseră, iar ceilalţi fugiseră. Clădirile se dărăpănaseră, zăgazul micii centrale hidroelectrice fusese luat de apele de primăvară. Şi toată munca lui din aceşti şapte ani, toate concluziile lui uluitoare, rezultatele cercetărilor asupra straturilor profunde ale pământului – care alcătuiau Zona Olivinei – trebuiau să piară acum împreună cu el, numai din pricina unei tâmpenii – şi anume pentru că Maşka-ţapul, oricât l-ai chema, afurisitul, nu vrea cu niciun chip să se apropie până la bătaia puştii.

Înainte vreme i s-ar fi părut o nimica toată să străbată prin taiga vreo trei sute de kilometri până la prima aşezare omenească. Acum mâinile şi picioarele îi erau betegite de reumatism, dinţii îi căzuseră din cauza scorbutului. Ultima speranţă a bătrânului era ţapul îmblânzit, pe care îl ţinea într-o cuşcă, să-l aibă pentru iarnă. Dar afurisitul animal rosese frânghia care îl lega şi fugise.

Bătrânul luă arma cu ultima încărcătură care-i mai rămăsese şi începu din nou să umble prin pădure chemându-l pe Maşka. Se lăsa înserarea, norii se posomorau, vântul bătea cu furie, legănând pinii uriaşi. Venea iarna, moartea. Inima i se înfioră... Oare n-o să mai vadă niciodată o faţă omenească, n-o să mai stea la gura sobei, să tragă în piept miros de pâine, miros de viaţă? Bătrânul se porni să plângă în tăcere.

Într-un târziu începu din nou să strige:

— Maşka, Maşka...

Nu, astăzi n-are când să-l mai ucidă... Bătrânul se ridică, gâfâind, în picioare şi porni încet spre casă. Deodată se opri şi înălţă capul. Zăpada îngheţată îl izbea în faţă, vântul îi flutura barba... I se păru că... Nu, nu – vântul, pesemne, lovise vreun pin de altul. Bătrânul stătu aşa multă vreme, silindu-se să-şi mai domolească inima, care-i bătea cu putere...

— E-he-hei, hăuli slab un glas omenesc dinspre Stânca Şaitan.

Bătrânul gemu. Ochii i se umplură de lacrimi. În gura lui deschisă năvălea zăpada îngheţată. Prin amurgul din poiană nu se mai vedea nimic.

— E-he-hei, Manţev, ajunse din nou până la el, printre răbufnelile vântului, un glas sonor de copil.

Dintre buruieni se iţi iarăşi căpăţâna ţapului. Maşka se apropie de bătrân şi, ciulind urechile, asculta şi el larma neobişnuită care răscolise pustietăţile... Din dreapta, din stânga veneau oameni, chemând:

— E-hei... Manţev! Unde eşti? Mai trăieşti?

Bătrânul, cu barba şi buzele zgâlţâite de tremur, da mereu din mâini şi repeta în şoaptă:

— Da, da, mai trăiesc... Sunt eu, Manţev...

Bârnele înegrite de fum ale casei nu văzuseră nicicând asemenea belşug. În vatra durată din pietre vulcanice ardea focul, în castroane fierbea apa. Manţev trăgea pe nări mirosuri de mult uitate - de ceai, de pâine, de slănină.

Intrau şi ieşeau oameni gălăgioşi, aducând şi despachetând samarele. Un bărbat cu pomeţii ieşiţi îi întinse bătrânului o cană cu ceai, din care ieşeau aburi, şi o bucată de pâine... Pâine. Manţev începu să tremure, mestecând-o de zor cu gingiile. Un băiat chincit pe vine se uita cu milă la bătrân, care muşca din pâine şi o apăsa pe barba-i lăţoasă de parcă s-ar fi temut că viaţa aceasta ce năvălise în casa lui dărăpănată nu era decât un vis.

— Nikolai Hristoforovici, nu mă mai cunoaşteţi?

— Nu, nu, m-am dezobişnuit de oameni, bâiguia Manţev, de mult amar de vreme n-am mai mâncat pâine.

— Sunt Ivan Gusev... Nikolai Hristoforovici, am făcut toate, aşa cum mi-aţi poruncit. Ţineţi minte, ziceaţi că o să-mi smulgeţi

urechile.

Manţev nu-şi mai amintea nimic, se holba întruna la feţele necunoscute, luminate de flăcări. Ivan începu să-i povestească cum a mers el prin taiga spre Petropavlovsk, cum se ascundea de urşi, cum a văzut o dată o pisică roşcată, mare cât un viţel, şi s-a speriat tare de tot, dar ea şi alte trei pisici care veneau în urma ei au trecut pe alături; îi mai istorisi cum mânca alune de cedri, pe care le căuta prin cuiburi de veveriţe, cum s-a tocmit pe un vapor la Petropavlovsk ca să cureţe cartofi, cum a ajuns cu vaporul la Vladivostok şi cum a mai străbătut apoi şapte mii de kilometri, zgâlţâit în lăzile de cărbuni de sub vagoane.

— M-am ţinut de cuvânt, Nikolai Hristoforovici, şi am adus oameni ca să vă scape. Degeaba mi-aţi scris atunci pe spate cu creionul chimic. Ar fi trebuit să-mi spuneţi numai atât: „Ivan, îmi dai cuvântul tău? „Vă dau. Când colo, mi-aţi scris pe spate, poate, ceva împotriva puterii sovietice. Şade frumos asta? Acum să nu vă mai bizuiţi pe mine, că sunt pionier.

Manţev se aplecă spre el şi, răsfrângându-şi buzele, îl întrebă slab, cu glas răguşit:

— Cine sunt oamenii ăştia?

— Păi, să vă spun: o expediţie de învăţaţi franţuji. Au venit anume la Leningrad să mă caute, ca să-i conduc până aici, la dumneavoastră...

— L-ai văzut pe Garin? întrebă deodată Manţev, înşfăcându-l dureros de umăr.

— Nikolai Hristoforovici, încetaţi cu astea! Acum nu mă mai sperii, mă apără puterea sovietică... Scrisoarea dumneavoastră de pe spatele meu a ajuns în mâini sigure... Ce am eu cu Garin?

— Ce caută aici? Ce vor de la mine?... Nu le spun nimic! Nu le arăt nimic!

Manţev, aprins la faţă, privea surescitat în jurul lui. Arthur Levy se aşeză lângă el, pe patul de scânduri.

— Liniştiţi-vă, Nikolai Hristoforovici. Mâncaţi, odihniţi-vă... Avem timp destul, n-o să vă luăm de aici până în noiembrie...

Manţev se ridică de pe pat, mâinile îi tremurau...

— Vreau să vorbesc cu dumneavoastră între patru ochi.

Porni şchiopătând spre uşa făcută din lătunoaie grosolane, pe jumătate putrezite. O împinse. Crivăţul nopţii îi răvăşi pletele cărunte. Arthur Levy îl urmă în întunericul de afară, în care se învolburau fulgi uzi de zăpadă.

— Mai am o încărcătură în puşcă... Să ştiţi că vă ucid! Aţi venit să mă jefuiţi! strigă Manţev, cutremurându-se de furie.

— Să mergem undeva, mai la adăpost.

Arthur Levy îl trase după el şi-l propti în peretele de bârne. Încetaţi cu furiile astea. Am venit să vă iau de aici. M-a trimis Piotr Petrovici Garin.

Cu o mişcare febrilă, Manţev îl apucă de mână pe Levy. Faţa lui umflată tremura.

— Garin mai trăieşte? Nu m-a uitat? se tângui bătrânul, fonfăind cu gura lui ştirbă. Noi amândoi am flămânzit împreună, am făurit împreună planuri mari...

Dar toate astea sunt prostii, aiureli... Să vedem, ce-am descoperit eu aici?... Am sondat scoarţa pământului... Toate ipotezele mele s-au adeverit întocmai... Nu m-am aşteptat să ajung la rezultate atât de strălucite... Iată, Olivina e aici, zise Manţev şi începu să bată în pământ cu cizmele ude, de aici se pot extrage aur şi mercur în cantităţi nelimitate... Uite, am sondat sâmburele pământului cu ajutorul undelor scurte... Acolo se petrec lucruri extraordinare... Am întors pe dos ştiinţa universală... Dacă Garin ar putea să facă rost de o sută de mii de dolari, câte n-am putea realiza!...

— Garin dispune în prezent de miliarde, despre el urlă toate ziarele din lume, răspunse Levy. Şi-a construit hiperboloidul, a pus stăpânire pe o insulă din Oceanul Pacific şi acum pregăteşte nişte acţiuni gigantice. Aşteaptă numai rezultatele cercetărilor dumneavoastră asupra scoarţei pământului. Va trimite un dirijabil să vă ia de aici. Dacă vom avea vreme bună, într-o lună de zile vom putea ridica un pilon de ancorare.

Manţev se rezemă de perete şi stătu vreme îndelungată cu capul plecat, fără să scoată o vorbă.

— Garin, Garin! exclamă el cu un ton de reproş sfâşietor. Eu i-am dat ideea hiperboloidului. Eu i-am dat şi ideea Zonei Olivinei. Eu i-am vorbit despre insula din Oceanul Pacific. Iar el mi-a jefuit creierul şi m-a trimis să putrezesc în taigaua asta blestemată... Ce să-mi mai dea mie viaţa acum? Un pat, un medic, puţin griş cu lapte... Garin, Garin... Hoţoman de idei, asta eşti!... Manţev se întoarse cu faţa în vântul năprasnic. Scorbutul mi-a măcinat dinţii, pecinginea mi-a mâncat pielea, sunt aproape orb, creierul mă lasă... Târziu... o, prea târziu şi-a adus Garin aminte de mine...

94

Garin trimise ziarelor din Lumea Veche şi din Lumea Nouă o radiogramă prin care anunţa că el, Pierre Garry, a ocupat, în Oceanul Pacific, la o sută treizeci de grade longitudine vestică şi douăzeci şi patru de grade latitudine sudică, o insulă de cincizeci şi cinci de kilometri pătraţi, împreună cu insuliţele şi bancurile de nisip învecinate, că socoate această insulă posesiunea sa şi că e gata să apere până la ultima picătură de sânge drepturile sale suverane.

Ecoul stârnit de această radiogramă a fost de-a dreptul ilariant. Minuscula insulă din apele sudice ale Oceanului Pacific era nelocuită şi n-avea nimic deosebit, în afară de pitoresc. Se ivi chiar o mică încurcătură: cui aparţinea de fapt insula: Americii, Olandei, sau Spaniei? Întrucât nu prea le dădea mâna să se certe cu americanii, ceilalţi bombăniră puţin la început, apoi bătură în retragere.

Ce-i drept, insula nu merita nici măcar cărbunele irosit ca să ajungi până la ea, dar principiul e principiu, aşa că un crucişător uşor părăsi portul San Francisco ca să-l aresteze pe acest Pierre Garry şi să ridice pentru vecie pe insulă un pilon metalic cu pavilionul înstelat, de pânză cauciucată, al Statelor Unite.

Crucişătorul porni în larg. Despre povestea ilariantă a lui Garin cineva compuse foxtrotul *Sărmanul Garry,* în care se spunea că micul şi sărmanul Pierre Garry îndrăgise o creolă, şi încă atât de tare, încât a vrut s-o facă regină. A dus-o într-o insuliţă şi acolo regele şi regina au dansat împreună un foxtrot. Regina îl tot ruga: „Sărmane Garry, hai să mâncăm, mi-e foame”. Garry nu răspundea, ofta şi continua să danseze, căci – vai – în afară de scoici şi de flori n-avea nimic altceva. Dar iată că vine un vas de război. Frumosul căpitan îi oferă braţul reginei şi o conduce la un dejun copios. Regina râde fericită şi mănâncă. Sărmanului Garry nu-i rămâne decât să danseze de unul singur... şi aşa mai departe... Într-un cuvânt, nu era nimic serios.

Peste vreo zece zile se primi de pe crucişător următoarea radiogramă:

„Am ajuns în faţa insulei. N-am putut debarca trupe, deoarece am fost avertizat că insula e fortificată. Am trimis o

notă ultimativă lui Pierre Garry, pretinsul stăpân al insulei. I-am dat termen până mâine, la ora şapte dimineaţa. După aceea voi debarca trupe”.

Era o chestiune amuzantă: sărmanul Garry ameninţând cu pumnişorul lui tunurile de şase ţoli... Dar a doua zi, şi în zilele următoare, nu se primi nicio ştire de la crucişător.

La ultima radiogramă, de asemenea niciun răspuns. Oho! Unele persoane de la Ministerul de Război încruntară sprâncenele.

După aceea ziarele publicară un interviu senzaţional al lui Mac Linney. El afirma că Pierre Garry nu-i nimeni altul decât aventurierul Garin faimosul inginer rus, de numele căruia sunt legate zvonurile despre un întreg şir de crime, inclusiv asasinatul misterios de la Ville-D’Avray, din apropierea Parisului. Povestea cu cotropirea insulei îl uimea cu atât mai mult pe Mac Linney, cu cât pe iahtul cu care Garin ajunsese acolo se afla chiar Rolling în persoană, capul şi administratorul trustului *Anilin Rolling.* Cu banii lui se făcuseră achiziţii uriaşe în America şi în Europa şi fuseseră afretate vapoare pentru transportul materialelor până la insulă. Atâta vreme cât lucrurile se desfăşuraseră legal, Mac Linney tăcuse, dar acum el considera necesar să arate că trăsătura distinctivă a regelui chimiei era respectul său deosebit faţă de legi. Deci, este incontestabil că neruşinata cotropire a insulei s-a făcut împotriva voinţei lui Rolling, ceea ce dovedeşte că miliardarul este ţinut prizonier pe insulă şi folosit în scopul unui şantaj fără precedent.

Glumele încetară imediat. Aşadar erau călcate în picioare principiile cele mai sfinte. Agenţi ai poliţiei culeseră informaţii despre achiziţiile făcute de Garin în august. Cifrele erau uluitoare. În acelaşi timp, Ministerul de Război căuta de zor crucişătorul. Zadarnic însă, vasul dispăruse fără urmă. Pe lângă toate astea, în ziare apăru descrierea exploziei de la uzinele de anilină, relatată de un martor ocular, savantul rus Hlinov.

Începu scandalul. Într-adevăr, sub nasul guvernului, un aventurier efectuase uriaşe cumpărături militare, cotropise o insulă, răpise libertatea unuia dintre cei mai de seamă cetăţeni ai Americii şi, pe deasupra, mai era şi o canalie imorală, un asasin în masă, un monstru infam. Telegraful aduse încă o ştire uluitoare: un dirijabil misterios, de ultimul tip, trecuse peste insulele Hawai, coborâse în portul Hilo, se alimentase cu benzină

şi apă, apoi zburase peste insulele Kurile, coborâse pe insula Sahalin, în portul Aleksandrovsk, se alimentase iarăşi cu benzină şi apă, după care dispăruse în direcţia nord-vest. Pe corpul metalic al navei fuseseră observate literele P. şi G.

Atunci, pentru toţi deveni limpede: Garin, „sărmanul Garry” , era un agent al Moscovei. Camera votă măsurile cele mai draconice. Ca urmare, o escadră alcătuită din opt nave de linie porni spre „Insula Nemernicilor” , cum o numeau acum ziarele americane.

În aceeaşi zi, posturile de radio din lumea întreagă recepţionară pe unde scurte o radiotelegramă, de o impertinenţă şi un prost-gust fără precedent:

„Allo! Allo! Aici postul de radio al Insulei de Aur, numită de ignoranţi «Insula Nemernicilor». Allo! Pierre Garry sfătuieşte sincer guvernele tuturor ţărilor să nu-şi vâre nasul în afacerile lui interne. Pierre Garry va fi obligat să se apere, şi orice navă sau escadră militară care va intra în apele teritoriale ale Insulei de Aur va avea aceeaşi soartă ca şi crucişătorul american, scufundat în mai puţin de cincisprezece secunde. Pierre Garry sfătuieşte sincer populaţia întregului glob să se lase de politică şi să danseze fără grijă foxtrotul care îi poartă numele”.

95

Stăvilarul de pe râpa din apropierea casei de iarnă fusese refăcut. Centrala electrică începuse să funcţioneze. Arthur Levy primea zilnic de pe Insula de Aur radiotelegrame pline de nerăbdare: e gata pilonul de ancorare?

Undele electromagnetice, nepăsătoare la ceea ce le trezea din imobilitatea lor cosmică, goneau prin eter, ajungeau în aparatele de radio, iar acolo transmiteau în difuzoare, cu acompaniament de hârâituri, vocea furioasă a lui Garin: „Dacă într-o săptămână pilonul nu e gata, trimit dirijabilul şi poruncesc să fii împuşcat, m-auzi, Volşin?” după care se scurgeau de-a lungul firelor în pământ, revenind la imobilitatea lor iniţială.

Lângă casa de iarnă de la poalele vulcanului se desfăşura o activitate înfrigurată: oamenii curăţau de lăstăriş o întindere mare de pământ, doborau pini drepţi şi înalţi şi ridicau de zor un turn de douăzeci şi cinci de metri înălţime, care se îngusta spre

vârf şi se sprijinea pe trei picioare adânc îngropate în pământ.

Munceau toţi de se speteau, dar Manţev se agita cel mai mult, nu-şi mai găsea locul. În vremea din urmă se hrănise bine, mai prinsese puteri, dar pesemne că se cam scrântise la minte. Erau zile când parcă uita de toate şi şedea nepăsător pe pat, cu capul pletos sprijinit în mâini. Alteori, după ce îl dezlega pe Maşka, îi spunea lui Ivan:

— Hai să-ţi arăt ce n-a văzut nimeni până acum.

Ţinându-l pe Maşka de frânghie (ţapul îl ajuta să se caţere pe stânci), Manţev, urmat de Ivan, începea să urce spre craterul vulcanului.

...Pădurea cu copacii ei drepţi şi înalţi se sfârşea. Mai sus, printre stanele de piatră, creşteau nişte tufe strâmbe, iar şi mai sus se vedeau numai pietre negre acoperite de licheni şi pe alocuri de zăpadă.

Marginile craterului se terminau cu un fel de creneluri verticale, asemănătoare cu zidurile dărăpănate ale unei arene gigantice. Gâfâind şi, deseori, chincindu-se la pământ, Manţev, care cunoştea pe aici fiecare crăpătură, se strecura în zigzag, de la un colţ de stâncă la altul. O singură dată - într-o zi calmă şi însorită - reuşiră să ajungă chiar până la marginea craterului, înăuntrul ciudatei împrejmuiri dantelate se afla un lac arămiu-roşcat de lavă întărită, pe care lumina asfinţitului proiecta umbrele negre ale crenelurilor. În partea apuseană a lacului, pe a cărui suprafaţă se aflau o sumedenie de turte metalice, se înălţa un con din vârful căruia ieşea un fum alburiu.

— Acolo e abisul, zise Manţev arătând cu degetele chircite spre conul fumegător, sau, dacă vrei, genunea care duce spre miezul pământului. Acolo n-a privit încă, până acum, niciun ochi omenesc... Într-o zi am aruncat înăuntru câteva calupuri de piroxilină, iar în clipa când la fund a fulgerat lumina exploziei, am dat drumul unui cronometru şi am măsurat adâncimea cu ajutorul vitezei sunetului. Am cercetat gazele care ieşeau pe gura conului – le-am adunat într-o retortă de sticlă, am trecut prin ea lumina unui bec electric, iar razele care au străbătut gazele le-am dispersat prin prisma unui spectroscop... În spectrul gazelor vulcanice am descoperit astfel liniile caracteristice ale stibiului, mercurului, aurului şi ale altor metale grele... Tu pricepi ceva, Ivan?

— Pricep, daţi-i drumul mai departe...

— La urma urmei, cred că pricepi mai mult decât Maşka... Odată, în timpul unei activităţi grozave a vulcanului, când el scuipa şi împroşca din adâncuri nebănuite, am reuşit, primejduindu-mi viaţa, să prind un picuşor de gaze în retortă... Când am ajuns jos, în tabără, vulcanul începu să arunce în văzduh cenuşă şi bolovani cât un butoi de mari. Pământul se cutremura ca spinarea unei dihănii trezite din somn. Fără să iau seama la mărunţişurile astea, am dat fuga în laborator şi m-am apucat să cercetez gazele la spectroscop... Ivan, şi tu, Maşka, ascultaţi aici... Ochii lui Manţev străluceau. Am descoperit, reluă el, strâmbându-şi gura ştirbă, urmele unui metal greu care nu există în tabloul lui Mendeleev. Peste câteva ore, într-un balon de sticlă, avu loc dezagregarea lui – balonul începu să răspândească o lumină galbenă, apoi albastră şi, în sfârşit, de un roşu-aprins... Am fost prevăzător şi am ieşit afară, într-adevăr, s-a produs o explozie, iar balonul şi jumătate din laboratorul meu s-au dus dracului... Am numit acest metal misterios *M,* deoarece numele meu începe cu litera *M,* iar numele acestui ţap începe şi el tot cu litera *M.* Cinstea de a-l fi descoperit ne aparţine nouă amândurora – ţapului şi mie... Tu înţelegi ceva?

— Daţi-i drumul mai departe...

— Metalul *M* se găseşte în straturile cele mai adânci ale Zonei Olivinei. El se dezagregă şi pune în libertate rezerve colosale de energie... Merg mai departe şi afirm: miezul pământului este alcătuit din acest metal *M.* Dar, întrucât densitatea miezului pământului este, în mijlociu, abia de opt unităţi – aproximativ densitatea fierului – iar metalul *M* este de două ori mai greu decât acesta, rezultă că în centrul pământului se află un gol. Manţev ridică un deget, îi privi pe Ivan şi pe Maşka, apoi râse fără nicio noimă. Haideţi cu mine, să aruncăm o privire înăuntru...

Coborâră tustrei de pe creasta stâncoasă pe lacul metalic şi se îndreptară spre conul care fumega. Picioarele le alunecau pe turtele de lavă. Prin crăpături ţâşneau gaze fierbinţi. Pe alocuri se pomeneau pe marginea unor găuri negre, fără fund.

— Pe Maşka o să-l lăsăm aici, zise Manţev, dându-i ţapului un bobârnac peste bot, şi se avântă numai el cu Ivan pe con, căţărându-se pe pietrişul fierbinte, care se năruia.

— Culcă-te pe burtă şi priveşte.

Se culcară amândoi pe marginea conului, acolo unde vântul

abătea rotocoalele de fum, şi priviră în jos. Înăuntru era o adâncitură, în mijlocul căreia se vedea o gaură ovală cu un diametru de vreo şapte metri. De acolo veneau nişte gemete grele, însoţite de un bubuit îndepărtat, de parcă cineva rostogolea bucăţi de stâncă la o adâncime colosală.

Scrutând abisul, Ivan desluşi o lumină roşietică ce licărea la o adâncime înspăimântătoare. Lumina aici pălea, aici se înteţea şi, luând tonuri zmeurii, devenea mai vie, mai pătrunzătoare... Pământul gemea mai adânc, bolovanii bubuiau mai înfricoşător.

— Începe afluxul, trebuie să plecăm, rosti Manţev. Lumina asta vine de la o adâncime de şapte mii de metri. Acolo se dezagregă metalul M, acolo fierb şi se evaporă aurul şi mercurul.

Îl apucă pe Ivan de brâu şi-l trase la vale. Conul se cutremura, se năruia, rotocoale groase de fum ţâşneau ca aburul dintr-un cazan plesnit, o lumină purpurie, orbitoare năvălea din adâncuri colorând norii joşi...

Manţev apucă ţapul de frânghie.

— Fuga, fuga, copii!... Acuşi o să înceapă să plouă cu pietre...

Se auzi o bubuitură grea care hăuli în întregul amfiteatru stâncos – vulcanul aruncase un bolovan uriaş... Cu mâinile pe cap, Manţev şi Ivan alergau pe urmele ţapului, care gonea în salturi, târând după el frânghia...

96

Pilonul de ancorare era gata. De pe Insula de Aur se primise ştirea că, deşi barometrul prevestea vreme rea, dirijabilul plecase.

În zilele din urmă, Arthur încercase să-l atragă pe Manţev într-o discuţie pe faţă despre remarcabilele lui descoperiri. Aşezat pe pat, ceva mai departe de muncitori, el scoase un bidon cu spirt, din care, la răstimpuri, îi turna lui Manţev în ceai.

Muncitorii stăteau culcaţi pe jos, pe aşternutul de cetină. Uneori, câte unul se scula şi arunca în vatră o bucată de rădăcină de cedru. Focul lumina pereţii înegriţi de fum şi feţele obosite, bărboase ale oamenilor. Afară, deasupra acoperişului, vântul bătea cu furie.

Arthur Levy se străduia să vorbească încet, blând, împăciuitor. Dar Manţev parcă se scrântise, nu alta...

— Ascultă, Arthur Arthurovici, sau cum ţi-o fi spunând... Nu mai umbla cu tertipuri. Hârtiile mele, formulele, proiectele de forare adâncă, jurnalele sunt ascunse într-o cutie de tablă sudată şi puse la loc sigur... Eu plec cu dirijabilul, dar ele rămân aici, n-o să le capete nimeni, nici măcar Garin. Chiar de m-ar tortura...

— Linişteşte-te, Nikolai Hristoforovici, ai de-a face cu oameni onorabili.

— Nu sunt chiar atât de prost. Garin vrea formulele mele... Iar eu vreau să-mi trăiesc viaţa... Vreau să fac în fiecare zi o baie parfumată, să fumez tutun scump, să beau vin bun... O să-mi pun dinţi şi o să mănânc trufe... Vreau şi eu o glorie! O merit!... Dracu să vă ia pe toţi, cu Garin al vostru cu tot...

— Nikolai Hristoforovici, pe Insula de Aur vei trăi împărăteşte...

— Lasă astea. Îl cunosc bine pe Garin... Mă urăşte pentru că el nu-i altceva decât o creaţie a mâinilor mele... Fără mine ar fi ajuns un borfaş de rând... Veţi duce cu dirijabilul creierul meu, asta da, dar nu şi caietele cu formulele mele.

Cu urechile ciulite, Ivan Gusev prindea frânturi din aceste discuţii. În noaptea când pilonul de ancorare a fost gata, băiatul se târî pe paturi până la Manţev, care stătea culcat cu ochii deschişi, şi-i şopti la ureche:

— Nikolai Hristoforovici, dă-i dracului pe toţi. Hai mai bine la Leningrad... Eu şi cu Taraşkin o să te îngrijim ca pe un prunc... O să-ţi punem dinţi... O să-ţi găsim un spaţiu locativ bun, de ce să te legi de burjui?

— Nu, Vanka, sunt un om pierdut, nu-mi pot frâna pornirile, răspunse Manţev cu ochii în tavan, unde, dintre două bârne, spânzurau câteva bucăţi de muşchi înegrit de fum. Şapte ani în şir s-a zbuciumat mintea mea sub tavanul ăsta blestemat... Nu vreau să mai aştept nicio zi...

Ivan Gusev pricepuse de mult ce fel de „expediţie franţuzească” era asta. Asculta, observa cu atenţie şi trăgea concluziile sale.

Acum se ţinea scai de Manţev şi se străduia să nu adoarmă în această ultimă noapte: când simţea că i se lipeau pleoapele, îşi vâra în nas o pană de pasăre sau se ciupea în locurile unde pielea era mai dureroasă.

În zori, Arthur Levy îmbrăcă mânios scurta, îşi înfăşură gâtul cu un fular şi plecă la postul de radio, care se afla alături, într-un

bordei. Ivan nu-l slăbea din ochi pe Manţev. De-abia ieşi Arthur Levy, şi bătrânul, aruncând o privire în jur ca să vadă dacă toată lumea dormea, coborî încet din pat, se furişă până într-un colţ întunecos al casei şi ridică capul în sus. Dar pesemne că nu vedea bine, pentru că se întoarse şi aruncă câteva lemne în vatră. Când focul se mai înteţi, bătrânul se duse din nou în colţ.

Acum, Ivan ştia la ce se uita Manţev. În colţ, printre lătunoaiele tavanului, în locul unde se îngemănau bârnele din care era făcută casa, se vedea o gaură neagră – acolo muşchiul fusese smuls. Iată ce-l neliniştise pe Manţev... Bătrânul se ridică în vârful picioarelor, rupse de pe tavanul scund câteva bucăţi de muşchi negru şi, gâfâind, înfundă gaura la loc.

Ivan aruncă pana cu care îşi gâdila nasul, se întoarse pe o parte, trase plapuma peste cap şi adormi îndată.

Viscolul nu mai contenea. De două zile, uriaşul dirijabil atârna deasupra poienii, ancorat cu botul de pilon, care se îndoia şi trosnea din toate încheieturile. De jos, cum se legăna în aer, silueta lui în formă de trabuc părea fundul unui şlep. Echipajul de-abia pridídea să-i cureţe bordurile de zăpadă.

Aplecat peste nacelă, căpitanul îi strigă lui Arthur Levy, care se afla jos:

— Allo! Arthur Arthurovici, ce dracu mai aşteptăm? Trebuie să plecăm... Oamenii sunt istoviţi.

— Am vorbit din nou cu insula, răspunse Levy printre dinţi. Mi s-a poruncit să-l aduc pe băiat cu orice preţ.

— Pilonul de-abia se mai ţine...

Levy dădu din umeri. Fireşte, nu era vorba de persoana băiatului. Ivan dispăruse noaptea trecută. Nimeni nu se sinchisise de asta. Tocmai ancorau dirijabilul, care apăruse în zori şi se rotise vreme îndelungată deasupra poienii printre norii de zăpadă. Descărcau alimentele. (Muncitorii din expediţia lui Arthur Levy ameninţaseră că, dacă nu li se vor da alimente şi bani destui, vor spinteca burta dirijabilului cu un calup de piroxilină.) Aflând că băiatul dispăruse, Arthur dăduse nepăsător din mână:

— Pagubă-n ciuperci!

Dar lucrurile luaseră apoi o întorsătură serioasă.

Manţev se urcase primul în nacelă. Peste o clipă, însă, coborâse alarmat pe scara de aluminiu şi pornise, şontâc-şontâc, spre casă. În scurtă vreme, se auziseră de acolo vaiete disperate. Manţev ţâşnise ca turbat din vârtejul de zăpadă, dând din mâini:

-— Unde e cutia mea de tablă? Cine mi-a luat hârtiile? Tu, tu le-ai furat, ticălosule!

Îl apucase pe Levy de guler şi îl scuturase cu atâta putere, încât acestuia îi căzuse căciula...

Era limpede: nepreţuitele formule, pentru care dirijabilul venise până aici, fuseseră luate de afurisitul de băiat.

Manţev îşi ieşise cu totul din minţi:

— Hârtiile mele! Formulele mele! Niciun creier omenesc nu e în stare să le mai dea de rost a doua oară!... Ce-i mai duc eu acum lui Garin? Am uitat totul!...

Levy organizase imediat o echipă pentru căutarea băiatului. Oamenii începuseră să murmure. Totuşi câţiva acceptaseră. Manţev pornise cu ei spre Stânca Şaitan. Levy rămăsese lângă nacelă, rozându-şi unghiile. După un timp îndelungat, doi dintre cei plecaţi se întoarseră.

— E un viscol acolo, că nu vezi la doi paşi...

— Unde-i Manţev? se răstise Levy.

— S-o fi rătăcit pesemne...

— Căutaţi-l! Căutaţi-l şi pe băiat!... Pentru fiecare din ei dau zece miare în aur.

Norii se posomorau. Se lăsa noaptea. Vântul se înteţea. Căpitanul începu din nou să se zorească, ameninţând că va tăia odgonul de ancorare şi „se va duce dracului”.

În sfârşit, dinspre Stânca Şaitan apăru un bărbat înalt cu şuba albită de zăpadă. Purta în braţe pe Ivan Gusev. Levy alergă spre el, îşi smulse o mănuşă şi-şi vârî mâna pe sub şuba băiatului. Ivan părea că doarme, mâinile lui înţepenite strângeau la piept o cutioară de tablă cu preţioasele formule ale lui Manţev.

— Trăieşte, trăieşte, e numai oleacă îngheţat, zise bărbatul cel înalt, mişcându-şi cu un zâmbet larg barba plină de zăpadă. O să-şi vină în fire. Să-l duc sus? Şi fără să mai aştepte răspunsul îl urcă pe Ivan în nacelă.

— Ei, ce facem? strigă de sus căpitanul. Plecăm?

Arthur Levy îl privi nehotărât.

— Sunteţi gata de zbor?

— Gata, răspunse căpitanul.

Levy mai privi o dată spre Stânca Şaitan. Din norii mohorâţi cădea cu nemiluita, învolburându-se, o perdea de zăpadă. La urma urmelor, lucrul cel mai important – formulele se afla pe bordul dirijabilului.

— Plecăm! hotărî el şi sări pe scara de aluminiu. Băieţi, manevra de plecare...

Deschise uşa curbată şi intră în nacelă. În vârful pilonului, oamenii se căzneau să taie odgonul de cânepă care ancora nava. Motoarele porniră să duduie şi să pocnească. Elicele începură să se învârtească.

În timpul acesta, dintre vârtejurile de zăpadă, mânat din urmă de viscol, se ivi Manţev, cu părul în vânt. Mâinile lui întinse căutau parcă să apuce contururile navei, care pleca...

— Staţi!... Staţi!... striga el răguşit.

Când capătul scării de aluminiu a nacelei se ridică ajungând la un metru deasupra pământului, bătrânul se apucă de ultima treaptă. Câţiva oameni îl prinseră de şubă, ca să-l desprindă. Dar el se descotorosi de ei cu izbituri de picioare. Fundul metalic al dirijabilului se legăna. Motoarele duduiau. Elicele urlau furioase. Nava se înălţa spre nori prin vârtejurile de zăpadă.

Manţev stătea înfipt ca o căpuşă pe ultima treaptă, care îl ducea vijelios în sus... De pe pământ, se mai vedeau doar picioarele lui depărtate şi pulpanele şubei, care, fluturând, se înălţau spre cer.

Oamenii rămaşi jos n-au mai putut vedea până unde s-a înălţat, nici când s-a desprins de scară şi a căzut.

97

Aplecată pe fereastra nacelei de aluminiu, doamna Lamole privea prin binoclu. Dirijabilul de-abia se mişca, descriind un cerc

pe cerul azuriu. Sub el, la o mie de metri, se întindea nemărginirea străvezie a oceanului albastru-verzui. Chiar în mijlocul lui se vedea o insulă de o formă neregulată. De sus, semăna cu contururile Africii la o scară minusculă. La sud, la est şi la nord-est se zăreau, ca nişte stropi, insuliţe stâncoase şi bancuri de nisip, întunecate, înconjurate de spumă. La vest, se vedea numai apa oceanului.

Aici, într-un golf adânc, aproape de fâşia de nisip a litoralului, stăteau ancorate o mulţime de cargoboturi. Zoia le numără, erau douăzeci şi patru şi semănau cu nişte gândaci care dormeau pe apă.

Insula era străbătută de firicelele şoselelor, care se întâlneau toate lângă zona stâncoasă dinspre nord-est, unde scânteiau acoperişuri de sticlă. Aici erau pe sfârşite lucrările de construcţie ale unui palat, care cobora în trei terase spre valurile unui golfuleţ nisipos.

În partea de sud a insulei se vedeau o serie de instalaţii care semănau cu talmeş-balmeşul unui joc *mecano* de copii: ferme de construcţie, lucrări de armare, macarale cu grinzi, şine, vagonete în plină viteză. Se învârteau aripile a zeci de motoare eoliene. Pufăiau coşurile uzinelor electrice şi ale castelelor de apă.

În centrul acestor instalaţii se căsca gura neagră, circulară a unui puţ de mină. Largi transportoare metalice cărau rocile extrase până la ţărm, iar mai departe înaintau în mare pontoanele roşii, ca nişte râme, ale dragelor. Un norişor de abur se înălţa necurmat deasupra gurii puţului.

La puţ se lucra zi şi noapte, în şase schimburi. Garin străpungea platoşa de granit a scoarţei pământului. Îndrăzneala acestui om era la un pas de nebunie. Doamna Lamole privea norişorul ce se înălţa deasupra puţului şi, în mâna ei bronzată de soare, binoclul tremura.

Pe ţărmul jos al golfului se înşiruiau acoperişurile depozitelor şi ale clădirilor de locuit. Pe şosele se mişcau oameni, ca nişte furnici, goneau automobile şi motociclete. În mijlocul insulei se vedea un lac albastru, din care izvora un pârâu ce şerpuia spre sud. Pe malurile lui se desluşeau răzoarele ogoarelor şi grădinilor de zarzavat. Întregul povârniş dinspre est era acoperit de o verdeaţă de smarald – aici, înăuntrul unor ţarcuri, păşteau turme de vite. La nord-est, în faţa palatului, printre stânci, se zăreau parcele bizare împestriţate de flori şi arbori.

Numai cu jumătate de an în urmă aici era un adevărat pustiu – doar spini şi pietre, cenuşii din pricina sărurilor marine, şi tufişuri pipernicite. Vapoarele revărsaseră însă peste insule mii de tone de îngrăşăminte minerale, fuseseră săpate fântâni arteziene, aduse plante, sădiţi arbori întregi.

De sus, din nacelă, Zoia privea acest petic de pământ luxuriant şi scânteietor, pierdut în ocean, scăldat de spuma albă ca zăpada a valurilor, şi-l admira ca o femeie care ţine în mână o nestemată.

98

Au fost şapte minuni pe lume. Amintirea poporului a păstrat până în zilele noastre numai trei: templul Dianei din Efes, grădinile Semiramidei şi colosul de aramă din Rodos. Amintirea celorlalte minuni zace pe fundul Oceanului Atlantic.

A opta minune, cum repeta zilnic doamna Lamole, trebuia socotit puţul de mină de pe Insula de Aur. La cină, în sala recent terminată a palatului, cu ferestre enorme prin care adia briza oceanului, doamna Lamole ridica paharul.

— Pentru minune, pentru geniu, pentru îndrăzneală!

Toată societatea aleasă a insulei se ridica în picioare şi omagia pe doamna Lamole şi pe Garin. Toţi erau stăpâniţi de frigurile lucrărilor, făureau planuri fantastice. Cei de pe continent n-aveau decât să urle despre încălcarea drepturilor lor. Puţin le păsa! Aici, zi şi noapte, huiau adâncurile puţului, duduiau căuşele elevatoarelor, pătrunzând adânc, tot mai adânc, spre nesecatele rezerve de aur. Aluviunile aurifere din Siberia, râpele din California, pustiurile de zăpadă ale Klondike-ului – toate erau fleacuri, artizanat. Aici aurul se afla sub picioare, pretutindeni, n-aveai decât să străpungi graniturile şi să răzbaţi în clocotul olivinei.

În jurnalele nefericitului Manţev, Garin găsise următoarea însemnare:

„În prezent, adică după ce s-a încheiat a patra perioadă glacială şi a început să se dezvolte cu o rapiditate uimitoare o specie de animale lipsite de înveliş capilar, capabile să se deplaseze pe membrele inferioare şi înzestrate cu o conformaţie a cavităţii bucale adecvată pentru pronunţarea unor sunete

diverse, globul pământesc se înfăţişează aşa cum se arată mai jos.

Învelişul lui superior, alcătuit din granituri şi diorite solidificate, are o grosime care variază între cinci şi douăzeci şi cinci de kilometri. El este acoperit în exterior de sedimente marine şi de straturi de vegetaţie moartă (cărbune) şi de animale moarte (petrol). Sub scoarţa pământului se află un al doilea înveliş, alcătuit din metale în stare de fuziune şi denumit Zona Olivinei.

Pe alocuri, ca, de pildă, în unele regiuni ale Oceanului Pacific, Zona în stare de fuziune a Olivinei se apropie mult de suprafaţa pământului, uneori până la o adâncime de cinci kilometri.

Grosimea acestui înveliş aflat în stare de fuziune este în prezent de peste o sută de kilometri şi creşte cu un kilometru la fiecare o sută de mii de ani.

În zona Olivinei trebuie să distingem trei straturi: primul, cel mai apropiat de scoarţa pământului, este format din zgură şi lavă, pe care le aruncă afară vulcanii în timpul erupţiilor; stratul mijlociu conţine olivină, fier, nichel, adică elementele constitutive ale meteoriţilor, care cad în chip de stele pe pământ în nopţile de toamnă; în sfârşit, al treilea strat, cel inferior, este alcătuit din aur, platină, zirconiu, plumb şi mercur.

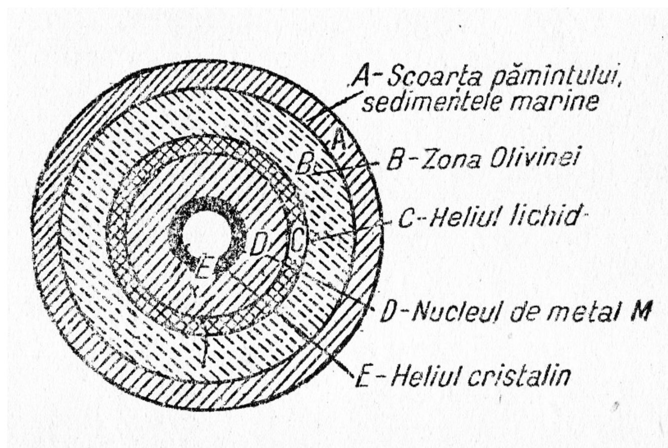
Aceste trei straturi ale Zonei Olivinei se află aşezate, ca pe o pernă, pe un strat de heliu condensat, care este un produs al dezagregării atomice.

Şi, în sfârşit, sub acest înveliş de gaz lichefiat se află nucleul pământului. Nucleul pământului este solid, metalic, şi are o temperatură de aproape două sute şaptezeci şi trei de grade sub zero, adică temperatura spaţiului intersideral.

Nucleul pământului este alcătuit din metale grele radioactive. Două dintre ele le cunoaştem – thoriul şi uraniul, aflate la sfârşitul tabloului lui Mendeleev. Dar, la rândul lor, aceste metale sunt produse de dezagregare ale unui metal supragreu, necunoscut până în prezent în natură.

Am descoperit urme ale acestui metal - metalul M - în gazele vulcanice. El este de unsprezece ori mai greu decât platina şi posedă o radioactivitate extraordinară. Dacă am scoate la suprafaţa pământului un kilogram din acest metal, atunci, pe o rază de câţiva kilometri, toate fiinţele ar muri, iar obiectele învăluite de emanaţiile sale ar deveni luminescente.

Întrucât greutatea specifică a nucleului terestru este de numai opt unităţi (greutatea specifică a fierului), ceea ce până acum ducea întotdeauna la ideea eronată că nucleul ar fi constituit din fier, şi întrucât nu se poate presupune că în nucleul terestru, la o presiune de un milion de atmosfere, metalul *M* s-ar putea afla în stare poroasă, trebuie să tragem singura concluzie logică şi anume:Nucleul terestru este constituit dintr-o sferă goală – sau o bombă de metal *M* plină cu heliu, care, din cauza presiunii extraordinare, se află în stare cristalină.

În secţiune pământul se prezintă astfel:

Metalul *M,* care formează nucleul pământului, dezagregându-se şi transformându-se neîncetat în alte metale, mai uşoare, pune în libertate cantităţi extraordinare de căldură. În felul acesta, nucleul pământului se încălzeşte. Peste câteva miliarde de ani, pământul se va încălzi în întregime, va exploda ca o bombă, va lua foc, se va transforma într-o sferă gazoasă cu un diametru egal cu al orbitei pe care o descrie luna în jurul pământului, va străluci ca o steluţă şi apoi se va răci treptat şi se va comprima din nou până la dimensiunile actuale. Atunci iarăşi va apărea viaţa pe pământ, iarăşi peste miliarde de ani se va ivi omul, omenirea va începe să se dezvolte impetuos, va porni lupta pentru instaurarea în lume a unei orânduiri sociale superioare.

Pământul se va încălzi din nou, fără încetare, ca urmare a dezagregării atomice, şi se va aprinde iarăşi ca o steluţă.

Acesta-i circuitul vieţii pământului. Ele au fost infinit de multe

în trecut şi vor fi infinit de multe în viitor. Nu există moarte. Există numai o înnoire eternă”...

Iată ce a citit Garin în jurnalul lui Manţev.

99

O quirasă de oţel îmbrăca, de jur împrejur, marginile de sus ale puţului. Pe măsură ce forajul înainta, erau coborâţi în el cilindri masivi de oţel greu fuzibil. Se ajunsese astfel până la o adâncime de cinci kilometri. Acolo, deodată, pe neaşteptate, temperatura crescuse până la trei sute de grade. Un schimb de muncitori şi doi hiperboloizi pieriseră pe fundul puţului.

Garin era nemulţumit. Coborârea şi nituirea cilindrilor întârziaseră lucrările. Acum, când pereţii puţului dogoreau de căldură, ei erau răciţi cu aer comprimat, transformându-se astfel într-o cuirasă masivă. Pentru armarea lor se foloseau nişte grinzi cu zăbrele aşezate în diagonală.

Diametrul puţului nu era prea mare – douăzeci de metri. În interior, avea aspectul unui complex alcătuit din ţevi de insuflare şi de refulare a aerului, lucrări de armare, reţele de fire, puţuri secundare din duraluminiu înlăuntrul cărora se mişcau cupele elevatoarelor, şaibe de transmisie, paliere de legătură între elevatoare şi paliere pe care erau instalate maşini de aer lichid şi hiperboloizi.

Toate acestea – ascensoarele, elevatoarele, maşinile – erau puse în mişcare cu ajutorul electricităţii. Pe alocuri, în pereţii puţului se săpau peşteri pentru adăpostirea maşinilor şi odihna muncitorilor. Ca să capete mai mult spaţiu în puţul principal, Garin foră un puţ paralel, cu un diametru de şase metri, care lega peşterile între ele, cu ajutorul unor ascensoare electrice. Acestea circulau cu viteza unor proiectile pneumatice.

Partea cea mai importantă a lucrărilor – forajul – se efectua prin acţiunea coordonată a razelor hiperboloizilor, a răcirii cu aer lichid şi a scoaterii rocii la suprafaţă cu ajutorul elevatoarelor. Doisprezece hiperboloizi de construcţie specială, alimentaţi cu energia unor arcuri voltaice cu cărbuni de şamonită, străpungeau şi topeau roca, şuvoaie de aer lichid o răceau instantaneu, fărâmiţând-o în particule minuscule, care ajungeau automat în cupele elevatoarelor. Produsele de ardere şi vaporii erau

îndepărtate cu ventilatoarele.

100

Palatul din partea de nord-est al Insulei de Aur fusese construit după planurile năstruşnice ale doamnei Lamole.

Era o construcţie uriaşă de sticlă, oţel, piatră sângerie şi marmură, cu cinci sute de săli şi odăi. La faţada principală conduceau două scări lungi de marmură care porneau de-a dreptul din mare. Valurile se spărgeau de trepte şi de soclurile ce străjuiau laturile scărilor, pe care, în locul obişnuitelor statui şi vaze, se înălţau patru turnuleţe de bronz cu gratii. Acestea, la rândul lor, susţineau nişte sfere aurite, în interiorul cărora se aflau hiperboloizi încărcaţi ce controlau ameninţător accesul dinspre ocean.

Scările sfârşeau sus cu o terasă descoperită, care, prin două intrări boltite, susţinute de coloane pătrate, dădea în interiorul palatului. Faţada de piatră, uşor înclinată ca la construcţiile egiptene, cu ferestre înalte şi înguste şi streaşină dreaptă, aproape lipsită de zorzoane, părea sumbră şi severă. În schimb, faţadele dinspre curtea interioară, dinspre grădina de flori cu trandafiri târâtori, cu verbine, cu orhidee, cu liliac înflorit, cu migdali şi crini erau lucrate fastuos, chiar cochet.

Două porţi de bronz dădeau în interiorul insulei.

Era o casă-fortăreaţă. Alături de ea, pe o stâncă, străjuia un turnn cu gratii, înalt de o sută cincizeci de metri, legat printr-o galerie subterană cu dormitorul lui Garin. Pe palierul de sus al turnului vegheau hiperboloizi de mare putere. Un ascensor blindat urca sus, la ei, în câteva secunde. Nimeni – nici chiar doamna Lamole – nu avea voie să se apropie de turn, sub pedeapsa cu moartea. Era cea dintâi lege a Insulei de Aur.

În aripa din stânga a palatului se aflau apartamentele Zoiei, iar în cea din dreapta, apartamentele lui Garin şi ale lui Rolling. Nimeni nu mai locuia în incinta palatului. El era hărăzit timpurilor când suprema fericire pentru un muritor avea să fie invitarea lui pe Insula de Aur şi permisiunea de a vedea chipul orbitor al stăpânei lumii.

Doamna Lamole se pregătea în vederea acestui rol. Avea treabă până peste cap. Elabora ceremonialul sculatului de

dimineaţă, al plimbărilor, al recepţiilor mari şi mici, al dejunurilor şi dineurilor, al distracţiilor şi al mascaradelor. Temperamentul ei de actriţă se simţea la largul lui. Îi plăcea să repete întruna că era născută să joace pe scena mondială. Ca maestru de ceremonii alesese un emigrant rus, vestit regizor de balet. Încheiase cu el un contract în Europa, îi conferise decoraţia de aur *Divina Zoia,* cu panglică albă şi briliante, şi îi acordase vechiul titlu rus de „postelnic” (*chevalier de lit).*

În afara acestor legi interne, ale palatului, ea crea împreună cu Garin „Legile epocii de aur” – legile omenirii viitoare. Erau mai curând proiecte generale şi idei fundamentale, care urmau să fie definitivate ulterior de jurişti. Garin nu-şi mai vedea capul de treburi, astfel că Zoia cu greu îl putea prinde ca să lucreze cu el. Zi şi noapte în biroul ei se aflau două stenografe.

Garin venea direct de la puţ, istovit şi murdar. Mirosea a pământ şi a unsoare de maşină. Mânca în grabă, se trântea cu picioarele pe somiera de atlaz şi începea să pufăie din pipă (apucăturile acestea ale lui, considerate sacre, fuseseră declarate mai presus de orice etichetă, şi imitarea lor fusese interzisă). Zoia se plimba pe covor, răsucind pe degetele-i subţiri colierul de perle uriaşe, şi căuta să-l provoace la o discuţie. Garin avea nevoie de câteva clipe de linişte deplină, pentru ca mintea lui să înceapă din nou să lucreze febril. În planurile lui nu se vădea nici rău, nici bun, nici crud, nici milos. Îl amuza numai ingeniozitatea în rezolvarea vreunei chestiuni. Această „răceală o înfuria pe Zoia. Ochii ei mari se întunecau deodată, spinarea ei plină de nerv se înfiora.

— Eşti un filfizon, rostea ea (în ruseşte, ca să n-o înţeleagă stenografele) cu o voce joasă, plină de ură. Eşti un om înfricoşător, Garin. I-aş da toată dreptatea celui care ar dori să te jupoaie de viu, ca să vadă cum te chinui şi tu măcar o dată în viaţă. Oare nu urăşti pe nimeni, nu iubeşti pe nimeni?

— Pe nimeni în afară de tine, răspundea rânjind Garin, dar în timp ce la mine fiece secundă e numărată, căpşorul tău e plin numai de fleacuri năstruşnice... Voi aştepta să-ţi saturi până-n gât ambiţia ta nemăsurată. Totuşi, iubito, ai şi tu dreptate într-o singură privinţă: sunt excesiv de academic. Ideile lipsite de seva vieţii se irosesc în spaţiu. Seva vieţii e pasiunea.Tu o ai peste măsură.

O privi pe sub sprâncene. Ea stătea în faţa lui, palidă şi

nemişcată.

— Pasiune şi sânge! Reţetă veche. Dar de ce tocmai mie să-mi jupoaie pielea? S-ar putea şi altcuiva. Ţie, se pare, îţi face bine când moi batista în lichidul ăsta.

— Din multe pricini nu-i pot ierta pe oameni.

— De pildă, pe tipii ăia bondoci cu degete păroase?

— Da. De ce îmi aminteşti asta?

— Probabil că nu te ierţi nici pe tine însăţi... Cândva, pentru cinci sute de franci, oricine îţi dădea un telefon şi te chema la el. Au fost şi vremuri de-astea. Când te grăbeai să pleci la restaurant, îţi cârpeai într-un suflet ciorăpeii de mătase, iar aţa o rupeai cu dinţişorii ăştia divini. Dar nopţile nedormite când în geantă aveai numai doi *sous* şi în suflet groaza zilei de mâine, groaza de a te rostogoli şi mai jos... Şi apoi, botul de câine al lui Rolling a însemnat şi el ceva.

Zoia se uită lung la el. Pe faţă îi flutura un zâmbet larg, zeflemitor.

— Nici vorbele astea n-o să le uit, până la moarte...

— Vai de mine, adineauri mi-ai reproşat că sunt prea academic...

— Când îmi va sta în putinţă, o să te spânzur pe turnul hiperboloidului...

Garin se ridică repede în picioare, o apucă pe Zoia de braţe, o trase cu putere pe genunchi şi începu să-i sărute capul dat pe spate, buzele strânse. Cele două stenografe blonde şi ondulate, indiferente ca nişte păpuşi, întoarseră capul.

— Caraghioasă mică şi proastă, înţelege că te iubesc numai aşa cum eşti... Pentru mine nu există altă fiinţă pe pământ... Dacă n-ai fi fost până acuma de douăzeci de ori în pragul morţii, în vagoane pline de păduchi, dacă bărbaţii nu te-ar fi cumpărat ca pe o femeie de stradă – ţi-ai fi dat oare seama de toată forţa cutezanţei omeneşti? Ai fi umblat oare pe covoare ca o stăpână?... Mi-aş fi depus eu oare viaţa la picioarele tale?...

Zoia se desprinse tăcută din braţele lui, îşi aranjă rochia cu o mişcare a umerilor, se îndepărtă spre mijlocul camerei şi de acolo continuă să-l privească sălbatic pe Garin.

— Aşadar, unde am rămas? zise el.

Stenografele notau ideile. În cursul nopţii le dactilografiau, iar dimineaţa le aduceau la pat doamnei Lamole.

În unele chestiuni îl consultau, ca specialist, pe Rolling.

Locuia în apartamente luxoase, nefinisate încă. Ieşea numai la masă. Voinţa şi mândria lui fuseseră înfrânte. În această jumătate de an îmbătrânise mult. Se temea de Garin, evita să rămână singur cu Zoia. Nimeni nu ştia (şi nici nu se interesa) ce face el zile întregi. Nu citea niciodată cărţi. Însemnări personale, pare-se, nu făcea. Se spunea că luase obiceiul de a colecţiona pipe. Într-o seară, de la fereastră, Zoia îl văzuse pe penultima treaptă a scării de marmură, lângă apă. Stătea întristat şi privea oceanul din care, cu o sută de milioane de ani în urmă, ieşise pe ţărm un strămoş al său cu chip de şopârlă antropoidă. Iată ce se alesese din marele rege al chimiei.

Nu-l doborâse atât nici pierderea a trei sute de milioane de dolari, nici captivitatea pe Insula de Aur, nici chiar trădarea Zoiei. Cu douăzeci şi cinci de ani în urmă vindea cremă de ghete pe stradă. Se pricepea, îi plăcea să lupte. Câte eforturi, cât talent şi câtă voinţă nu risipise el, Rolling, pentru a-i sili pe oameni să-i plătească băncuţe de aur! Războiul din Europa, ruina Europei – iată forţele care fuseseră puse în mişcare ca să împingă şuvoaiele de aur spre casele trustului *Anilin Rolling.*

Şi acum, deodată, acest aur, echivalentul forţei şi al fericirii, va fi scos din puţ cu căuşele elevatoarelor, ca lutul, ca noroiul, *în orice cantitate.* La această perspectivă, Rolling rămase parcă cu tălpile în gol, încetă să se mai simtă rege al naturii – *homo sapiens.* Nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să colecţioneze pipe.

Continua totuşi, la cererea lui Garin, să dicteze zilnic prin radio voinţa sa directorilor trustului *Anilin Rolling.* Ei răspundeau însă cam în doi peri. Era din ce în ce mai limpede că directorii nu credeau că Rolling se retrăsese de bună voie în Insula de Aur.

— Ce trebuie să facem ca să vă întoarceţi pe continent? întrebau ei.

— Tratamentul nervilor se desfăşoară favorabil, răspundea Rolling.

Din ordinul lui s-au mai primit cinci milioane de lire sterline. Când însă, peste două săptămâni, el dădu dispoziţii să i se elibereze o sumă identică, prepuşii lui Garin care se prezentară cu cecul semnat de Rolling fură arestaţi. Era primul semnal de atac al continentului împotriva Insulei de Aur. O escadră compusă din opt nave de linie, care încrucişa în Oceanul Pacific cam la douăzeci şi două de grade latitudine sudică şi o sută

treizeci de grade longitudine vestică, aştepta numai ordinul să pornească împotriva Insulei Nemernicilor.

101

Cei şase mii de muncitori şi de funcţionari de pe Insula de Aur fuseseră recrutaţi din toate colţurile lumii. Primul ajutor al lui Garin, inginerul Czermak, care purta titlul de guvernator, repartizase braţele de muncă, după naţionalitate, în cincisprezece sectoare, despărţite unul de altul cu sârmă ghimpată.

În fiecare sector fuseseră ridicate barăci şi case de rugăciuni, pe cât posibil în stil naţional. Conservele, biscuiţii, marmelada, butoaiele cu varză, cu orez, cu meduze marinate, cu scrumbii, cu crenvurşti etc. etc. (comandate unor fabrici americane) purtau de asemenea etichete în limbile diferitelor naţionalităţi.

De două ori pe lună se dădeau haine de protecţie, lucrate şi ele în stil naţional, şi o dată la şase luni costume naţionale de sărbătoare: slavilor – caftane, chinezilor – bluze de borangic, germanilor – surtuce şi pălării tari, italienilor – rufărie de mătase şi ghete de lac, negrilor – slipuri împodobite cu dinţi de crocodil, cu mărgele ş.a.m.d.

Pentru a justifica în ochii populaţiei aceste graniţe ghimpate, inginerul Czermak organizase un grup de provocatori, alcătuit din cincisprezece inşi. Ei aţâţau ura de neam: în cursul săptămânii – mai cu măsură, în zilele de sărbători, însă, lucrurile ajungeau chiar până la încăierări.

Poliţia insulei, recrutată din foşti ofiţeri ai lui Vranghel, care purtau uniforma Ordinului Zoiei – o tunică scurtă de stofă albă cu fireturi de aur şi pantaloni galbeni strânşi pe picior – menţinea ordinea, neîngăduind diferitelor naţionalităţi să se nimicească unele pe altele.

Muncitorii primeau salarii uriaşe în comparaţie cu cele de pe continent. Unii trimiteau banii acasă cu vreun vapor de ocazie, alţii îi depuneau spre păstrare. N-aveau pe ce-i cheltui, deoarece cârciumile şi parcul de distracţii, situate într-o trecătoare singuratică de pe ţărmul de sud-est al insulei, erau deschise

numai în zilele de sărbătoare. Tot acolo se aflau vreo cincisprezece case de toleranţă, aranjate de asemenea în stil naţional.

Muncitorii cunoşteau scopul pentru care se săpa în adâncul pământului uriaşul puţ. Garin declarase tuturor că, la încheierea socotelilor, va permite fiecăruia să ia cu sine atâta aur cât va putea duce în spate. Nu era om pe insulă care să privească netulburat benzile de oţel ce cărau roca din adâncul pământului până în ocean, pe care să nu-l ameţească fumuleţul gălbui ce se înălţa deasupra gurii puţului.

102

— Domnilor, a sosit momentul cel mai critic al activităţii noastre. L-am aşteptat şi m-am pregătit să-i fac faţă; dar asta, bineînţeles, nu micşorează cu nimic pericolul. Suntem blocaţi. Adineauri s-a recepţionat o radiogramă: două vase ale noastre, încărcate cu fier laminat pentru armarea puţului, cu conserve şi carne de oaie congelată, au fost interceptate de un crucişător american şi capturate. Asta înseamnă că războiul a început. Din oră în oră ne putem aştepta să fie declarat în mod oficial. E adevărat că unul dintre scopurile mele cele mai apropiate este războiul. El începe însă mai devreme decât am nevoie. Cei de pe continent sunt prea nervoşi. Prevăd planul lor: le e frică de noi, vor căuta să ne doboare prin foamete. Şi acum o informaţie: avem pe insulă alimente pentru două săptămâni, fără a pune la socoteală vitele vii. În aceste paisprezece zile trebuie să spargem blocada şi să aducem conserve. Problema e grea, dar poate fi rezolvată. În afară de asta, prepuşii mei care s-au prezentat cu cecurile lui Rolling au fost arestaţi. Nu mai avem bani în casă. Trei sute cincizeci de milioane de dolari au fost cheltuiţi până la ultimul cent. Peste o săptămână trebuie să plătim salariile şi, dacă le vom achita în cecuri, muncitorii se vor răscula şi vor opri hiperboloizii. Aşadar, în aceste şapte zile trebuie să facem rost de bani.

Şedinţa avea loc pe seară în biroul încă nefinisat al lui Garin. Erau de faţă Czermak, inginerul Schaffer, Zoia, Şelga şi Rolling. În timp ce vorbea, Garin, ca întotdeauna în clipele de primejdie şi de încordare intelectuală, se legăna cu un zâmbet ironic pe

tocuri, cu mâinile în buzunare. Zoia, cu un ciocănel în mână, prezida. Czermak, mic, nervos, cu ochii roşii, după ce tuşii, zise:

— A doua lege a Insulei de Aur spune: Nimeni nu trebuie să încerce să afle taina construcţiei hiperboloidului. Oricine va atinge chiar şi numai prelata lui protectoare va fi executat.

— Da, confirmă Garin, aşa sună legea.

— Pentru aducerea la îndeplinire a misiunilor despre care aţi vorbit, va fi necesar să punem concomitent în funcţiune cel puţin trei hiperboloizi: unul pentru obţinerea banilor, al doilea pentru spargerea blocadei, al treilea pentru apărarea insulei. Va trebui să faceţi o excepţie de la lege pentru încă două ajutoare.

Se făcu linişte. Bărbaţii urmăreau cu privirea fumul ţigărilor de foi. Rolling îşi mirosea, preocupat, pipa. Zoia întoarse capul spre Garin.

— Bine, răspunse el însoţindu-şi vorba de un gest uşuratic. Atunci, să daţi publicităţii: Se face o derogare de la prevederile legii a doua pentru doi oameni de pe insulă: pentru doamna Lamole şi...

Se aplecă vesel peste masă şi-l bătu pe Şelga pe umăr:

— Al doilea om de pe insulă căruia îi încredinţez secretul aparatului este Şelga...

— Iartă-mă, tovarăşe, răspunse Şelga, dându-i jos mâna de pe umărul său, dar nu accept.

— De ce?

— Nu sunt obligat să dau explicaţii. Gândeşte-te puţin şi ai să-ţi dai singur seama.

— Îţi încredinţez misiunea să distrugi escadra americană.

— E o misiune plăcută, orice s-ar spune, dar nu pot să accept.

— De ce naiba nu accepţi?

— Cum de ce?... Pentru că e riscant…

— Bagă de seamă, Şelga...

— Bag de seamă...

Barbişonul lui Garin se ridică în sus, dinţii îi sclipiră. Totuşi se stăpâni.

— Ai vreun gând? întrebă el încet.

— Toate faptele mele, Piotr Petrovici, le săvârşesc la lumina zilei. N-am gânduri ascunse.

Acest scurt schimb de cuvinte se desfăşurase în ruseşte. Nimeni, în afară de Zoia, nu înţelesese nimic. Şelga se apucă din

nou să deseneze nişte rotocoale pe hârtie.

— Aşadar, reluă Garin, numesc o singură persoană ca ajutor la hiperboloizi – pe doamna Lamole. Dacă sunteţi de acord, doamnă, mâine dimineaţă puteţi porni în larg... „Arizona” stă sub presiune...

— Şi ce să fac în larg? întrebă Zoia.

— Să jefuiţi vasele pe care le veţi întâlni pe liniile transpacificului. Peste o săptămână trebuie să plătim salariile muncitorilor.

103

După orele douăzeci şi două, de pe vasul-amiral al escadrei nord-americane fusese observat un corp străin deasupra constelaţiei Crucea Sudului.

Asemenea unor cozi de comete care măturau bolta înstelată, fascicolele albăstrui ale reflectoarelor începură să alerge încolo şi încoace, apoi prinseră pe intrus în lumina lor. Sute de lunete observară atunci nacela metalică, ariile circulare transparente, descrise de elice, şi literele P. şi G. de pe corpul unui dirijabil.

Pe nave începură să se aprindă semnale luminoase. De pe vasul-amiral îşi luară zborul patru hidroavioane care, vuind, se înălţară pe verticală spre stele. Escadra, în linie de şir, mări viteza.

Vuietul avioanelor devenea tot mai slab, mai îndepărtat. Deodată nava aeriană, spre care se îndreptau, pieri din câmpul vizual. În clipa aceea, mulţi observatori şterseră lunetele cu batista. Nava dispăruse pe cerul noptatic, în pofida reflectoarelor care o căutau de zor.

Dar iată, se auzi un ţăcănit slab de mitralieră; va să zică, tot au dat de el. Ţăcănitul încetă. De pe cer se desprinse şi începu să cadă, vertiginos, de-a rostogolul, o musculiţă luminoasă. Observatorii de la lunete scoaseră un strigăt – cădea un hidroavion, care, curând, se prăbuşi undeva în valurile negre. Ce se întâmplase?

Din nou ţac-ţac-ţac-ţac – începură să clănţăne în văzduh mitralierele, şi din nou clănţănitul lor încetă brusc, apoi toate cele trei avioane, unul după altul, trecură, rostogolindu-se în vrilă, prin razele reflectoarelor şi se prăbuşiră în ocean. Pe vasul-

amiral începu sarabanda semnalelor luminoase. Până departe, spre orizont, clipeau lumini după lumini: ce s-a întâmplat?

Pe urmă toată lumea văzu un nor negru, cu marginile zdrenţuite, venind în zbor, aproape împotriva vântului, de-a curmezişul liniei de şir. Era nava aeriană, care cobora învăluită într-o perdea de fum. Pe vasul-amiral se dădu semnalul: „Atenţie, gaze! Atenţie, gaze!” Tunurile antiaeriene bubuiră. Peste câteva clipe, pe covertă, pe punţile de comandă, pe turelele blindate explodară bombe cu gaze.

Prima victimă fu amiralul, un bărbat frumos de vreo douăzeci şi opt de ani, care din trufie nu-şi pusese masca. El se apucă cu mâinile de gât şi se prăbuşi cu faţa umflată şi învineţită. În câteva secunde, gazele otrăvitoare răpuseră pe toţi cei care se aflau pe punte – măştile protectoare nu avură niciun efect. Vasul-amiral fusese atacat cu un gaz necunoscut.

Viceamiralul luă comanda escadrei. Crucişătoarele se întoarseră, lăsând vântul în dreapta lor, şi deschiseră focul cu tunurile antiaeriene. Trei salve zguduiră adâncurile nopţii. Trei fulgere ţâşniră pe ţevile tunurilor şi însângerară oceanul. Trei roiuri de diavoli de oţel, şuierând cu boturile lor boante, zburară până hăt-departe şi explodară luminând cerul înstelat.

După salvele crucişătoarelor, decolară îndată şase hidroavioane, ale căror echipaje purtau măşti antigaz. Era vădit că prăbuşirea primelor patru aparate se datora perdelei de fum otrăvite a navei aeriene. Acum era în joc onoarea flotei militare americane. Luminile de pe vase se stinseră. Rămaseră numai stelele, care pâlpâiau pe cer. În întuneric se auzea clipocitul valurilor care loveau bordurile de oţel şi vuietul avioanelor în văzduh.

În sfârşit!... Ţac-ţac-ţac-ţac – clănţăniră mitralierele în pâcla argintie a Căii Laptelui... Apoi răzbătură de acolo nişte pocnete ca ale unor sticle destupate. Începuse atacul cu grenade. Deodată, sus, la zenit, se ivi un norişor învolburat, învăluit într-o lumină neagră-roşcată; din el ţâşni în jos botul bont al unui trabuc metalic. Pe coama lui jucau limbi de foc. Cobora pieziş, trăgând după el o coadă luminoasă, apoi, înghiţit de flăcări, se prăvăli dincolo de zare.

Peste o jumătate de oră, unul dintre hidroavioane raportă că a amerizat lângă dirijabilul în flăcări şi a mitraliat tot ce mai dădea semne de viaţă pe bordul aeronavei şi în jurul ei.

Această victorie costase scump escadra americană; ea pierduse patru avioane împreună cu echipajele lor; pieriseră, de asemenea, otrăviţi cu gaze, douăzeci şi opt de ofiţeri, printre care amiralul-comandant, şi o sută treizeci şi doi de matrozi. Dar lucrul cel mai dureros era că, atunci când suferiseră aceste pierderi, excelentele vase de linie, cu artileria lor grozavă, se pomeniseră în situaţia unor pinguini lipsiţi de aripi; inamicul le atacase nestingherit, din aer, cu un gaz necunoscut. Era nevoie de o revanşă pentru a arăta adevărata putere a artileriei navale.

Chiar în aceeaşi noapte porni la Washington un raport în sensul acesta. În cuprinsul lui, viceamiralul, după descrierea amănunţită a bătăliei, ruga insistent să i se dea voie să bombardeze Insula Nemernicilor.

Răspunsul ministrului marinei veni peste douăzeci şi patru de ore: escadra se va îndrepta spre insulă şi o va face una cu valurile oceanului.

104

— Ei, ce ziceţi? întrebă sfidător Garin punând pe birou casca aparatului de radio. (Şedinţa se desfăşura în aceeaşi componenţă, cu excepţia doamnei Lamole.) Ce ziceţi, stimaţi domni?... Pot să vă felicit... Blocada nu mai există... Escadra americană a primit ordinul să bombardeze insula.

Rolling se cutremură. Se ridică din fotoliu. Pipa îi căzu din gură, buzele liliachii i se strâmbară de parcă se căznea să spună ceva şi nu putea.

— Ce-i cu dumneata, prietene? întrebă Garin. Te tulbură aşa de rău apropierea escadrei ţării dumitale? Nu mai ai răbdare să mă vezi spânzurat de un catarg? Sau ţi-e frică de bombardament? Fireşte, ar fi stupid pentru dumneata să te transformi în nişte bucăţele umede din cauza unui proiectil american. Ori poate, fir-ar al naibii, ţi s-o fi trezit conştiinţa... Căci, oricum, ne războim pe banii dumitale.

Garin râse scurt şi întoarse capul de la bătrân. Rolling nu mai zise nimic, se lăsă în fotoliu şi îşi acoperi faţa pământie cu mâinile tremurătoare.

— Nu, domnilor... Cine nu riscă nu poate câştiga decât, cel mult, trei cenţi la un dolar. Pornim să înfruntăm un risc enorm.

Dirijabilul nostru de recunoaştere şi-a îndeplinit misiunea până la capăt... Propun să ne ridicăm în picioare, cinstind astfel memoria celor doisprezece oameni căzuţi, printre care şi comandantul navei, Aleksandr Ivanovici Volşin. Dirijabilul a reuşit să ne raporteze amănunţit întreaga componenţă a escadrei. Opt vase de linie de ultimul tip, echipate cu câte patru turele blindate, a câte trei tunuri fiecare. Acum, după bătălie, le-au mai rămas probabil cel puţin douăsprezece hidroavioane. În afară de asta, mai au crucişătoare uşoare, distrugătoare şi submarine. Dacă socotim puterea de izbire a unui proiectil egală cu şaptezeci şi cinci milioane kilograme de forţă vie, atunci o salvă a întregii escadre, trasă asupra insulei, va fi egală, în cifre rotunde, cu un miliard kilograme de forţă vie.

— Cu atât mai bine, cu atât mai bine, izbuti în sfârşit să şoptească Rolling.

— Încetează cu scâncelile, moşule, nu ţi-e ruşine? Am uitat, domnilor, trebuie să aduc aici mulţumirile noastre lui *mister* Rolling pentru o invenţie foarte recentă şi deocamdată foarte secretă, pe care ne-a pus-o foarte amabil la dispoziţie: e vorba de gazul „Crucea Neagră”. Cu ajutorul lui, piloţii noştri au doborât în ocean patru hidroavioane şi au scos din luptă vasul-amiral...

— Nu, nu ţi-am pus foarte amabil la dispoziţie „Crucea Neagră” , *mister* Garin! strigă răguşit Rolling. Mi-ai smuls dumneata, sub ameninţarea revolverului, ordinul prin care ceream să fie trimise pe insulă tuburi cu „Crucea Neagră”.

Se înecă şi ieşi clătinându-se. Garin începu să expună planul de apărare a insulei. Era de aşteptat ca escadra să atace peste trei zile.

105

„Arizona” ridică pavilionul piraţilor.

Asta nu însemna deloc că deasupra ei flutura acum steagul negru, romantic, cu o hârcă şi două oase tibiale, al tâlharilor de mare. În zilele noastre, poate, doar pe sticluţele cu sublimat vor mai fi fiind zugrăvite asemenea grozăvii.

De fapt, pe „Arizona” nu fusese ridicat niciun fel de pavilion. Cele două turele zăbrelite, cu hiperboloizi, îi deosebeau

îndeajuns profilul de toate celelalte vase din lume. Iahtul era sub comanda lui Jansen, subordonat, la rândul său, doamnei Lamole.

Luxosul apartament al Zoiei – dormitorul, baia, salonul – era încuiat cu cheia. Acum locuia sus, în cabina căpitanului, împreună cu Jansen. Luxul de altădată – umbrarele de mătase albastră, covoarele, pernele, fotoliile – dispăruse. Echipajul, recrutat la Marsilia, era înarmat cu revolvere şi carabine. Marinarii cunoşteau scopul ieşirii în larg şi destinaţia capturilor de pe fiecare vas interceptat.

Toate spaţiile libere de pe vas erau acum ocupate de bidoane cu benzină şi apă potabilă. Cu toate pânzele sus, în vântul care bătea din coastă, cu formidabilele motoare Rolls-Royce la turaţie maximă, „Arizona” zbura ca un albatros de pe o creastă de val pe alta, pe oceanul în furtună.

106

— Creşte vântul, căpitane! Se apropie de gradul şapte!

— Strângeţi gabierele!

— Am înţeles, căpitane!

— Oamenii de cart să se schimbe din oră în oră. Pune un semnalizator în butoiul de pe grotă!

— Am înţeles, căpitane!

— Dacă vezi ceva lumini, să mă trezeşti.

Jansen sfredeli cu privirea bezna neagra a oceanului. Luna nu răsărise încă. Stelele erau înecate în pâclă. În cele cinci zile, de când navigau spre nord-vest, îi stăruia în tot trupul un fior nelămurit de exaltare; străbunii lui doar trăiseră din piraterie. Dădu din cap şi se despărţi de secund. Intră în cabină.

De cum păşi înăuntru, trupul său musculos încercă tremurul cunoscut, cu otrava lui istovitoare. Stătu nemişcat sub emisfera mată a tavanului. Cabina lui de căpitan – locuinţă austeră de marinar singuratic, joasă şi confortabilă, căptuşită cu piele şi lemn lăcuit – era plină de fiinţa unei femei tinere.

Mai înainte de orice, izbea aici mirosul de parfum. Mii de draci!.. Căpetenia piraţilor se parfuma în aşa hal, încât ar fi făcut să zvâcnească şi splina unui mort. Pe speteaza scaunului zăceau, aruncate neglijent, fusta de flanel şi jerseul auriu, iar jos, direct pe covor, ciorapii şi jartierele – unul din ciorapi parcă mai păstra

forma piciorului.

Doamna Lamole dormea pe o parte, cu buzele întredeschise, în patul lui. (în toate cele cinci zile el se culcase îmbrăcat pe canapeaua de piele.) Faţa ei, uşor bronzată de vânturile mării, părea calmă şi inocentă. Braţu-i dezgolit zăcea întins deasupra capului. Pirata!

Pentru Jansen hotărârea belicoasă a doamnei Lamole de a locui împreună cu el, în cabina lui, însemna o încercare grea. Din punct de vedere operativ, da, era justă. Mergeau la tâlhărie, poate chiar la moarte. În orice caz, dacă s-ar întâmpla să cadă prizonieri, ar spânzura amândoi, unul lângă altul, de acelaşi catarg. Această eventualitate nu-l făcea deloc să-şi piardă curajul, dimpotrivă, îl însufleţea. Era un supus al doamnei Lamole, regina Insulei de Aur. O iubea.

Orice s-ar spune, dragostea rămâne o poveste încâlcită. Prin cârciumile din porturi, Jansen întâlnise până atunci tot soiul de fete, iar pe vapoare, fermecătoare *ladies,* care, din plictiseală şi curiozitate, căzuseră în braţele lui marinăreşti. Pe unele le uitase, ca pe o pagină frivolă dintr-o carte frivolă, pe altele îi plăcea să şi le amintească, în ceasurile de cart liniştit când se plimba pe puntea de comandă, în nopţile calde, cu stele.

La Neapole, când aşteptase în salonul de fumat telefonul doamnei Lamole, încă mai era ceva asemănător aventurilor lui dinainte. Dar ceea ce trebuia să se întâmple atunci, după cină şi dans, nu se întâmplase. Trecuse o jumătate de an şi lui Jansen îi părea acum nefirească până şi amintirea acelei seri – fusese oare într-adevăr treaz atunci când cu mâna asta, a lui, cuprinsese mijlocul doamnei Lamole în timpul dansului? Cele câteva minute, jumătatea de ţigară fumată îl separaseră oare într-adevăr de o fericire nespusă? Acum, când îi auzea vocea de la celălalt capăt al iahtului, Jansen se cutremura uşor de parcă se dezlănţuia în el o furtună surdă. Când o vedea pe punte, în fotoliul împletit, pe regina Insulei de Aur rătăcind cu privirea undeva în zare, la marginea cerului şi a apei, atunci în el, dincolo de hotarul raţiunii, totul cânta şi se întrista din pricina dragostei şi devotamentului.

Poate că vinovaţi de toate acestea erau străbunii lui, piraţii vikingi, cei care, departe de pământurile de baştină, cutreierau în bărci roşii cu pupa ridicată şi prova ca o creastă de cocoş, cu scuturile atârnate pe borduri, cu o bucată de pânză dreaptă pe

catargul de frasin. Cândva, lângă un astfel de catarg, străbunul Jansen îngânase un cântec despre valurile albastre, despre norii de furtună, despre fecioara cu părul bălai care aştepta, undeva, departe, pe ţărm , cu ochii în zare, şi anii treceau, şi ochii ei erau albaştri ca marea şi neguroşi ca norii de furtună. Iată din ce vremuri îndepărtate venise nostalgia care pusese stăpânire pe sărmanul Jansen.

Acum stătea în cabina cu miros de piele şi parfum, şi privea cu extaz şi disperare chipul acesta drag, iubirea lui. Se temea să n-o trezească. Se apropie în vârful picioarelor de canapea şi se culcă. Închise ochii. Dincolo de bord vuiau valurile oceanului. Străbunul îngâna străvechiul cântec despre frumoasa fecioară. Jansen întinse braţele peste cap. Visul şi fericirea îl învăluiră.

107

— Căpitane!... (Bătaie în uşă.) Căpitane!

— Jansen!

Vocea neliniştită a doamnei Lamole îi străbătu creierul, ca un ac. Căpitanul Jansen sări în picioare, cu ochii rătăciţi, smulgându-se din mrejele visului. Doamna Lamole îşi trăgea grăbită ciorapii. Cămaşa i se lăsase în jos, dezgolindu-i un umăr.

— E alarmă, zise doamna Lamole, iar dumneata dormi...

Se auziră din nou bătăi în uşă.

Căpitane, lumini la tribord, răsună glasul secundului.

Jansen deschise uşa. Un vânt jilav îi năvăli în plămâni. Tuşii, apoi urcă pe puntea de comandă. Era o noapte neagră. La tribord, în depărtare, se legănau pe valuri două lumini.

Fără să-şi ia ochii de la ele, Jansen îşi căuta pe piept siflia. Fluieră. Răspunseră şefii de echipaj.

— Toată lumea sus! Strângeţi pânzele! ordonă căpitanul, cu glas răspicat.

Răsunară fluierături, comenzi. De la teugă, de la dunetă dădură năvală marinarii, care, îndată, ca nişte pisici, se căţăraseră pe catarge, începură să se legene pe vergi. Scripeţii scârţâiau. Cu capul pe spate, un şef de echipaj pomenea toţi sfinţii de pe lume.

Pânzele căzură.

— Banda dreapta! înainte cu toată viteza! Stingeţi luminile!

ordonă Jansen.

Navigând acum numai cu motoarele, „Arizona” făcu o cotitură bruscă. La bordul se înălţă creasta unui val care se rostogoli pe punte. Luminile se stinseră. Cutremurându-se în beznă, iahtul luă viteza maximă.

Luminile semnalate se ridicau repede de după orizont. Curând, se iviră contururile negre ale unui pachebot cu două coşuri care scoteau fum cu nemiluita.

Doamna Lamole urcă pe puntea de comandă. Avea pe cap o scufie croşetată, cu pompon, iar în jurul gâtului un fular moale ale cărui capete îi fluturau pe spate. Căpitanul îi întinse binoclul. Ea îl duse la ochi, dar, din pricina tangajului puternic, trebui să-şi sprijine mâna de umărul lui Jansen. El asculta cum îi bate inima sub jerseul cald.

— Atacăm! hotărî ea şi, apropiindu-şi faţa de a lui, îl privi în ochi, dârz.

Cei de pe pachebot observară iahtul când nu-i mai despărţeau de acesta decât vreo cinci sute de metri. Semnalizară cu un felinar de pe puntea timonei, apoi sirena pachebotului scoase un urlet gros. Cu luminile stinse, fără să răspundă la semnale, „Arizona” îşi micşoră viteza şi începu să gireze, căutând să evite ciocnirea...

Iată cum a descris, cu o săptămână mai târziu, un corespondent al ziarului *New York Herald* această întâmplare fără precedent:

„...Pe la ora cinci fără un sfert ne-a trezit urletul alarmat al sirenei. Toţi călătorii au alergat pe punte. După lumina din cabine, noaptea de afară părea neagră ca cerneala. Cei de pe puntea de comandă cercetau neliniştiţi întunericul cu binoclurile. Nimeni nu ştia bine ce se întâmplase. Pachebotul nostru înainta cu viteză redusă. Deodată, vedem gonind spre noi... un vas nemaipomenit: lung şi îngust, cu trei catarge înalte, ca un *kleeper* rapid, şi cu câte o turelă ciudată, prevăzută cu gratii, la prova şi la pupa. Cineva a strigat în glumă că e «Olandezul zburător»... În prima clipă, ne-a cuprins pe toţi panica. Misteriosul vas a stopat la vreo sută de metri de noi şi o voce aspră de pe bordul lui a strigat prin megafon, în limba engleză:

— Opriţi maşinile! Stingeţi focurile!

— Înainte de a executa acest ordin, trebuie să ştim cine ni-l dă, a răspuns căpitanul nostru.

— Poruncă de la regina Insulei de Aur, ne-a strigat cineva de pe vas.

Eram uluiţi. Ce să fie asta, o glumă? O nouă obrăznicie a lui Pierre Garry?

— Ofer reginei o cabină liberă şi o cină gustoasă, dacă e flămândă, a răspuns iarăşi căpitanul nostru.

Erau cuvintele din foxtrotul «Sărmanul Garry». Toată lumea de pe punte a izbucnit în hohote de râs. În clipa următoare, de pe misteriosul vas, mai precis din cupola turelei de la prova, a ţâşnit o rază orbitoare. Era subţire ca o andrea, şi îşi păstra subţirimea pe toată lungimea traiectului. În acele clipe, nimănui nu-i trecea prin minte că are în faţă cea mai cumplită armă pe care a inventat-o vreodată omenirea. Toţi eram foarte bine dispuşi.

Raza a descris un cerc prin aer, apoi a coborât vertiginos pe suprastructura de la prova vasului nostru. S-a auzit un sfârâit îngrozitor, din oţelul tăiat a ţâşnit o flacără verzuie. Marinarul de la dunetă a scos un răcnet înfiorător. Suprastructura de la prova pachebotului s-a prăbuşit în apă. Raza s-a ridicat în sus, s-a oprit o clipă, tremurând, şi a coborât din nou, trecând pe deasupra capetelor noastre. Vârfurile ambelor catarge au căzut pe punte cu un trosnet năprasnic. Înspăimântaţi, călătorii au dat buzna pe scări. Căpitanul a fost rănit de o sfărâmătură.

Restul se cunoaşte. Piraţii, înarmaţi cu carabine, s-au apropiat de pachebot cu o şalupă, s-au urcat pe punte şi au cerut bani. Au luat cu ei zece milioane de dolari – adică toate mandatele poştale de pe vas şi banii aflaţi asupra călătorilor.

După ce şalupa a transportat prada pe vasul piraţilor, puntea acestuia s-a luminat puternic. O femeie înaltă şi uscăţivă, cu o scufie croşetată pe cap, a coborât de pe turela cu gratii, a urcat repede pe puntea de comandă şi, dând capul pe spate, a dus la gură un megafon.

— Puteţi să vă continuaţi drumul, ne-a strigat ea.

Vasul piraţilor a întors şi, cu o viteză extraordinară, a dispărut la orizont”.

108

Evenimentele din ultimele zile – atacul dirijabilului „P.G.” împotriva escadrei americane şi ordinul dat flotei de a bombarda

insula – răscoliră întreaga populaţie a Insulei de Aur.

La administraţie se primi un noian de cereri de demisie. Oamenii îşi ridicau depunerile de la casa de economii. Dincolo de sârmele ghimpate, muncitorii ţineau consfătuiri, fără să se sinchisească de gardienii albi-galbeni, cu feţele dârze şi întunecate, care patrulau pe culoarele rezervate poliţiei. Orăşelul părea un stup în alarmă. Zadarnic urlau tromboanele şi bubuiau tobele în râpă, în faţa caselor de toleranţă. Parcul de distracţie şi barurile erau goale. Cei cincisprezece provocatori făceau eforturi supraomeneşti pentru a canaliza nemulţumirea generală spre o încăierare între naţionalităţi. Zadarnic însă. Nimeni n-avea chef în aceste zile să frângă gâtul altuia numai pentru motivul că îi despărţea o sârmă.

Inginerul Czermak dădu ordin să se lipească peste tot în insulă un comunicat al guvernului, prin care se instituia starea de război. Orice adunări şi mitinguri erau interzise şi, până la noi dispoziţii, nimeni nu avea dreptul să-şi dea demisia. Populaţia era avertizată să nu vorbească de rău guvernul. Lucrările în puţ trebuiau să continue zi şi noapte, fără întrerupere. „Pe cei care vor sprijini în aceste zile cu braţul lor pe Garin – se spunea în comunicat – îi aşteaptă bogăţii ca în basme. Pe cei fricoşi îi vom arunca de pe insula noastră. Ţineţi minte, ducem o luptă necruţătoare împotriva acelora care ne împiedică să ne îmbogăţim”.

Cu tot tonul ferm al acestui comunicat, în dimineaţa din ajunul zilei când se aştepta atacul escadrei, muncitorii de la puţ declarară că vor opri hiperboloizii şi maşinile de aer lichid dacă până la amiază nu li se vor plăti salariile (era zi de plată a salariilor) şi dacă în acelaşi termen nu se va trimite guvernului american o declaraţie de pace şi de încetare a oricăror operaţiuni militare.

Oprirea maşinilor de aer lichid însemna aruncarea în aer a puţului şi, poate, provocarea unei erupţii a magmei fluide. Primejdia era serioasă. Furios, inginerul Czermak ameninţă pe oameni cu împuşcarea. În jurul săpăturilor începură să-şi facă apariţia gardienii albi-galbeni. Atunci, o sută de muncitori coborâră în puţ, se refugiară în peşterile laterale şi comunicară prin telefon administraţiei:

„Nu ne rămâne altă soluţie decât moartea. În jurul orei patru vom sări în aer împreună cu întreaga insulă”.

Aceasta însemna, oricum, o amânare de patru ore. Inginerul Czermak retrase garda din zona puţului şi plecă în goană, cu o motocicletă, la palat. Îi găsi pe Garin şi pe Şelga stând de vorbă. Amândoi erau roşii la faţă şi cu părul vâlvoi. Dând cu ochii de Czermak, Garin sări în sus ca muşcat de şarpe.

— Unde-ai învăţat tâmpeniile astea administrative?

— Dar...

— Gura! Eşti demis! Marş dracului la laboratorul tău, du-te unde vrei, piei din faţa mea! Boule!

Garin deschise larg uşa şi-l dădu afară pe Czermak. Se înapoie la masa pe colţul căreia şedea Şelga cu un trabuc între dinţi.

— Şelga, a sosit ceasul! De altfel, l-am prevăzut. Numai dumneata poţi să stăvileşti mişcarea, să salvezi situaţia... Ceea ce a început acum pe insulă e mai periculos decât zece escadre americane.

— M-da făcu, Şelga, de mult ar fi trebuit să înţelegi asta...

— Mai slăbeşte-mă cu dăscăliile dumitale politice... Te numesc guvernatorul insulei, îţi dau puteri excepţionale... Încearcă numai să refuzi, strigă Garin, precipitat, cu vocea din ce în ce mai ascuţită, apoi făcu un salt până la masă şi scoase din sertar un revolver. Scurt! Dacă nu accepţi, trag. Da sau nu?

— Nu, răspunse Şelga, privind chiorâş la revolver.

Garin trase. Şelga duse mâna cu trabucul la tâmplă.

— Porcule, scâr-nă-vie...

— Aha, va să zică accepţi?

— Lasă asta jos.

— Bine.

Garin aruncă revolverul în sertar.

— Vrei ca muncitorii să nu arunce puţul în aer? Bine. Nu-l vor arunca. Dar cu o condiţie...

— O accept de pe acum.

— Vreau să rămân mai departe o simplă persoană particulară pe această insulă, cum am fost şi până azi. Nu-ţi sunt nici slugă, nici mercenar. Asta-i prima condiţie. Toate graniţele naţionale să fie desfiinţate, să nu rămână nicio sârmă. Asta-i a doua condiţie...

— O accept.

— Banda dumitale de provocatori...

— N-am niciun fel de provocatori, îl întrerupse repede Garin.

— Minţi...

— Bine, mint. Ce să fac cu ei? Să-i înec?

— Chiar în noaptea asta.

— S-a făcut. Socoate-i înecaţi.

Garin nota repede într-un carnet.

— Ultima condiţie, urmă Şelga, este să nu te amesteci sub niciun motiv în relaţiile mele cu muncitorii.

— Zău? (Şelga se strâmbă şi dădu să coboare de pe masă. Garin îl apucă repede de braţ.) Bine, accept. Tot o să-ţi frâng eu şalele cândva. Altceva?

Şelga pufăia din trabuc, cu ochii mijiţi, ascunzându-şi după norii de fum faţa şireată, bătută de vânt, cu mustăcioară blondă, scurtă, şi nasul puţin cârn.

Sună telefonul. Garin ridică receptorul.

— Eu. Ce-i? Prin radio?

Lepădă receptorul şi-şi puse casca. Ascultă, rozându-şi unghiile. Deodată îşi strâmbă gura într-un rânjet.

— Poţi să-i linişteşti pe muncitori. Mâine plătim. Doamna Lamole a făcut rost de zece milioane de dolari. Trimit îndată după bani dirijabilul de agrement. „Arizona” e aproape, la numai patru sute de mile spre nord-vest.

— Asta simplifică lucrurile, zise Şelga.

Şi, cu mâinile în buzunare, ieşi din cameră.

109

Agăţat cu mâinile de curelele din tavanul cutiei de oţel a ascensorului şi cu picioarele în gol, deasupra duşumelei, cu ochii închişi şi cu răsuflarea pentru o clipă oprită, Şelga se prăvăli vertiginos în adâncuri.

Răcirea puţului secundar era neuniformă; între o peşteră şi alta se intercalau zone încinse, prin care se putea trece numai datorită vitezei căderii.

Şelga privea acul roşu al indicatorului. La adâncimea de opt kilometri, conectă reostatele şi opri ascensorul. Aici se afla peştera numărul treizeci şi şapte. Cu trei sute de metri mai jos, pe fundul puţului, vuiau hiperboloizii şi se auzeau explozii scurte, care bubuiau neîntrerupt în pământul încins, răcit cu aer comprimat. Huruind, cupele elevatoarelor scoteau roca la suprafaţă. Peştera numărul treizeci şi şapte, ca şi toate celelalte peşteri din pereţii puţului principal, semăna cu interiorul unui cazan metalic nituit. Dincolo de pereţii ei se evapora aerul lichid răcind stratul de granit. Zona magmei clocotitoare nu mai era, pesemne, prea departe, în orice caz mai aproape decât se presupusese pe baza rezultatelor explorărilor electromagnetice şi seismografice. Temperatura granitului încins atingea cinci sute de grade. Dacă aparatele de răcire cu aer lichid s-ar fi oprit numai pentru câteva minute, atunci tot ce era viu s-ar fi prefăcut pe loc în cenuşă.

Înăuntrul cazanului metalic se aflau paturi, bănci, găleţi cu apă. După o muncă de patru ore, cei douăzeci şi cinci de muncitori ajungeau în aşa hal de istovire, încât, înainte de a fi scoşi la suprafaţă, trebuiau să fie culcaţi, mai mult morţi decât vii, în paturi. Ventilatoarele şi ţevile de aer vuiau întruna, becul din tavanul nituit lumina puternic feţele lor mohorâte, supte, bolnăvicioase. Alţi şaptezeci şi cinci de muncitori se aflau în peşterile de sus. Toate aceste cazane metalice comunicau între ele prin telefon.

Şelga ieşi din ascensor. Câţiva muncitori se întoarseră spre el, însă nu-l salutară. Tăceau. Se vedea că hotărârea lor de a arunca puţul în aer era neclintită.

— Să vină translatorul. Voi vorbi ruseşte, zise Şelga

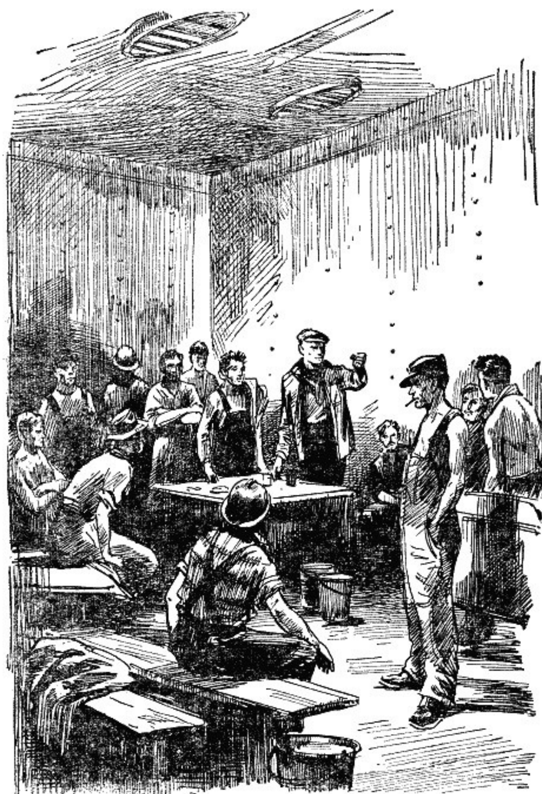
aşezându-se la masă şi împingând deoparte, cu cotul, borcanele cu marmeladă, cu sare amară şi paharele cu vin negolite. Guvernul insulei aproviziona din belşug pe muncitori cu aceste articole.

Se apropie de masă un evreu ciolănos, adus de spate, cu faţa palidă-vineţie, acoperită de o barbă ca peria, de mult nerasă.

— Eu sunt translatorul.

Şelga începu să vorbească...

— Garin şi întreprinderea lui nu sunt altceva decât culmea cea mai înaltă a conştiinţei capitaliste. Ea nu poate merge mai departe de sistemul lui Garin, adică de transformarea forţată a părţii muncitoare a omenirii în animale, printr-o operaţie cerebrală, de selecţionare a unor aleşi, a aşa-zişilor „regi ai vieţii” , de oprirea în loc a civilizaţiei. Burghezii încă nu-l înţeleg pe Garin, şi nici el nu se prea grăbeşte să fie înţeles. Îl socotesc bandit şi agresor. Dar până la sfârşit ei vor înţelege că sistemul lui Garin nu este altceva decât o continuare a imperialismului... Tovarăşi, noi trebuie să înlăturăm această primejdie, cea mai gravă, şi să nu lăsăm pe Garin să cadă la o înţelegere cu ei, pentru că atunci va fi rău de voi, tovarăşi. În loc de asta, aici, în cutia voastră, voi aţi hotărât să muriţi pentru ca Garin să nu se certe cu guvernul american. Gândiţi-vă, ce-i de făcut? Dacă învinge Garin e rău, dacă înving capitaliştii, tot rău. Dar dacă Garin ar cădea la învoială cu ei, ar fi cum nu se poate mai rău. Voi încă nu ştiţi cât preţuiţi, tovarăşi, puterea e de partea voastră. Când peste o lună cupele vor începe să scoată aur la suprafaţă, asta n-o să mai fie în folosul lui Garin, ci în folosul vostru, al cauzei pe care trebuie s-o înfăptuim

pe pământ. Dacă credeţi în mine, însă, până la capăt, aşa, cu îndârjire, voi fi conducătorul vostru... Alegeţi, toţi până la unul. Dar, dacă nu credeţi...

Şelga tăcu, se uită la feţele întunecate ale muncitorilor, la ochii lor care îl priveau fără să clipească, apoi se scărpină zdravăn la ceafă...

—...Dacă nu credeţi în mine, atunci trebuie să vă mai vorbesc.

Un tânăr lat în spate, gol până la brâu şi murdar de funingine, se apropie de masă şi, aplecându-se, îl ţintui pe Şelga cu privirile ochilor lui albaştri. Îşi săltă pantalonii şi se întoarse spre tovarăşii săi:

— Eu cred.

— Şi noi credem, rostiră ceilalţi.

„Credem, credem” – vibrară firele telefonice prin stratul de granit gros de câţiva kilometri.

— Dacă credeţi, atunci e bine, zise Şelga. Acum să discutăm pe puncte. Graniţele naţionale vor fi desfiinţate până deseară. Mâine veţi primi salariile. Gardienii n-au decât să păzească palatul – ne lipsim de ei. Pe cei cincisprezece provocatori o să-i înecăm – asta-i prima condiţie pe care am pus-o. Şi acum sarcina noastră e să ajungem cât mai repede la aur. Am dreptate, tovarăşi?

110

În cursul nopţii, se iviră spre nord-vest luminile rătăcitoare ale unor reflectoare. Sirenele din port prinseră să urle neliniştite. În zori, când umbrele mai stăruiau încă pe întinsul mării, apărură primii vestitori ai escadrei care se apropia: sus, deasupra insulei, începură să se rotească, în lumina trandafirie a zorilor, avioane strălucitoare.

Gardienii deschiseră focul asupra lor cu carabinele, însă curând se lăsară păgubaşi. Locuitorii insulei începură să se adune în grupuri. Deasupra puţului, fumuleţul se înălţa ca şi înainte. Pe vase băteau clopotele de cart. În port, o macara lepăda pe ţărm baloturi după baloturi, legate cruciş, de pe un mare cargobot, în curs de descărcare.

O pâclă subţire plutea deasupra întinderilor calme ale

oceanului. Văzduhul era plin de bâzâitul elicelor.

Globul ceţos al soarelui se ridică din mare. Atunci toată lumea văzu trâmbe de fum la orizont. Ele se contopeau într-un nor lung şi subţire ce se lăţea spre nord-vest. Era moartea care se apropia.

Totul încremeni pe insulă, până şi păsările, aduse de pe continent, păreau că au amuţit. Un grup de oameni alergă în port, se aruncă în bărci, care, încărcate până la refuz, porniră grăbite în larg. Dar bărci erau puţine, iar pe insula netedă, ca în palmă, n-aveai unde să te adăposteşti. Locuitorii înlemniseră, nu scoteau o vorbă. Unii se culcau cu faţa în nisip.

În palat nu se vedea nicio mişcare. Porţile de bronz erau încuiate. De-a lungul zidurilor roşii, înclinate patrulau cu carabinele la umăr gardienii cu pălării înalte şi boruri largi, în tunici albe cu fireturi de aur. Ceva mai la o parte se înălţa turnul dantelat al marelui hiperboloid. Vălul de ceaţă care se ridica îi ascundea vârful. Dar puţini îşi puneau nădejdea în acest mijloc de apărare; norul negru-roşcat de la orizont era prea compact şi prea ameninţător.

Mulţi îşi întoarseră, speriaţi, privirile spre puţ. Acolo tocmai urla sirena chemând schimbul trei. Poftim, când şi-au găsit să lucreze! Blestemat să fie aurul! Orologiul de pe acoperişul palatului bătu ora opt. În aceeaşi clipă, deasupra oceanului se rostogoli un bubuit greu, care, pe măsură ce se apropia, detuna mai tare. Era prima salvă trasă de escadră. Secundele aşteptării păreau nespus de lungi, de parcă însoţeau prin spaţiu şuieratul proiectilelor care se apropiau.

111

Când răsună salva trasă de escadră, Rolling se afla pe terasa de la capătul de sus al scării care cobora spre mare. Scoase pipa din gură şi ascultă urletul proiectilelor care se apropiau în zbor; cel puţin nouăzeci de diavoli de oţel, ghiftuiţi cu melenită şi iperită, goneau spre insulă, drept în creierul lui Rolling. Urlau victorioşi. Părea că inima lui nu va putea suporta acest urlet. Rolling se trase spre uşa din zidul de granit. (îşi pregătise de mult un adăpost la subsol pentru eventualitatea unui bombardament.) Cu o bubuitură cumplită, proiectilele explodară

în mare, ridicând coloane de apă. Salva fusese prea scurtă.

Rolling îşi mută privirea pe vârful turnului dantelat. Garin urcase acolo cu o seară înainte şi nu mai plecase. Cupola rotundă de pe turn se rotea fără încetare, ceea ce se vedea după ambrazurile meridiane. Rolling îşi puse ochelarii şi, cu capul pe spate, nu-şi mai luă privirea de la ea. Cupola se rotea repede-repede, la stânga şi la dreapta. Când se rotea la dreapta, se zărea cum se mişcă în sus şi în jos, în ambrazură, ţeava strălucitoare a hiperboloidului.

Lucrul cel mai înspăimântător era repeziciunea cu care Garin mânuia aparatul. Şi – în afară de asta – liniştea din jur. Pe insulă totul amuţise.

Deodată, dinspre ocean răzbătu un bubuit surd şi prelung, de parcă ar fi plesnit un balon în cer. Rolling îşi potrivi ochelarii pe nasul asudat şi îşi mută privirea spre escadră. Văzu trei clăi de fum alb-gălbui, care se lăbărţau luând forma unor ciuperci. Mai la stânga, răbufniră nişte rotocoale de fum hirsute care se învăluiră într-o lumină sângerie, apoi se înălţară şi se lăţiră dând naştere la a patra ciupercă. Peste câteva clipe detună a patra bubuitură. Lui Rolling îi cădeau ochelarii de pe nas. Dar el stătea mai departe, curajos, şi privea cum de dincolo de orizont se înălţau mereu alte ciuperci de fum, cum toate cele opt nave de linie ale escadrei americane săriră în aer, una după alta.

Pe insulă, pe mare şi în văzduh se aşternu din nou liniştea. Ascensorul turnului cu zăbrele coborî vertiginos. În casă se auzi o uşă trântită, apoi cineva care fluiera fals un foxtrot. Pe terasă dădu buzna Garin, cu faţa istovită, răvăşită, cu părul vâlvoi.

Începu să se dezbrace din mers, fără să-l vadă pe Rolling. Coborî treptele, până la apă, şi îşi scoase izmenele roz şi cămaşa de mătase. Scărpinându-se la subţiori, privi spre ocean contemplând fumul care încă se mai destrăma deasupra locului unde pierise escadra. Trupul bine hrănit al lui Garin, de o albeaţă feminină, avea în goliciunea lui ceva ruşinos, dezgustător.

Încercă apa cu piciorul, sfiindu-se ca o femeie în întâmpinarea unui val, apoi porni înot, dar ieşi îndată pe trepte şi de-abia atunci îl văzu pe Rolling.

— A-a! făcu el tărăgănat. Şi dumneata vrei să te scalzi? E frig, fir-ar al naibii.

Izbucni deodată într-un râs scârţâitor, îşi luă hainele şi, fluturându-şi izmenele, porni spre casă fără să-şi acopere goliciunea. Rolling nu fusese niciodată înjosit în halul ăsta. Un val de ură şi de scârbă îi îngheţă inima. Era dezarmat, lipsit de apărare. În clipa aceea de neputinţă se simţi strivit sub apăsarea trecutului, sub povara atâtor forţe irosite, a luptei lui de taur pentru întâietate în viaţă... Şi toate astea ca să-l vadă acum, trecând triumfător pe lângă el, pe acest neobrăzat în pielea goală, învingătorul lui.

Deschizând uriaşa uşă de bronz, Garin întoarse capul.

— Hai să dejunăm, moşule, îl pofti el, să dăm pe gât o sticluţă de şampanie.

112

Lucrul cel mai ciudat în comportarea ulterioară a lui Rolling era faptul că îl urmă docil pe Garin la dejun. La masă, în afară de ei, mai şedea doamna Lamole, palidă şi tăcută din pricina emoţiilor prin care trecuse. Când ducea paharul la gură, acesta zăngănea ciocnindu-se de dinţii ei regulaţi, orbitor de albi.

Parcă temându-se să nu-şi piardă echilibrul, Rolling privea încordat dopul aurit al sticlei, asemănător cu aparatul blestemat care, în câteva minute, spulberase toate noţiunile lui despre forţă şi putere.

Cu părul ud, nepieptănat, fără guler la cămaşă, într-o haină mototolită şi arsă, Garin îndruga, cu gura plină de stridii, tot felul de fleacuri.

— De-abia acum îmi dau seama cât mi-era de foame, zise el după ce dădu de duşcă, unul după altul, câteva pahare de şampanie.

— Ai fost la înălţime, prietene, rosti încet Zoia.

— Da. Trebuie să mărturisesc însă că, în prima clipă, când orizontul s-a înceţoşat de fumul tunurilor, am simţit oarecare teamă... Mi-au luat-o totuşi înainte, diavolii... Dacă salva ar fi căzut cu o ancablură mai departe, atunci din casa asta – ce zic? din toată insula – s-ar fi ales praful şi pulberea...

Mai bău un pahar de şampanie şi, deşi spusese că-i e foame, dădu deoparte cu cotul pe lacheul în livrea care adusese o tavă cu mâncare.

— Ei, ce spui, moşule? se întoarse el, pe neaşteptate, spre Rolling, privindu-l ţintă, fără să mai râdă. A venit vremea să discutăm serios. Sau aştepţi impresii mai zguduitoare?

Rolling puse uşor pe farfurie furculiţa şi penseta de argint pentru homari.

— Dă-i drumul, te ascult, zise el cu ochii plecaţi.

— De mult ar fi trebuit să vorbeşti aşa... De două ori ţi-am propus să colaborăm. Sper că mai ţii minte? De altfel nu-ţi fac nicio vină; dumneata nu eşti un tip cerebral, eşti un bivol. Acum îţi mai propun o dată. Te miră? Să-ţi explic. Sunt ceea ce se cheamă un Organizator. Reorganizez întregul vostru sistem capitalist, greoi şi plin de prejudecăţi tâmpite. E limpede? Dacă n-aş face asta, comuniştii v-ar mânca fripţi şi apoi ar scuipa, satisfăcuţi. Singurul lucru pe care-l urăsc în viaţă este comunismul... De ce? pentru că mă distruge, pe mine, Piotr Garin, şi întregul univers de planuri al creierului meu... Eşti îndreptăţit acum să mă întrebi pentru ce recurg la dumneata, când am sub picioare cantităţi inepuizabile de aur?

— Da, chiar te întreb, rosti răguşit Rolling.

— Moşule, bea un pahar de gin cu piper de Cayenne ca să te mai înviorezi la minte. Oare a putut să-ţi treacă prin cap, fie numai şi pentru o clipă, că am de gând să transform aurul în gunoi? Da, voi face omenirii câteva zile fripte, asta e adevărat. O voi împinge până la marginea unei prăpăstii înspăimântătoare – aceea de a ţine în mână un kilogram de aur, a cărui valoare nu

va fi mai mare de cinci cenţi.

Rolling ridică repede capul, ochii lui stinşi scânteiară ca în tinereţe.

— Aha! croncăni el şi zâmbi strâmb din colţul gurii.

— Da, „aha”. În sfârşit, ai înţeles... Şi atunci, în zilele acelea de panică totală, noi, adică eu, dumneata şi încă vreo trei sute de bivoli ca dumneata, sau canalii mondiale, sau regi ai finanţelor – alege denumirea care îţi place mai mult – vom înşfăca lumea de beregată... Vom cumpăra toate întreprinderile, toate uzinele, toate căile ferate, întreaga aviaţie şi marină... Tot ce ne va trebui, ce ne va fi util, va fi al nostru. Apoi vom arunca în aer această insulă, cu puţ cu tot, şi vom declara că rezerva mondială de aur este iarăşi limitată, că aurul se află în mâinile noastre şi că i-am restabilit importanţa dinainte, ca singura unitate de măsură a valorii.

Rolling asculta rezemat de spătarul scaunului. Gura lui, cu dinţii de aur, se deschise ca la un rechin, faţa i se făcu stacojie.

Şedea nemişcat, ochii lui mici străluceau. Doamna Lamole se temu o clipă să nu-l lovească damblaua pe bătrân.

— Aha! croncăni el din nou. Ideea e îndrăzneaţă... Poţi să fii sigur de succes... Dar nu ţii seama de pericolul a tot felul de greve, de răscoale...

— Am ţinut seama de asta din primul moment, răspunse tăios Garin. Pentru început, vom construi nişte lagăre de concentrare uriaşe. Pe toţi cei nemulţumiţi de regimul nostru îi vom vârî după sârmă ghimpată. Apoi vom decreta legea castrării cerebrale. Ei, dragă prietene, mă alegi conducător?... Hai?

Făcu deodată cu ochiul, dar gestul avea în el ceva înspăimântător.

Rolling se încruntă, plecă fruntea în jos. Înainte de a răspunde, trebuia să se gândească.

— Mă sileşti, *mister* Garin?

— Dar ce-ai crezut, moşule? Că o să te rog în genunchi! Te silesc, dacă n-ai înţeles singur până acum că mă aştepţi de mult ca pe un salvator.

— Foarte bine, rosti printre dinţi Rolling şi întinse peste masă lui Garin mâna lui aspră, liliachie.

— Foarte bine, repetă Garin. Evenimentele se precipită. Este necesară o pregătire corespunzătoare a opiniei celor trei sute de regi de pe continent. Le vei expedia o scrisoare în care vei vorbi

despre nebunia guvernului de a trimite flota să bombardeze insula mea. Caută să-i pregăteşti de pe acum în vederea „panicii aurului”. (Pocni din degete; dintr-un salt, lacheul în livrea fu lângă el.) Toarnă-mi şampanie. Rolling, să bem pentru o mare revoluţie istorică... Ehei, frăţioare, Mussolini nu-i decât un pigmeu... Piotr Garin căzuse la înţelegere cu *mister* Rolling... Dădură pinteni istoriei şi aceasta porni în galop, tropotind cu potcoavele ei de aur, peste capetele proştilor.

113

Distrugerea escadrei din Oceanul Pacific stârni în America şi în Europa o senzaţie extraordinară, zguduitoare. Ecoul loviturii primite de Statele Unite ale Americii de Nord se răspândi în întreaga lume. Guvernele Germaniei, Franţei, Angliei şi Italiei vădiră o nervozitate de-a dreptul bolnăvicioasă, ba chiar prinseră curaj; le bătea gândul ca în anul acela (sau poate chiar niciodată) să nu mai plătească dobânzi Americii, care se burduşise de atâta aur. „Colosul are picioare de lut”, scriau ziarele, nu-i chiar atât de simplu să cucereşti lumea...

În afară de aceasta, ştirile despre atacurile piratereşti ale „Arizonei” perturbară comerţul maritim. Armatorii refuzau să mai afreteze vasele, căpitanii se temeau să traverseze oceanul, societăţile de asigurări sporiseră primele, în schimburile bancare domnea haosul, poliţele începură să fie protestate, câteva case de comerţ dădură faliment. Japonia se grăbi să strecoare pe pieţele coloniale ale Americii mărfurile sale ieftine şi proaste.

Jalnica bătălie navală costase America bani grei. Prestigiul ei, sau „mândria naţională” , cum i se mai spunea, era compromis. Industriaşii cereau mobilizarea întregii aviaţii şi marine, şi război până la victorie, cu orice preţ. Ziarele americane ameninţau că „nu vor scoate doliul (titlurile lor fuseseră încadrate în chenare negre, fapt care impresionase pe mulţi, deşi din punct de vedere grafic costase o nimica toată) până când Pierre Garry nu va fi adus la New York într-o cuşcă de fier şi executat pe scaunul electric”. În rândurile populaţiei de la oraşe circulau zvonuri înfricoşătoare despre agenţi ai lui Garin, echipaţi pasămite cu o rază infraroşie de buzunar. Aveau loc cazuri de maltratare a unor persoane necunoscute şi de panică subită pe străzi, în

cinematografe şi restaurante. Guvernul de la Washington îndruga tot soiul de cuvinte sforăitoare, dar în fond dădea dovadă de o derută cumplită. Un torpilor din escadra nimicită lângă Insula de Aur – singura navă care reuşise să scape teafără de acolo – adusese Ministerului de Război un raport asupra bătăliei, ale cărei amănunte erau atât de îngrozitoare, încât ministerul se temuse să le publice. Tunurile de şaptesprezece ţoli se dovediseră neputincioase în faţa turnului luminos de pe Insula Nemernicilor.

Toate aceste neplăceri siliră guvernul Statelor Unite să convoace o conferinţă la Washington. Deviza conferinţei era: „Toţi oamenii sunt fiii aceluiaşi dumnezeu, să ne gândim deci la înflorirea paşnică a omenirii”.

În ziua când se anunţă data conferinţei, redacţiile ziarelor şi posturile de radio din lumea întreagă primiră ştirea că inginerul Garin va participa personal la deschidere.

114

Garin, Czermak şi inginerul Schaffer coborau cu ascensorul spre fundul puţului principal. Prin geamurile de mică se vedeau perindându-se şiruri nesfârşite de ţevi, conducte electrice, lucrări de armare, tuburi de elevatoare, paliere şi uşi metalice.

Străbătuseră optsprezece zone ale scoarţei terestre – optsprezece straturi, care, la fel ca cercurile trunchiurilor de copaci, marcau diferite epoci din viaţa planetei. Viaţa organică începuse o dată cu al patrulea strat (socotind „de la miezul de foc”) depus de oceanul paleozoic. Apa virgină a oceanului cuprindea o forţă vitală necunoscută nouă, celor de azi. Conţinea săruri radioactive şi o mare cantitate de bioxid de carbon. Era „apa vie”.

La începutul erei următoare, mezozoice, din apele oceanului au ieşit tot soiul de monştri gigantici, care milioane de ani în şir au cutremurat pământul cu strigătele lor lacome şi pofticioase.

Mai sus, în straturile puţului se găseau resturi de păsări, iar şi mai sus – resturi de mamifere. O dată cu acestea se apropia perioada glacială dimineaţa aspră şi înzăpezită a omenirii.

Ascensorul cobora prin ultimul strat, al nouăsprezecelea, născut din flăcările şi haosul erupţiilor. Era pământul erei arhaice – granit compact, negru-roşcat, cu granulaţie fină.

Nerăbdător, Garin îşi rodea o unghie. Toţi trei tăceau. Respiraţia era anevoioasă. Fiecare avea atârnat pe spate câte un aparat de oxigen. Se auzea huietul hiperboloizilor şi bubuitul exploziilor.

Ascensorul intră în zona de lumină a unor becuri orbitoare şi se opri deasupra unei pâlnii uriaşe, care colecta gazele. Garin şi Schaffer îşi puseră nişte căşti cauciucate, sferice, ca ale scafandrilor, şi, pătrunzând printr-una din deschiderile pâlniei, ajunseră la o scară metalică îngustă, care ducea drept în jos şi avea înălţimea unei case de patru etaje. Începură să coboare. Scara se termina cu un palier circular. Aici, câţiva muncitori goi până la brâu, cu căşti sferice pe cap, cu aparate de oxigen pe spate, ghemuiţi deasupra cămăşilor hiperboloizilor, priveau în jos, în prăpastia care vuia, reglând şi dirijând razele.

Alte scări, tot verticale, cu trepte cilindrice, din vergele, uneau acest palier cu un alt palier circular, aflat mai jos, pe care se aflau aparate de răcire cu aer lichid. Muncitorii îmbrăcaţi în salopete de pâslă cauciucată, cu căşti de oxigen, mânuiau aparatele de răcire şi cupele elevatoarelor. Acest palier era locul cel mai primejdios al lucrărilor. O singură mişcare greşită, şi omul nimerea sub raza nimicitoare a hiperboloidului. De jos, unde roca încinsă plesnea şi exploda în şuvoaiele de aer lichid, zburau sfărâmături de piatră şi se înălţau valuri de gaze.

Elevatoarele scoteau până la cincizeci tone de rocă pe oră. Lucrul mergea cu spor. O dată cu adâncirea puţului, cupele coborau şi ele şi, în acelaşi timp, cobora întregul sistem – aşa-numita „cârtiţă de fier” – construit după planurile lui Manţev, inclusiv palierul superior cu hiperboloizii şi pâlnia de gaze, care se afla mai sus. Lucrările de consolidare a puţului urmau de aproape sistemul „cârtiţei de fier”.

Schaffer luă, dintr-o cupă care urca vertiginos, un pumn de praf cenuşiu. Garin îl frecă între degete. Cu un gest de nerăbdare, ceru un creion. Scrise pe o cutie de ţigări:

„Zgură grea. Lavă.

Casca sferică, cu ochelari mari, de pe capul lui Schaffer se mişcă în sus şi în jos. Înaintând cu băgare de seamă pe marginea palierului circular, se opriră toţi trei în faţa aparatelor ce

spânzurau lângă peretele monolitic al puţului, la capătul unor odgoane de oţel, şi coborau încet pe măsură ce cobora „cârtiţa de fier. Erau barometre, seismografe, busole, pendule, care măsurau acceleraţia forţei de gravitaţie la adâncimea respectivă, precum şi alte aparate electromagnetice de măsurat.

Schaffer arătă spre un pendul, apoi luă de la Garin cutia de ţigări şi notă pe ea, fără grabă, cu un scris îngrijit specific german:

„Acceleraţia forţei de gravitaţie a crescut de ieri dimineaţă cu nouă sutimi. La această adâncime, acceleraţia ar fi trebuit să scadă până la 0,98, dar în loc de asta a crescut la 1,07”...

„Magneţi?” întrebă în scris Garin.

Schaffer răspunse:

„De azi-dimineaţă, aparatele magnetice stau Ia zero. Am coborât mai jos de câmpul magnetic”.

Vreme îndelungată, cu mâinile pe genunchi, Garin privi în jos, în puţul negru care se îngusta devenind un punct abia vizibil şi în care scrâşnea muşcând din adâncuri „cârtiţa de fier”. În dimineaţa aceea, puţul pătrunsese în Zona Olivinei.

115

— Ei, cum o mai duci cu sănătatea, Ivan?

Şelga mângâia băiatul pe cap. Ivan şedea lângă fereastră, în căsuţa lor de pe mal, şi privea oceanul. Căsuţa era zidită din pietre găsite pe ţărm şi dată cu lut gălbui. Dincolo de fereastră, pe oceanul albastru, se rostogoleau valuri înspumate, care se izbeau de stânci şi se revărsau pe malul nisipos al golfuleţului singuratic, unde locuia Şelga.

Ivan fusese adus, mai mult mort decât viu cu nava aeriană. Şelga îl îngrijise şi se trudise mult să-l salveze de la moarte. Dacă n-ar fi fost pe insulă un om care să ţină la el, e îndoielnic că băiatul ar mai fi scăpat cu viaţă. Răcise, îi degerase tot trupul şi pe lângă asta era amărât rău; crezuse în nişte oameni, se străduise pentru ei din răsputeri, şi unde ajunsese până la urmă?

— Tovarăşe Şelga, eu acum nu mai pot să mă întorc în Rusia Sovietică, voi fi osândit.

— Lasă asta, prostuţule! Tu n-ai nicio vină.

Fie că stătea pe mal, pe o piatră, fie că prindea crabi, fie că

hoinărea printre minunile insulei, în mijlocul muncii clocotitoare, printre oamenii străini care se frământau fără astâmpăr, ochii lui Ivan se întorceau mereu spre apus, într-acolo unde cobora în ocean globul strălucitor al soarelui şi unde – departe, dincolo de zare – se întindea patria sovietică.

— Afară-i noapte, îngână el în şoaptă, dar la noi, la Leningrad, e dimineaţă. Tovarăşul Taraşkin a băut ceai cu pâine albă şi a plecat la lucru. La clubul de pe Krestovka se călăfătuiesc bărcile, că peste două săptămâni se ridică pavilionul.

...Când băiatul se însănătoşi pe deplin, Şelga începu să-i explice pe departe situaţia şi văzu, ca odinioară Taraşkin, că Ivan înţelegea totul din câteva vorbe şi era intransigent ca un adevărat om sovietic. De n-ar mai fi scâncit atâta după Leningrad, ar fi fost chiar un băiat de aur.

— Ei, Ivan, Vaniuşka, îi zise într-o zi Şelga, vesel, în curând o să te trimit acasă.

— Vă mulţumesc, Vasili Vitalievici.

— Dar trebuie mai întâi să aranjăm o chestie.

— Sunt gata.

— Te pricepi la căţărat?

— În Siberia, Vasili Vitalievici, mă căţăram pe cedri de cincizeci de metri, ca să strâng conuri; de acolo, de sus, nici nu se mai vedea pământul.

— Bine, când o fi nevoie, o să-ţi spun eu ce ai de făcut. Nu umbla fără rost prin insulă. Mai bine ia o undiţă şi prinde arici de mare.

116

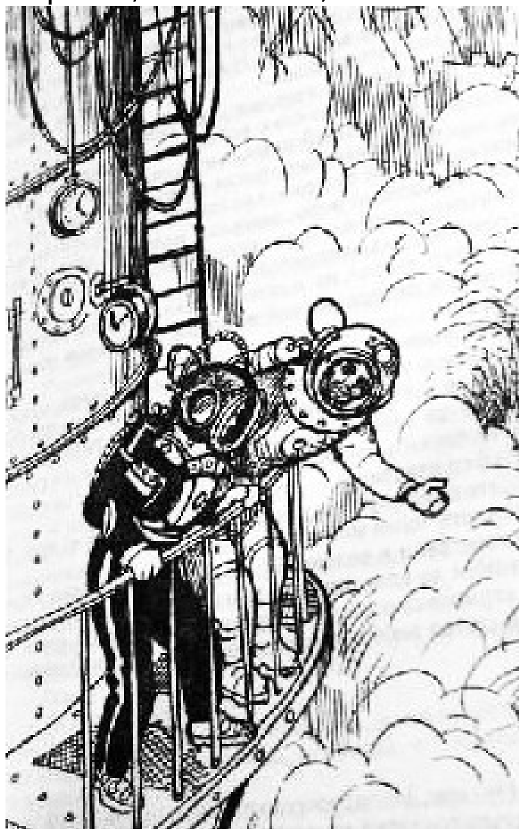
Garin conducea acum cu mână sigură lucrările, după planul găsit în notele şi jurnalele lui Manţev.

Cupele străbătuseră un strat gros de magmă. În fundul puţului se auzea vuietul clocotitor al oceanului subteran. Pereţii puţului, congelaţi de o grosime de treizeci de metri, constituiau un cilindru extraordinar de rezistent, totuşi se zguduiau şi vibrau, astfel că toate forţele au trebuit să fie concentrate în vederea extinderii congelării. Elevatoarele aruncau acum la suprafaţă fier cristalizat, nichel şi olivină.

Începură să se petreacă lucruri ciudate. În apa mării, unde

roca scoasă la suprafaţă era transportată pe benzi de oţel şi cu pontoane, se observă un fenomen de luminescenţă. El se intensifică timp de câteva zile, apoi mase uriaşe de apă, de pietre, de nisip, împreună cu o parte din pontoane, săriră în aer. Explozia fu atât de puternică, încât suflul dărâmă ca un uragan barăcile muncitorilor, iar un val uriaş, năvălind peste insulă, era cât pe ce să inunde puţurile.

A trebuit să se încarce roca direct pe şlepuri şi să fie aruncată departe, în ocean, unde luminescenţa şi exploziile nu mai conteneau. Acest lucru se explica prin fenomenul încă necunoscut al dezagregării atomice a elementului *M.*

Lucruri nu mai puţin ciudate se petreceau şi pe fundul puţului. Ele începură cu faptul că aparatele magnetice, ale căror ace indicatoare oscilau până de curând în jurul diviziunii zero, descoperiră deodată un câmp magnetic de o tensiune uriaşă şi săltară până la limita maximă. De pe fundul puţului prinse să se înalţe o lumină liliachie, tremurătoare. Până şi aerul părea că se regenerează: azotul şi oxigenul atmosferic, bombardaţi de miriade de particule alfa, se transformau în heliu şi hidrogen.

O parte din hidrogenul liber ardea în razele hiperboloizilor; în puţ se învălătuceau limbi de foc şi se auzeau pocnete asemănătoare împuşcăturilor de revolver. Hainele muncitorilor luau foc. Puţurile erau zguduite de fluxurile şi refluxurile oceanului de magmă. De la o vreme se observă că părţile de fier şi cupele de oţel ale elevatoarelor se acopereau cu o pojghiţă roşie-pământie. În piesele de fier ale maşinilor se dezlănţui o dezagregare tumultuoasă a atomilor. O mulţime de muncitori fură arşi de raze invizibile. Dar „cârtiţa de fier”

continua cu aceeaşi îndărătnicie să străbată Zona Olivinei.

Garin aproape că nu mai ieşea din puţ. Abia acum începu să înţeleagă întreaga nebunie a acţiunii sale. Nimeni nu putea să spună la ce adâncime se afla stratul clocotitor al oceanului subteran. Câţi kilometri mai trebuiau oare străbătuţi prin olivina topită? Un lucru era sigur—aparatele indicau că în centrul pământului se află un nucleu solid, magnetic, cu o temperatură extrem de scăzută.

Exista primejdia ca cilindrul congelat al puţului, mai dens decât mediul înconjurător, aflat în stare de topire, să fie dislocat de forţa gravitaţiei terestre şi atras spre centru. Într-adevăr, în pereţii puţului începură să apară crăpături periculoase prin care îşi făceau loc, sfârâind, gaze. A trebuit să se reducă la jumătate diametrul puţului şi să se monteze puternice lucrări de armare verticale.

Instalarea unei „cârtiţe de fier” noi, cu diametrul de două ori mai mic, a necesitat destul de mult timp. Doar ştirile primite de pe „Arizona” erau mai liniştitoare. Într-o noapte, iahtul, care începuse din nou să navigheze sub pavilionul pirateresc, pătrunsese în portul Melbourne, incendiase magaziile de copra, pentru a-şi anunţa sosirea, şi ceruse cinci milioane de lire sterline. (Pentru a înfricoşa mai mult, cu o singură mişcare a razei nimicise bulevardul de pe ţărmul mării.) În câteva ore, oraşul devenise pustiu. Băncile se grăbiseră să achite banii. La ieşirea din port, „Arizona” fusese întâmpinată de o navă engleză de patrulare, care deschisese focul; un proiectil de şase ţoli străpunsese iahtul mai sus de linia de plutire. La rândul ei, „Arizona” atacase nava militară şi o ciopârţise. Bătălia se desfăşurase sub comanda doamnei Lamole, care condusese operaţiunile de pe cupola turelei hiperboloidului.

Această ştire îl mai înveseli pe Garin. În ultimul timp, îl copleşeau gânduri negre. Dacă cumva Manţev greşise în calculele sale? La fel ca anul trecut, în casa singuratică din cartierul Petrograd, creierul lui obosit căuta acum posibilităţi de salvare, în eventualitatea unui eşec cu puţul.

În ziua de douăzeci şi cinci aprilie, Garin stătea în interiorul „cârtiţei de fier” , pe palierul circular, şi observa un fenomen neobişnuit. De sus, din pâlnia care colecta gazele, începuse să cadă o ploaie de mercur. A trebuit să dea dispoziţii să se oprească hiperboloizii şi să se reducă congelarea pe fundul

puţului. Cupele trecuseră de olivină şi se umpleau acum cu mercur pur. În tabloul lui Mendeleev, la numărul optzeci şi unu, după mercur urma metalul taliu. Aurul (cu greutatea atomică 197,2 şi numărul de ordine 79) se afla mai sus de mercur.

Că se produsese o catastrofă, că nu se găsise aur la trecerea prin straturile metalice, dispuse după greutatea lor specifică – îşi dădeau seama numai Garin şi inginerul Schaffer. Da, era o catastrofă! Blestematul de Manţev greşise!

Garin lăsă capul în jos. Se aşteptase la orice, nu însă la un sfârşit atât de lamentabil... Schaffer întinse distrat mâna înainte, cu palma în sus, prinzând picăturile de mercur ce cădeau din pâlnie. Deodată îl apucă pe Garin de braţ şi-l duse spre scara verticală. După ce urcară sus, se aşezară în ascensor şi-şi scoaseră căştile de cauciuc. Schaffer începu să tropăie cu bocancii lui grei. Faţa-i osoasă, de o naivitate copilărească, strălucea de bucurie.

— Ăsta-i aur! strigă el râzând în hohote. Capete de berbeci ce suntem!... Păi, aurul şi mercurul fierb alături. Şi ce se obţine? Aur mercuric!... Priviţi!... Descleştă palma pe care se aflau bobiţe de lichid. Mercurul are o nuanţă aurie. Aici e nouăzeci la sută aur curat!

117

Aurul ieşea singur din pământ, ca petrolul. Lucrările de adâncire a puţului fură oprite, „cârtiţa de fier” demontată şi scoasă afară. Armătura provizorie era înlocuită în întregime cu cilindri masivi de oţel, în pereţii cărora se afla o reţea de ţevi de răcire.

Trebuia numai reglată temperatura pentru ca aurul mercuric, împins de vaporii încinşi, să se ridice în puţ până la înălţimea dorită. Potrivit calculelor lui Garin, după ce operaţia de coborâre a cilindrilor de oţel până la fund avea să fie terminată, aurul mercuric putea fi silit să se ridice pe toată înălţimea puţului şi colectat direct la suprafaţa pământului.

De la puţ către nord-est se instală în grabă o conductă pentru mercur. În aripa stângă a palatului, care se învecina cu turnul marelui hiperboloid, se construiau cuptoare cu creuzete de faianţă în care urma să se evapore aurul.

Garin avea de gând ca, la început, producţia zilnică de aur să fie de zece mii de puduri, adică de o sută de milioane de dolari pe zi.

„Arizonei” i se ordonă să se înapoieze la bază. Doamna Lamole răspunse printr-o felicitare şi dădu de veste prin radio întregii lumi că încetează atacurile piratereşti în Oceanul Pacific.

118

Cu puţin înainte de deschiderea conferinţei, care urma să aibă loc la Washington, în portul San Francisco intrară cinci vapoare transoceanice. Ridicară paşnic pavilionul olandez şi acostară, printre alte o mie de cargoboturi asemănătoare, în golful larg şi plin de fum, peste care se revărsa din belşug lumina soarelui de vară. Căpitanii coborâră pe ţărm. Totul era în regulă. Pe vapoare se spălau punţile, se uscau izmenele marinarilor. Încărcătura vaselor sub pavilionul olandez stârni însă o oarecare uimire printre funcţionarii vamali. Dar li se explică numaidecât că lingourile de metal galben, de câte cinci kilograme fiecare, nu erau nimic altceva decât aur adus spre vânzare.

Funcţionarii râseră de această glumă bună.

— Şi cu cât, mă rog, vindeţi aurul? Heeee?

— La preţul de cost, răspunseră secunzii. Pe toate cele cinci vase avea loc un schimb de cuvinte absolut identic.

— Şi anume?

— Câte doi dolari şi jumătate kilogramul.

— Preţuiţi ieftin aurul vostru.

— Vindem ieftin fiindcă avem marfă multă, răspunseră secunzii trăgând din pipe.

Funcţionarii notară în registre: „încărcătură – lingouri de metal galben, aşa-zis aur. Mai râseră puţin şi apoi plecară. Dar nu era nimic de râs.

Peste două zile, la San Francisco, în paginile de publicitate ale ziarelor de dimineaţă, pe afişe albe-gălbui lipite pe stâlpii de reclame, sau scris cu cretă direct pe trotuare, apăru următorul anunţ:

„Inginerul Piotr Garin, socotind terminat războiul pentru independenţa Insulei de Aur şi regretând profund pierderile încercate de inamic, oferă respectuos locuitorilor Statelor Unite,

ca început al unor relaţii comerciale paşnice, cinci vapoare încărcate cu aur curat. Lingourile de aur, a câte cinci kilograme, se vând cu doi dolari şi jumătate kilogramul. Doritorii le pot procura de la tutungerii, vopselării, lăptarii, lustragerii, chioşcuri de ziare etc. Rog a vă convinge de autenticitatea aurului. Dispun de cantităţi nelimitate. Cu stimă. Garin”.

Se înţelege că nimeni nu dădu crezare acestor reclame stupide. Cea mai mare parte dintre intermediari ascunseră lingourile de aur. Totuşi oraşul începu să vorbească despre Piotr Garin, nemernicul pirat legendar, care tulbura din nou liniştea oamenilor cumsecade. Ziarele de seară cerură ca Pierre Garry să fie linşat. După-amiază pe la orele şase, mulţimi de oameni fără ocupaţie porniră spre port, şi, în cadrul unor mitinguri-fulger, formulară o rezoluţie prin care cereau ca vapoarele lui Garin să fie scufundate, iar echipajele să fie spânzurate de stâlpii felinarelor. Poliţiştii reuşeau cu greu să ţină în frâu mulţimile.

În acelaşi timp, autorităţile portuare deschiseră o anchetă. Toate actele celor cinci vapoare erau însă în regulă, iar vasele nu puteau fi sechestrate întrucât aparţineau unei cunoscute societăţi de transporturi olandeze. Totuşi autorităţile cerură încetarea comerţului cu lingouri, care tulbura populaţia. Dar niciun funcţionar nu putu rezista când i se vârî câte două lingouri

în buzunarele de la pantaloni. Şi, orice s-ar spune, era cel mai veritabil aur, atât la încercarea cu dinţii, cât şi la culoare şi la greutate. Chestiunea comerţului cu aur rămase deocamdată în suspensie, muşamalizată.

În cele treizeci şi două de redacţii ale cotidienelor locale, nişte marinari scumpi la vorbă aduseră câte un sac plin cu misterioasele lingouri. Spuseră numai atât: „Cadou. Directorii ziarelor se indignară. În cele treizeci şi două de redacţii se iscă o hărmălaie nemaipomenită. Apelară la giuvaergii. Se propuneau măsuri sângeroase împotriva neobrăzării lui Pierre Garry. Dar lingourile dispărură până la urmă, nu se ştie unde.

În cursul nopţii, pe trotuarele oraşului fură împrăştiate lingouri de aur. Dimineaţa, pe la ora nouă, în frizerii şi tutungerii se iviră anunţuri ca acesta: „Aici se vinde aur curat cu doi dolari şi jumătate kilogramul.

Populaţia era zguduită.

Din nefericire, nimeni nu putea să priceapă motivul pentru care se vindea aur cu doi dolari şi jumătate kilogramul. Dar era curată prostie să nu cumperi. În oraş începu îmbulzeala. Se petreceau scene groaznice, în port, mii de oameni, postaţi în faţa vapoarelor, strigau întruna: „Lingouri, lingouri, lingouri! Aurul se vindea chiar pe schelele de debarcare. În ziua aceea, tramvaiele şi trenurile subterane se opriră. În birouri, în instituţiile publice domnea haosul: funcţionarii, în loc să-şi vadă de treburi, alergau pe la tutungerii cerând să li se vândă câte un lingou. Depozitele şi magaziile nu-şi mai vindeau mărfurile, vânzătorii se împrăştiaseră care încotro, hoţii şi spărgătorii îşi făceau de cap.

Se răspândi zvonul că a fost adusă spre vânzare o cantitate limitată de aur şi că nu vor mai sosi alte vapoare.

A treia zi, în toate colţurile Americii începuse o adevărată febră a aurului. Trenurile de pe liniile ferate care duceau spre Oceanul Pacific transportau oameni tulburaţi, nedumeriţi, neîncrezători şi surescitaţi, care mergeau în căutarea fericirii. Garniturile erau luate cu asalt. În acest val al prostiei omeneşti domnea o confuzie groaznică.

Cu întârziere, ca întotdeauna, de la Washington sosi următoarea dispoziţie a guvernului: „Drumurile spre vapoarele încărcate cu aşa-zisul aur vor fi barate de forţe poliţieneşti, căpitanii vor fi arestaţi, împreună cu echipajele lor, iar vasele sigilate. Ordinul fu adus la îndeplinire.

Mulţimile furioase de oamenii veniţi din toate colţurile ţării în căutarea fericirii, care lăsaseră baltă treburile, slujbele, ca să umple cheiurile încinse de soare ale portului San Francisco, unde toate proviziile fuseseră nimicite ca de un val de lăcuste, toţi aceşti oameni sălbăticiţi, punând la bătaie revolverele, cuţitele, dinţii, rupseră ca turbaţi cordoanele de poliţişti, aruncară în golf un mare număr din ei, puseră în libertate echipajele vapoarelor lui Garin şi instituiră o coadă înarmată pentru obţinerea aurului.

Din Insula de Aur sosiră încă trei vapoare. Ele începură să descarce cu macaralele legături de lingouri de-a dreptul pe chei, în stive. Toate acestea se desfăşurau în mijlocul unei spaime aproape insuportabile. Oamenii tremurau, privind din rânduri la comorile care scânteiau jos, pe caldarâm. În vremea asta, agenţi de-ai lui Garin terminară instalarea unor difuzoare pe străzile marilor oraşe. Într-o sâmbătă, când populaţia, după terminarea lucrului, umplu străzile, în toată America răsună o voce puternică, cu un accent barbar, dar neobişnuit de sigură:

„Americani! Vă vorbeşte inginerul Garin, cel declarat în afara legii, cel cu al cărui nume sunt speriaţi copiii. Americani, am săvârşit multe crime, dar toate conduceau către un singur ţel: fericirea omenirii. Mi-am însuşit un petic de pământ, o insuliţă măruntă, pentru ca, acolo, să pot duce până la capăt o întreprindere măreaţă, nemaivăzută. Hotărâsem să pătrund în adâncurile pământului, unde se află zăcăminte de aur încă neatinse. La o adâncime de opt kilometri, puţul a intrat într-un strat gros de aur clocotitor. Americani, fiecare face negoţ cu ceea ce are. Vă ofer marfa mea – aurul. Câştig zece cenţi la dolar, la preţul de doi dolari şi jumătate kilogramul. Este destul de modest. Dar de ce nu mi se dă voie să-mi vând marfa? Unde-i libertatea voastră, a comerţului? Guvernul vostru încalcă sacrele principii ale libertăţii şi ale progresului. Sunt gata să suport cheltuielile sale de război. Restitui statului, societăţilor şi persoanelor particulare toţi banii pe care „Arizona” i-a rechiziţionat pe vapoare şi în bănci, potrivit practicilor stării de război. Cer un singur lucru – daţi-mi libertatea să fac comerţ cu aur. Guvernul vostru îmi interzice aceasta, îmi sechestrează vapoarele. Mă pun sub protecţia întregii populaţii a Statelor Unite.

În aceeaşi noapte, poliţiştii distruseră difuzoarele. Guvernul făcu apel la înţelepciunea populaţiei.

„...Să admitem că afirmaţiile faimosului bandit, originar din Rusia Sovietică, inginerul Garin, ar fi adevărate. Atunci cu atât mai mult trebuie astupat puţul de pe Insula de Aur şi nimicită posibilitatea de a avea rezerve nesecate de aur. Ce se va alege de echivalentul muncii, fericirii, vieţii, dacă aurul va începe să fie scos din pământ ca lutul? Omenirea va fi silită să se întoarcă la vremurile primitive, la schimbul în natură, la sălbăticie şi haos. Va pieri întregul sistem economic, vor dispărea industria şi comerţul. Oamenii nu vor mai avea pentru ce să-şi încordeze forţele supreme ale spiritului lor. Marile oraşe vor muri. Liniile ferate vor fi năpădite de iarbă. Se va stinge lumina în cinematografe şi în parcurile de distracţii. Omul va începe din nou să-şi procure hrana cu ajutorul suliţei cu vârf de cremene. Inginerul Garin este cel mai mare provocator din toate timpurile, o slugă a diavolului. Ţelul lui este să devalorizeze dolarul. Dar nu va reuşi”...

Guvernul zugrăvi tabloul jalnic al nimicirii parităţii aurului. Dar se găsiră puţini oameni înţelepţi. Nebunia cuprinse întreaga ţară. În toate oraşele, ca şi la San Francisco, viaţa îşi oprise cursul. Trenuri şi milioane de automobile goneau spre vest. Pe măsură ce se apropiau de Oceanul Pacific, alimentele deveneau tot mai scumpe. Nu mai existau mijloace pentru transportul lor. Flămânzii căutători ai fericirii devastau prăvăliile de alimente. O livră de şuncă costa o sută de dolari. La San Francisco oamenii mureau pe străzi. Din pricina foametei, a setei şi a arşiţei, oamenii îşi pierdeau minţile.

Prin nodurile de cale ferată zăceau pe linii cadavrele celor ucişi în timpul asaltului trenurilor. Pe şosele, pe drumuri vicinale, prin păduri, peste munţi şi peste câmpii treceau înapoi, spre est, cete de norocoşi, ducând în spinare saci cu lingouri de aur. Pe cei rămaşi în urmă îi omorau localnicii şi bande de tâlhari.

Începuse o adevărată vânătoare a celor ce cărau aur, erau atacaţi chiar şi din avioane.

Guvernul recurse, în sfârşit, la măsuri extreme. Camera votă legea mobilizării generale a cetăţenilor între şaptesprezece şi patruzeci şi cinci de ani; cei care se sustrăgeau de la prevederile legii riscau să apară în faţa curţii marţiale. În cartierele sărace din New York au fost astfel împuşcate câteva sute de persoane. Prin gări apărură soldaţi înarmaţi, care înhăţau şi coborau călători din vagoane, trăgeau în aer şi în oameni. Totuşi trenurile

plecau arhipline. Căile ferate ale societăţilor particulare găseau că e mai avantajos să nu ia în seamă dispoziţiile guvernului.

La San Francisco mai sosiră cinci vapoare de ale lui Garin, iar în rada deschisă, în văzul întregului golf, ancoră splendida „Arizona – spaima mărilor”. Vapoarele începură să descarce aurul sub protecţia celor doi hiperboloizi ai iahtului.

Aceasta era situaţia în ziua deschiderii conferinţei de la Washington. Cu o lună înainte, America stăpânea jumătate din aurul de pe glob. Acum însă, orice ar fi făcut, fondul ei de aur valora exact de două sute cincizeci de ori mai puţin. Destul de greu, e drept, cu preţul unor pierderi extraordinare, cu mari vărsări de sânge, totuşi situaţia era suportabilă. Dar dacă nemernicul, smintitul de Garin va hotărî să vândă aurul cu un dolar kilogramul sau cu zece cenţi?! Bătrânii senatori şi membrii camerei umblau pe culoare cu ochii albiţi de groază. Regii industriei şi ai finanţelor dădeau neputincioşi din umeri.

— E o catastrofă mondială, mai rea decât ciocnirea cu o cometă.

„Cine-i acest inginer Garin? se întrebau ei. Ce vrea, în fond? Să ruineze ţara? Ar fi o tâmpenie. Absolut de neînţeles... Ce urmăreşte? Să fie dictator? Poftim, dacă eşti cel mai mare bogătaş din lume. La urma urmelor, ne-am săturat şi noi de regimul ăsta democratic, mai rău ca de margarină... În ţară, dezmăţ, tâlhării, dezordine, aiureală, zău aşa, mai bine să vină la cârmă un dictator, un om cu mână de fier”.

Când se află că Garin va participa personal la şedinţă, în sala conferinţei se adună atâta lume, încât oamenii au fost nevoiţi să se caţere pe coloane şi pe ferestre. Apăru prezidiul. Luă loc la masă. Tăcere. Aşteptare. În sfârşit, preşedintele deschise gura şi toţi cei din sală întoarseră privirile spre o uşă înaltă, albă, aurită. Uşa se deschise. Intră un bărbat mic de stat, neobişnuit de palid, cu barbişon negru ascuţit, cu ochii negri înconjuraţi de cearcăne. Purta o haină gri obişnuită, *papillon* roşu, ghete maro cu talpă groasă. În mâna stângă ţinea o pereche de mănuşi noi.

Se opri, trase adânc aer pe nări. Dădu scurt din cap şi urcă sprinten scara tribunei. Se îndreptă din şale. Împinse barbişonul înainte. Dădu deoparte carafa cu apă. Era atâta linişte, încât se auzi în întreaga sală clipocitul apei.

— Gentlemeni... rosti el strident, cu accent dur. Sunt Garin... Am adus lumii aur...

În sală răsună un tunet de aplauze. Toţi ca unul se ridicară în picioare şi strigară într-un glas:

— Trăiască *mister* Garin!... Trăiască dictatorul!...

Dincolo de ferestre, o mulţime de milioane de oameni urla, bătând tactul cu picioarele:

— Lingouri!... Lingouri!... Lingouri!...

119

„Arizona” de-abia se înapoiase în portul Insulei de Aur. Jansen făcea doamnei Lamole un raport despre situaţia de pe continent. Zoia stătea culcată în pat, între pernele de dantelă (era mica audienţă de dimineaţă). În dormitorul semiobscur plutea parfumul pătrunzător al florilor din grădină. Mâna ei dreaptă zăcea în mâinile unei manichiuriste. În cealaltă ţinea o oglindă şi, în timp ce vorbea, se tot privea nemulţumită.

— Dar, dragul meu, Garin a înebunit de-a binelea, se adresă ea lui Jansen. El depreciază aurul... Vrea să ajungă dictatorul unor cerşetori.

Ţinându-şi cascheta pe genunchi, Jansen privea cu coada ochiului dormitorul splendid, de curând amenajat.

— Doamnă Lamole, răspunse el, când m-am întâlnit cu Garin, mi-a spus să n-aveţi nicio grijă. Nu se abate cu o iotă măcar de la programul stabilit. Prin doborârea aurului, bătălia e câştigată. Săptămâna viitoare, senatul o să-l investească dictator. Atunci, o să ridice din nou preţul aurului.

— În ce fel? Nu înţeleg.

— O să facă o lege care va interzice importul şi vânzarea aurului. Peste o lună, preţul o să salte la loc. Nu s-a vândut chiar aşa de mult. Mai mare a fost vâlva.

— Dar puţul?

— O să fie distrus.

Doamna Lamole se încruntă. Aprinse o ţigară.

— Nu mai înţeleg nimic.

— Cantitatea de aur trebuie să fie limitată, altminteri îşi pierde izul de sudoare omenească. Bineînţeles, înainte de distrugerea puţului se vor face rezerve, astfel ca Garin să aibă deoparte cel puţin jumătate din aurul existent în lume. În felul

acesta, chiar dacă ar scădea vreodată paritatea, totul n-ar reprezenta mai mult de câţiva cenţi la dolar.

— Perfect... dar cât vor aloca ei pentru curtea mea, pentru capriciile mele? Îmi trebuie extraordinar de mult.

— Garin v-a rugat să întocmiţi un deviz. O să vi se aloce prin lege atât cât o să cereţi...

— Dar ştiu eu dinainte cât îmi trebuie?... Ce stupiditate! În primul rând, în locul aşezării muncitoreşti, al atelierelor, al depozitelor, o să pun să se construiască teatre, hoteluri, circuri. Un oraş al minunilor... Poduri, ca în vechile desene chinezeşti, vor lega insula cu recifele şi cu bancurile nisipoase. Acolo o să construiesc băi, pavilioane de distracţie, porturi pentru iahturi şi nave aeriene. În sudul insulei o să se înalţe o clădire uriaşă – „Casa de odihnă a geniului” , care se va vedea de la o depărtare de multe mile. O să despoi toate muzeele din Europa şi o să adun aici toate operele de artă ale omenirii. Dragul meu, simt că ameţesc numai la gândul acestor planuri. Şi-n vis văd serbări, carnavaluri, scări de marmură care se înalţă până-n nori.

— Doamnă Lamole... începu Jansen, îndreptându-se din umeri pe scăunelul lui aurit.

— Aşteaptă puţin, îl întrerupse ea nerăbdătoare. Peste trei săptămâni o să-mi vină curtea. Toată această adunătură trebuie s-o hrăneşti, s-o distrezi, s-o rostuieşti. Vreau să invit din Europa vreo doi-trei regi autentici şi o duzină de prinţi de sânge. O să aducem cu un dirijabil şi pe papa de la Roma. Vreau să fiu unsă şi încoronată după toate regulile, pentru ca să se înceteze o dată de a mi se mai compune foxtroturi triviale...

— Doamnă Lamole, reluă Jansen rugător, nu v-am văzut de o lună întreagă. Deocamdată mai sunteţi liberă. Să plecăm în larg. „Arizona” a fost reamenajată. Aş vrea să mai stăm împreună pe puntea de comandă, sub cerul înstelat.

Zoia îl privi cu duioşie şi îi întinse mâna, zâmbind. El îşi lipi gura de ea şi rămase aşa, plecat, vreme îndelungată.

— Nu ştiu, Jansen, nu ştiu, zise ea atingându-i uşor ceafa cu cealaltă mână, uneori mi se pare că fericirea stă numai în goana după ea. Şi în amintiri... Dar asta în clipele de oboseală... Cândva o să revin la dumneata, Jansen... Ştiu, ai să mă aştepţi, cu răbdare... Aminteşte-ţi... Marea Mediterană, ziua cu cer azuriu când ţi-am acordat gradul de comandor al ordinului *Divina Zoia...* (râse şi-l ciupi uşor de ceafă). Dar dacă totuşi n-o să mai revin,

spune, Jansen, tristeţea şi dorul după mine nu e fericire? Dragul meu, nimeni nu ştie, dar Insula de Aur e un vis pe care l-am avut cândva, pe Marea Mediterană. Am aţipit pe punte şi am văzut ieşind din mare scări şi palate, unele peste altele, în trepte, care de care mai minunate... şi o mulţime de oameni frumoşi, oamenii mei, ai mei, mă înţelegi?! Nu, n-o să-mi găsesc liniştea până ce nu voi zidi oraşul pe care l-am visat. Ştiu, devotatul meu prieten, mi te dăruieşti, îmi dăruieşti puntea de comandă şi pustietatea mării în schimbul acestei aiureli nesăbuite. Nu cunoşti femeile, Jansen... Suntem uşuratice, risipitoare... Am aruncat cât colo, ca pe nişte mănuşi murdare, miliardele lui Rolling, pentru că ele tot nu m-ar fi salvat de bătrâneţe, de decrepitudine... Am fugit după un om sărac, după Garin. Un vis nebunesc mi-a sucit minţile. Dar pe el nu l-am iubit decât o singură noapte... Din noaptea aceea nu mai pot iubi, aşa cum vrei dumneata. Dragul meu Jansen, ce să fac cu mine?... Simt că voi pluti mereu pe aripile acestei fantezii ameţitoare, până mi se va opri inima... (Jansen se ridică de pe scaun, dar ea îl prinse deodată de mână.) Ştiu, un singur om mă iubeşte pe lumea asta. Dumneata, dumneata, Jansen. Ştiu eu dacă într-o zi nu voi alerga la dumneata şi-ţi voi spune: Jansen, salvează-mă de mine însămi...

120

Toată noaptea, în căsuţa albă de pe malul golfului singuratic al Insulei de Aur au avut loc discuţii aprinse. Şelga dădu citire apelului pe care îl redactase în grabă:

„Oameni ai muncii din lumea întreagă! Cunoaşteţi proporţiile şi urmările panicii care a cuprins Statele Unite când vasele lui Garin, încărcate cu aur, au intrat în portul San Francisco.

Capitalismul a început să se clatine: aurul se devalorizează, valutele se prăbuşesc, capitaliştii nu mai au cu ce să-şi plătească mercenarii – poliţia, trupele de represiune, provocatorii şi tribunii vânduţi. Spectrul revoluţiei proletare se ridică în toată amploarea lui.

Dar inginerul Garin, care a dat o asemenea lovitură capitalismului, vrea cel mai puţin ca aventurile sale să fie urmate de revoluţie.

Garin e în plin marş spre putere. În drumul său, el zdrobeşte

rezistenţa capitaliştilor care n-au înţeles încă de ajuns că el este o nouă armă de luptă împotriva revoluţiei proletare.

Foarte curând, însă, Garin va cădea la învoială cu magnaţii capitalului.

Ei îl vor proclama conducător şi dictator. El îşi va însuşii jumătate din aurul lumii şi apoi va porunci ca puţul din Insula de Aur să fie astupat, pentru ca rezervele de aur să fie limitate.

În cârdăşie cu banda de magnaţi capitalişti, Garin va jefui întreaga omenire şi va transforma pe oameni în sclavi.

Oameni ai muncii din lumea întreagă! Comitetul revoluţionar al Insulei de Aur vă declară că ceasul luptei hotărâtoare a sosit. El declară Insula de Aur, împreună cu puţul şi cu toţi hiperboloizii, la dispoziţia răsculaţilor din lumea întreagă. Aceste nesecate rezerve de aur se vor afla de-acum înainte în mâinile oamenilor muncii. Garin şi banda lui se vor apăra cu disperare. Cu cât vom trece însă mai repede la ofensivă, cu atât mai sigură va fi victoria noastră”.

Dar nu toţi membrii Comitetului revoluţionar aprobară acest apel - o parte dintre ei, speriaţi de termenii lui cutezători, şovăiau, întrebându-se: „Vom reuşi oare să ridicăm atât de repede pe muncitori? Vom reuşi să facem rost de arme? Capitaliştii au flotă, armate puternice, poliţie înarmată cu mitraliere şi gaze de luptă… N-ar fi mai bine să aşteptăm sau, dacă n-om avea încotro, să începem cu o grevă generală?”

Şelga clocotea de mânie, dar se stăpânea.

— Revoluţia este o strategie superioară, zicea el, adresându-se celor şovăitori. Iar strategia este arta de a învinge. Şi învinge cel care ia iniţiativa în mâinile lui, cel care e îndrăzneţ. O să cântăriţi totul în linişte după aceea, când vă veţi hotărî să scrieţi pentru generaţiile viitoare istoria victoriei noastre… Vom reuşi să pornim răscoala numai dacă ne vom încorda toate forţele. Armele le vom procura în luptă. Victoria e absolut sigură, pentru că întreaga omenire muncitoare vrea să învingă, iar noi suntem detaşamentul ei de avangardă. Aşa vorbesc bolşevicii. Iar bolşevicii nu cunosc înfrângerea.

La aceste cuvinte, un tânăr înalt, cu ochi albaştri, un miner, care tăcuse tot timpul, îşi scoase pipa din gură.

— Basta! bubui el cu voce groasă. Destulă vorbărie. La treabă, băieţi!

121

Un camerier înalt şi cărunt, în livrea şi ciorapi, intră tiptil în dormitor, puse o cană cu şocolată şi nişte biscuiţi pe noptieră şi, cu un foşnet uşor, dădu deoparte perdelele de la ferestre. Garin deschise ochii:

— O ţigară.

Nu se putea dezbăra de acest obicei rusesc de a fuma pe nemâncate, deşi ştia că înalta societate americană, care îi urmărea pas cu pas fiece mişcare, fiece cuvânt, vedea în fumatul acesta un semn de imoralitate.

În foiletoanele pe care le publica zilnic, presa americană scotea basma curată tot trecutul lui Piotr Garin. Dacă pe vremuri se întâmpla uneori să bea vin, o făcea numai din obligaţie, deoarece în realitate nutrea o adevărată aversiune pentru alcool; relaţiile lui cu doamna Lamole erau pur fraterne, clădite pe comuniune sufletească; se afirma chiar că, în orele libere, ocupaţia lor cea mai plăcută consta în lectura cu glas tare a capitolelor preferate din *Biblie*; acţiunile lui violente (cazul de la Ville-D'Avray, aruncarea în aer a uzinelor chimice, scufundarea escadrei americane etc.) erau explicate, unele printr-un concurs fatal de împrejurări, iar altele printr-o eroare de mânuire a hiperboloidului; în orice caz, marele om le regreta sincer, din adâncul sufletului, şi se pregătea să-şi facă intrarea în sânul bisericii pentru a-şi spăla pe veci greşelile sale fără de voie (între bisericile protestantă şi catolică se şi pornise lupta pentru acapararea lui Piotr Garin). În sfârşit, se spunea că, încă din copilărie, se dăduse în vânt după cel puţin zece discipline sportive.

După ce fumă ţigara groasă, Garin se uită chiorâş la şocolată. Să fi fost înainte, pe vremea când lumea îl socotea un nemernic şi un tâlhar, ar fi cerut nişte coniac şi sifon, ca să-şi mai zgâlţâie nervii. Dar era oare cu putinţă ca dictatorul unei jumătăţi a pământului să bea coniac dimineaţa?! O asemenea imoralitate ar fi avut darul să-i atragă răceala marii burghezii, care făcuse zid în jurul tronului său, ca o gardă napoleoniană.

Strâmbând din nas, sorbi o înghiţitură de şocolată. Camerierul, care încremenise lângă uşă într-o poză de tristeţe

solemnă, întrebă cu jumătate de glas:

— Domnul dictator permite secretarului particular să intre?

Garin se ridică leneş în capul oaselor şi-şi îmbrăcă pijamaua de mătase.

— Pofteşte-l.

Intră secretarul particular care, cu multă demnitate, salută pe dictator de trei ori – lângă uşă, în mijlocul camerei şi lângă pat. Îi ură bună dimineaţa, apoi începu să tragă cu coada ochiului la scaun.

— Ia loc, zise Garin şi căscă o dată tare, de-i clănţăniră măselele.

Secretarul se aşeză pe scaun. Era un bărbat ciolănos, între două vârste, cu fruntea plină de cute şi cu obrajii scofâlciţi. Purta un costum închis. Întotdeauna stătea cu ochii plecaţi. Era socotit cel mai elegant bărbat din Lumea Nouă şi – bănuia Piotr Petrovici – fusese trimis la el de magnaţii finanţelor ca să-l spioneze.

— Ce mai e nou? întrebă Garin. Ce face cursul aurului?

— Creşte.

— Cam greu, nu?

Secretarul ridică melancolic ochii.

— Da, încet. Deocamdată încet.

— Ticăloşii!

Garin îşi vârî picioarele desculţe în pantofii de brocart şi începu să umble pe covorul alb al dormitorului.

— Ticăloşii, pezevenghii, boii!

Fără să-şi dea seama, duse mâna stângă la spate, iar degetul mare al celei drepte şi-l vârî după şiretul pantalonilor de la pijama şi începu să umble aşa, cu un smoc de păr căzut pe frunte. Se vede că secretarul socotea această clipă de-a dreptul istorică; după felul ţeapăn cum se ţinea pe scaun şi-şi lungea gâtul scoţându-l din gulerul scrobit, părea că ascultă paşii istoriei.

— Ticăloşii! repetă pentru ultima oară Garin. Încetineala asta cu care creşte cursul aurului o interpretez ca o lipsă de încredere în mine. În mine! înţelegi? O să dau un decret prin care voi interzice vânzarea liberă a lingourilor de aur sub pedeapsa cu moartea... Scrie! Se opri şi, privind sever spatele dolofan şi trandafiriu al „Aurorei” care zbura printre norii şi amoraşii de pe tavan, începu să dicteze:

„Prin decizia senatului, cu începere de astăzi”...

După ce termină cu această chestiune, mai fumă o ţigară şi aruncă mucul în ceaşca cu şocolată.

— Alte noutăţi? întrebă el. Nu s-au descoperit cumva încercări de atentat împotriva mea?

Cu degetele-i lungi care sfârşeau cu unghii lungi şi lustruite, secretarul scoase din servietă o filă de hârtie, o citi în gând, apoi o întoarse pe o parte şi pe alta.

— Aseară şi astăzi dimineaţă, la orele şase şi jumătate, poliţia a descoperit două noi încercări de atentat împotriva dumneavoastră, *sir.*

— Aha! Foarte bine. Să se publice în presă. Cine sunt atentatorii? Sper că mulţimea s-a răfuit singură cu aceşti ticăloşi, aşa-i?

— Aseară, în parcul din faţa palatului, a fost descoperit un tânăr, după aparenţe muncitor, care avea în buzunare două piuliţe de fier, de câte cinci sute de grame fiecare. Din nefericire era târziu, parcul nu prea e frecventat... doar câţiva trecători, aflând că e vorba de un atentat împotriva dictatorului lor iubit, l-au lovit de câteva ori pe ticălos. El a fost arestat.

— Trecătorii ăştia erau toţi persoane particulare sau agenţi?

Secretarul începu să clipească repede, apoi în colţul gurii îi flutură un zâmbet, un zâmbet fără pereche, unic în întreaga Americă de Nord.

— Se înţelege, *sir,* erau persoane particulare, nişte negustori onorabili, devotaţi dumneavoastră, *sir.*

— Să se afle numele negustorilor, dictă Garin, să li se exprime în presă recunoştinţa mea profundă. Atentatorul să fie judecat după toate rigorile legii. După condamnare o să-l graţiez.

— A doua încercare de atentat a avut loc tot în parc, urmă secretarul. A fost descoperită o doamnă care privea ferestrele dormitorului dumneavoastră, *sir.* S-a găsit la ea un mic revolver.

— E tânără?

— Are cincizeci şi trei de ani. E domnişoară.

— Cum a reacţionat mulţimea?

— Mulţimea s-a mărginit să-i smulgă pălăria din cap, să-i rupă umbrela şi să-i calce poşeta în picioare. Acest entuziasm relativ redus se explică prin ora prea matinală şi prin înfăţişarea lamentabilă a doamnei, care a leşinat îndată ce a văzut mulţimea înfuriată.

— Să i se elibereze acestei gâşte bătrâne un paşaport şi să

fie dusă neîntârziat dincolo de frontiera Statelor Unite. În presă să nu se facă prea multă zarvă în jurul acestui incident. Mai e ceva?

La nouă fără cinci, Garin făcu un duş, după care se dădu pe seama frizerului şi a celor patru ajutoare ale lui. Se aşeză într-un fotoliu special, asemănător cu acelea de prin cabinetele dentare, acoperit cu un cearşaf de in, în faţa unei oglinzi triple. Aproape în acelaşi timp, faţa lui fu supusă unui tratament cu aburi, deasupra unghiilor ambelor mâini începură să-şi vânture pilele, cuţitaşele şi perniţele din piele de căprioară două blondine, iar deasupra unghiilor de la picioare – două mulatre dibace. Părul îi fu frecţionat de câteva ori cu diferite ape şi esenţe de toaletă, atins uşor cu drotul şi pieptănat în aşa fel, încât nu se mai vedea începutul de chelie. Frizerul, care pentru arta sa uimitoare căpătase titlul de baronet, îl bărbieri pe Piotr Petrovici, îl pudră şi-i parfumă faţa şi capul cu tot felul de parfumuri: ceafa cu parfum de trandafiri, după urechi cu „Chypre” , tâmplele cu „Vernais” , colţul gurii cu „Grabe Apple” (ramură de măr), iar barbişonul cu subtilul „Crepuscule”. După toate aceste operaţii mai rămânea ca dictatorul să fie înfăşurat în foiţă de hârtie, pus într-o cutie şi dus la expoziţie. Garin suporta cu greu aceste dichiseli, la care era supus în fiecare dimineaţă, dar în ziare se scria adesea despre „sfertul lui de oră de după baie” , aşa că n-avea încotro.

Trecu apoi în sala vestimentară, unde doi lachei şi camerierul îl aşteptau cu ciorapi, cămăşi, pantofi şi celelalte. Pentru ziua aceea alese un costum maro cu picăţele. Ticăloşii de reporteri scriau că unul dintre cele mai uimitoare talente ale dictatorului era priceperea lui de a alege cravata cea mai potrivită. N-avea ce face, trebuia să se supună şi să fie cu băgare de seamă. Garin alese o cravată multicoloră, ca o pană de păun, şi, înjurând printre dinţi, în ruseşte, şi-o legă singur.

„N-o să pot suporta prea mult regimul ăsta infernal pe care mi l-au impus” , îşi zicea el, în timp ce se îndrepta spre sufrageria în stil medieval.

La micul dejun (de asemenea fără nicio picătură de alcool) dictatorul trebuia să-şi cerceteze corespondenţa. Pe o tavă de Sevres se aflau vreo trei sute de scrisori. Mestecând peşte afumat şi prăjit, şuncă fadă şi fiertură de fulgi de ovăz fără sare (hrana de dimineaţă a sportivilor şi a oamenilor cuminţi). Garin

vâra mâna la nimereală între plicurile foşnitoare, lua câte unul, îl desfăcea cu furculiţa murdară şi citea pe sărite:

„Inima îmi bate tulburată, mâna mea de-abia poate aşterne aceste rânduri”... Ce o să credeţi despre mine? Doamne! Vă iubesc. Mi-aţi fost drag din prima clipă, de cum v-am văzut fotografia în ziarul (titlul). Sunt tânără. Sunt fiica unor oameni onorabili. Gândul de a deveni soţie şi mamă mă entuziasmează...

De obicei găsea alături şi o fotografie. Erau numai scrisori de dragoste, trimise din toate colţurile Americii. Fotografiile (în decurs de o lună se adunaseră câteva zeci de mii) acestor mutrişoare cu păr bogat, cu ochi nevinovaţi şi cu năsucuri stupide îi insuflau o plictiseală cumplită, de moarte. Să parcurgi drumul ameţitor de la insula Krestovski până la Washington, de la odaia friguroasă a unei case singuratice din cartierul Petrograd – unde Garin dăduse din colţ în colţ frângându-şi mâinile, în căutarea unei portiţe de salvare aproape inexistente (fuga cu „*Bibigonda*) – până la fotoliul aurit de preşedinte al senatului, unde trebuia să plece peste douăzeci de minute... să înspăimânţi lumea, să devii stăpânul oceanului de aur subteran, să dobândeşti o putere mondială – numai ca să nimereşti până la urmă în capcana plicticoasei vieţi de filistin!

— Ptiu, drăcie!

Garin aruncă şervetul cât colo şi începu să bată darabana cu degetele. N-avea ce face. La ce să mai năzuiască? Ajunsese pe culme. Dictator. Să ceară titlul de împărat? Dar atunci chiar că s-ar fi sfârşit cu el. Să fugă? încotro? Şi pentru ce? La Zoia? Eh, Zoia! Între ei se rupsese ceea ce era mai important, ceva ce se înfiripase într-o noapte caldă şi umedă în bătrânul hotel din Ville-D’Avray. Atunci, în foşnetul frunzelor la fereastră, printre mângâierile chinuitoare, se zămislise ideea fantastică a aventurii lui Garin. Atunci grăia în el entuziasmul luptei viitoare. Atunci îi era uşor să spună: „Voi arunca lumea la picioarele tale”... Iată-l acum învingător. Lumea e la picioarele lui. Dar acum Zoia îi e străină, îndepărtată, e doamna Lamole, regina Insulei de Aur. Pe altcineva ameţeşte acum parfumul părului ei, privirea stăruitoare a ochilor ei reci, visători. Iar el, Garin, stăpânul lumii, mănâncă fiertură fără sare şi priveşte căscând figurile neroade din fotografii. Visul fantastic de la Ville-D’Avray a rămas departe, în urmă... Acum Garin dă decrete, o face pe omul mare, se poartă după protocol... Ptiu, drăcie!... Bine ar fi să ceară un pahar de

coniac!...

Se întoarse spre lachei, care încremeniseră, ca nişte momâi în panoptic, departe, lângă uşă. Doi dintre ei făcură un pas înainte, unul se aplecă întrebător, iar celălalt rosti cu o voce piţigăiată:

— Automobilul domnului dictator aşteaptă la scară.

Bocănind impertinent cu tocurile, dictatorul intră în senat. După ce se aşeză în fotoliul aurit, pronunţă cu o voce metalică formula de deschidere a şedinţei. Sprâncenele lui erau încruntate, faţa îi exprima energie şi hotărâre. Zeci de aparate fotografice şi de filmat prinseră pe peliculă clipa aceasta. Sute de femei frumoase din lojile pentru public i se oferiră cu priviri entuziaste.

Senatul avea cinstea să-i confere astăzi următoarele titluri: lord al Wells-ului Inferior, duce de Neapole, conte de Charleroi, baron de Muhlhausen şi coîmpărat al întregii Rusii. Din partea Statelor Unite ale Americii de Nord, unde, din nefericire, ca în orice ţară democratică, nu existau titluri de nobleţe, i se acorda titlul simplu de „Businessman of God” , ceea ce însemna „Negustor din mila domnului”.

Garin mulţumi. Ar fi scuipat cu cea mai mare plăcere peste cheliile lucioase şi respectabile, care stăteau în faţa lui în amfiteatru, în sala cu două rânduri de ferestre. Dar îşi dădea seama că n-o să scuipe, ci că o să se ridice peste câteva clipe din fotoliu şi o să mulţumească.

„Aşteptaţi, pezevenghilor, se gândea el stând în picioare (mic, palid, cu barbişonul lui ascuţit) în faţa amfiteatrului care îl aplauda, o să vă fac eu o figură cu proiectul despre puritatea selecţiei rasiale şi despre prima mie”... Simţea însă că e legat de mâini şi de picioare şi că acum, când avea titlurile de lord, duce, conte, negustor al domnului n-o să le facă niciun fel de figură... Din sala senatului o să plece de-a dreptul la banchet...

Pe stradă, automobilul dictatorului era salutat cu aclamaţii. Dar, dacă priveai mai atent, observai că strigau numai nişte vlăjgani care semănau a poliţişti îmbrăcaţi în haine civile. Garin saluta din cap şi cu mâna înmănuşată (purta nişte mănuşi de culoarea lămâii). Ehei, dacă nu s-ar fi născut în Rusia, dacă n-ar fi trecut prin revoluţie, probabil că drumul prin oraş, prin mijlocul poporului entuziasmat care îşi exprima sentimentele sale de fidelitate prin strigăte de „ura” şi aruncând bucheţele de flori, i-

ar fi produs o vie satisfacţie. Dar Garin, care avea sufletul otrăvit, era furios: „Fleacuri, fleacuri, mai domol cu răgetele, vitelor, nu-i niciun motiv de bucurie”. Când coborî din maşină în faţa primăriei, zeci de mâini feminine (ale unor fiice de regi ai petrolului, căilor ferate, conservelor etc.) îl acoperiră cu flori.

Garin urcă scara, trimiţând bezele în dreapta şi în stânga. În sală, muzica începu să cânte în onoarea negustorului domnului. El se aşeză şi toată lumea făcu la fel. Masa albă ca zăpada, în formă de „U” , era plină de flori şi de cristaluri scânteietoare. Lângă fiecare farfurie se aflau câte unsprezece cuţite şi unsprezece furculiţe de argint de toate mărimile (fără a mai socoti lingurile, linguriţele, pensetele pentru homari şi cleştii pentru sparanghel). Trebuia să ştii cu ce furculiţă şi cuţit să mănânci fiecare fel de mâncare.

Garin scrâşni din dinţi de furie: poftim, ce mai aristocraţi! Din cei două sute de oameni care şedeau la masă, trei sferturi vânduseră cândva scrumbii pe stradă, iar acum socoteau că e necuviincios să mănânci cu mai puţin de unsprezece furculiţe! Dar ochii tuturora erau aţintiţi asupra dictatorului, care şi de data asta se supuse voinţei publice, vădind tot timpul mesei o ţinută impecabilă.

După supa de broaşte ţestoase începură discursurile. Garin le asculta în picioare, cu un pahar de şampanie în mână. „O să mă îmbăt” , îl fulgeră un gând.

Încercare zadarnică.

Celor două vecine de masă, frumoase şi guralive, le confirmă că într-adevăr seara citeşte *Biblia.*

Între al treilea fel de dulciuri şi cafea răspunse la cuvântări.

„Domnilor, puterea cu care m-aţi învestit o socotesc ca un dar divin, iar datoria sacră a conştiinţei mele îmi porunceşte să folosesc această putere fără precedent în istorie pentru lărgirea pieţelor noastre, pentru înflorirea tumultuoasă a industriei şi a comerţului nostru şi pentru reprimarea încercărilor imorale ale plebei de a răsturna regimul existent”...

Şi aşa mai departe...

Cuvântarea fu primită cu satisfacţie. E drept că, la sfârşit dictatorul adăugă, ca pentru sine, trei cuvinte destul de tari, dar ele fură rostite într-o limbă necunoscută, probabil rusă, şi trecură neobservate. Apoi Garin făcu trei plecăciuni, în trei direcţii, şi ieşi însoţit de urletul tromboanelor, duruitul timpanelor şi de

exclamaţii entuziaste. Plecă acasă.

În vestibulul palatului aruncă jos bastonul şi pălăria (ceea ce stârni panică printre lachei care săriră să le ridice), îşi vârî adânc mâinile în buzunarele pantalonilor şi, repezindu-şi barbişonul înainte, cu răutate, urcă pe covorul gros.

În birou, îl aştepta secretarul particular.

— În onoarea domnului dictator, deseară, la orele şapte, va avea loc un dineu la clubul „Pacific” , cu concursul unei orchestre simfonice.

— Aşa, făcu Garin. (Din nou adăugă trei cuvinte enigmatice, în limba rusă.) Şi altceva?

— Tot astăzi, la orele unsprezece, în salonul alb al hotelului „Indiana va avea loc un bal în onoarea...

— Telefonează în amândouă părţile că am o indigestie de pe urma crabilor pe care i-am mâncat la primărie.

— Îndrăznesc să-mi exprim temerea că această boală ireală vă va pricinui şi mai multă bătaie de cap: întregul oraş va da buzna să vă exprime regrete. Mai sunt şi reporterii ziarelor. Ei vor încerca să pătrundă chiar şi pe hornurile de piatră...

— Ai dreptate. O să mă duc, se dădu bătut Garin, apoi sună. Baia. Pregătiţi-mi hainele de seară, ordinele şi decoraţiile. Se plimbă o vreme, mai bine zis aleră pe covor. Altceva?

— Sunt câteva doamne în anticameră, aşteaptă să fie primite în audienţă.

— Nu primesc pe nimeni.

— Aşteaptă de la prânz.

— Nu vreau să ştiu. Refuz să le primesc.

— E greu să li se împotrivească cineva. Îndrăznesc să precizez: sunt doamne din înalta societate. Trei scriitoare celebre, două stele de cinema, o automobilistă cu renume mondial şi o cunoscută filantroapă.

— Bine... Să intre... Indiferent care...

Garin se aşeză la masă (în stânga lui se afla un aparat de radio, în dreapta telefoanele, şi în faţă tubul dictofonului). Luă un sfert de coală de hârtie curată, muie peniţa în cerneală şi căzu deodată pe gânduri...

„Zoia, începu el să scrie apăsat, în ruseşte, cu litere de-o şchioapă, draga mea, numai tu ai fi în stare să-ţi dai seama în ce hal am făcut-o de oaie”...

— S-s-st, auzi deodată în spatele lui.

Garin se întoarse brusc, cu tot corpul, în fotoliu dar secretarul se şi strecurase afară printr-o uşă laterală. În mijlocul camerei, o doamnă îmbrăcată toată în verde-deschis, scoase un ţipăt slab şi începu să-şi frângă mâinile. Faţa ei vădea convingerea nestrămutată că se află în prezenţa celui mai mare om din istorie.

Garin o măsură din ochi, timp de o clipă. Ridică din umeri.

— Dezbrăcaţi-vă! porunci el tăios şi, întorcându-se la loc, în fotoliu, continuă să scrie.

La opt fără un sfert, Garin se apropie cu paşi repezi de masă. Era în frac, cu stele, decoraţii şi o lentă peste vestă. Se auzeau semnalele puternice ale aparatului de radio, fixat în permanenţă pe lungimea de undă a postului de pe Insula de Aur. Garin îşi puse casca. Cu vocea ei clară, dar pierdută, de parcă ar fi venit dintr-o altă planetă, Zoia repeta în limba rusă:

— Garin, suntem pierduţi... Garin, suntem pierduţi... Pe insulă e răscoală. Au pus mâna pe hiperboloidul cel mare... Jansen e cu mine... Dacă se va putea, vom fugi cu „Arizona”.

Vocea se întrerupse. Garin rămase în faţa mesei, cu casca pe cap. Secretarul particular, cu jobenul şi bastonul dictatorului în mână, aştepta lângă uşă. Aparatul începu din nou să transmită semnale. Dar o altă voce, de data asta bărbătească, viguroasă, începu să vorbească în englezeşte:

—- Oameni ai muncii din lumea întreagă! Cunoaşteţi proporţiile şi urmările panicii care a cuprins Statele Unite...

După ce ascultă apelul lui Şelga până la capăt, Garin îşi scoase casca. Aprinse, fără grabă şi cu un zâmbet strâmb, o ţigară de foi. Scoase din sertarul mesei un teanc de bilete de câte o sută de dolari şi un aparat nichelat care avea forma unui revolver cu ţeava groasă: era ultima lui invenţie – hiperboloidul de buzunar. Făcu semn din sprânceană secretarului particular, chemându-l la el:

— Dă ordin să fie pregătită imediat maşina de voiaj.

Pentru prima dată secretarul deschise larg pleoapele, şi ochii lui roşii îl priviră sfredelitor pe Garin:

— Dar, domnule dictator...

— Vorba! Transmite imediat comandantului trupelor, guvernatorului oraşului şi autorităţilor civile că de la ora şapte s-a declarat starea de război. Singura măsură pentru reprimarea

tulburărilor în oraş este de acum încolo împuşcarea.

Într-o clipă, secretarul dispăru pe uşă.

Garin se apropie de oglinda triplă. Palid, cu pieptul plin de stele şi decoraţii, semăna mai degrabă cu o păpuşă de ceară dintr-un panoptic. Se privi îndelung, apoi, deodată, clipi ironic dintr-un ochi...

— Ia-ţi tălpăşiţa, Pierre Garry, ia-ţi tălpăşiţa cât mai repede, zise el în şoaptă.

122

Evenimentele de pe Insula de Aur se dezlănţuiră în seara de douăzeci şi trei iunie. Toată ziua oceanul fusese agitat. Dinspre sud-vest veneau târâş nori de furtună. Pe cer trosneau harapnice de foc. O pulbere de apă, ca o ceaţă cumplită, gonea peste insulă.

Spre sfârşitul zilei furtuna se depărtă, fulgerele mai scânteiau undeva, dincolo de zare, dar vântul bătea cu aceeaşi furie, aplecând copacii până la pământ, încovoind săgeţile din vârful felinarelor înalte, rupând firele electrice, cărând prin aer acoperişurile barăcilor, ca pe nişte pânze mari şi lălâi, urlând şi şuierând peste întreaga insulă cu atâta înverşunare satanică, încât tot ce era viu stătea pitit prin case. În port, lângă cheiuri, vapoarele scârţâiau iar câteva bărci, smulse din ancoră, fuseseră împinse în largul oceanului. Ancorată în micul port din faţa palatului, „Arizona” sălta singuratică pe valuri, ca un dop de plută.

În vremea din urmă, populaţia insulei scăzuse foarte mult. Lucrările la puţ încetaseră. Grandioasele construcţii ale doamnei Lamole nu începuseră încă. Din cele şase mii de muncitori mai rămăseseră vreo cinci sute. Ceilalţi, încărcaţi cu aur, părăsiseră insula. Barăcile goale din aşezarea muncitorească erau demontate, parcul de distracţii desfiinţat, casele de toleranţă dărâmate, iar terenul era nivelat în vederea viitoarelor construcţii.

Gardienii nu mai aveau nicio treabă pe acest petic de pământ paşnic. Trecuse timpul când alb-galbenii, ca nişte dulăi de pază, făceau de strajă pe stânci cu puşca în mână sau patrulau de-a

lungul sârmelor ghimpate, ţăcănind ostentativ cu închizătoarele armelor. Acum se ţineau de beţii. Tânjeau după viaţa oraşelor mari, cu restaurante luxoase şi femei vesele. Cereau concedii, ameninţau cu răscoala. Dar exista o dispoziţie strictă a lui Garin: nici concedii, nici permisii. Ţeava marelui hiperboloid era aţintită în permanenţă asupra cazărmilor.

Acolo se juca cărţi la disperare. Datoriile erau achitate cu un soi de bileţele personale, deoarece toţi se săturaseră de aurul care zăcea în stive în jurul cazărmilor ca de mere pădureţe. Jucau pe amante, pe arme, pe pipe vechi, pe sticle de coniac bătrân sau pe „două palme peste bot”. Spre seară, toţi cei din cazarmă erau de obicei beţi criţă. Generalul Subbotin de-abia mai pridídea să menţină buna-cuviinţă, pentru că de disciplină nu mai putea fi vorba.

— Domnilor ofiţeri, e ruşinos, tuna în fiecare seară vocea generalului Subbotin în sufrageria ofiţerilor, v-aţi ticăloşit, domnilor ofiţeri, duşumeaua e plină de scuipat, aerul e ca într-un bordel. V-aţi pierdut pantalonii la cărţi, şi acum umblaţi în izmene. Sunt mâhnit că nenorocirea mă face să comand o adunătură de ticăloşi.

Măsurile disciplinare nu ajutau la nimic. Dar niciodată n-a fost o beţie mai cumplită ca în timpul furtunii de la douăzeci şi trei iunie. Urletele vântului stârneau în sufletele gardienilor o tristeţe covârşitoare, trezeau amintiri de demult, zgândăreau răni vechi. Pulberea de apă răpăia în ferestre. Artileria cerească dezlănţuise un foc vijelios, cu vuiete şi bubuituri. Pereţii se cutremurau, paharele de pe mese zăngăneau. Cu coatele pe mesele lungi, sprijinindu-şi în palme capetele temerare, ciufulite şi nespălate, gardienii cântau tărăgănat cântecul pe care îl auziseră la duşmanii lor: „Mărule, merişorule, încotro ai pornit-o”... Cântecul acesta, adus aici dintr-o altă viaţă, de la cine ştie ce depărtări, părea, pe insuliţa pierdută printre valuri, un firicel de sare din ţara de baştină. Capetele bete se bălăbăneau înlăcrimate. Generalul Subbotin răguşise de tot căutând să-i disciplineze, aşa că, până la urmă, îi trimise la toţi dracii şi se îmbătă şi el.

Serviciul de informaţii al Comitetului revoluţionar (în persoana lui Ivan Gusev) raportă despre situaţia precară din cazărmile inamicului. Pe la orele şapte seara, Şelga împreună cu cinci mineri zdraveni se apropie de corpul de gardă (din faţa cazărmilor) şi se luă la harţă cu două santinele cam băute, care

stăteau lângă armele aşezate în piramide. Furate de schimbul de cuvinte, care se făcea în ruseşte, santinelele slăbiră vigilenţa, astfel că se treziră pe neaşteptate doborâte la pământ, dezarmate şi legate cobză. Şelga puse mâna pe vreo sută de arme şi le împărţi în grabă muncitorilor care se apropiau în salturi, de la un felinar la altul, ascunzându-se pe după copaci şi tufe, târându-se prin luminişuri.

O sută de oameni năvăliră în cazărmi. Se iscă o încăierare groaznică. Gardienii îi întâmpinară la început pe agresori cu sticle şi scaune, apoi se retraseră, strânseră rândurile şi deschiseră foc de revolvere. Bătălia se desfăşura pe scări, pe coridoare, în dormitoare. Oameni treji şi beţi luptau corp la corp. Prin geamurile sparte se auzeau strigăte deznădăjduite. Agresorii erau puţini la număr – unul contra cinci – dar ei izbeau vârtos cu pumnii lor uriaşi şi noduroşi, ca nişte măciuci, în alb-galbenii moleşiţi.

Veneau întăriri. Gardienii începură să sară pe ferestre. Ici-colo izbucniră incendii. Fumul învălui cazărmile.

123

Jansen fugea prin camerele pustii şi neluminate ale palatului. Se auzea vuietul şi bubuitul valurilor care se năpusteau peste verandă. Vântul şuiera zgâlţâind cercevelele ferestrelor. Jansen o chema pe doamna Lamole, ciulea atent urechile, pradă unei nelinişti înspăimântătoare.

Porni în goană spre apartamentele lui Garin, coborând scările în salturi de câte un stânjen. Jos se auzeau strigăte şi împuşcături. Privi în grădina interioară. Nu era ţipenie de om. În partea opusă, afară, sub arcada acoperită de iederă, o mulţime de oameni se năpusteau asupra porţii palatului. Cum a fost cu putinţă să doarmă atât de greu, încât să nu-l trezească decât zăngănitul geamului făcut ţăndări de un glonte? Doamna Lamole o fi fugit? Ori a fost ucisă?

Deschise la întâmplare o uşă. Intră. Patru globuri albăstrui şi un al cincilea, ce atârna sub tavanul mozaicat, luminau mese încărcate cu fel de fel de aparate, tablouri de marmură cu dispozitive indicatoare, lădiţe şi dulăpioare lăcuite prevăzute cu lămpi catodice, bobina unui dinam, o masă de scris acoperită de

planuri. Era biroul lui Garin. Pe covor zăcea o batistă mototolită. Jansen o ridică. Mirosea a parfum – parfumul doamnei Lamole. Îşi aduse aminte că exista o galerie subterană care unea biroul cu ascensorul marelui hiperboloid şi că acolo, pe undeva, trebuia să fie o uşă secretă. Desigur că după primele împuşcături doamna Lamole fugise în turn. Cum de nu se gândise la asta?

Privea de jur împrejur căutând uşa secretă. Deodată, dincolo de perete se auzi un zăngănit de geamuri sparte, apoi bocănit de picioare şi strigăte precipitate. Cei de afară pătrunseseră în palat. De ce o fi întârziind doamna Lamole? Se repezi dintr-un salt la uşa sculptată, cu două canaturi, şi o încuie. Scoase revolverul. Părea că întregul palat se umpluse de paşi, de voci, de strigăte.

— Jansen!

În faţa lui stătea doamna Lamole. Buzele ei palide se mişcau, dar el nu auzea ce spune. O privea răsuflând greu.

— Suntem pierduţi, Jansen, suntem pierduţi! Repetă ea.

Purta o rochie neagră. Ţinea mâinile subţiri încleştate pe piept. Ochii ei neliniştiţi păreau o furtună albastră.

— Ascensorul marelui hiperboloid nu funcţionează, urmă doamna Lamole, e ridicat sus. În turn se află cineva. Probabil că s-au urcat pe dinafară, pe grinzi... Sunt sigură că e băiatul acela, Gusev...

Trosnindu-şi degetele, privea uşa sculptată. Încruntă din sprâncene. Dincolo de uşă trecură în fugă, tropotind, zeci de picioare. Se auzi un strigăt disperat, învălmăşeală. Împuşcături grăbite. Doamna Lamole se repezi la masă, se aşeză şi făcu contactul: dinamul începu să bâzâie lin, lămpile lunguieţe se învăluiră de o lumină liliachie. Manipulatorul ciocănea, transmiţând semnale.

— Garin, suntem pierduţi... Garin, suntem pierduţi... rosti Zoia, plecată deasupra grilei microfonului.

Peste o clipă, uşa sculptată începu să pârâie, buşită de o avalanşă de pumni şi de picioare.

— Deschideţi uşa! Deschide! se auziră strigăte.

Doamna Lamole îl apucă pe Jansen de mână, îl trase lângă perete şi apăsă cu piciorul o volută a unui ornament sculptat de lângă duşumea. Lambriul dintre două semicoloniţe coborî lin. Doamna Lamole şi Jansen trecură prin deschizătura secretă în galeria subterană. Lambriul reveni la loc.

După ploaie stelele licăreau mai viu deasupra oceanului furtunos. Vântul dobora omul din picioare. Se ridicau valuri uriaşe, care se spărgeau bubuind printre stânci. Prin vuietul oceanului răzbăteau împuşcături. Doamna Lamole şi Jansen fugeau, pitulându-se pe după pietre şi tufe, spre golful din partea de nord al insulei, unde se afla în permanenţă o bărcuţă cu motor. În dreapta, se ridica zidul negru al palatului, în stânga, talazurile, cu coamele lor albe de spumă, iar, în depărtare, săltau pe valuri luminile „Arizonei”. În spate, se înălţa spre cer silueta zăbrelită a turnului marelui hiperboloid, în vârful căruia se vedea lumină.

— Priveşte, strigă doamna Lamole, întorcând capul înapoi din fugă şi arătând cu mâna spre turn, acolo e lumină! Asta înseamnă moartea!

Coborî povârnişul abrupt spre golful ferit de valuri. Acolo, lângă scara care ducea pe veranda palatului, lângă nişte pontoane mici, se legăna barca cu motor. Zoia sări în barcă, fugi la cârmă şi, cu mâinile tremurătoare, porni motorul.

— Mai repede, mai repede, Jansen!

Barca era legată la ţărm cu un lanţ. Jansen vârî ţeava revolverului într-o verigă încercând s-o rupă. Sus, pe verandă, uşa zdrăngăni, deschizându-se larg. Apărură oameni înarmaţi. Jansen aruncă revolverul şi apucă lanţul, opintindu-se de-i trosneau oasele. Ceafa i se umflă, copca de la gulerul tunicii i se rupse. Deodată motorul începu să funcţioneze.

— Stai, stai! somară oamenii de pe terasă, coborând scara în fugă şi vânturând armele prin aer.

Cu o ultimă sforţare, Jansen smulse lanţul, împinse departe pe valuri şalupa care pufăia şi alergă în patru labe la volan.

După ce viră brusc, barca porni în goană spre ieşirea îngustă a golfului. În urma lor, fulgerară câteva împuşcături.

— Scara, dracilor împieliţaţi! strigă Jansen din şalupa care sălta lângă bordul „Arizonei”. Unde-i secundul? Doarme? O să-l spânzur!

— Sunt aici, căpitane!

— Taie parâmele! Porneşte motoarele! Toată viteza! Stinge luminile!

— Am înţeles, căpitane.

Doamna Lamole urcă prima pe scara de pisică. Aplecată peste bord, văzu că Jansen făcea eforturi ca să se ridice, cădea

mereu într-o parte şi căuta înfrigurat să prindă capătul frânghiei aruncate. Un val îl acoperi cu barcă cu tot, apoi faţa lui crispată de durere se ivi din nou, scuipând apă.

— Jansen, ce-i cu dumneata?

— Sunt rănit.

Patru marinari săriră în barcă, îl înşfăcară pe căpitan şi-l ridicară pe punte. Acolo, ţinându-se de şale, căzu şi-şi pierdu cunoştinţa. Îl duseră în cabină.

Spintecând valurile, prăvălindu-se în prăpăstiile de apă, „Arizona” se îndepărta de insulă cu toată viteza. Comanda navei o preluase secundul. Alături de el, pe puntea de comandă, cu mâinile încleştate pe balustradă, stătea doamna Lamole. De pe rochia ei udă, lipită de trup, şiroia apa. Privea flăcările care se întindeau (ardeau cazărmile) şi fumul negru, străbătut de spirale de foc, care învăluia insula.

Deodată, văzând probabil ceva, îl apucă pe secund de mânecă.

— Întoarce spre sud-vest...

— Sunt stânci submarine, doamnă.

— Lasă vorba, nu-i treaba dumitale!... Navighează cu insula în stânga.

Alergă spre turela cu zăbrele a unui hiperboloid. O trâmbă de apă, care gonea pe punte dinspre prova, o învălui pe doamna Lamole şi o prăvăli jos. Un marinar o ridică, udă leoarcă şi nebună de furie. Se smulse din mâinile lui şi se căţăra pe turelă.

Pe insulă, deasupra norilor de fum ai incendiului, scânteia orbitor o stea – era marele hiperboloid care o căuta pe „Arizona”.

Doamna Lamole hotărî să se bată deoarece nici cea mai mare viteză n-ar fi ajutat-o să scape de raza hiperboloidului, care putea să lovească până la o distanţă de multe mile. La început, raza alerga încolo şi încoace printre stele, deasupra liniei orizontului, descriind în câteva secunde un arc de patru sute de kilometri. Acum însă cerceta cu încăpăţânare partea de apus a oceanului, gonind peste crestele valurilor şi ridicând în urma ei rotocoale groase de aburi.

„Arizona” naviga cu toată viteza de-a lungul insulei, la şapte mile de ţărm. Iahtul, aici se cufunda până la catarge în hăul înspumat, aici se avânta, ca o coajă de nucă, pe coama unui val, şi atunci, de pe turela de la pupa, doamna Lamole izbea cu raza hiperboloidului insula. Din loc în loc începură să ardă nişte

construcţii de lemn. Snopi de scântei se înălţau sus de tot, în văzduh, de parcă focul era aţâţat de nişte foale uriaşe. Reflexele flăcărilor jucau pe întinderea neagră a oceanului agitat. Când „Arizona” săltă pe creasta unui val, cei de pe insulă zăriră silueta iahtului şi un şnur alb incandescent începu să-i dea târcoale, fulgerând de sus în jos, în zigzaguri, apropiindu-se tot mai mult şi izbind când în faţa provei, când în urma pupei.

Zoiei i se părea că steaua orbitoare o înţeapă drept în ochi şi căuta, la rândul ei, să străpungă cu ţeava aparatului său steaua de pe turnul îndepărtat. Pupa „Arizonei se ivi din apă, lăsând să se vadă elicele, care şuierau turbat, şi vasul începu să se aplece cu prova, coborând pe panta unui val. Atunci raza insularilor, care-şi găsise ţinta, se înălţă tremurând, căutând parcă să-şi ia avânt mai bine, apoi, fără să şovăie, începu să coboare spre profilul iahtului. Zoia închise ochii. Fireşte că, în clipa aceea, inimile celor de pe punte, martori ai duelului, îngheţară toate de spaimă.

Când deschise pleoapele, Zoia văzu în faţa ochilor un perete de apă – prăpastia în care se prăvălise „Arizona”. „Încă n-a venit sfârşitul” , gândi ea. Luă mâinile de pe aparat. Braţele îi căzură în jos, fără vlagă.

Când „Arizona” începu să urce pe un alt val, Zoia înţelese cum scăpaseră de moarte. Nori uriaşi de fum învăluiau turnul şi insula – explodaseră, se vede, rezervoarele de ţiţei. La adăpostul perdelei de fum, „Arizona” putea să se îndepărteze în linişte.

Zoia nu ştia – reuşise să nimicească marele hiperboloid sau, poate, din pricina fumului nu se mai vedea steaua? De fapt, acum îi era totuna... Coborî anevoie de pe turelă şi, ţinându-se de greementul vasului, ajunse în cabina în care după perdelele albastre răsufla greu Jansen – şi căzu într-un fotoliu. Aprinse o ţigară.

„Arizona” gonea spre nord-vest. Vântul slăbise, însă oceanul era tot agitat. De câteva ori pe zi, iahtul transmitea semnale convenţionale, încercând să facă legătura cu Garin, şi în sute de mii de aparate de radio din lumea întreagă răsuna vocea Zoiei:

— Ce să facem, unde să mergem? Suntem la latitudinea cutare şi la longitudinea cutare. Aşteptăm ordine.

Interceptând aceste emisiuni, vasele transoceanice se grăbeau să se îndepărteze cât mai mult de locurile îngrozitoare unde îşi făcuse din nou apariţia „Arizona” – „spaima mărilor”.

124

Norii ridicaţi de la ţiţeiul în flăcări învăluiau Insula de Aur. După uragan, domnea acalmia. Fumul negru se înălţa spre cerul senin, aruncând peste apele oceanului o umbră uriaşă, de câţiva kilometri.

Insula părea moartă, numai înspre puţ, ca întotdeauna, scârţâiau neîncetat cupele elevatoarelor.

Deodată, în mijlocul acestei linişti, se înălţară acordurile unei muzici care cânta un marş lent, solemn. Prin pâcla de fum înaintau vreo două sute de oameni; ei păşeau cu capul sus, cu feţele aspre şi hotărâte. Patru bărbaţi, care mergeau în fruntea convoiului, duceau pe umeri ceva asemănător cu un balot, înfăşurat într-un steag roşu. Ei urcară stânca pe care se înălţa turnul cu zăbrele al marelui hiperboloid şi lăsară jos, la poalele lui, balotul cel lung.

Era trupul neînsufleţit al lui Ivan Gusev, care căzuse ieri, în lupta cu „Arizona”. El se căţărase ca o pisică pe grinzile turnului, pusese în funcţiune marele hiperboloid, apoi descoperise iahtul printre valurile uriaşe.

Şnurul de foc al „Arizonei” juca deasupra insulei, aprinzând construcţiile, retezând copacii şi stâlpii felinarelor. „Năpârca”! şoptea Ivan şi mânuia de zor ţeava aparatului, scoţând limba – ca odinioară la lecţia de scriere, când învăţa cu Taraşkin – de parcă asta i-ar fi fost de vreun ajutor.

Prinsese iahtul în furcuţă şi plesnea cu raza peste apă când în faţa provei, când în urma pupei vasului, micşorând necontenit unghiul. Norii de fum ce se ridicau de la rezervoarele aprinse îi acopereau câmpul de vedere. Deodată, raza de pe „Arizona” strălucise ca o stea orbitoare, fulgerându-l în ochi. Străpuns de rază, Ivan căzuse pe pavăza marelui hiperboloid.

— Odihneşte-te în pace, Vaniuşa, ai murit ca un erou, zise Şelga.

Se aplecă deasupra trupului neînsufleţit, ridică un colţ al steagului şi-l sărută pe Ivan pe frunte.

Fanfara şi glasurile a două sute de oameni intonară *Internaţionala.*

...Puţin mai târziu, dintre rotocoalele de fum negru, ţâşni un

puternic avion bimotor, care luă înălţime şi se îndreptă spre apus...

125

— Domnule dictator, toate dispoziţiile dumneavoastră au fost aduse la îndeplinire...

Garin încuie uşa de la intrare, se apropie de dulapul de cărţi şi vârî mâna înăuntru, nu prea adânc, în partea din dreapta.

— Domnule dictator, butonul uşii secrete se află în stânga... îl informă secretarul, cu un zâmbet ironic.

Garin îi aruncă rapid o privire ciudată. Apăsă pe buton. Dulapul de cărţi se deplasă lin, lăsând liberă o intrare îngustă care ducea spre apartamentele secrete ale palatului.

— Poftim, rosti el, invitându-l pe secretar să treacă primul. Acesta păli. E mai raţional să te supui, domnule secretar... urmă Garin cu o politeţe rece, ridicând revolverul-hiperboloid la înălţimea frunţii.

126

Uşa cabinei căpitanului era larg deschisă. Jansen zăcea în pat.

Iahtul de-abia se mişca. În liniştea deplină, se auzea numai clipocitul valurilor, care izbeau în borduri.

Dorinţa lui Jansen se împlinise – era din nou în largul oceanului, singur cu doamna Lamole. Ştia că e pe moarte – un glonte îi străpunsese pântecele. Câteva zile luptase să revină la viaţă, dar până la urmă se resemnă. Privea stelele pe uşa deschisă prin care pătrundea suflul veşniciei. Nu mai simţea dorinţi, nici temeri, ci numai măreţia trecerii la liniştea eternă.

De-afară, adumbrind stelele, intră doamna Lamole. Se plecă deasupra lui. Îl întrebă în şoaptă cum se simte. Răspunse cu o mişcare a pleoapelor şi ea înţelese ce voise să spună: „Sunt fericit că eşti cu mine”. Pieptul lui se ridică de câteva ori, convulsiv, inspirând aerul. Zoia se aşeză lângă pat şi rămase nemişcată, năpădită de gânduri triste.

— Prietene, unicul meu prieten, rosti ea cu o disperare

tandră, numai tu m-ai iubit pe lumea asta. Numai ţie ţi-am fost dragă. Şi acum, n-ai să mai fii... Ce frig e, ce frig...

Jansen nu răspunse, clipi numai, confirmând parcă în felul acesta că într-adevăr se lăsa frigul. Zoia vedea că nasul i se ascuţise şi că pe buze îi agoniza un zâmbet slab. Faţa lui, mai adineauri îmbujorată de febră, părea acum ca de ceară. Ea aşteptă minute îndelungi, apoi îi atinse mâna cu buzele. Dar el nu murise. Întredeschise încet ochii, îşi dezlipi buzele. Zoiei i se păru că spusese: „E bine”...

Apoi Jansen se schimbă la faţă. Zoia întoarse capul şi trase cu băgare de seamă perdeluţele albastre.

127

Secretarul – cel mai elegant bărbat din Statele Unite – zăcea cu faţa la pământ, cu degetele încleştate de covor: murise instantaneu, fără un ţipăt. Muşcându-şi buzele, care îi tremurau, Garin vârî încet revolverul-hiperboloid în buzunarul hainei, apoi se apropie de o uşă joasă de oţel. Formă pe discul de aramă o combinaţie de litere, numai de el ştiută, şi uşa se deschise. Intră într-o cameră de beton armat, fără ferestre.

Era *safe*-ul personal al dictatorului. Dar, în loc de aur şi hârtii, acolo se afla ceva mult mai de preţ pentru Garin: a treia dublură a sa, adusă din Europa, pe care o ţinuse ascunsă întâi în Insula de Aur, iar apoi acolo, în apartamentele secrete ale palatului. Era baronul Korf, un emigrant rus, care se vânduse pentru o sumă enormă.

Şedea într-un fotoliu moale de piele, cu picioarele întinse pe o măsuţă aurită, pe care se aflau vase cu fructe şi dulciuri (i se interzisese să bea). Pe jos zăceau aruncate romane poliţiste englezeşti. Ca să-i mai treacă de urât, baronul scuipa sâmburi de vişine pe ecranul rotund al aparatului de televiziune ce se afla la vreo trei metri de fotoliul lui.

— Iată-te, în sfârşit! exclamă el întorcându-se leneş spre Garin. Unde dracu ai fost până acum?... Ascultă, mai ai de gând să mă conservi mult în pivniţa asta? Prefer, zău aşa, să rabd de foame la Paris...

În loc de răspuns, Garin îşi smulse lenta, apoi îşi scoase fracul cu ordine şi decoraţii.

— Dezbracă-te.

— De ce? întrebă baronul, cu oarecare curiozitate.

— Dă-mi hainele dumitale.

— Ce s-a întâmplat?

— Şi paşaportul, aşa, toate hârtiile. Spune-mi unde-i briciul dumitale?

Se aşeză la măsuţa de toaletă. Fără să-şi dea cu săpun, schimonosindu-se de durere, îşi rase repede mustaţa şi barbişonul.

— Apropo, în camera de alături zace un bărbat. Ţine minte, e secretarul dumitale particular. Când ceilalţi au să te întrebe de el, poţi să le spui că l-ai trimis într-o misiune secretă... Ai înţeles?

— Ce s-a întâmplat, te întreb? urlă baronul, prinzând din zbor pantalonii lui Garin.

— Eu o să ies acum de aici, printr-un coridor secret, în parc, unde mă aşteaptă maşina. Dumneata ascunde-l pe secretar în cămin şi treci în biroul meu. Cheamă-l imediat la telefon pe Rolling. Sper că ai reţinut bine întregul mecanism al dictaturii mele? După mine urmează primul meu locţiitor – şeful poliţiei secrete, apoi al doilea locţiitor – şeful secţiei de propagandă, apoi al treilea locţiitor – şeful secţiei de provocări. Urmează, la rând consiliul secret al celor trei sute, în fruntea căruia se află Rolling. Dacă n-ai ajuns încă un idiot sadea, trebuia să ştii toate astea pe de rost... Scoate dracului pantalonii!... Ai să-i spui lui Rolling la telefon că dumneata, adică Pierre Garry, preiei comanda trupelor şi a poliţiei. O să trebuiască să te baţi serios, drăguţule.

— Dă-mi voie, dar dacă Rolling o să ghicească după glas că nu eşti dumneata...

— La urma urmelor, puţin le pasă cine e... Important e să fie un dictator...

— Dă-mi voie, dă-mi voie. Va să zică, din clipa asta sunt Piotr Petrovici Garin?

— Îţi urez succes. Delectează-te cu plenitudinea puterii. Toate instrucţiunile sunt pe masa de scris... Eu îmi iau tălpăşiţa...

Ca şi adineauri, în oglindă, Garin făcu cu ochiul dublurii sale şi dispăru pe uşă.

128

Îndată ce Garin – singur în maşina închisă – porni în goană pe străzile centrale ale oraşului, nu mai avu nicio îndoială: fugise la timp. Mulţimi de sute de mii de oameni clocoteau în suburbiile şi cartierele muncitoreşti... Pe alocuri, fâlfâiau chiar pânzele uriaşe ale steagurilor revoluţionare. De-a curmezişul străzilor, din autobuze răsturnate, din mobilă aruncată afară pe uşi şi pe ferestre, din stâlpi de felinare, din grilaje de tuci se ridicau în grabă baricade.

Cu ochiul său expert, Garin vedea că muncitorii erau bine înarmaţi. Autocamioane încărcate cu mitraliere, grenade, puşti îşi făceau loc prin mulţime... Nici vorbă că aici era mâna lui Şelga...

Cu câteva ore înainte, fără nicio şovăială, Garin ar fi ordonat trupelor să pornească împotriva răsculaţilor. Dar acum apăsa din ce în ce mai nervos pedala maşinii care îl purta prin noianul de blesteme şi strigăte: „Jos dictatorul! Jos consiliul celor trei sute!

Hiperboloidul era în mâinile lui Şelga. Aceasta o ştiau răsculaţii şi o strigau pretutindeni. Iar Şelga, fără doar şi poate, ca un dirijor care conduce execuţia unei simfonii eroice, va dezlănţui revoluţia.

Difuzoarele, instalate din ordinul lui Garin încă de pe timpul vânzării aurului, erau folosite acum împotriva lui – răspândeau în întreaga lume ştiri despre răscoala generală.

Contrar tuturor aşteptărilor lui Piotr Petrovici, dublura lui trecu la acţiune cu hotărâre şi nu fără succes. Trupele sale de elită asaltau baricadele. Poliţia arunca din avioane bombe cu gaze. Cavaleria măcelărea pe oameni la răscrucile străzilor. Brigăzile speciale sfărâmau lacătele de la uşi, năväleau în locuinţele muncitorilor şi nimiceau tot ce era viu.

Dar răsculaţii se ţineau tari. În unele oraşe, în centrele industriale mari, ei treceau cu hotărâre la ofensivă. La amiază, întreaga ţară era cuprinsă de răscoală...

Garin storcea celor şaptesprezece cilindri ai maşinii toată viteza pe care o puteau da. Trecea ca o vijelie pe străzile orăşelelor provinciale, călcând porci, găini, câini. Câte un trecător de-abia apuca să se holbeze la uriaşa maşină, neagră şi prăfuită, a dictatorului, şi aceasta, urlând, se şi micşora văzând cu ochii, dispărând după colţul străzii...

Se oprea uneori, pentru câteva minute, numai ca să ia benzină şi să toarne apă în radiator...

Goni astfel toată noaptea.

Dimineaţa, puterea dictatorului se mai menţinea încă. Capitala era în flăcări, incendiată de bombe cu termită, pe străzile ei zăceau vreo cincizeci de mii de cadavre.

„Grozav baronul!” , zâmbi Garin când, la o oprire, hârâiră într-un difuzor aceste ştiri...

A doua zi, pe la ora cinci, se trase asupra maşinii lui...

La ora şapte, trecând în goană printr-un orăşel, văzu steaguri revoluţionare şi oameni care cântau...

Goni şi a doua noapte – spre vest, spre Oceanul Pacific. În zori, pe când îşi alimenta maşina cu benzină, auzi, în sfârşit, din pâlnia neagră a unui difuzor, glasul binecunoscut al lui Şelga:

— Victorie, victorie... Tovarăşi, hiperboloidul, arma teribilă a revoluţiei, e în mâinile mele...

Garin scrâşni din dinţi şi, fără să asculte mai departe, îşi reluă goana. La zece dimineaţa, pentru întâia oară, văzu pe marginea şoselei o pancartă, un panou de placaj, pe care stătea scris cu litere uriaşe:

„Tovarăşi... Dictatorul a fost prins de viu. Dar el este de fapt o dublură a lui Garin, un om de paie. Piotr Garin a dispărut. El fuge spre apus... Tovarăşi, fiţi vigilenţi, puneţi mâna pe maşina dictatorului... (Urmau semnele distinctive.) El nu trebuie să scape de tribunalul revoluţionar”...

Pe la amiază, Garin văzu o motocicletă care gonea în urma sa. Nu auzea împuşcăturile, dar la zece centimetri de capul lui apăru în geamul maşinii o gaură cu crăpături radiale, făcută de un glonte. Simţi un fior în ceafă. Storcând maşinii toată viteza de care era capabilă, coti pe după un deal, către nişte munţi împăduriţi. Peste un ceas, intra într-o trecătoare. Motorul începu să slăbească şi curând se opri. Garin sări din maşină şi, întorcând volanul, o împinse în râpă. Apoi, cu picioarele încă amorţite, începu să urce anevoie pe costişă, spre o pădure de pini.

De sus, văzu gonind pe şosea trei motociclişti. Cel din urmă se opri. Gol până la brâu, dar înarmat, omul sări de pe motocicletă şi se aplecă deasupra prăpastiei în care zăcea maşina sfărâmată a dictatorului.

În pădure, Piotr Petrovici îşi scoase hainele, rămânând numai în pantaloni şi cu flanela de corp, îşi crestă cu cuţitul ghetele şi porni pe jos spre cea mai apropiată staţie de cale ferată.

După patru zile, ajunse la o aşezare singuratică de pe litoral, în apropiere de Los Angeles, unde într-un hangar era ancorat

dirijabilul său, gata în permanenţă de zbor.

129

Pe cerul senin se iviră zorile. Un abur trandafiriu se ridica de pe ocean. Aplecat pe fereastra nacelei, cu binoclul la ochi, Garin descoperi cu chiu cu vai, jos, departe, silueta iahtului, care părea o coajă îngustă de nucă. Vasul dormita pe oglinda apei, care se întrezărea printr-un strat diafan de pâclă.

Scânteind în razele soarelui, dirijabilul începu să coboare. Cei de pe iaht îl zăriră şi înălţară îndată un pavilion. În clipa când nacela atinse apa, de iaht se desprinse o şalupă. La cârmă şedea Zoia. Garin de-abia o recunoscu – atât de tare se trăsese la faţă. Cu un zâmbet de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, sări în şalupă, se aşeză alături de Zoia şi o bătu uşor peste mână:

— Sunt fericit că te văd. Nu fi amărâtă, drăguţo. Am scrântit-o, dar nu-i nimic. O să punem la cale altceva... De ce te-ai întristat?

Încruntată, Zoia întoarse capul, ca să nu-i vadă faţa.

— Adineauri l-am înmormântat pe Jansen. Sunt obosită. Acum totul îmi e indiferent.

De după orizont se ridică soarele – globul uriaş răsări deasupra pustiului albastru şi ceaţa se topi ca o nălucă.

Dinspre soare se întindea pe apă o dâră luminoasă, cu sclipiri unsuroase, pe care se profilau siluetele negre ale celor trei catarge înclinate şi ale celor două turele zăbrelite ale „Arizonei”.

— Baia, micul dejun şi la culcare, porunci Garin.

130

„Arizona” porni spre Insula de Aur. Garin hotărâse să dea o lovitură chiar în inima răsculaţilor – să pună mâna pe marele hiperboloid şi apoi pe puţ.

Catargele iahtului fuseseră tăiate şi amândoi hiperboloizii, de la prova şi de la pupa, fuseseră camuflaţi cu scânduri şi pânză, pentru a schimba profilul vasului şi a putea astfel să se apropie neobservaţi de Insula de Aur.

Garin era sigur de el, hotărât şi vesel – îi revenise buna

dispoziţie.

În dimineaţa următoare, secundul, care luase comanda vasului după moartea lui Jansen, arătă îngrijorat nişte nori cirus. Norii se ridicau rapid de după marginea de răsărit a oceanului şi, plutind la înălţimea uriaşă de zece kilometri, acopereau cerul. Se apropia o furtună sau, poate, un uragan – taifunul.

Garin, preocupat de gândurile lui, îl trimise pe căpitan la toţi dracii.

— Ei, taifun, prostii. Măreşte viteza...

De pe puntea de comandă, căpitanul privea posac cerul, care se acoperea repede de nori. Ordonă să fie închise ermetic toate deschiderile, iar bărcile şi tot ce mai putea fi smuls de valuri să fie bine înţepenite pe punte.

Oceanul se întuneca. Vântul bătea în rafale, prevestind marinarilor, prin şuieratul lui ameninţător, nenorocirea care se apropia. În locul norilor cirus de înălţime, care preced uraganele, se apropiau de-a rostogolul nori joşi. Vântul răscolea tot mai cumplit oceanul, adâncind neliniştitor cutele mărunte de pe spinările valurilor uriaşe.

Dinspre răsărit începu să se apropie jos de tot, un nor negru, ca o blană de oaie, cu o creastă plumburie. Rafalele de vânt răbufneau furioase. Valurile se rostogoleau pe punte. Acum, pe cocoaşele talazurilor reci şi cenuşii nu se mai adânceau cute mărunte; vântul smulgea de pe ele trâmbe întregi de apă, pulverizându-le în văzduh ca o ceaţă...

— Duceţi-vă jos, zise căpitanul Zoiei şi lui Garin. Peste un sfert de oră vom fi în centrul taifunului. Motoarele nu ne mai pot salva.

Uraganul se prăvăli asupra „Arizonei” cu toată furia celor unsprezece grade ale lui. Iahtul se cufunda în apă, aplecându-se când pe o parte, când pe alta, dezgolindu-şi carena până la chilă, fără să mai asculte nici cârma, nici elicele, şi gonea nebuneşte pe spirele unei volute, ce se îngusta tot mai mult spre centru taifunului, sau „fereastra” , cum îi spun marinarii.

„Fereastra” , cu un diametru care măsoară uneori cinci kilometri, este centrul de rotire al taifunului; vânturile de douăsprezece grade tărie gonesc din toate direcţiile, de jur împrejurul „ferestrei” , cumpănindu-şi forţele la periferia ei.

Tocmai spre această „fereastră” era purtată de vârtej „Arizona”, ca o coajă de nucă neputincioasă.

Norii negri atingeau puntea. Se făcu întuneric beznă, ca noaptea. Pereţii iahtului trosneau. Ca să nu fie zdrobiţi, oamenii se agăţau de ce nimereau. Căpitanul ordonă să fie legat de balustrada punţii de comandă.

„Arizona” săltă pe creasta unui munte de apă, se aplecă pe o parte şi se prăvăli în abis. Deodată apăru un soare orbitor, se făcu linişte o clipă, apoi valuri verzi, străvezii, scânteietoare, parcă de sticlă lichidă, uriaşi de zece etaje, se ciocniră tu un plescăit asurzitor, de parcă însuşi Neptun, împăratul mărilor, începuse să bată nebuneşte din palme.

Era „fereastra” , locul cel mai primejdios al uraganului. Aici, curenţi de aer pornesc drept în sus, ducând vaporii de apă până la zece kilometri înălţime, unde îi împrăştie sub formă de nori cirus, vestitorii din văzduh ai taifunului...

Şalupele, amândouă turelele zăbrelite ale hiperboloizilor, coşul şi puntea de comandă cu căpitan cu tot fuseseră smulse de valuri de pe puntea „Arizonei”...

Împresurată de întuneric şi de uraganul ce se rotea jur împrejurul ei, „fereastra” gonea pe ocean, ducând iahtul cu ea, în îmbulzeala valurilor uriaşe.

Motoarele „Arizonei” se opriseră de mult, cârma fusese smulsă.

— Nu mai pot, gemu Zoia.

— Drace! Trebuie să se termine odată asta... scrâşni răguşit Garin.

Izbiturile de pereţi şi de mobilă îi istoviseră şi zdrobiseră pe amândoi. Garin era rănit la frunte. Zoia zăcea pe duşumeaua

cabinei, agăţată de piciorul înşurubat al patului. Pe jos, o dată cu ei, se rostogoleau valize, cărţi căzute din dulap, perne, centuri de plută, portocale, cioburi de vase.

— Garin, nu mai pot, aruncă-mă în mare...

O izbitură cumplită o smulse pe Zoia de lângă patul de care se ţinea şi o dădu de-a rostogolul, iar pe Garin îl aruncă de-a berbeleacul peste ea şi îl izbi de uşă...

Se auzi un trosnet şi un pârâit înspăimântător. Un bubuit de apă în cădere. Un ţipăt. Cabina se desfăcu din încheieturi. Un uriaş şuvoi de apă îi luă pe cei doi oameni şi-i aruncă în abisul verde şi rece, care clocotea...

Când deschise ochii, Garin văzu la zece centimetri de nasul lui un mic crustaceu, vârât pe jumătate într-o scoică de sidef, care se holba la el, mişcându-şi mirat mustăţile.

„Da, mai sunt viu”... se dumeri el în sfârşit.

Dar încă mult timp nu avu putere să se scoale de jos. Zăcea în nisip, culcat pe o rână. Mâna dreaptă îi era vătămată. Încruntându-se de durere, reuşi totuşi să-şi tragă picioarele şi să se ridice în capul oaselor.

În apropiere se afla un palmier, cu tulpina firavă, plecată. Un vânt răcoros îi răvăşea frunzele... Garin se ridică în picioare şi păşi pe nisip, clătinându-se. În jurul lui, pretutindeni, talazuri verzi-albastre, scânteind în lumina soarelui, se rostogoleau spre plajă, unde se sfărâmau cu zgomot... Câteva zeci de palmieri îşi răsfirau în bătaia vântului frunzele late, asemenea unor evantaie. Ici şi colo, pe nisip, zăceau împrăştiate bucăţi de lemn, lăzi, cârpe, odgoane... Era tot ce mai rămăsese din „Arizona” , care se izbise de stâncile insulei de mărgean, scufundându-se cu tot echipajul.

Garin porni şchiopătând spre mijlocul insulei, unde se vedeau nişte ridicături acoperite de tufe şi de iarbă verde. Acolo, cu braţele larg desfăcute, zăcea pe spate Zoia. Garin se lăsă în genunchi lângă ea. Se temea să-i atingă trupul, ca să nu simtă răceala morţii. Dar pleoapele Zoiei începură să tremure, buzele ei arse se dezlipiră. Trăia.

Insuliţa de mărgean avea un mic iaz cu apă de ploaie, cam amăruie, dar bună de băut. Pe bancurile de nisip se găseau scoici de toate mărimile, polipi, creveţi, tot ce alcătuise cândva hrana omului primitiv. Din frunzele palmierilor se puteau face lucruri de îmbrăcăminte sau apărătoare împotriva razelor

soarelui de amiază.

Doi oameni goi, aruncaţi pe un pământ gol, erau sortiţi să-şi târască zilele ca vai de ei... Începură să vieţuiască pe această insuliţă pierdută în pustietăţile Oceanului Pacific. Nu aveau nici măcar speranţa că, într-o zi, va trece prin apropiere vreun vapor şi-i va lua cu el.

Garin culegea scoici sau prindea cu cămaşa peşte în lacul cu apă dulce. Într-una din lăzile de pe „Arizona” , aruncate la ţărm, Zoia găsi cincizeci de exemplare ale unui volum de lux, cu proiecte de palate şi de pavilioane distractive pentru Insula de Aur. Volumul mai cuprindea legile şi regulamentul ceremonialului de curte al doamnei Lamole – stăpâna lumii...

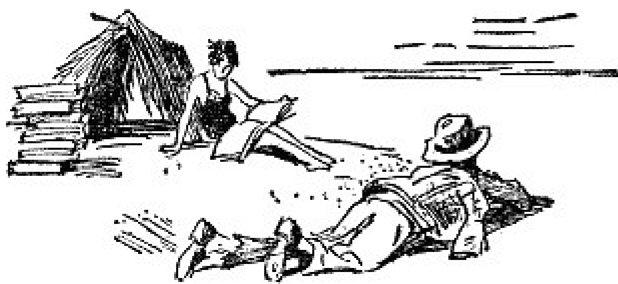
Zile întregi, la umbra unui cort înjghebat din frunze de palmier, Zoia răsfoia această carte, rod al fanteziei ei nesăţioase. Din celelalte patruzeci şi nouă de exemplare, legate în aur şi marochin, Garin făcu un adăpost de vânt.

Garin şi Zoia nu schimbau o vorbă. De ce-ar fi vorbit? Şi despre ce? Toată viaţa năzuiseră să fie singuri. Şi iată că acum, în sfârşit, aveau parte de singurătate deplină, absolută.

Pierduseră şirul zilelor, încetaseră să le mai ţină socoteala. Când peste insulă se abăteau furtuni, lacul se umplea cu apă de ploaie proaspătă. Luni de-a rândul, pe cerul senin ardea nemilos soarele. Atunci erau nevoiţi să bea apă stătută...

Garin şi Zoia mai adună şi astăzi, probabil, moluşte şi stridii pe insuliţa lor. După ce mănâncă, Zoia se aşază jos şi răsfoieşte volumul cu palate minunate, în care, printre coloane de marmură şi flori, se înalţă o splendidă statuie de marmură, statuia ei; iar Garin, ghemuit sub haina putredă, sforăie uşor, cu nasul în nisip, trecând şi el, pesemne, în vis, prin tot felul de întâmplări, care de care mai captivante.

Sfârşit

A. TOLSTOI

HIPERBOLOIDUL inginerului GARIN

